

บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง
จังหวัดกาญจนบุรี

THE ROLE OF BUDDHIST MONKS FOR DRUG PREVENTION IN
THAMUANG DISTRICT, KANCHANABURI PROVINCE

พระครูโสภณกาญจนาวีวัฒน์ (สมาน อภิวัฒน์โน)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง
จังหวัดกาญจนบุรี

พระครูโสภณกาญจนารัตน์ (สมาน อภิวิมลโน)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

The Role of Buddhist Monks for Drug Prevention in Thamuang District, Kanchanaburi Province

Phrakhrusophonkanchanaphiwat (Saman Abhivadhanano)

A Research Paper Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of
Master of Arts
(Buddhist Management)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2017

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์ เรื่อง
“บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

(พระมหาสมบุญ วุฑฒิโกโร,ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์

(พระอุดมสิทธินายก,ผศ.ดร.)

ประธานกรรมการ

(ผศ.พิเศษ ว่าที่ พ.ต.ดร.สวัสดี จิรัฏฐิติกาล)

กรรมการ

(รศ.ดร.สุรพล สุษะพรหม)

กรรมการ

(พระครูวิสุทธาณันทคุณ,ดร.)

กรรมการ

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ,ผศ.ดร.)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

พระครูวิสุทธาณันทคุณ,ดร.

ประธานกรรมการ

พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ,ผศ.ดร.

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระครูโสภณกาญจนาวีวัฒน์)

ชื่อสารนิพนธ์ : บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
ผู้วิจัย : พระครูโสภณกาญจนาวชิรวัฒน์ (สมาน อภิวิทย์มโน)
ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ)
คณะกรรมการผู้ควบคุมสารนิพนธ์
 : พระครูวิสุทธาจารย์นันทคุณ, ดร., พธ.บ.(การจัดการเชิงพุทธ),
 พธ.ม.(การจัดการเชิงพุทธ), พธ.ด.(การจัดการเชิงพุทธ)
 : พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, ผศ.ดร., พธ.บ.(การบริหารรัฐกิจ),
 ศศ.ม.(การจัดการการพัฒนาสังคม), รป.ด.(รัฐประศาสนศาสตร์)
วันที่สำเร็จการศึกษา : ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๑

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) ศึกษาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี (๒) เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ (๓) ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลภาคสนามจากประชาชนในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน ๓๙๕ คน วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าทีและค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบความแตกต่าง จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด และในส่วนของ การวิจัยเชิงคุณภาพมีการวิเคราะห์เอกสาร และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๒ รูป/คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า

๑. บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๘ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๘ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๗

๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน ได้แก่ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีผลให้ความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลอื่น ๆ ได้แก่ เพศ และอายุ ไม่พบความแตกต่าง

๓. ปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า พระสงฆ์บางรูปยังติดบุหรี่, มีการทำงานทับซ้อนกับหน่วยงานราชการ, วัดส่วนใหญ่เน้นการจัดกิจกรรมเฉพาะในวันธัมมัสสวนะ (วันพระ), ขาดความร่วมมือกับสถาบันครอบครัว, เน้นการสอนให้สวดมนต์มากเกินไป, การจัดกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมปีละ ๑ ครั้งไม่เพียงพอ, วัดบางวัดเป็นแหล่งมั่วสุมของวัยรุ่นและคนที่ติดยาเสพติด, ไม่ได้ใช้พื้นที่ของวัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด และข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ควรเป็นแบบอย่างที่ดีทางความประพฤติ, ควรประสานการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชน วัด และโรงเรียน, ควรปรับปรุงแบบการจัดกิจกรรมการณรงค์ระดับชุมชนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน, ควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสถาบันครอบครัว, ควรเน้นการสอนทำสมาธิในรูปแบบเหมาะสมกับวัยของกลุ่มเป้าหมาย, ควรร่วมมือกับสถานศึกษาในพื้นที่ขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนศีล ๕, ควรมีมาตรการป้องกันไม่ให้วัดเป็นแหล่งมั่วสุม, และควรใช้พื้นที่ของวัดเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

Research Paper Title: The Role of Buddhist Monks for Drug Prevention in Thamuang District, Kanchanaburi Province

Researcher : Phrakhrosophonkanchanaphiwat (Saman Abhivadphano)

Degree : Master of Arts (Buddhist Management)

Research Paper Supervisory Committee

: Phrakhruwisutthanantakhun, Dr.,

B.A.(Buddhist Management),

M.A.(Buddhist Management),

Ph.D.(Buddhist Management)

: Phrakhrusangharakiettisak Kittipañño, Asst. Prof., Dr.

B.A.(Public Administration),

M.A.(Social Development Management),

D.P.A.(Public Administration)

Date of Graduation : March 15, 2018

ABSTRACT

The objectives of this research paper were (1) to study the role of Buddhist monks for drug prevention in Thamuang district, Kanchanaburi province, (2) to compare the opinion of peoples to the role of Buddhist monks for drug prevention in Thamuang district, Kanchanaburi province, classified by personal data, and (3) to study the problems, obstacles and suggestions for development of the role of Buddhist monks for drug prevention in Thamuang district, Kanchanaburi province. The research methodology was the mixed method research, that the quantitative research used the questionnaire as the tool to collect the data in the field study from 395 peoples in Thamuang district, Kanchanaburi province. The statistics were used for the data analysis through frequency, percentage, mean, standard deviation (S.D.), t-test, F-test, One-way Analysis of Variance and Least Significant Difference: LSD. And the qualitative research had the documentary analysis and interview as the tool to collect the data in the field study from 12 key informants and analyzed the data through the content analysis technique.

The findings of this research were as follow :

1. Role of Buddhist monks for drug prevention in Thamuang district, Kanchanaburi province, Overall, that in high at mean of 3.88. When considering the aspect found that in high level all aspect, the aspects that has the most value include the role in the campaign to prevent and resolve drug problems aspect at

mean of 3.88, the aspects with the lowest mean include the role in moral education to prevent and solve drug problems aspect at mean of 3.87

2. The comparison for opinion of the people to the role of Buddhist monks for drug prevention in Thamuang district, Kanchanaburi province, classified by personal data found that education, occupation and monthly income had the significantly at 0.05, the hypothesis was accepted. But, those personal statuses were sex and age results not different.

3. The problems, obstacles and suggestion for development of the role of Buddhist monks for drug prevention in Thamuang district, Kanchanaburi province, some Buddhist monks also smoke cigarettes, overlapping work with government agencies, most temples focus on specific activities in the Buddhist holy day, lack of cooperation with family institutions, focus on teaching too much prayer, camps moral 1 time per year is not enough, not use the temple area to maximize the benefits. And, the suggestions for development of the role of Buddhist monks for drug prevention in Thamuang district, Kanchanaburi province, as following; should be a good role model, should coordinate collaboration between communities temples and schools, the model of community campaign should be adjusted in line with community lifestyle, should focus on the participation of family institutions, should focus on teaching meditation in a form appropriate to the age of the target audience, should cooperate with the educational institution in school projects, should be measures to prevent mingling in the temples, and should be used temple area as a center for drug prevention activities of community.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความเมตตาของคณะกรรมการผู้ควบคุมสารนิพนธ์ ได้แก่ พระครูวิสุทธิธานันท์คุณ, ดร. และพระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, ผศ.ดร. ที่อนุเคราะห์ให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือในการปรับปรุง แก้ไขสารนิพนธ์จนสำเร็จด้วยดี

ขอขอบคุณ คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์ ประกอบด้วย พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร., ผศ.พิเศษ ว่าที่ พ.ต.ดร.สวัสดิ์ จิรัฏฐิติกาล และ รศ.ดร.สุรพล สุษะพรหม ที่กรุณาให้ข้อแนะนำ ปรับปรุง เพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ พระสมุทรวชิรโสภณ, ดร., พระมหากังวาล ธีรธมโม, ดร., พระครูวาทีวรวัฒน์, ดร., พระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ขยทตโต, ดร. และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิตินุฒิ หนัมนี ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถาม พร้อมแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์และสำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อการวิจัย ประกอบด้วย พระครูกาญจนสุตาคม, พระมหานาชัย ขยพล, พระครูวิสุทธิกาญจนคุณ, พระครูโสภณกาญจนกิจ, พระครูสุจิตกาญจนคุณ, พระครูสุกิจกาญจนสาร, นายอิสรศักดิ์ อินทร์ตรา, พ.ต.อ.ภคณ เล็กท่าไม้, นายวาทีต มาไพศาลสิน, นายต้อง ว่องไวกงริยา, นายอนันต์ แม้นทิม และนายชัยยา กลีบเมฆ ตลอดจนบุคคลต่าง ๆ ที่อนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ อันจะพึงมีจากสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมถวายเป็น พุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา และมอญบูชาเป็นกตเวทิตาคุณ แก่บิดามารดา ครูบาอาจารย์ พี่ ๆ น้อง ๆ รวมทั้งคณะญาติโยมผู้มีอุปการคุณทุกท่าน ผู้ให้กำลังใจ ผู้ให้กำลังสนับสนุน และผู้ถวายข้าวทุกทัพพี ตลอดเวลาที่ดำรงเพศสมณะตลอดมา ซึ่งไม่สามารถจะเอ่ยนามได้ทั้งหมด

พระครูโสภณกาญจนนาภิวัฒน์

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๑

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(ก)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(ค)
กิตติกรรมประกาศ	(จ)
สารบัญ	(ฉ)
สารบัญตาราง	(ช)
สารบัญแผนภาพ	(ฐ)
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	(ฑ)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามการวิจัย	๔
๑.๓ วัตถุประสงค์การวิจัย	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๕
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๗
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘
๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท	๘
๒.๒ แนวคิด เกี่ยวกับพระสงฆ์	๑๙
๒.๓ แนวคิด เกี่ยวกับยาเสพติด	๓๓
๒.๔ ข้อมูลพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย	๖๓
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖๕
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๗๒
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๗๓
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๗๓
๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๗๓
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๗๖
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๗๙
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๗๙

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	๘๑
๔.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๘๒
๔.๒ บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี	๘๓
๔.๓ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วน บุคคล	๘๘
๔.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการ ป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี	๑๑๔
๔.๕ สรุปผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติด ในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี	๑๑๖
๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๒๑
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๒๓
๕.๑ สรุป	๑๒๓
๕.๒ อภิปรายผล	๑๒๖
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๓๑
บรรณานุกรม	๑๓๒
ภาคผนวก	๑๓๙
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	๑๔๐
ภาคผนวก ข ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง	๑๔๖
ภาคผนวก ค ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา	๑๕๑
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๑๕๓
ภาคผนวก จ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๖๘
ภาคผนวก ฉ แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๑๗๖
ภาคผนวก ช ภาพถ่ายการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๑๗๙
ประวัติผู้วิจัย	๑๘๖

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามสังกัดตำบล	๘๕
๔.๑ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	๘๖
๔.๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม	๘๓
๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	๘๔
๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	๘๕
๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ	๘๙
๔.๖ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ	๘๙
๔.๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามเพศ	๙๐
๔.๘ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามเพศ	๙๐
๔.๙ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามเพศ	๙๑
๔.๑๐ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามเพศ	๙๑
๔.๑๑ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ	๙๒

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๑๒ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ	๙๒
๔.๑๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามอายุ	๙๓
๔.๑๔ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามอายุ	๙๓
๔.๑๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามอายุ	๙๔
๔.๑๖ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามอายุ	๙๔
๔.๑๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามการศึกษา	๙๕
๔.๑๘ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามการศึกษา	๙๕
๔.๑๙ การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามการศึกษา ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)	๙๖
๔.๒๐ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามการศึกษา	๙๗
๔.๒๑ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามการศึกษา	๙๗

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๒๒ การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกัน ปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อ ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จำแนกตามการศึกษา ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อย ที่สุด (Least Significant Difference: LSD)	๙๘
๔.๒๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาท พระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้าน บทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จำแนกตาม การศึกษา	๙๙
๔.๒๔ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการ จัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จำแนกตามการศึกษา	๙๙
๔.๒๕ การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกัน ปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรม ศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จำแนกตามการศึกษา ด้วยวิธีผลต่าง นัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)	๑๐๐
๔.๒๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาท พระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดย ภาพรวม จำแนกตามอาชีพ	๑๐๑
๔.๒๗ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพ	๑๐๑
๔.๒๘ การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกัน ปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)	๑๐๒
๔.๒๙ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาท พระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้าน บทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จำแนกตามอาชีพ	๑๐๓
๔.๓๐ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการ รณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จำแนกตามอาชีพ	๑๐๓

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๓๑ การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกัน ปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อ ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามอาชีพ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)	๑๐๔
๔.๓๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาท พระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้าน บทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามอาชีพ	๑๐๕
๔.๓๓ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการ จัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามอาชีพ	๑๐๕
๔.๓๔ การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกัน ปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรม ศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามอาชีพ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญ น้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)	๑๐๖
๔.๓๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาท พระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดย ภาพรวม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	๑๐๗
๔.๓๖ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	๑๐๗
๔.๓๗ การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกัน ปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามรายได้ ต่อเดือน ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)	๑๐๘
๔.๓๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาท พระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้าน บทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามรายได้ต่อ เดือน	๑๐๙
๔.๓๙ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการ รณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	๑๐๙

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๔๐ การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกัน ปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อ ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญ น้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)	๑๑๐
๔.๔๑ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาท พระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้าน บทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จำแนกตามรายได้ ต่อเดือน	๑๑๑
๔.๔๒ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการ จัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	๑๑๑
๔.๔๓ การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกัน ปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรม ศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ด้วยวิธีผลต่าง นัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)	๑๑๒
๔.๔๔ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ตามสมมติฐานที่ ๑-๕	๑๑๓
๔.๔๕ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา เสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติด	๑๑๔
๔.๔๖ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา เสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรม ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	๑๑๕

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒.๑	ฝิ่น (Opium)
๒.๒	มอร์ฟีน (Morphine)
๒.๓	เฮโรอีน (Heroin)
๒.๔	กัญชา (Cannabis)
๒.๕	กระท่อม (Kratom)
๒.๖	ยาบ้า
๒.๗	โคเคน (Cocaine)
๒.๘	ยาอี หรือยาเลิฟ หรือ เอ็คส์ตาซี (Ecstasy)
๒.๙	ไอซ์ (ICE)
๒.๑๐	ที่ตั้งอาณาเขตอำเภอท่าม่วง
๒.๑๑	กรอบแนวคิดในการวิจัย
๔.๑	แนวทางพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพยาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
	๑๒๑

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

สารนิพนธ์ฉบับนี้ ได้ใช้พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นหลัก ในการอ้างอิง ซึ่งจะระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังอักษรย่อชื่อคัมภีร์ เช่น วิ.มหา. (ไทย) ๑/ ๑๘/๒๓. หมายความว่า ระบุถึง พระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ ฉบับภาษาไทย เล่มที่ ๑ ข้อที่ ๑๘ หน้าที่ ๒๓ เป็นต้น ทั้งนี้ โดยใช้ระบบคำย่อ ดังต่อไปนี้

พระวินัยปิฎก

วิ.มหา.	(ไทย)	=	วินัยปิฎก	มหาวิภังค์	(ภาษาไทย)
วิ.ม.	(ไทย)	=	วินัยปิฎก	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
วิ.จุ.	(ไทย)	=	วินัยปิฎก	จุฬวรรค	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.ปา.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวรรค	(ภาษาไทย)
ม.อุ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	อุปริปณาสก	(ภาษาไทย)
ส.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
อง.จตุกก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ปญจก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ปญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ทสก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ทสกนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ชาดก	(ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อโลกที่เจริญทางด้านวัตถุถูกปกคลุมด้วยปัญหาและการทำลายล้าง เช่น ปัญหาการทำลายล้างกันด้วยสงคราม ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาทางด้านจิตใจของคนในโลกที่ตกเป็นทาสของวัตถุนิยม เป็นต้นจึงส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมมนุษย์ในโลกจำนวนมากที่หันมาพึ่งพาวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทมาเป็นเครื่องล่อเมลาจิตใจในเวลาที่ต้องประสบปัญหาชีวิตหรือจะด้วยความหลงผิดก็กระนั้น เมื่อได้เสพวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาททั้งชนิดกดประสาทและกระตุ้นประสาทก็พากันหลงผิดคิดไปว่า สิ่งนั้นสามารถดับทุกข์ได้ แม้จะเป็นชั่วคราวชั่วขณะก็ตาม เมื่อต้องการเสพอยู่เรื่อย ๆ จนต้องเพิ่มปริมาณของการเสพขึ้นตามลำดับ ก็เข้าสู่ความสมบูรณ์ของ นิยามศัพท์ของคำว่า สิ่งเสพติด สารเสพติด หรือ ยาเสพติด นั่นเอง ความต้องการวัตถุเสพติดนี้ ประกอบกับกระแสโลกาภิวัตน์ย่อมทำให้ ปัญหายาเสพติด เป็นปัญหาของสังคมโลก (ระดับโลก) ที่เชื่อมโยงกับปัญหาอื่น ๆ ในทุกประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม^๑

ยาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เนื่องจากยาเสพติดก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจของผู้เสพแล้ว ยังนำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัว สังคม และบ่อนทำลายเศรษฐกิจ ความมั่นคงของชาติอีกด้วย ดังนั้น จึงได้มีการแสวงหาความร่วมมือจากหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศและจากต่างประเทศ เพื่อที่จะหา ทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกัน องค์การอนามัยโลกจึงได้ให้นิยามของยาเสพติดให้โทษว่า หมายถึง สารใดก็ตามเมื่อเข้าสู่ร่างกายโดยรับประทาน ฉีด สูบ หรือดม ก็ตาม แล้วทำให้มีผลต่อจิตใจและร่างกายของผู้ใช้สารนี้โดยมีลักษณะของการติดยา ซึ่งได้แก่ ๑) มีพลังความต้องการยาสูงขึ้นเพื่อจะได้เสพยาต่อไป ไม่ว่าจะได้มาด้วยวิธีใด ๒) มีแนวโน้มที่จะเพิ่มปริมาณยามากขึ้น ๓) ภาวะทางจิตและร่างกายโดยทั่วไปดำรงอยู่ได้โดยอาศัยยา ๔) ทำความเสียหายให้แก่ปัจเจกบุคคลและสังคม ยาเสพติดที่กล่าวมานั้น เมื่อพิจารณาแล้วพอสรุปได้ว่า ยาเสพติดหมายถึง ยาหรือสารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้ว ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพเรื่อย ๆ มีอาการถอนยา เมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง^๒

^๑พระราชวรณัฐ (ประยูร ธรรมจิตโต), รวมปาฐกถาธรรม พระพุทธศาสนาในโลกยุคโลกาภิวัตน์, (กรุงเทพมหานคร: ศยาม, ๒๕๔๑), หน้า ๙.

^๒ก้องศักดิ์ สงวนเขียว อังโน ธรรมพร ณ ไพรี, “ปัญหาอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำยาเสพติดเข้าประเทศฯ”, ใน วารสารวิทยบริการ, ปีที่ ๒๔ ฉบับที่ ๔ (ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๔๖): ๑๓-๑๔.

ที่ผ่านมา ประเทศไทยเผชิญกับปัญหายาเสพติดมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในแง่ของการเป็นพื้นที่ลำเลียงหรือเป็นทางผ่านของยาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้านไปสู่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ขณะเดียวกันก็เผชิญกับปัญหายาเสพติดระบาดในประชากรกลุ่มต่าง ๆ ภายในประเทศ และทวีความรุนแรงมากขึ้น แม้ว่าในช่วงที่ผ่านมาทุกรัฐบาลให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับที่สูงมาก และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมาอย่างต่อเนื่อง ปรากฏผลการดำเนินงานในหลาย ๆ ด้านเพิ่มมากขึ้นในอนาคต ปัญหายาเสพติดยังคงมีแนวโน้มรุนแรงอยู่และนับวันจะทวีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ประชาชนได้คาดหวังให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดในการควบคุม ป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจะได้มีความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในการดำรงชีวิต^๓

ในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมาตั้งแต่ ปี ๒๕๕๔-๒๕๕๘ การดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยการนำผู้เสพเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา พบว่า ผู้เข้าบำบัดรักษามีแนวโน้มที่สูงขึ้นจาก ๑๘๗,๒๔๖ คน ในปี ๒๕๕๔ เป็น ๓๐๓,๕๐๙ คน ในปี ๒๕๕๗ และในปี ๒๕๕๘ ณ ช่วงเวลาที่รับรายงาน (ตุลาคม ๒๕๕๗-กรกฎาคม ๒๕๕๘) มีผู้เข้าบำบัดรักษาจำนวน ๑๖๘,๖๖๗ คน และเมื่อพิจารณาการนำผู้เสพเข้าสู่ระบบการบำบัดรักษา ในช่วงที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า อัตราผู้เข้าบำบัดรักษาในระบบบังคับบำบัดจะมากที่สุด โดยในปี ๒๕๕๔ อยู่ที่ร้อยละ ๗๑.๙๐ ขณะที่ระบบสมัครใจ อยู่ที่ร้อยละ ๑๙.๙๐ และเมื่อมีการปรับแนวทางที่เน้นการนำผู้เสพเข้าสู่การบำบัดรักษาในระบบสมัครใจ พบว่า สามารถนำผู้เสพของสู่ระบบสมัครใจเพิ่มสูงขึ้น อยู่ที่ร้อยละ ๔๙.๖๐ ในปี ๒๕๕๕ แต่นับจากนั้นมา ปรากฏว่า อัตราของผู้เข้าบำบัดรักษาเริ่มกลับสู่รูปแบบเดิม ที่มีผู้รับการบำบัดรักษาในระบบบังคับบำบัดมากที่สุด โดยในปี ๒๕๕๘ พบผู้เข้าบำบัดรักษาในระบบบังคับบำบัด จำนวน ๘๑,๐๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๑๐ ระบบสมัครใจ จำนวน ๗๑,๒๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๒๐ ระบบต้องโทษ จำนวน ๑๖,๓๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๗๐ และที่ผ่านมาเกือบร้อยละ ๕๐ ของผู้บำบัดรักษาเป็นเยาวชนที่มีอายุระหว่าง ๑๕-๒๔ ปี ถึงแม้ว่าจะมีอัตราการลดลงอย่างต่อเนื่องก็ตาม แต่เนื่องจากกลุ่มนี้เป็นกลุ่มเสี่ยงสำคัญ จึงควรมีการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด เพราะมีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด รวมทั้งผู้เข้าบำบัดรักษาที่มีอายุน้อยกว่า ๑๕ ปีที่ควรต้องได้รับการเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน โดยในช่วงนี้มีอัตราการลดลงจากร้อยละ ๑.๑๐ ในปี ๒๕๕๗ เป็นร้อยละ ๐.๗๐ ในปี ๒๕๕๘ กลุ่มอาชีพลักยังคงเป็นกลุ่มอาชีพรับจ้าง ว่างาน และเกษตรกร ร้อยละ ๔๓.๙๐, ๑๘.๗๐ และ ๑๔.๗๐ ตามลำดับ และถึงแม้ว่าในช่วงนี้จะมีอัตราผู้เข้าบำบัดรักษาอายุต่ำลง แต่ยังคงเป็นตัวยาที่มีผู้เส่มากที่สุด ร้อยละ ๘๐.๓๐ ซึ่งยังไม่มีตัวยาใดมาแทนที่ รองลงมาคือ กัญชา มีอัตราผู้เข้าบำบัดรักษา ร้อยละ ๖.๑๐ และไอซ์ มีอัตราผู้เข้าบำบัดรักษาร้อยละ ๔.๔ นอกจากนี้ยังพบว่า เกือบทุกตัวยามีอัตราผู้เข้ารับการบำบัดรักษาเพิ่มขึ้น ยกเว้นยาบ้า และพืชกระท่อมที่มีอัตราผู้เข้าบำบัดรักษาลดลง และเมื่อพิจารณาพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดที่น่ากังวลของผู้เข้ารับการบำบัดรักษาในช่วงนี้ พบว่า อัตราการใช้ยาเสพติดมากกว่า ๑ ชนิดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการบำบัดรักษาที่มีความซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งผลการประเมินการใช้ยาเสพติดของผู้เข้าบำบัดรักษาที่กลุ่มผู้ติดและผู้ติดยาเสพติดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง^๔

^๓ สำนักยุทธศาสตร์, แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.), ๒๕๕๘), หน้า ก. (อัตรานา).

^๔ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑-๒.

จังหวัดกาญจนบุรี เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ใหญ่เป็นลำดับที่ ๓ ของประเทศ และเป็นเมืองเก่าแก่ที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนาน ในอดีตเคยเป็นเมืองหน้าด่านการศึกสงครามกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ สภาพภูมิประเทศเต็มไปด้วย ภูเขา ป่าไม้นานาพันธุ์ มีเนื้อที่ ๑๙,๔๘๓ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑๒,๑๗๖,๙๖๘ ไร่ เป็นพื้นที่ป่าไม้ประมาณ ๗.๔๐ ล้านไร่ เป็นพื้นที่ถือครองทางการเกษตร ๒.๕๐ ล้านไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ระยะทางประมาณ ๓๗๑ กิโลเมตร โดยประกอบด้วยช่องทางเข้าออก ประมาณ ๔๓ ช่องทาง^๕ อย่างไรก็ตาม จากผลการประเมินสถานการณ์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) เพื่อจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๘-พ.ศ.๒๕๖๑ โดยสำนักงานจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า มีอุปสรรคและภัยคุกคามสำคัญ คือ ชายแดนมีความเสี่ยงในการเป็นช่องทางการลำเลียงยาเสพติดจากต่างประเทศเข้าสู่ชั้นในของประเทศ มีปัญหาการลักลอบเข้าเมือง ของผิดกฎหมาย ยาเสพติด แรงงานต่างด้าวตามแนวชายแดน^๖

อย่างไรก็ตาม จังหวัดกาญจนบุรีนี้ ประชาชนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา มีวัดทั้งหมดจำนวน ๕๗๗ วัด (สถิติปี ๒๕๕๘) อีกทั้ง มีพระภิกษุเผยแผ่พระพุทธศาสนาในพื้นที่เฉพาะ และมีพระบัณฑิตเผยแผ่พระพุทธศาสนาจำนวนมาก^๗ ประการสำคัญ คือ พระพุทธศาสนามีพุทธธรรมเป็นหลักในการดำรงชีวิตให้แก่พุทธศาสนิกชนมาเป็นเวลากว่า ๒๕๐๐ ปี พุทธศาสนิกชนชาวไทยยึดหลักความสงบสุขร่มเย็นจากการประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนตามหลักพุทธธรรม ยึดมั่นในคุณงามความดี มีการขัดเกลา ยึดถือพระรัตนตรัยและปฏิบัติตามหลักของพุทธศาสนาปฏิบัติเป็นวิถี รู้เท่าทันความเป็นจริงแห่งสังขาร เข้าใจตนเองและสังคม ความเป็นมาของโลก^๘ ประกอบกับ พระสงฆ์เป็นเนื่อนาบุญของโลก มีหน้าที่โดยตรงในการสั่งสอนให้พุทธศาสนิกชนตั้งมั่นในหลักการ ๓ ประการ ได้แก่ การไม่ทำบาปทั้งสี่ (ละชั่ว) ๒) การยังกุศลให้ถึงพร้อม (ทำดี) และ ๓) การทำจิตของตนให้ผ่องใส (ทำใจให้ผ่องใส) ซึ่งถือเป็นหลักการที่เป็นหัวใจแห่งพระพุทธศาสนา นั่นเอง

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับที่ ผู้วิจัยมีสังกัดในคณะสงฆ์อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จึงสนใจศึกษาเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ตลอดจนปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จักเป็นสารสนเทศสำคัญในการป้องกันปัญหาเสพติดในพื้นที่อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี และพื้นที่อื่น ๆ ได้อีกประการหนึ่งด้วย

^๕สำนักงานจังหวัดกาญจนบุรี, แผนพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๘-พ.ศ. ๒๕๖๑, (กาญจนบุรี: สำนักงานจังหวัดกาญจนบุรี, ๒๕๕๘), หน้า ๒๔. (อัคราณา).

^๖เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๔.

^๗สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี, “ข้อมูลด้านสงฆ์”, [ออนไลน์], <<http://kri.onab.go.th/>>, [๑๕ กันยายน ๒๕๕๙].

^๘มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, **หลักพุทธธรรมในการดำเนินชีวิต**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๓.

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี เป็นอย่างไร

๑.๒.๒ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

๑.๒.๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี เป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

๑.๓.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๓.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยสังเคราะห์จากแนวคิดทฤษฎีของ พุทธชาติ คำสำโรง^๙ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด และ ๒) ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตตัวแปร ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ใน ๒ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด และ ๒) ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

^๙พุทธชาติ คำสำโรง, พระสงฆ์กับการส่งเสริมเยาวชนและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, (ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น, ๒๕๔๙), หน้า ๑๕.

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนผู้มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป ที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยครอบคลุมพื้นที่ ๗ ตำบล ได้แก่ ตำบลรางสาละ, ตำบลท่าตะคร้อ, ตำบลพังตรุ, ตำบลบ้านใหม่, ตำบลม่วงชุม, ตำบลเขาน้อย และตำบลหนองตากยา รวมทั้งสิ้น จำนวน ๓๔,๗๓๑ คน^{๑๐}

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๒ รูป/คน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยครอบคลุมพื้นที่ ๗ ตำบล ได้แก่ ตำบลรางสาละ, ตำบลท่าตะคร้อ, ตำบลพังตรุ, ตำบลบ้านใหม่, ตำบลม่วงชุม, ตำบลเขาน้อย และตำบลหนองตากยา

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐ ถึงเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๐ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน

๑.๕.๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน

๑.๕.๓ ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกัน ปัญหา ยาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน

๑.๕.๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน

๑.๕.๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการ ป้องกันปัญหา ยาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

บทบาท หมายถึง การกระทำของบุคคลตามสถานภาพที่เป็นอยู่หรือได้รับมอบหมาย ตำแหน่ง โดยเป็นการกระทำอันเป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชน

พระสงฆ์ หมายถึง พระภิกษุที่ได้รับการอุปสมบทโดยถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย โดยในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ในพื้นที่อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี เท่านั้น

^{๑๐} อำเภอท่าม่วง, “จำนวนหมู่บ้าน ประชากร”, [ออนไลน์], < <http://www.thamuang-kan.go.th/about> >, [๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๐].

ยาเสพติด หมายถึง สารหรือยาชนิดใด ๆ หรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากธรรมชาติ หรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกาย ไม่ว่าจะโดยการกิน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยวิธีการใด ๆ แล้วจะทำให้เกิดผลต่อร่างกาย สมอง และจิตใจ ตามที่ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๗ บัญญัติไว้

บทบาทพระสงฆ์ในการการป้องกันปัญหา ยาเสพติด หมายถึง การกระทำของพระสงฆ์ ซึ่งเป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชนในการดำเนินการใด ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย เพื่อป้องกันปัญหา ยาเสพติด ใน ๒ ด้าน คือ ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และด้าน บทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ดังนี้

๑) การรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้แก่ พระสงฆ์มีการส่งเสริมให้ เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, พระสงฆ์มีการ ส่งเสริมให้เยาวชนได้รับการอบรมด้านปัญหายาเสพติด, พระสงฆ์มีการส่งเสริมให้เยาวชนในชุมชน ห่างไกลยาเสพติด, พระสงฆ์เป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหายาเสพติด, พระสงฆ์มีบทบาทในการส่งเสริม ศีลธรรมต่อเยาวชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, พระสงฆ์มีการส่งเสริมการเผยแพร่ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้กับเยาวชน, พระสงฆ์มีบทบาทหน้าที่และช่วยเหลือเยาวชนเพื่อหลีกเลี่ยง ยาเสพติด, พระสงฆ์ได้ส่งเสริมให้เยาวชนเป็นคนดีมีศีลธรรม, พระสงฆ์ได้ส่งเสริมพัฒนาพฤติกรรม (ศีล) ให้กับเยาวชน และพระสงฆ์ได้พัฒนาด้านจิตใจ (สมาธิ) เช่น ความเข้มแข็ง มั่นคงของจิตใจและ สภาพจิตที่ดีงาม รวมทั้งความสุข

๒) การจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้แก่ พระสงฆ์มีบทบาทใน การจัดอบรมด้านศีลธรรมในสังคม, พระสงฆ์มีบทบาทและส่งเสริมให้เยาวชนรู้จักโทษภัยยาเสพติด, พระสงฆ์มีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, พระสงฆ์ได้ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรม เพื่อให้เยาวชนหลีกเลี่ยงยาเสพติด, พระสงฆ์ได้ส่งเสริมและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจให้ เยาวชน โดยการฝึกบำเพ็ญทางจิตภาวนา, พระสงฆ์ปลูกฝังจริยธรรมให้เยาวชนมีเจตคติที่ดีต่อ พระพุทธศาสนา, พระสงฆ์มีบทบาทให้เยาวชนได้เรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ, พระสงฆ์มีบทบาทได้พัฒนาจิตสำนึกที่ดีงามสำหรับการพัฒนาตนและสังคมให้แก่ เยาวชนเพื่อแก้ปัญหายาเสพติด, พระสงฆ์มีบทบาทส่งเสริมให้เยาวชนฝึกทักษะความรับผิดชอบทั้งต่อ ตนเองสังคมและประเทศชาติเพื่อแก้ปัญหายาเสพติด และพระสงฆ์มีบทบาทด้านการอบรมคุณธรรม จริยธรรมและส่งเสริมให้เยาวชนเป็นคนดีและห่างไกลยาเสพติด

ประชาชน หมายถึง พลเมืองของประเทศ โดยการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป ที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี เท่านั้น

อำเภอท่าม่วง หมายถึง อำเภอหนึ่งของจังหวัดกาญจนบุรี ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของตัวจังหวัด โดยในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง ความครอบคลุมในพื้นที่ ๗ ตำบล ได้แก่ ตำบลรางสาเก, ตำบลท่าตะคร้อ, ตำบลพังตรุ, ตำบลบ้านใหม่, ตำบลม่วงชุม, ตำบลเขาน้อย และตำบลหนองตากยา เท่านั้น

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

๑.๗.๒ ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๗.๓ ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

๑.๗.๔ ผลการวิจัยนี้เป็นสารสนเทศสำคัญในการป้องกันปัญหาเสพติดในพื้นที่อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอด่านช้าง จังหวัดกาญจนบุรี” นี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยในส่วนที่มีความเกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

- ๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
- ๒.๒ แนวคิด เกี่ยวกับพระสงฆ์
- ๒.๓ แนวคิด เกี่ยวกับยาเสพติด
- ๒.๔ ข้อมูลพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย
- ๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท จากเอกสารทางวิชาการที่หลากหลาย จึงได้ประมวลเนื้อหาสาระสำคัญไว้ตามลำดับ ดังนี้

๒.๑.๑ ความหมายของบทบาท

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเนื้อหาสาระว่าด้วย “ความหมายของบทบาท” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

บทบาท หมายถึง การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู^๑ กล่าวคือ เป็นพฤติกรรมที่คาดหวังสำหรับผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่าง ๆ ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคน หรือคนในสังคมเพื่อให้คู่สัมพันธ์ มีการกระทำกันทางสังคม^๒ บทบาทเป็นพฤติกรรมที่เห็นได้ เป็นการกระทำของบุคคล ผู้ที่มีสถานภาพเหมือนกันย่อมมีการแสดงบทบาทแบบเดียวกัน ตามบรรทัดฐานที่กำหนดไว้^๓ บทบาท คือ พฤติกรรมที่คาดหวังสำหรับผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่าง ๆ ซึ่งสามารถคาดการณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้^๔

^๑ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๖), หน้า ๖๔๘-๖๔๙.

^๒สุพัตรา สุภาพ, สังคมวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ ๑๙, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๐), หน้า ๓๐.

^๓จำนงค์ อธิวัฒน์สิทธิ์ และคณะ, สังคมวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๓๗.

^๔ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง และคณะ, สังคมและวัฒนธรรม, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๗๓.

บทบาทเป็นพฤติกรรมหรือการประพฤติปฏิบัติของคนที่เป็นเจ้าของสถานภาพพิเศษนั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง บทบาท หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตามสถานภาพ^๕ ซึ่งได้แก่ ภาระที่ต้องรับผิดชอบตามสถานภาพของแต่ละบุคคล เช่น เป็นพ่อแม่ นอกจากจะเลี้ยงดูให้ลูกเติบโตแล้ว จะต้องมียุทธศาสตร์ในการอบรมสั่งสอนให้ความรู้ ป้องกันมิให้ลูกทำความชั่วหรือดูแลทุกข์สุขอื่น ๆ ส่วนครูจะต้องมีบทบาทอื่น ๆ นอกเหนือจากการอบรมสั่งสอนวิชาความรู้ เช่น ช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนเสื้อผ้า อาหาร ส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนและดูแลรักษาสุขภาพอนามัยของเด็ก ๆ^๖ บทบาทจึงมีความสัมพันธ์ตำแหน่งหน้าที่หรือสถานภาพ ซึ่งหมายถึงสิ่งที่เราเป็นและยังมีความหมายแฝงที่แสดงศักดิ์ศรีความสำคัญของบุคคลหรือตำแหน่งนั้นด้วยว่าสูงหรือต่ำกว่ากัน กล่าวได้ว่า เมื่อได้สถานภาพหรือตำแหน่งทางสังคมมาแล้ว ก็ย่อมต้องได้บทบาทหรือหน้าที่ประจำสถานภาพหรือตำแหน่งนั้น ๆ มาด้วย เหมือนเมื่อถูกกำหนดให้เล่นละครเป็นตัวอะไรแล้วก็ต้องรับบทมาด้วย มิฉะนั้นก็จะเล่นไม่ได้ เล่นไม่ถูก^๗

บทบาท คือ หน้าที่ของบุคคลตามสถานภาพหรือตำแหน่งฐานะที่ตนดำรงอยู่ บทบาทจึงเป็นกลไกอย่างหนึ่งของสังคมที่ทำให้คนที่อยู่ร่วมกันสามารถสร้างระบบความสัมพันธ์ต่อกันได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย บุคคลจะมีสถานภาพและบทบาทหลายสถานภาพและต่างกันไป เช่น เป็นพ่อ แม่ ลูก ครู อาจารย์ ทหาร ตำรวจ แพทย์ นักเรียน นักศึกษา นิสิต เป็นต้น^๘ บทบาทจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ เป็นพลวัตรของสถานภาพ บุคคลจะได้รับมอบหมายให้ดำรงสถานภาพ โดยมีความสัมพันธ์กับสถานภาพอื่น เมื่อเขาได้ใช้สิทธิและทำหน้าที่อันเป็นส่วนต่าง ๆ ของสถานภาพก็แปลว่า เขาแสดงบทบาท^๙

กล่าวโดยย่อ คือ บทบาท หมายถึง องค์รวมของบรรทัดฐานที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งหนึ่ง ๆ ในสังคม นั่นคือ เป็นบรรทัดฐานที่แสดงให้เห็นว่าสังคมคาดหวังให้บุคคลในตำแหน่งนั้น ๆ กระทำหรือไม่กระทำอะไรได้บ้าง โดยที่บรรทัดฐาน คือ กฎของพฤติกรรม (Rules Governing Behavior)^{๑๐} สมาชิกทุกคนในสังคมเป็นผู้แสดง (Actor) คือ แสดงบทบาทแต่ละบทบาท โดยบทบาท หมายถึง ชุดของแบบแผนพฤติกรรมที่คาดหวังให้เป็นคุณสมบัติเฉพาะของผู้ที่ดำรงตำแหน่งหนึ่ง ๆ ในสังคม อาทิ พ่อแม่ ครูอาจารย์ นักเรียน เป็นต้น^{๑๑}

^๕มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, **มนุษย์กับสังคม หน่วยที่ ๑-๗**, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๖), หน้า ๒๐.

^๖ยันต์ ชุ่มจิต, **ความเป็นครู**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : โอ. เอส. พรินต์ติ้งเฮาส์, ๒๕๕๐), หน้า ๓๓.

^๗พิทยา สายหู, **กลไกของสังคม**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๕๘.

^๘สนธยา พลศรี, **หลักสังคมวิทยา**, (กรุงเทพมหานคร : โอ. เอส. พรินต์ติ้ง เฮาส์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๒๕.

^๙สัญญา สัญญาวิวัฒน์, **ทฤษฎีสังคมวิทยา : เนื้อหาและแนวทางการใช้ประโยชน์ เบื้องต้น**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๑๓๑.

^{๑๐}Rodney Stark, **Sociology**, 4thed, (California: Wadsworth Publishing Company, 1992), p. 42.

^{๑๑}Stephen P. Robbins, **Organizational Behavior**, 7thed , (New Jersey: Prentice Hall, 1996), p. 304.

สรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง การกระทำของบุคคลตามสถานภาพที่เป็นอยู่ หรือได้รับมอบหมายตำแหน่ง หรือเป็นภาระหน้าที่อื่นมีความสัมพันธ์ควบคู่กับตำแหน่งที่ต้องปฏิบัติตามสถานภาพที่กำหนดขึ้นและยังสอดคล้องกับพฤติกรรมที่กระทำตามตำแหน่งทางสถานภาพทางสังคมหรือหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งเป็นแนวทางของการแสดงออกหรือปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ตามสถานะของแต่ละบุคคลที่เป็นอยู่ เช่น ครูมีบทบาทหน้าที่ในการสอนให้ความรู้แก่ผู้เรียน ตำรวจมีบทบาทหน้าที่ในการรักษาความสงบภายในประเทศ เป็นต้น

๒.๑.๒ ความสำคัญของบทบาท

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเนื้อหาสาระว่าด้วย “ความสำคัญของบทบาท” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

บทบาทสำคัญเสมือนบทของตัวละครที่กำหนด ให้ผู้แสดงในละครเรื่องนั้นๆ เป็นตัว (ละคร) อะไร มีบทบาทที่ต้องแสดงอย่างไร ถ้าแสดงผิดบทหรือไม่สมบทบาทก็อาจถูกเปลี่ยนตัวไม่ให้แสดงไปเลย นอกจากนี้บทบาทของบุคคลยังขึ้นอยู่กับกรกล่อมเกลாதทางสังคม (Socialization) และบุคลิกภาพของบุคคลนั้นด้วย^{๑๒}

บทบาท คือ สิทธิหน้าที่ (Rights and Obligation) ของบุคคลที่จะต้องประพฤติปฏิบัติในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม^{๑๓} บทบาทจึงมีความสำคัญต่อครอบครัว กลุ่ม และชุมชนในกรอบและวัฒนธรรมที่บุคคลอาศัยอยู่ โดยมีบทบาทในทางสังคม และบทบาทที่แน่นอน บทบาทของแต่ละคนจะถูกกำหนดไว้ควบคู่กับสภาพของสังคม เช่น สถานภาพบิดามารดา บุคคลนั้นจะมีบทบาทที่แน่นอนในการเป็นหัวหน้าครอบครัว ต้องดูแลเลี้ยงครอบครัว ดูแลอบรมสั่งสอนบุตร บุคคลใดมีสถานภาพเป็นนักเรียน บุคคลนั้นต้องมีบทบาทศึกษาเล่าเรียน และต้องตั้งใจศึกษาเล่าเรียนให้จนกระทั่งสำเร็จสามารถประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนเองและพึ่งพาตนเองได้ เป็นต้น มนุษย์มีบทบาทที่แน่นอนตามสถานภาพของตนในสังคม หากมิได้กระทำหน้าที่ตามบทบาทก็จะทำให้เกิดปัญหา^{๑๔}

สรุปได้ว่า ความสำคัญของบทบาทมีขึ้นเนื่องจากบทบาทเป็นตัวกำหนดหน้าที่ของบุคคล บทบาทจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้มนุษย์สามารถเข้าใจแนวทางในการแสดงพฤติกรรมของตนเอง และสามารถเข้าใจถึงการแสดงพฤติกรรมของบุคคลอื่น และสามารถจัดระเบียบสำหรับการอยู่ร่วมกันได้ เพราะสามารถใช้เป็นแนวในการให้สมาชิกของกลุ่มคาดหวังท่าทีจากบทบาทของสมาชิกแต่ละคนได้ สามารถแยกสมาชิกกลุ่มออกจากผู้มิได้เป็นสมาชิกกลุ่มได้ อีกทั้ง อาจทำให้เกิดมีการบังคับให้สมาชิกแต่ละคนยอมรับและปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองด้วย

^{๑๒} พัทยา สายหู, กลไกของสังคม, หน้า ๒๑.

^{๑๓} David B. Brinkerhoff and Lynn K. White, *Sociology*, (New York: West Publishing Company, 1985), p. 88.

^{๑๔} นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์, *ทฤษฎีและการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๒๗.

๒.๑.๓ ประเภทของบทบาท

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเนื้อหาสาระว่าด้วย “ประเภทของบทบาท” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

นักสังคมวิทยาส่วนใหญ่จำแนกประเภทของบทบาทออกเป็น ๓ ประเภท คือ บทบาทในอุดมคติ (Ideal Role) บทบาทที่เข้าใจหรือรับรู้ (Perceived Role) และบทบาทที่แสดงออกจริง (Actual Role)^{๑๕} โดยทั้ง ๓ ประเภทนี้ มีความแตกต่างกัน ดังนี้

ประเภทที่ ๑ บทบาทในอุดมคติ (Ideal Role) ได้แก่ บทบาทที่กำหนดไว้ตามความคาดหวังของบุคคลทั่วไปในสังคมเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติเป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ ซึ่งผู้ที่มีสถานภาพนั้น ๆ ควรกระทำแต่อาจไม่มีใครทำตามนั้นได้

ประเภทที่ ๒ บทบาทที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่บุคคลคาดคิดเองว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับทัศนคติ ค่านิยม บุคลิกภาพ รวมถึงประสบการณ์ของแต่ละบุคคลด้วย

ประเภทที่ ๓ บทบาทที่บุคคลแสดงออกจริง (Enacted Role) เป็นบทบาทที่บุคคลปฏิบัติจริง ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย จึงทำให้การแสดงบทบาทมีความแตกต่างกันไป^{๑๖}

นอกจากนี้ ยังมีการนิยามไว้ในทิศทางเดียวกัน หากแต่แตกต่างกันโดยการเรียกชื่อประเภท กล่าวคือ บทบาทในอุดมคติ (Ideal Role) เรียกว่า บทบาทตามใบสั่ง บทบาทที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ (Perceived Role) เรียกว่า บทบาทตามใจ และบทบาทที่บุคคลแสดงออกจริง (Enacted Role) เรียกว่า บทบาทจริง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) บทบาทตามใบสั่ง บทบาทประเภทนี้มุ่งเพ่งเล็งที่การปฏิบัติตามความคาดหวังของแต่ละสถานภาพ ตัวตนและทักษะในการแสดงบทบาทมีหน้าที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับความคาดหวังของสถานภาพนั้น ๆ การวิเคราะห์บทบาทประเภทนี้เน้นตรงระดับการยอมปฏิบัติตามความคาดหวังของตำแหน่งที่บุคคลเข้าครอบครอง

๒) บทบาทตามใจ บทบาทประเภทที่สองเพ่งไปยังจุดที่ว่าความคาดหวังต่าง ๆ จะต้องผ่านอดีตหรือตัวตนเสียก่อนแล้วจึงมีการปฏิบัติ ขณะที่ผ่านตัวตนนี้เอง ตัวตนก็จะกลั่นกรองพิจารณา เลือกรองสรร ลดทอน พลิกแพลงความคาดหวังนั้น ๆ ให้เหมาะกับตน จุดสนใจของการวิเคราะห์จึงอยู่ที่แบบหรือสไตล์ของแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร

๓) บทบาทจริง บทบาทประเภทนี้คือพฤติกรรมจริงของปัจเจกชนหลังจากผ่านขั้นตอน ๒ ขั้นตอนข้างต้นมาแล้ว หากจะดูพฤติกรรมเปิดเผยก็จะดูความซับซ้อนหรือโครงข่ายเชื่อมโยงของพฤติกรรมที่แสดงออกมาให้เห็น ถ้าเพ่งไปที่บทบาทเปิดเผยจุดการวิเคราะห์ก็จะพุ่งตัวความคาดหวังหรือการตีความความคาดหวังตามสถานภาพนั้น^{๑๗}

^{๑๕} พวงเพชร สุรัตน์กวีกุล, **มนุษย์กับสังคม**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๑), หน้า ๖๕-๖๖.

^{๑๖} สุตา ภิรมย์แก้ว, **มนุษย์กับสังคม**, (กรุงเทพมหานคร: โครงการวิชาบูรณาการหมวดการศึกษาทั่วไป สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๖๓.

^{๑๗} สัญญา สัญญาวิวัฒน์, **ทฤษฎีสังคมวิทยา : เนื้อหาและแนวทางการใช้ประโยชน์เบื้องต้น**, หน้า ๑๓๙.

อย่างไรก็ดี ยังมีการจำแนกประเภทของบทบาทออกตามลักษณะหรือรูปแบบของพฤติกรรมที่บุคคลต้องปฏิบัติและแสดงออกมาตามที่ได้ถูกกำหนดไว้โดยสถานภาพ ตำแหน่งหน้าที่ ความสัมพันธ์ สังคม และกฎหมาย ฯลฯ ออกเป็น ๕ ประเภท หรือ ๒ ประเภท ตัวอย่างเช่น เมื่อจำแนกบทบาทออกเป็น ๒ ประเภทใหญ่ ประกอบด้วย

๑) บทบาทที่เป็นทางการ (Formal role) เป็นบทบาทที่ได้มีการมอบหมายให้อย่างเป็นทางการ กำหนดไว้แน่นอน มีระเบียบตายตัว เช่น เมื่อปฏิบัติราชการมีตำแหน่งหน้าที่การงาน ประจำ ได้แก่ เสมียน ประจำแผนก หัวหน้าแผนก ผู้อำนวยการกอง เป็นต้น หรือเมื่อทำงานธุรกิจ มีตำแหน่งงานเป็นหัวหน้า ผู้จัดการแผนก ผู้จัดการส่วน ผู้จัดการฝ่าย เป็นต้น ซึ่งแต่ละองค์กร จะต้องมีการกำหนดบทบาทของแต่ละตำแหน่งเอาไว้อย่างชัดเจนที่สุด เพื่อให้แต่ละคนสามารถ ปฏิบัติหน้าที่การทำงานตามบทบาทต่าง ๆ ที่ตนได้รับอยู่นั้น อย่างถูกต้องเหมาะสม

๒) บทบาทที่ไม่เป็นทางการ (Informal Role) ได้แก่ บทบาทที่ไม่ได้รับการแต่งตั้งมอบหมายให้แก่บุคคลอย่างเป็นทางการ แต่เป็นบทบาทที่ผู้มีบทบาทอย่างเป็นทางการจะต้องปฏิบัติ เพื่อจะรักษาความศักดิ์สิทธิ์แห่งบทบาทที่ตนครองอยู่นั้นเอาไว้ให้ได้ ซึ่งแบ่งได้เป็น ๓ ลักษณะ คือ

๒.๑) บทบาทในการกิจ (Task Role) ซึ่งมุ่งไปที่การดูแลให้กลุ่มปฏิบัติงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

๒.๒) บทบาทในการสร้างกลุ่ม และธำรงรักษา (Group Building and Maintenance) หมายถึง บทบาท ในการอำนวยความสะดวก และสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน และกัน ในบรรดากลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติงานร่วมกัน และสร้างสายใยแห่งสัมพันธ์มิตรต่อกันไว้ให้ผูกพันต่อกันไว้อย่างเหนียวแน่น มีความห่วงใยในเอื้ออาทรแก่กันและกัน

๒.๓) บทบาทของเอกัตบุคคล (Individual Role) เป็นบทบาทส่วนตัวของแต่ละบุคคลที่เติมเต็มความเป็นตัวของตัวเอง ทำให้ตัวเองมีความสุข มีความพึงพอใจกับชีวิต เป็นเรื่องส่วนตัว ไม่ใช่เรื่องของกลุ่ม บทบาทส่วนตัวนี้ บางทีจะเป็นเครื่องช่วยสนับสนุนสัมพันธภาพอันดี ระหว่างบุคคลในกลุ่ม ก็อาจจะกลับกลายเป็นสิ่งที่เปื้อนอุปสรรคขัดขวางความผูกพันระหว่างกันและกันไปเสียก็ได้ หากบุคคลนั้นมีลักษณะอุปนิสัยใจคอเป็นไปในทางที่เป็นลบ เห็นแก่ตัว อิจฉาริษยา เป็นต้น^{๑๔}

สรุปได้ว่า การจำแนกประเภทของบทบาทในจำนวนที่ไม่เท่ากัน เช่น แบ่งเป็น ๓ ประเภท หรือ ๒ ประเภทก็ตาม ล้วนเป็นการแบ่งแยกตามลักษณะหรือรูปแบบของพฤติกรรมที่บุคคลต้องปฏิบัติและแสดงออกมาตามที่ได้ถูกกำหนดไว้โดยสถานภาพ ตำแหน่ง หน้าที่ ความสัมพันธ์ สังคม และกฎหมาย ฯลฯ หากแต่วิธีนักสังคมวิทยาส่วนใหญ่ให้การยอมรับ คือ การจำแนกบทบาทเป็น ๓ ประเภท ประกอบด้วย บทบาทในอุดมคติ (Ideal Role) ซึ่งอาจเรียกว่า บทบาทตามใบสั่ง บทบาทที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ (Perceived Role) ซึ่งอาจเรียกว่า บทบาทตามใจ และบทบาทที่บุคคลแสดงออกจริง (Enacted Role) ซึ่งอาจเรียกว่า บทบาทจริง

^{๑๔}ปราศญา กล้าผจญ, พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๐), หน้า ๑๒๕-๑๒๖.

๒.๑.๔ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาท

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเนื้อหาสาระว่าด้วย “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาท” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

กระบวนการการแสดงบทบาทของบรรดาสมาชิกภายในองค์การสามารถกำหนดได้เป็น ๔ ระยะ กล่าวคือ

ระยะที่ ๑ เป็นระยะของการคาดหวังในบทบาท เมื่อคนเราเริ่มเข้ามาในองค์การ ก็จะมีการได้ข้อมูลและข่าวสารจากองค์การ อาจโดยการปฐมนิเทศ การอบรม เพื่อให้คน ๆ นั้นสามารถคาดหวังถึงบทบาทที่เขาต้องแสดงออกในองค์การ

ระยะที่ ๒ เป็นระยะที่เป็นทางการ คนที่เข้ามาถูกกำหนดบทบาทที่จะต้องแสดง โดยอาจกำหนดออกมาเป็นวัตถุประสงค์ระเบียบวิธีปฏิบัติงาน กฎ ข้อบังคับ และเขาจะต้องแสดงบทบาทไปตามที่กำหนดเพื่อแลกกับผลตอบแทนซึ่งอาจจะเป็นผลตอบแทน ทางด้านตัวเงิน หรือทางด้านการได้รับการส่งเสริมเลื่อนตำแหน่งหรือผลตอบแทนอื่น ๆ

ระยะที่ ๓ เป็นระยะของการเรียนในบทบาท เมื่อคนที่เข้ามาเริ่มปฏิบัติงาน เขาก็จะเริ่มมีการเรียนรู้ในบทบาทที่เขาได้แสดงออกมาอย่างเป็นทางการ และในขณะเดียวกัน เนื่องจาก การทำงานต้องมีความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการ ความคาดหวังของผู้ร่วมงานที่ไม่เป็นทางการที่มีต่อบทบาทของเขาก็มีสำคัญ เขาต้องพยายามที่จะปรับบทบาทของเขา ให้สอดคล้องกับความคาดหวังที่เป็นทางการ จากองค์การและความคาดหวังที่ไม่เป็นทางการจากผู้ร่วมงาน

ระยะที่ ๔ ระยะของการคงอยู่หรือออกไปจากองค์การ เมื่อคนเข้าในองค์การได้ ปฏิบัติงานมาจนถึงระยะนี้ เขาก็ทราบว่าเขาควรจะอยู่หรือลาออกไปจากองค์การ โดยอาศัยการเรียนรู้ จากบทบาทที่ผ่านมาในระยะที่ ๓ เขาจะคงอยู่ต่อเมื่อบทบาทที่เขาแสดงอยู่สอดคล้อง หรือเป็นไปตามความคาดหวังขององค์การ และตามความคาดหวังที่ไม่ เป็นทางการของผู้ร่วมงาน ถ้าหากบทบาทที่เขาแสดงอยู่ไม่สอดคล้องหรือไม่เป็นไปตาม ความคาดหวังขององค์การ หรือตาม ความคาดหวังที่ไม่เป็นทางการของผู้ร่วมงานอันใดอันหนึ่งแล้ว ก็จะมีสาเหตุความขัดแย้งในบทบาท หรือความไม่ชัดเจนในบทบาทขึ้น หากไม่สามารถแก้ไข ก็จะเกิดความเบื่อหน่าย ความไม่พึงพอใจและลาออกไปในที่สุด

ดังกล่าวนี แสดงให้เห็นว่า เรื่องราวของบทบาทมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของคนในองค์การคน โดยที่คนในองค์การจะแสดงพฤติกรรมตามที่ได้กำหนดไว้ในบทบาทที่เป็นที่คาดหวังจากผู้อื่น และองค์การ^{๑๙}

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการแสดงบทบาทในการปฏิบัติงานหรือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของบุคคล (Individual Performance Factors) ประกอบด้วย

๑) ลักษณะส่วนบุคคล (Demographic Characteristics) เป็นตัวแปรที่ช่วยให้เห็นถึงภูมิหลังของบุคคล เช่น เพศ อายุ เชื้อชาติ สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม สถานที่อยู่อาศัย ขนาดของครอบครัว เป็นต้น

^{๑๙} ธงชัย สันติวงษ์, การบริหารงานบุคคล, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓), หน้า ๙๒-๙๓.

๒) ความรู้ความสามารถ (Competencies Characteristics) เป็นสิ่งสำคัญในการพิจารณาเลือกคนเพื่อเข้ามาปฏิบัติงาน ความรู้ ความสามารถ เป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่สามารถกระตุ้นให้เกิดความพยายามในการทำงาน เป็นแรงจูงใจขั้นต้นที่มีผลกระทบต่อไหวพริบของบุคคลที่จะเอาชนะสภาพแวดล้อมได้บุคคลที่รู้สึกว่ามีความรู้ ความสามารถในการงานของเขาสามารถคาดได้ว่าเขาจะทำงานอย่างจริงจัง

๓) ลักษณะทางจิตวิทยา (Psychological Characteristics) เป็นการแสดงแนวโน้มพฤติกรรมของบุคคลที่จะเกิดขึ้นและมีอิทธิพลค่อนข้างถาวรต่อพฤติกรรมลักษณะทางจิตวิทยาเหล่านี้ เช่น ทศนคติ การรับรู้ ความต้องการ และบุคลิกภาพ เป็นต้น

๔) ความพยายามในการทำงาน (Work Effort) คุณลักษณะของบุคคลที่มีความเหมาะสมกับความจำเป็นของงานนั้น ยังไม่สามารถที่จะทำให้บุคคลมีผลการปฏิบัติงานในระดับสูงทั้งนี้ยังมีตัวแปรหนึ่งที่สำคัญและต้องมี คือ ความพยายามในการทำงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงความปรารถนาที่จะปฏิบัติงาน นั่นคือมีแรงจูงใจที่จะทำงาน (Motivation to Work) เป็นแรงผลักดันภายในตัวบุคคลที่มีผลโดยตรงและคงไว้ซึ่งความพยายามในการทำงาน คนที่มีแรงจูงใจระดับสูงจะทำงานจริงจังแรงจูงใจจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยกำหนดความพยายามในการทำงาน

๕) การสนับสนุนจากองค์กร (Organization Support) ในการปฏิบัติงานของบุคคล จำเป็น ต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์กรที่ปฏิบัติงานอยู่บุคคลที่มีลักษณะตรงกับความต้องการงานได้รับการจูงใจในระดับสูง อาจจะไม่เป็นผู้ปฏิบัติงานที่ดีหากได้รับการสนับสนุนที่ไม่เพียงพอจากหน่วยงาน หรือที่เรียกว่า ข้อจำกัดด้านสถานการณ์ (Situational Constraint) เช่น ขาดเวลาที่จะทำงาน งบประมาณ เครื่องมือเครื่องใช้วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับงานไม่ชัดเจน ระดับความคาดหวังของผลการปฏิบัติงานที่ไม่เหมาะสม ขาดอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงาน ขาดการช่วยเหลือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง และขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ไม่ยืดหยุ่น เป็นต้น^{๒๐}

อย่างไรก็ดี บทบาท คือ ส่วนประกอบที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลใน ๓ ลักษณะ คือ

๑) ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท (Peripheral Attributes) ได้แก่ บทบาทชนิดที่ แม้จะขาดหายไปหรือมิได้แสดงบทบาทนั้น ก็ไม่ทำให้บทบาทที่ต้องการผิดไป

๒) ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและขาดมิได้ (Required Attributes) ได้แก่ ส่วนของบทบาทที่สำคัญ ถ้าส่วนสำคัญของบทบาทในส่วนนี้ขาดไปแล้ว ย่อมมีผลทำให้บทบาทของตำแหน่งผิดไป

๓) ส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย และข้อบังคับที่ปรากฏอย่างชัดเจน (Legitimizing Attributes) ได้แก่ ส่วนของบทบาทตามกฎหมายและข้อบังคับกำหนดให้กระทำ หรือปฏิบัติ ถ้าบุคคลที่สวมบทบาทตามตำแหน่งนั้นไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบ ข้อบังคับที่ปรากฏอย่างชัดเจนแล้ว ย่อมถือได้ว่าบุคคลนั้นมิได้แสดงบทบาทในตำแหน่งนั้น ๆ ด้วย^{๒๑}

^{๒๐}Schermerhorn et. al., **Managing Organizational Behavior**, 4th ed., (New York: John Wiley & Sons, 1991), pp. 104-112.

^{๒๑}ณรงค์ เส่งประชา, **มนุษย์กับสังคม**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. พรินติ้ง เฮาส์, ๒๕๔๑), หน้า ๑๓๖.

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการแสดงบทบาทของบุคคล คือ ลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งเป็นตัวแปรที่ช่วยให้เห็นถึงภูมิหลังของบุคคล เช่น เพศ อายุ เชื้อชาติ สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม สถานที่อยู่อาศัย ขนาดของครอบครัว เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีตัวแปรอื่นที่มีความเกี่ยวข้องด้วย เช่น ความรู้ความสามารถ ลักษณะทางจิตวิทยา เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยอันเป็นส่วนประกอบที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคล มี ๓ ลักษณะ คือ ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและขาดไม่ได้ และส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับที่ปรากฏอย่างชัดเจน ซึ่งอยู่ในกระบวนการแสดงบทบาท ๔ ระยะ คือ ระยะของการคาดหวัง เป็นระยะที่เป็นทางการ เป็นระยะของการเรียน และระยะของการคงอยู่หรือออกไป

๒.๑.๕ บทบาทที่ขัดแย้งกัน

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเนื้อหาสาระว่าด้วย “บทบาทที่ขัดแย้งกัน” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ความขัดแย้งทางบทบาทเกิดขึ้นเมื่อบทบาทของปัจเจกบุคคล ๒ บทบาท จำเป็นต้องมีพฤติกรรมแตกต่างกัน เช่น บทบาทของลูกชายหรือลูกสาวต้องการเข้าร่วมงานของครอบครัว ในขณะที่บทบาทของนักเรียนต้องเข้าเรียนเพื่อสอบปลายภาค บุคคลที่ต้องกระทำหน้าที่สองบทบาทให้สมบูรณ์จึงตกอยู่ในสถานการณ์ของความขัดแย้งทางบทบาท^{๒๒} โดยนิยามความหมายของความขัดแย้งทางบทบาท พอสรุปดังนี้

นัยที่ ๑ ความขัดแย้งทางบทบาท แสดงถึงสถานการณ์ความคาดหวังที่ไม่สอดคล้องกันอันบุคคลผู้แสดงจะต้องแสดงออก ไม่ว่าจะรับรู้ความขัดแย้งหรือไม่ก็ตาม

นัยที่ ๒ ความขัดแย้งทางบทบาท แสดงถึงสถานการณ์ที่ผู้แสดงรับทราบถึงความคาดหวังที่ไม่สอดคล้องกัน

นัยที่ ๓ ความขัดแย้งทางบทบาท ระบุว่าผู้แสดงต้องแสดงออกต่อความคาดหวังที่ขัดแย้งอันเกิดจากสถานภาพ ๒ อย่าง หรือมากกว่านั้นในเวลาเดียวกัน

นัยที่ ๔ บางคนจำกัดความขัดแย้งทางบทบาทไว้ว่า แค่สถานการณ์ที่ผู้แสดงออก แสดงต่อความคาดหวัง หรือเป็นข้อตกลงตามกฎหมาย (ข้อบังคับที่คนอื่นทำให้ไม่ได้) อันขัดแย้งกัน

โดยนัยนี้ สองประการแรก เป็นไปโดยไม่รู้สึกตัวและไม่ตั้งใจเท่านั้นจึงจะสำเร็จผล แต่ประการสุดท้าย ต้องเป็นไปโดยรู้สึกตัวและตั้งใจจึงจะสำเร็จผล คือ ออกจากความขัดแย้งทางบทบาทได้^{๒๓} และหากกล่าวโดยรวม ความขัดแย้งทางบทบาทจำแนกได้เป็น ๒ ชนิดใหญ่ คือ

ความขัดแย้งระหว่างบทบาท (Conflict between Roles) บทบาท ๒ อย่าง หรือมากกว่านั้น อาจจะถูกกำหนดให้บุคคลมีหน้าที่ที่ขัดแย้งกัน เช่น ภรรยาที่เป็นลูกจ้างพบว่า ความต้องการของงานมีความขัดแย้งกับหน้าที่ในบ้าน ตำรวจบางครั้งก็ต้องเลือกระหว่างหน้าที่กับจับกุมเพื่อน

ความขัดแย้งในบทบาทเดียว (Conflict within a Single Role) เป็นความขัดแย้งที่เป็นโครงสร้าง (เกิดอยู่ภายใน) เช่น ในหมู่พระภิกษุในภิกขุสงฆ์ ความขัดแย้งระหว่างการปฏิบัติหน้าที่พรหมจรรย์กับความปรารถนาแต่งงาน เป็นมูลเหตุสำคัญของความตึงเครียดทางบทบาท

^{๒๒} Richard Cheener and Wallace, **Sociology**, (California: Allyn and Bacon, 1989), p. 58.

^{๒๓} Ibid., pp. 121-122.

ความขัดแย้งในบทบาท (Role Conflict) อาจจำแนกโดยละเอียดได้เป็น ๔ รูปแบบ ดังนี้

๑) ความขัดแย้งภายในตัวผู้ส่งข่าวหรือผู้ที่ออกคำสั่ง (Intra-Sender Conflict) เช่น กรณีที่หัวหน้าทีม ต้องทำงานในบทบาทที่เท่าเทียมกันในทีม ในขณะที่เดียวกันก็มีบทบาทเป็นผู้บริหารด้วย ต้องทำหน้าที่สั่งการและบังคับบัญชาด้วยจะมีบทบาทที่เท่าเทียมกัน ในทุกบทบาทคงเป็นไปได้ยาก จึงทำให้เกิดความขัดแย้งภายในตัวเองขึ้น

๒) ความขัดแย้งระหว่างผู้ส่งข่าวหรือผู้ที่ออกคำสั่ง (Inter-Sender Conflict) เกิดจากคนในกลุ่มมีความขัดแย้งกับคนในกลุ่มอื่น ๆ ที่มีบทบาทเดียวกันทำให้ความขัดแย้งเกิดขึ้นระหว่างกลุ่ม

๓) ความขัดแย้งระหว่างบทบาท (Inter-Role Conflict) เมื่อบทบาทต่างกันทำให้ บุคคลมีพฤติกรรมที่ต่างกันด้วย แต่เมื่อต้องมาทำงานร่วมกันจะพบว่ามีพฤติกรรม ที่เข้ากันไม่ได้เช่น เมื่อหัวหน้าขอให้ช่วยทำงานล่วงเวลาเพื่อให้งานเสร็จ ในขณะที่เดียวกันก็กังวลกับบทบาทการเป็นแม่บ้านที่ต้องดูแลลูกหลังเลิกงาน ความขัดแย้งจึงเกิดขึ้นระหว่าง เรื่องงานกับบทบาทส่วนตัวที่มีอยู่

๔) ความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับบทบาท (Person-Role Conflict) เกิดขึ้นเมื่อเรามีบทบาทอย่างหนึ่ง แต่ไม่สามารถทำตามบทบาทที่ตนมีได้หรือการที่บุคคลมีความต้องการอย่างหนึ่ง แต่ตามบทบาทที่ถูกกำหนดไว้นั้นทำตามความต้องการของตนเองไม่ได้จะเกิดความขัดแย้งขึ้นได้^{๒๔}

สรุปได้ว่า ความขัดแย้งทางบทบาทเกิดขึ้นเมื่อบทบาทของปัจเจกบุคคล ๒ บทบาท มีพฤติกรรมแตกต่างกัน ซึ่งอาจจำแนกได้เป็น ๒ ชนิดใหญ่ คือ ความขัดแย้งระหว่างบทบาท (Conflict between Roles) ความขัดแย้งในบทบาทเดียว (Conflict within a Single Role) หรืออาจจำแนกย่อยได้ ๔ ประเภท คือ ความขัดแย้งภายในตัวผู้ส่งข่าวหรือผู้ที่ออกคำสั่ง ความขัดแย้งระหว่างผู้ส่งข่าวหรือผู้ที่ออกคำสั่ง ความขัดแย้งระหว่างบทบาท และความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับบทบาท

๒.๑.๖ ทฤษฎีบทบาท

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเนื้อหาสาระว่าด้วย “ทฤษฎีบทบาท” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

คำว่า บทบาท (Role) ที่ใช้พูดถึงความคิดทางวิชาการซึ่ง ยอร์จ ซิมเมล (George Semmel) ใช้เป็นคนแรกในปี ค.ศ. ๑๙๒๐ (พ.ศ. ๒๔๖๓) ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๒๑ พาร์ค (Park) และ เบอร์เกส (Burgess) ใช้ในบทความเรื่อง “The Self as the Individual’ Conception of His Role” ต่อมา นักทฤษฎีที่สำคัญของบทบาทได้อธิบายขยายความเรื่องทฤษฎีบทบาทไว้ พอสรุปไว้ดังนี้

๑) ทฤษฎีบทบาทของราล์ฟ ลินตัน (Ralp Linton’s Role Theory)

ทฤษฎีนี้ ระบุว่า ตำแหน่งหรือสถานภาพเป็นผู้กำหนดบทบาท เช่น บุคคลที่มีตำแหน่งเป็นครูต้องแสดงพฤติกรรมเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์ ผู้ที่มีตำแหน่งจะปฏิบัติหน้าที่ได้สมบทบาทหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง เช่น บุคลิกของผู้สวมบทบาท ลักษณะของสังคม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของสังคมนั้นด้วย^{๒๕}

^{๒๔} G. Moorhead, R.W. Griffin, *Organizational Behavior: Managing People and Organizations*, (New Delhi, Virenda Kumar Arya: AITBS Publishers, 2001), p. 214.

^{๒๕} พัทธยา บวรวัฒนา, *รัฐประศาสนศาสตร์ ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา* (ค.ศ.๑๙๗๐-ค.ศ.๑๙๘๐), พิมพ์ครั้งที่ ๑๗, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๑๔.

๒) ทฤษฎีบทบาทของแนเดล (Nadel's Role Theory)

ทฤษฎีนี้ ระบุว่า บทบาทคือส่วนประกอบที่ส่งผลถึงพฤติกรรม ๓ ลักษณะ คือ ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบท เช่น ครูต้องพูดเก่งหรือมีอารมณ์ขัน ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาท และขาดมิได้ เช่น เป็นแพทย์ต้องรักษาคนไข้ และส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย เช่น ครูต้องเป็นสมาชิกคุรุสภา โดยได้กำหนดเป็นสมการไว้ ดังนี้

$$P = f(a,b,c\dots)$$

เมื่อ P คือ บทบาท

a คือ ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท

b คือ ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและขาดมิได้

c คือ ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาทและส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย^{๒๖}

๓) ทฤษฎีบทบาทของโฮมันน์ (Homann's Role Theory)

ทฤษฎีนี้ ระบุว่า บุคคลจะเปลี่ยนบทบาทไปตามตำแหน่งเสมอ เช่น ตอนกลางวันแสดงบทบาทสอนหนังสือเพราะมีตำแหน่งเป็นครู ตอนเย็นแสดงบทบาทเป็นนักเรียนเพราะมีตำแหน่งเป็นนิสิตภาคสมทบ เป็นต้น โดยทั่วไปมีลักษณะ ดังนี้

- ในสถานใด ๆ บุคคลจะมีพฤติกรรมที่ให้ผลตอบแทนมากที่สุดและให้ผลร้ายน้อยที่สุด
- บุคคลจะมีพฤติกรรมซ้ำพฤติกรรมในอดีตที่ให้ผลตอบแทนงาม
- บุคคลจะมีพฤติกรรมซ้ำกับสถานการณ์ที่คล้ายกับอดีต ซึ่งให้ผลตอบแทนงาม
- สิ่งเร้าที่ให้ผลตอบแทนงามในอดีต จะก่อให้เกิดพฤติกรรมทำนองเดียวกับอดีตอีก
- พฤติกรรมซ้ำจะเกิดขึ้นต่อไปเรื่อย ๆ ถ้าหากยังได้รับผลตอบแทน
- บุคคลจะไม่พึงพอใจ ถ้าหากพฤติกรรมนั้นเคยได้รับผลตอบแทนในอดีต แต่ไม่ได้รับผลตอบแทนในปัจจุบัน

- บุคคลยังได้รับรางวัลจากพฤติกรรมเฉพาะอย่างใดมากขึ้นเท่าใด พฤติกรรมนั้นก็จะมีค่าลงเพียงนั้น และมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมอื่นเพื่อแสวงหารางวัลอย่างอื่นต่อไป^{๒๗}

๔) ทฤษฎีบทบาทของพาร์สันส์ (Parson's Role Theory)

ทฤษฎีนี้ ระบุว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคมทำให้มนุษย์ต้องเพิ่มบทบาทของตน เช่น บุคคลมีเพื่อนมากก็ต้องแสดงบทบาทมากขึ้นเป็นเงาตามตัว โดยความจำเป็นทางบทบาทหน้าที่มี ๔ ประการ คือ

- การปรับตัว ต้องปรับเข้ากับความเป็นแรงกดดัน (ฉุกเฉิน) จากภายนอก ต้องปรับเข้ากับสิ่งแวดล้อมและปรับสิ่งแวดล้อมไปสู่ความจำเป็น
- การบรรลุเป้าหมาย ต้องกำหนดและบรรลุเป้าหมายเบื้องต้น
- การบูรณาการ ต้องสร้างระบบความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันขององค์ประกอบต่าง ๆ

^{๒๖} สงวน สุทธิเลิศอรุณ, **ทฤษฎีและการปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต, ๒๕๔๓), หน้า ๖๙.

^{๒๗} สัญญา สัญญาวิวัฒน์, **ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๘๗.

- การรักษาแบบแผนไว้ ระบบต้องดำรงไว้ รักษา พื้นฟู ทั้งการกระตุ้นปัจเจกชน และแบบแผนทางวัฒนธรรม ที่สร้างและสนับสนุนแรงจูงใจนั้นสิ่งจำเป็นพื้นฐานเหล่านี้ เชื่อมกับระบบอินทรีย์ทางชีวภาพ ระบบบุคลิกภาพ ระบบทางสังคม และระบบทางวัฒนธรรม^{๒๘}

๕) ทฤษฎีบทบาทของกูด (Good's Role Theory)

ทฤษฎีนี้ ระบุว่า บทบาท คือแบบแผนของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของแต่ละบุคคล และบทบาทดังกล่าวควรเป็นไปตามข้อตกลงที่มีต่อสังคมนั้น ๆ^{๒๙}

ทฤษฎีบทบาทอธิบายพฤติกรรมทางสังคมที่บุคคลแสดงต่อกันว่าเป็นการแสดงบทบาทต่อสังคมกำหนด ทำนองเดียวกับการแสดงละครตามบท (Script) บุคคลในสังคมมีสถานภาพต่าง ๆ มากมายและถูกคาดหวังจากคนอื่นให้แสดงบทบาทตามสถานภาพที่ตนดำรงอยู่ ส่วนบรรทัดฐานหรือความคาดหวังของสังคมก็มีหลายระดับ ตั้งแต่การบังคับให้ต้องกระทำหรือห้ามกระทำ จนถึงการคาดหวังว่าการกระทำหรือไม่ควรกระทำ การแสดงบทบาทหนึ่ง ๆ อาจไม่สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังของคนอื่นได้ทุกฝ่าย นอกจากสถานภาพและบรรทัดฐานแล้วปัจจัยอีกด้านหนึ่งที่มีส่วนกำหนดบทบาทบุคคลคือตัวตน (Self) หรือการรับของบุคคลนั่นเอง บุคคลแต่ละบุคคลอาจมีการรับรู้หรือความเข้าใจในบทบาทของสถานภาพหนึ่ง ๆ แตกต่างกันไป

ทฤษฎีบทบาทเป็นทฤษฎีอยู่ในทฤษฎีการกระทำระหว่างกันด้วยสัญลักษณ์ (Symbolic Interaction Theory) ในลักษณะของสังคมมนุษย์และลักษณะของปัจเจกบุคคล ซึ่งตัวเชื่อมระหว่างมนุษย์กับสังคมนั้นก็คือบทบาท สังคมมนุษย์คือโรงละคร มนุษย์แต่ละคนก็คือตัวแสดงที่มีบทบาทชัดเจนสำหรับแสดง มีบทละครเป็นตัวกำกับ มนุษย์แต่ละคนมีตำแหน่งต่าง ๆ ชัดเจนที่จะต้องดำรง มีบรรทัดฐานสังคมควบคุมพฤติกรรม ตัวละครต้องเชื่อฟังผู้กำกับ มนุษย์ทุกคนก็เชื่อฟังผู้มีอำนาจในสังคม ตัวละครแสดงเรื่องราวกับเพื่อนนักแสดง มนุษย์ทุกคนก็ปรับตัวให้เข้ากับผู้ชม ต้องสวมบทบาทผู้ชมประเภทต่าง ๆ และประการสุดท้ายต้องอาศัยความรู้ความชำนาญของตนช่วยในการแสดง อาศัยศักยภาพของตน และทักษะในการแสดงบทบาทเข้าช่วย เป็นสไตล์ของคนในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น^{๓๐}

สรุปได้ว่า ทฤษฎีบทบาท (Role Theory) มองบุคคลในฐานะเป็นสมาชิกของสังคมที่อาศัยบทบาทเป็นตัวเชื่อมในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ความเข้าใจบทบาทและความสามารถในการแสดงบทบาทจะเป็นอุปกรณ์ชี้วัดความสำเร็จหรือล้มเหลวของบุคคลผู้ดำรงสถานภาพต่าง ๆ ในสังคมได้ ทฤษฎีบทบาทเป็นทฤษฎีของการปฏิบัติตามหน้าที่ ตามตำแหน่ง หรือสถานภาพของบุคคล ซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของบุคคลหรือผู้อยู่ในตำแหน่งหน้าที่นั้น ถ้าตำแหน่งหรือสภาพการณ์เปลี่ยนไป บทบาทก็อาจจะเปลี่ยนตามไปด้วยและถ้าบุคคลใดในสังคมมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมมากขึ้นเท่าใด บทบาทก็จะเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น โดยทุกทฤษฎีมีค่าน่าเป็นไปได้ทั้งสิ้น ขึ้นอยู่กับการนำทฤษฎีนั้น ๆ ไปใช้ประโยชน์ ซึ่งจะมีความแตกต่างกันในส่วนของการเน้นส่วนใดส่วนหนึ่งเป็นสำคัญ

^{๒๘} เชษฐา พวงหัตถ์, “ทฤษฎีสังคมและการทำความเข้าใจสถานะสมัยใหม่ของแอนโธนี กิดเดนส์”, วารสารร่มพญักษ์, ปีที่ ๒๖ (ตุลาคม ๒๕๕๐-มกราคม ๒๕๕๑): ๙.

^{๒๙} พิทยา บวรวัฒนา, รัฐประศาสนศาสตร์ ทฤษฎีและแนวการศึกษา (ค.ศ.๑๙๗๐-ค.ศ.๑๙๘๐), หน้า ๑๕.

^{๓๐} สัญญา สัญญาวิวัฒน์, ทฤษฎีสังคมวิทยา : เนื้อหาและแนวทางการใช้ประโยชน์เบื้องต้น, หน้า ๑๓๓-๑๓๔.

๒.๒ แนวคิด เกี่ยวกับพระสงฆ์

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษา ๒.๒ แนวคิด เกี่ยวกับพระสงฆ์ จากเอกสารทางวิชาการที่หลากหลาย จึงได้ประมวลเนื้อหาสาระสำคัญไว้ตามลำดับ ดังนี้

๒.๒.๑ ความเป็นมาของพระสงฆ์

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเนื้อหาสาระว่าด้วย “ความเป็นมาของพระสงฆ์” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ในทางพระพุทธศาสนามีการบวชหลายประเภทด้วยกัน ตั้งแต่ เอหิภิกขุอุปสัมปทา ตีสรณคณุปสัมปทา และญัตติจตุตถกรรมวาจาอุปสัมปทา ซึ่งเป็นการให้อุปสมบทโดยพระพุทธเจ้า พระสาวก และหมู่สงฆ์ ตามลำดับ ดังนี้

ก. เอหิภิกขุอุปสัมปทา

การอุปสมบทพระสงฆ์สาวกเข้าสู่องค์กรคณะสงฆ์ในสมัยพุทธกาล แรกเริ่มเดิมทีกระทำโดยพระพุทธเจ้าพระองค์เดียว โดยหลังจากที่ทรงได้ตรัสรู้ในวันเพ็ญกลางเดือน ๖ ซึ่งเป็นวันวิสาขบูชา พระพุทธเจ้าทรงประทับอยู่ตามลำพังพระองค์เดียว ในขั้นนั้นยังไม่มีพระสงฆ์เกิดขึ้นในพระพุทธศาสนา ต่อมา เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นหลังจากพระพุทธเจ้าตรัสรู้ได้ ๒ เดือน นั่นคือ มีสมาชิกรูปใหม่เข้ามาในพระพุทธศาสนา เมื่อคราวที่พระพุทธเจ้าแสดงปฐมเทศนาแก่พระปัญจวัคคีย์ในวันอาสาฬหบูชา ท่านอัญญาโกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรม แล้วขอบวชเป็นพระภิกษุรูปแรกในพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าทรงประทานการอุปสมบทแก่ท่านอัญญาโกณฑัญญะ ด้วยพระพุทธดำรัสว่า “เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด ธรรมอันเรากล่าวดีแล้ว เธอจงประพฤติพรหมจรรย์ เพื่อทำที่สุดแห่งทุกข์โดยชอบเถิด”^{๓๑}

พระอัญญาโกณฑัญญะนี้เป็นบุตรของพราหมณ์มหาศาล ในบ้านพราหมณ์ชื่อว่า โทณวัตร ซึ่งไม่ห่างไกลจากกรุงกบิลพัสดุ์ เดิมเรียกชื่อว่า โทณทัตถะ สาเหตุที่มีคำว่า อัญญา นำหน้าก็เพราะท่านได้บรรลุโสดาปัตติผล พระพุทธเจ้าทรงทราบ ว่า โทณทัตถะ ได้ดวงตาเห็นธรรม ทรงเปล่งพระอุทานว่า อญญาสิ วต โภ โทณทัตถะ อญญาสิ วต โภ โทณทัตถะ โทณทัตถะผู้เจริญได้รู้แล้วหนอ^{๓๒} เพราะอาศัยคำว่า อญญาสิ ที่แปลว่า ได้รู้แล้ว คำว่า อัญญา จึงนำหน้าชื่อของท่านตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา และได้รับยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่า เป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายด้านรัตติญญ^{๓๓}

ดังนั้น พระอัญญาโกณฑัญญะจึงถือเป็นพระสงฆ์รูปแรกในพระพุทธศาสนาแห่งพระศาสดา พระนามว่าโคตมนี และในการการสรรหาและรับพระอัญญาโกณฑัญญะเข้าเป็นศาสนบุคคลหรือเป็นบุคลากรแรกของคณะสงฆ์นั้น พระพุทธเจ้าทรงกระทำด้วยพระองค์เอง โดยทรงมีกระบวนการในการคัดสรรอย่างยิ่งยวด ดังนี้

^{๓๑}วิ.ม.ท. (ไทย) ๑/๑๘/๒๓.

^{๓๒}บรรจบ บรรณรุจิ, *อสีติมหาสาวก*, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๑๕-๑๘.

^{๓๓}รัตติญญ แปลว่า ผู้รู้ราตรี ดูรายละเอียดใน พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*, พิมพ์ครั้งที่ ๑๔, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท ธนธการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๓), หน้า ๓๓๘-๓๓๙.

หลังจากที่ตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณได้ ๗ วัน พระผู้มีพระภาคเสด็จไปในที่สงัดลึก เร้นอยู่ ได้มีปริวิตกแห่งจิตขึ้นว่า ยังไม่ควรประกาศธรรมที่ได้บรรลุแล้วโดยยาก เพราะธรรมนี้อันสัตว์ผู้มีราคะโทสะครอบงำแล้วไม่ตรัสรู้ได้โดยง่าย เมื่อเป็นเช่นนี้ พระองค์จึงน้อมไปเพื่อความชวนชวายน้อย ไม่น้อมไปเพื่อแสดงธรรม ครั้งนั้น ท้าวสหัมบดีพรหม ทราบพระปริวิตกแห่งจิตของพระผู้มีพระภาค จึงมาปรากฏเข้าเฝ้าทูลขอให้แสดงธรรม พระผู้มีพระภาคทรงรับคำทูลอาราธนาของพรหมและทรงอาศัยความกรุณาในหมู่สัตว์ จึงทรงตรวจดูสัตว์โลกด้วยพุทธจักขุ เมื่อทรงตรวจดูแล้วได้ทรงเห็นสัตว์ทั้งหลายว่ามีสติปัญญาระดับความสามารถที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เหล่าสัตว์ที่มีรูปสีในดวงตาน้อยก็มี ที่มีกิเลสในดวงตามากก็มี ที่มีอินทรีย์แก่กล้าก็มี ที่มีอินทรีย์อ่อนก็มี ที่มีอาการดีก็มี ที่มีอาการทรามก็มี ที่จะสอนให้รู้ได้โดยง่ายก็มี ที่จะสอนให้รู้ได้โดยยากก็มี บางพวกที่ตระหนักในโทษภัยในโลกก็มี ทั้งนี้ อุปมาเหมือนดังในกออุบล กอปทุม หรือกอ बुณฑริก^{๓๔}

ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคได้ตรัสตอบท้าวสหัมบดีพรหมว่า เราเปิดประตูอมตะแก่ท่านแล้ว สัตว์เหล่าใดจะฟัง จงปล่อยศรัทธามาเถิด ท่านพรหม เพราะเรามีความสำคัญในความลำบากจึงมิได้แสดงธรรมที่ประณีตคล่องแคล่วในหมู่มนุษย์ ครั้นท้าวสหัมบดีพรหมทราบว่า พระผู้มีพระภาคทรงประทานโอกาสเพื่อจะแสดงธรรมแล้วจึงถวายอภิวาทพระผู้มีพระภาคทำประทักษิณแล้วอันตรธานไป^{๓๕}

สติปัญญาและระดับความสามารถของสัตว์โลกที่เป็นไปต่าง ๆ ตามที่พระพุทธเจ้าทรงยก บัวเหล่าต่าง ๆ มาเปรียบไว้ ความว่า “บุคคลผู้รู้เข้าใจได้ฉับพลันแต่พอยกหัวข้อขึ้นแสดงเท่านั้น เรียกว่า อุคฆลิตัญญู เทียบกับบัวพินน้ำ แต่พอสัมผัสสระมีสระวันก็จะบาน ณ วันนั้น บุคคลผู้สามารถรู้ เข้าใจได้ต่อเมื่อท่านอธิบายความพิสดารออกไป เรียกว่า วิปจิตัญญู เทียบกับบัวปริ่มน้ำจักบานต่อวันรุ่งขึ้น บุคคลผู้พอจะหาทางคอยชี้แจงแนะนำใช้วิธีการยกเยื้องให้เข้าใจได้ต่อ ๆ ไป เรียกว่า เนยยะ เทียบกับบัวงามได้พินน้ำ จักบานในวันต่อ ๆ ไป บุคคลผู้แก้ปัญหา มีดวงตามืดมิดยังไม่อาจให้บรรลุ คุณวิเศษได้ในชาตินี้ เรียกว่า ปทปรมะ เทียบกับบัวจมใต้น้ำ จักเป็นผักปลาแห่งปลาและเต่า”^{๓๖} อุปมาดังกล่าวนี้ ประกอบกับที่พระพุทธเจ้าทรงมีพระกรุณาต่อหมู่สัตว์ พระองค์จึงทรงน้อมพระทัยไปในการที่จะแสดงธรรมโปรด ซึ่งในคราวนั้นทรงนึกถึงผู้ที่ควรจะแสดงธรรมโปรดก่อน เช่น อาฬารดาบส กา ลามโคตร และอุทกดาบส รามบุตร ทรงเห็นเป็นบัณฑิตฉลาดหลักแหลม มีปัญญา มีรูปสีในตาน้อย ถ้าทั้งสองท่านได้ฟังธรรมนี้ ก็คงจะรู้ได้ฉับพลัน แต่น่าเสียดายที่ดาบสสองท่านนั้นถึงแก่กรรมไปก่อนหน้านั้น ต่อจากนั้นก็ทรงนึกถึงเบญจวัคคีย์ แล้วเสด็จไปที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี ทั้งนี้ เพราะเหล่าเบญจวัคคีย์เป็นศิษย์มาก่อน ทรงรู้อุปนิสัยดี ย่อมแสดงธรรมโปรดให้เข้าใจง่ายกว่าผู้อื่น ซึ่งก็สัมฤทธิ์ผลดังนั้น^{๓๗} ดังกล่าวมา แสดงให้เห็นว่าพระพุทธเจ้าทรงมีกระบวนการในการคัดสรรสาวกเข้ามาเป็นบุคลากรแห่งพระพุทธศาสนา และพระพุทธองค์ใช้หลักการนี้เพื่อคัดสรรศาสนาบุคคลด้วยพระองค์เองตลอดระยะเวลา ๔๕ ปี

^{๓๔}วิ.ม. (ไทย) ๔/๗/๑๑-๑๕.

^{๓๕}วิ.ม. (ไทย) ๔/๗/๑๑.

^{๓๖}อง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๑๓๓/๒๐๒.

^{๓๗}วิ.ม. (ไทย) ๔/๑๒/๑๘-๒๐.

พระพุทธองค์ทรงกระทำเป็นกิจวัตรประจำวันตามวิสัยของพระพุทธเจ้า คือ พุทธกิจที่พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญเป็นประจำในแต่ละวัน เรียกว่า พุทธกิจ มี ๕ ประการ ดังนี้

- ๑) ปุพฺพณฺเห ปิณฺชปาตณฺจ เวลาเช้าเสด็จบิณฑบาต
- ๒) สายณฺเห ธมฺมเทศนํ เวลาเย็นทรงแสดงธรรม
- ๓) ปิโทเส ภิกฺขุโอยาทิ เวลาค่ำประทานโอวาทแก่เหล่าภิกษุ
- ๔) อหฺมรตเต เทวปญฺหนํ เที่ยงคืนทรงตอบปัญหาเทวดา
- ๕) ปจฺจุสฺเสว คเต กาเล ภพฺพาภพฺเพ วิโลกนํ จวนสว่าง ทรงตรวจพิจารณาสัตว์ที่สามารถและที่ยังไม่สามารถบรรลุธรรมอันควรจะเสด็จไปโปรดหรือไม่

พุทธกิจ ๔๕ พรรษา ในระหว่างเวลา ๔๕ ปีแห่งการบำเพ็ญพุทธกิจ พระพุทธเจ้าได้เสด็จไปประทับจำพรรษา ณ สถานที่ต่าง ๆ มีเหตุการณ์สำคัญ ดังนี้

พรรษาที่ ๑ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้กรุงพาราณสี (โปรดพระเบญจวัคคีย์)

พรรษาที่ ๒-๓-๔ พระเวฬุวัน กรุงราชคฤห์ (ระยะประดิษฐานพระศาสนา เริ่มแต่โปรดพระเจ้าพิมพิสาร ได้อัครสาวก ฯลฯ เสด็จนครกบิลพัสดุ์ครั้งแรก ฯลฯ อนาถบิณฑิกเศรษฐีเป็นอุบาสก ถวายพระเชตวัน พรรษาที่ ๓ น่าจะประทับที่พระเชตวัน นครสาวัตถี)

พรรษาที่ ๕ ภูฏาคารในป่ามหาวัน นครเวสาลี (โปรดพุทธบิดาปรินิพพานที่กรุงกบิลพัสดุ์ โปรดพระญาติที่วิวาทเรื่องแม่น้ำโรहिณี มหาปชาบดีชนวช เกิดภิกษุณีสงฆ์)

พรรษาที่ ๖ มกุฏบวรพต (ภายหลังทรงแสดงยมกปาฏิหาริย์ที่นครสาวัตถี)

พรรษาที่ ๗ ดาวดึงส์เทวโลก (แสดงพระอภิธรรมโปรดพระพุทธมารดา)

พรรษาที่ ๘ เภสกลวัน ใกล้เมืองสูงสุมาศรี แคว้นภัคคะ (พบกบิลดาและนกุลมารดา)

พรรษาที่ ๙ โฆสิตาราม เมืองโกสัมพี

พรรษาที่ ๑๐ ป่าตำบลปาริเลยยกะ ใกล้เมืองโกสัมพี (คราวที่ภิกษุชาวเมืองโกสัมพีทะเลาะกัน)

พรรษาที่ ๑๑ หมู่บ้านพราหมณ์ชื่อเอกนาถา

พรรษาที่ ๑๒ เมืองเวรัญชา

พรรษาที่ ๑๓ จาลิยบวรพต

พรรษาที่ ๑๔ พระเชตวัน (พระราหุลอุปสมบทคราวนี้)

พรรษาที่ ๑๕ นิโครธาราม นครกบิลพัสดุ์

พรรษาที่ ๑๖ เมืองอาฬวี (ทรมานอาฬวกยักษ์)

พรรษาที่ ๑๗ พระเวฬุวัน นครราชคฤห์

พรรษาที่ ๑๘-๑๙ จาลิยบวรพต

พรรษาที่ ๒๐ พระเวฬุวัน นครราชคฤห์ โปรดมหาโจรองคุลิมาล

พรรษาที่ ๒๑-๔๔ ประทับสลับไปมา ณ พระเชตวันกับบุพพาราม พระนครสาวัตถี (รวมทั้งคราวก่อนนี้ด้วย อรรถกถาว่าพระพุทธเจ้าประทับที่เชตวันาราม ๑๙ พรรษา ณ บุพพาราม ๖ พรรษา)

พรรษาที่ ๔๕ เวฬุคาม ใกล้นครเวสาลี^{๓๘}

^{๓๘} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, หน้า ๒๖๘-๒๖๙.

ตลอดระยะเวลา ๔๕ พรรษา พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญพุทธกิจ ๕ ประการ เป็นประจำในแต่ละวัน โดยกิจในปัจฉิมยาม คือ จวนสว่าง ทรงตรวจพิจารณาสัตว์ที่สามารถและที่ยังไม่สามารถบรรลุธรรมอันควรจะเสด็จไปโปรดหรือไม่ หากทรงพิจารณาเห็นสัตว์ที่ควรจะเสด็จไปโปรด ก็จักทรงเสด็จพระราชดำเนินไปด้วยพระองค์เอง ซึ่งตามปรากฏในพระไตรปิฎกมีมากมายเกินกว่าจะยกมาได้ทั้งหมด

อย่างไรก็ตาม พระพุทธเจ้าทรงสรรหาโดยการพิจารณาเห็นแนวโน้มสัตว์ที่เข้ามาในข่ายพระญาณแล้วจึงไปโปรดด้วยพระองค์เอง และเมื่อบุคคลผู้ที่ทรงเสด็จไปโปรดนั้นได้ทูลขอบวชเป็นภิกษุ และพระพุทธองค์ทรงพิจารณาเห็นสมควรแล้ว ก็จักทรงประทานการบวชโดยวิธีเอหิภิกขุอุปสัมปทาด้วยพระดำรัสว่า “เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด ธรรมอันเรากล่าวไว้ดีแล้ว เธอจงประพฤติพรหมจรรย์ เพื่อทำที่สุดแห่งทุกข์โดยชอบเถิด” ในอรรถกถาได้กล่าวถึงวิธีบวชด้วยเอหิภิกขุอุปสัมปทาไว้ว่า “พระผู้มีพระภาคครั้งทรงเห็นว่า บุคคลที่จะบวชนั้นมีอุปนิสัยพร้อมที่จะบวชด้วยเอหิภิกขุได้ ทรงเหยียดพระหัตถ์ขวาซึ่งมีพระฉวีวรรณดังทองคำ ออกจากภายในผ้าบังสุกุลสีแดง เปล่งพระสุรเสียงว่า “เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด” หากผู้นั้นยังไม่บรรลุอรหัตตผล พระองค์จะตรัสต่อว่า “เธอจงประพฤติพรหมจรรย์ เพื่อทำที่สุดแห่งทุกข์โดยชอบเถิด” พร้อมกับพระดำรัสนั้นเพศคฤหัสถ์ของผู้นั้นก็อันตรธานไป ผู้นั้นมีศีรษะโล้นไม่ต้องโกน ครองผ้ากาสาวพัตร์ มีบริวารครบ ๘ อย่าง คือ ไตรจีวร บาตร มีด เข็ม ประคดเอว และผ้ากรองน้ำ” และเมื่อพระพุทธองค์ทรงประทานการบวชด้วยเอหิภิกขุอุปสัมปทานี้ พระสาวกรูปนั้นจึงนับเป็นศาสนบุคคลแห่งพระพุทธศาสนาที่มาจากการการสรรหาโดยพระพุทธเจ้า นั่นเอง

ข. ตีสรณคณูปสัมปทา

ในยุคเริ่มต้นของการประกาศพระพุทธศาสนา การประทานอนุญาตให้บุคคลเข้ามาบวชเป็นภิกษุยังมีไม่มาก การบวชได้รวมศูนย์อยู่ที่พระพุทธเจ้าพระองค์เดียว เรียกว่า “เอหิภิกขุอุปสัมปทา”^{๓๙} ต่อมา เมื่อมีภิกษุเพิ่มขึ้นพอสมควรแล้ว พระพุทธเจ้าจึงทรงส่งพระภิกษุชุดแรกจำนวน ๖๐ รูป ออกไปประกาศพระศาสนา แต่เนื่องจากสมาชิกของภิกษุยังมีน้อย พระองค์จึงทรงใช้วิธีให้แต่ละรูปแยกย้ายกันไปทำงานในทิศทางต่าง ๆ ให้ครอบคลุมพื้นที่ให้ได้มากที่สุด^{๔๐}

พระภิกษุที่ถูกส่งไปประกาศพระศาสนาในช่วงแรกนี้ มีหน้าที่ปลุกศรัทธาด้วยการแสดงธรรมโน้มน้าวจิตใจให้คนมาเลื่อมใสในศาสนา แต่ไม่มีอำนาจในการรับผู้ที่เลื่อมใสเข้าสู่สงฆ์หรือบวชให้ เมื่อมีผู้ประสงค์จะบวช พระภิกษุเหล่านั้นจะต้องพากลุ่มชนผู้ประสงค์จะบวชกลับมาเฝ้าพระพุทธเจ้า เพื่อให้ทรงพิจารณาบวชให้ พระพุทธองค์ทรงเล็งเห็นปัญหาดังนี้ว่าการรวมศูนย์การบวชไว้กับพระองค์ นอกจากจะสร้างความลำบากให้แก่พระภิกษุผู้ประกาศศาสนาและกุลบุตรผู้ประสงค์จะออกบวชแล้ว ยังเป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวของพระศาสนาอีกด้วย พระองค์จึงทรงอนุญาตให้พระสาวกแต่ละรูปที่ออกทำงานประกาศศาสนาสามารถบวชหรือรับสมาชิกใหม่เข้าสู่สงฆ์ได้ด้วยตนเอง ซึ่งวิธีการบวชแบบนี้เรียกว่า “ตีสรณคณูปสัมปทา”^{๔๑}

^{๓๙}วิ.ม. (ไทย) ๔/๓๑/๔๐.

^{๔๐}วิ.ม. (ไทย) ๔/๓๒/๔๐.

^{๔๑}วิ.ม. (ไทย) ๔/๓๔/๔๓.

การบวชโดยวิธีติสรณคณูปสัมปทาพระสาวกจะเป็นผู้บวชให้กุลบุตรผู้มีความตั้งใจจริง มีคุณสมบัติครบถ้วนเข้ามาเป็นสมาชิกของสังคัมสงฆ์^{๔๒} ติสรณคณูปสัมปทา เป็นการบวชด้วยวิธีการขอถึงพระรัตนตรัย ๓ ครั้ง การบวชแบบนี้ เกิดขึ้นหลังจากที่พระพุทธเจ้าได้ส่งภิกษุที่เป็นพระสาวกไปประกาศศาสนาแล้ว ได้มีกุลบุตรที่ฟังธรรมแล้วเกิดความศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอยากบรรพชาอุปสมบทในพระพุทธศาสนา พระสาวกเหล่านั้นต้องพากุลบุตรผู้มุ่งบรรพชาอุปสมบทมารับการบรรพชาอุปสมบทจากพระพุทธเจ้า เพราะในขณะนั้นยังเป็นการบวชแบบเอหิภิกขุอุปสัมปทา ยังไม่มีการประกาศเปลี่ยนแปลงการบวชเป็นแบบอื่น พระพุทธเจ้าทรงรู้ด้วยพระญาณว่า การที่ภิกษุทั้งหลายนำกุลบุตรมาให้พระองค์บรรพชาอุปสมบทนั้น เป็นการยากลำบาก จึงทรงอนุญาตว่า “ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้ท่านทั้งหลายนั้นแหละ จงให้บรรพชา จงให้อุปสมบทในทิศนั้น ๆ ในชนบทนั้น ๆเถิด”^{๔๓}

ต่อมา กุลบุตรที่มีศรัทธาเลื่อมใสมีประสงค์จะบรรพชาอุปสมบท พระสาวกก็สามารถบวชได้เลย การบรรพชาอุปสมบทมีขั้นตอนดังนี้

- ๑) ผู้บรรพชาและอุปสมบท ทำการปลงผมและโกนหนวดเคราให้เรียบร้อย
- ๒) ผู้บรรพชาและอุปสมบทครองผ้ากาสาเย^{๔๔}ให้ห่มอุตตราสงค์^{๔๕} ฉะวียงบ่าข้างหนึ่ง
- ๓) ผู้บรรพชาและอุปสมบท กราบเท้าภิกษุทั้งหลายแล้วนั่งกระโหย่ง แล้วให้ผู้บรรพชาและอุปสมบทประนมมือให้กล่าวตาม เธอจงกล่าวอย่างนี้ว่า

“พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ (ข้าพเจ้าถึงพระพุทธเจ้าเป็นสรณะ)

ธมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ (ข้าพเจ้าถึงพระธรรมเป็นสรณะ)

สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ (ข้าพเจ้าถึงพระสงฆ์เป็นสรณะ)

หุตฺติยมฺปิ พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ (ข้าพเจ้าถึงพระพุทธเจ้าเป็นสรณะ แม้ครั้งที่ ๒)

หุตฺติยมฺปิ ธมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ (ข้าพเจ้าถึงพระธรรมเป็นสรณะ แม้ครั้งที่ ๒)

หุตฺติยมฺปิ สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ (ข้าพเจ้าถึงพระสงฆ์เป็นสรณะ แม้ครั้งที่ ๒)

ตติยมฺปิ พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ (ข้าพเจ้าถึงพระพุทธเจ้าเป็นสรณะ แม้ครั้งที่ ๓)

ตติยมฺปิ ธมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ (ข้าพเจ้าถึงพระธรรมเป็นสรณะ แม้ครั้งที่ ๓)

ตติยมฺปิ สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ (ข้าพเจ้าถึงพระสงฆ์เป็นสรณะ แม้ครั้งที่ ๓)”^{๔๖}

เพียงแค่นี้ก็สำเร็จเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนา

^{๔๒}แสวง อุดมศรี, การปกครองคณะสงฆ์ไทย, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป.), หน้า ๒๙.

^{๔๓}วิ.ม. (ไทย) ๔/๓๔/๔๒.

^{๔๔}ผ้ากาสาเย (กาสาเว) หมายถึง ผ้าย้อมฝาด หรือผ้าเหลืองสำหรับพระ ดูรายละเอียดใน พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, หน้า ๒๐.

^{๔๕}อุตตราสงค์ หมายถึง ผ้าห่ม เป็นผ้าผืนหนึ่งในจำนวน ๓ ผืน ของไตรจีวร ได้แก่ ผืนที่เรียกกันสามัญว่า จีวร ดูรายละเอียดใน พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, หน้า ๕๕๘.

^{๔๖}วิ.ม. (ไทย) ๔/๓๔/๔๒-๔๓.

เมื่อพระพุทธเจ้าทรงอนุญาตการบวชด้วยไตรสรณคมน์แล้ว ได้มีกุลบุตรมาบวชเป็นจำนวนมากและในจำนวนเหล่านี้ มีกลุ่มภิกษุที่ตั้งใจปฏิบัติตามหลักคำสอน และกลุ่มภิกษุที่ไม่สนใจปฏิบัติตามหลักคำสอน ทำให้เกิดเหตุการณ์ที่ไม่เหมาะสม กล่าวคือ

สมัยนั้น ภิกษุทั้งหลายยังไม่มีพระอุปัชฌาย์ ไม่มีผู้คอยดักเตือนพร่ำสอน จึงงุ่มง่ามไม่เรียบร้อย มีมารยาทไม่สมควร เวลาที่คนทั้งหลายกำลังบริโภค ก็ยืนบาตรเข้าไปบนของบริโภค บนของเคี้ยวบนของลั้ม บนน้ำดื่ม บ้างออกปากขอแกง ขอข้าวสุกมาฉัน ส่งเสียงดังในโรงฉัน คนเหล่านั้นพากันตำหนิ ประณาม โพนทนาในพฤติกรรมของสมณะเชื้อสายศากยบุตรทั้งหลาย ว่าเหมือนพวกพราหมณ์ในสถานที่เลี้ยงพราหมณ์ เมื่อภิกษุทั้งหลายได้ยินคนเหล่านั้นกล่าวตำหนิ ประณาม โพนทนา บรรดาภิกษุผู้มกน้อย สันโดษ มีความละเอียด มีความระมัดระวังใฝ่การศึกษา จึงนำเรื่องไปกราบทูลพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าจึงรับสั่งให้ประชุมภิกษุสงฆ์ ทรงสอบถามภิกษุทั้งหลาย เมื่อทรงทราบ จึงทรงดำหนิว่า เป็นการกระทำของพวกโมฆบุรุษ มิได้ทำคนที่ยังไม่เลื่อมใสให้เลื่อมใสหรือทำคนที่เลื่อมใสอยู่แล้วให้เลื่อมใสยิ่งขึ้นได้เลย ครั้นพระผู้มีพระภาคทรงตำหนิภิกษุเหล่านั้นโดยประการต่าง ๆ แล้ว ได้ตรัสโทษแห่งความเป็นคนเลื่อยยาก บำรุงยาก มกน้อย ไม่สันโดษ ความคลุกคลี ความเกียจคร้าน ตรัสคุณแห่งความเป็นคนเลี้ยงง่าย บำรุงง่าย มกน้อย สันโดษ ความขัดเกลา ความก้ำจัด กิเลส อาการที่น่าเลื่อมใส การไม่สะสม การปรารภความเพียร โดยประการต่าง ๆ ทรงแสดงธรรมมีกถาให้เหมาะสม ให้คล้อยตามกับเรื่องนั้นแล้วรับสั่งกับภิกษุทั้งหลายว่า “ภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตอุปัชฌาย์ อุปัชฌาย์จักเข้าไปตั้งจิตสนธิสนมในสัททวิหริกฉันทบุตร สัททวิหริก^{๔๗} จักเข้าไปตั้งจิตสนธิสนมในอุปัชฌาย์ฉันทบิดา เมื่อเป็นเช่นนี้ อุปัชฌาย์และสัททวิหริกจักมีความเคารพ ยำเกรงประพฤติกุลมเกลียวกัน จักถึงความเจริญงอกงามไปพลุลยในธรรมวินัยนี้”^{๔๘} ดังนั้น วิถีบวชแบบติสรณคณูปสัมปทาซึ่งพระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้พระสาวกใช้ก็เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและความเหมาะสมเฉพาะกาล จึงกล่าวได้ว่า วิธีนี้เป็นวิธีการสรรหาศาสนบุคคลโดยพระสาวก นั่นเอง

อย่างไรก็ตาม การบวชด้วยถึงไตรสรณะหรือติสรณคณูปสัมปทาหรือสรณคณูปสัมปทานี้ เป็นวิธีการที่ทรงอนุญาตให้พระสาวกทำในยุคต้นพุทธกาล เมื่อคณะสงฆ์ยังไม่ใหญ่นัก ต่อมาเมื่อทรงอนุญาตวิธีอุตติจตุตถกัมมอุปสัมปทาแล้ว วิธีนี้ก็เป็นที่ใช้สำหรับสามเณร เท่านั้น^{๔๙}

ค. ญัตติจตุตถกรรมวาจาอุปสัมปทา

หลังจากที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าส่งพระสาวกทั้ง ๖๐ รูป ออกไปประกาศพระพุทธศาสนา ยังสถานที่ต่าง ๆ โดยทรงประทานพระพุทธโอวาทที่แสดงอุดมการณ์หลักแห่งพระพุทธศาสนา ความว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงเที่ยวจาริกไป เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูล และความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย”^{๕๐}

^{๔๗} สัททวิหริก แปลว่า ผู้อยู่ด้วยกัน เป็นคำเรียกผู้ที่ได้รับอุปสมบท ถ้าอุปสมบทต่อพระอุปัชฌาย์รูปใด ก็เป็นสัททวิหริกของพระอุปัชฌาย์รูปนั้น ดูรายละเอียดใน พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, หน้า ๔๒๙.

^{๔๘} วิ.ม. (ไทย) ๔/๖๔-๖๕/๘๑-๘๒.

^{๔๙} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, หน้า ๕๖๘.

^{๕๐} วิ.ม. (ไทย) ๔/๓๒/๔๐.

คราวนั้น ส่งผลให้สถานที่ที่พระอริยสาวกเดินทางไปถึง มีผู้คนมานับถือพระพุทธศาสนากันมากเพิ่มขึ้น และยังมีคนอีกจำนวนมากที่อยากจะเข้ามาบวชเช่นกัน

คราวหนึ่ง พระอัสสชิได้ทำให้อุปติสสะและโกลิตะเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา ซึ่งขณะนั้นทั้งสองเป็นปริพาชก ต่างมีบิรवार ๒๕๐ คน อาศัยอยู่ที่กรุงราชคฤห์ และออกบวชเป็นศิษย์ของสัจจปริพาชก เรียนจนจบความรู้ของอาจารย์ก็ยังไม่พบสิ่งที่ตนเองต้องการ วันหนึ่งทั้งสองต่างก็สัญญาว่าจะไปค้นหาอาจารย์เพื่อที่จะหาวิชาความจริงของชีวิต และถ้าใครพบเจอก่อนก็ให้มาบอกกับอีกคนให้ทราบด้วย อุปติสสะได้มาพบพระอัสสชิ เกิดความเลื่อมใสศรัทธา ได้เข้าไปกราบเรียนถามพระอัสสชิว่า ใครเป็นศาสดาของท่าน ศาสดาของท่านสอนเช่นไร พระอัสสชิทราบว่ายอุปติสสะเป็นนักบวชที่มีปัญญามากจึงกล่าวไปว่า ธรรมเหล่าใดเกิดแต่เหตุ พระศาสดาของเราทรงแสดงเหตุแห่งธรรมเหล่านั้น และความดับของธรรมเหล่านั้น พระองค์ทรงมีปกติสั่งสอนอย่างนี้ ด้วยปัญญาของอุปติสสะที่เคยฝึกฝนมาในอดีตชาติ จึงทำให้ได้ดวงตาเห็นธรรม จากนั้นจึงรีบกลับไปหาโกลิตะและบอกเรื่องราวที่ตนเองได้ไปเจอมา หลังจากโกลิตะฟังจบก็เกิดดวงตาเห็นธรรม ท่านทั้งสองได้พากันไปบอกข่าวนี้แก่อาจารย์สัจจปริพาชก แต่อาจารย์กลับไม่เชื่อ ทั้งสองจึงได้เดินทางไปเฝ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพร้อมกับบิรवारจำนวนหนึ่ง พระพุทธองค์ประทานการบวชแบบเอหิภิกขุอุปสัมปทา ภายหลังท่านทั้งสองก็ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ พระพุทธองค์ได้ประทานนามของท่านทั้งสองว่า สารีบุตร และโมคคัลลานะ และยังได้ทรงแต่งตั้งให้เป็นอัครสาวก^{๕๑}

หลังจากที่พระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะบวชได้ไม่นาน มีพราหมณ์เฒ่าคนหนึ่งชื่อ ราชะ ประสงค์จะบวชเป็นภิกษุแต่ไม่มีใครรูปใดเป็นอุปัชฌาย์บวชให้ ทำให้ราชะพราหมณ์นั้นเกิดความทุกข์ใจจนซบผอม พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงทราบความนั้น จึงตรัสถามภิกษุทั้งหลายว่า “ใครระลึกถึงความดีของพระราชนพพราหมณ์ได้บ้าง” พระสารีบุตรกราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ราชะพราหมณ์ได้ถวายภิกษาแก่ข้าพระองค์ ๑ ทัพพี ข้าพระองค์ระลึกถึงความดีข้อนี้ได้พระพุทธเจ้าข้า”^{๕๒} พระพุทธเจ้าจึงได้อนุญาตให้พระสารีบุตรบวชให้ราชะ โดยวิธีญัตติจตุตถกรรม คือ ตั้งญัตติ ๑ ครั้ง และสวดกรรมวาจา ๓ ครั้ง มีภิกษุสงฆ์ร่วมประชุมครบองค์กำหนด ในเขตชุมชนเรียกว่าสีมา^{๕๓}

พระสารีบุตรจึงเป็นพระอุปัชฌาย์รูปแรกของการบวชแบบครบองค์สงฆ์ และพระราชะถือเป็นภิกษุรูปแรกที่ได้รับการอุปสมบทด้วยวิธีญัตติจตุตถกรรมนี้ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า นี่เป็นกระบวนการสรรหาศาสนบุคคลโดยหมู่สงฆ์เป็นครั้งแรก นั่นเอง ดังกล่าวนี เป็นการยืนยันว่า กระบวนการในการรับศาสนบุคคลเข้าสู่พระพุทธศาสนา ตั้งแต่บัดนั้นสืบมา พระพุทธเจ้าทรงมอบความเป็นใหญ่ให้คณะสงฆ์ โดยได้รับความเห็นชอบเป็นเอกฉันท์จากคณะสงฆ์ที่ประชุมครบองค์กำหนด ซึ่งเป็นวิธีอุปสมบทที่สงฆ์เป็นผู้กระทำอย่างที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ที่เรียกว่า ญัตติจตุตถกรรมอุปสัมปทา^{๕๔} ประการสำคัญ คือ การบวช ต้องถึงพร้อมด้วยความครบถ้วนของสังฆกรรม เรียกว่า สมบัติ ๕ คือ วัตถุสมบัติ ปริสสมบัติ สีมาสมบัติ ญัตติสมบัติ และอนุสาวนาสมบัติ ดังนี้

^{๕๑}วิ.ม. (ไทย) ๔/๖๐-๖๒/๗๒-๗๘.

^{๕๒}พระพุทธโฆษาจารย์, พระธรรมบทฎกถา (จตุตถ ภาค), แปลโดย มหามกุฏราชวิทยาลัย, พิมพ์ครั้งที่ ๑๔, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๔), หน้า ๑-๔.

^{๕๓}วิ.ม. (ไทย) ๕/๒๕๘-๒๕๙/๓๖-๓๙.

^{๕๔}พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, หน้า ๘๙.

- ๑) วัตถุธสมบัติ วัตถุธถึงพร้อม เช่น ผู้อุปสมบทเป็นชายอายุครบ ๒๐ ปี
- ๒) ปริสสมบัติ บริษัทคือที่ประชุมถึงพร้อม สงฆ์ครบองค์กำหนด
- ๓) สีมามสมบัติ เขตชุมนุมถึงพร้อม เช่น สีมามีนิमितถูกต้องตามพระวินัย และประชุมทำใน

เขตสีมา

- ๔) กรรมวาจาสมบัติ กรรมวาจาถึงพร้อม สวดประกาศถูกต้องครบถ้วน
- ๔) ญัตติสมบัติ ญัตติถึงพร้อม คือคำเผด็จสงฆ์ถูกต้อง
- ๕) อนุสาวนาสมบัติ อนุสาวนาถึงพร้อมคำหารีตกลลงถูกต้อง^{๕๕}

เมื่อพระพุทธศาสนาได้แผ่ขยายไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ทำให้กุลบุตรผู้มีความศรัทธาออกบวชมากยิ่งขึ้น พระสงฆ์เป็นหมู่ใหญ่ขึ้น มีความเป็นปึกแผ่นมากขึ้น การที่จะทรงยึดอำนาจไว้เฉพาะตัวบุคคลคือเฉพาะพระพุทธองค์นั้นไม่ทรงเห็นควร พระพุทธองค์ทรงดำริว่า หากพระพุทธองค์ปรินิพพานไป พระพุทธศาสนาก็จะดำรงอยู่เพียงเท่านั้น แต่ถ้ายกอำนาจให้แก่สงฆ์ โดยให้สงฆ์เป็นใหญ่แล้ว อำนาจก็จะตั้งอยู่ยืนยาวตลอดชั่วอายุของพระพุทธศาสนา^{๕๖} ดังนั้น หลังจากทรงประทานโอวาทปาติโมกข์แล้ว มีการประกาศพระศาสนาเรื่อยมา จนมีพราหมณ์ชราคนหนึ่งชื่อว่าราธะ มีศรัทธาจะบรรพชาอุปสมบท พระพุทธองค์ประทานการบวชแบบญัตติจตุตถกรรมวาจา มีคณะสงฆ์เป็นใหญ่ โดยให้พระสารีบุตรเป็นพระอุปัชฌาย์ ยกเลิกการบวชแบบไตรสรณาคมน์ ทรงมอบให้คณะสงฆ์ดูแลกันเอง นับเป็นพัฒนาการการบวชภิกษุมายังจุดสูงสุดของพระพุทธศาสนา และกระบวนการในการรับศาสนบุคคลเข้าสู่พระพุทธศาสนาโดยหมู่สงฆ์ ที่กระทำมาจนถึงปัจจุบัน

กล่าวได้ว่า การบวชแบบญัตติจตุตถกรรมวาจานี้เป็นวิธีที่ให้คณะสงฆ์เป็นผู้กระทำการ และนับตั้งแต่อุปสมบทให้พราหมณ์สูงอายุชื่อว่าราธะด้วยวิธีนี้ ปัจจุบันผู้ที่ประสงค์จะบวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนาก็จะต้องบวชโดยวิธีการดังกล่าว เท่านั้น^{๕๗}

สรุปได้ว่า การอุปสมบทแบบเอหิภิกขุอุปสัมปทาเป็นผลจากการพิจารณาบุคคลผู้ควรแก่การบรรพชาอุปสมบทเป็นศาสนบุคคลโดยพระพุทธเจ้า ซึ่งพระองค์ใช้พระญาณพิจารณาสัตว์ที่สามารถบรรลุธรรมอันควรจะได้ไปโปรด ซึ่งส่วนหนึ่งก็ทูลขออุปสมบทและพระองค์ทรงประทานอุปสมบทให้ด้วยวิธีเอหิภิกขุอุปสัมปทา ด้วยพระดำรัสว่า เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด ธรรมอันเรากล่าวไว้ดีแล้ว เธอจงประพฤติพรหมจรรย์ เพื่อทำที่สุดแห่งทุกข์โดยชอบเถิด (กรณีที่ไม่บรรลุหัตถ์) ส่วนการอุปสมบทแบบติสรณคมนูปสัมปทาเป็นการบวชกุลบุตรโดยพระสาวกเป็นผู้บวชให้แก่กุลบุตรผู้มีความตั้งใจจริง มีคุณสมบัติครบถ้วนเข้ามาเป็นสมาชิกของสังคมสงฆ์ และได้มีการใช้กันในระยะสั้น ๆ ช่วงต้นพุทธกาลก่อนที่จะทรงอนุญาตให้ใช้วิธีบวชโดยหมู่สงฆ์ในกาลต่อมา และทรงอนุญาตให้นำวิธีนี้ไปใช้ในการบรรพชาเป็นสามเณร เท่านั้น สำหรับการอุปสมบทแบบญัตติจตุตถกรรมวาจาอุปสัมปทาเป็นวิธีบวชที่เกิดจากการที่พระพุทธเจ้าทรงมอบความเป็นใหญ่ให้คณะสงฆ์ โดยให้ได้รับความเห็นชอบเป็นเอกฉันท์จากคณะสงฆ์ที่ประชุมครบองค์กำหนด ซึ่งเป็นวิธีอุปสมบทที่สงฆ์เป็นผู้กระทำอย่างที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

^{๕๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๙๙.

^{๕๖} คณาจารย์โรงพิมพ์เลี้ยงเชียง, หนังสือเรียนนักธรรมชั้นตรี ฉบับมาตรฐาน บูรณาการชีวิต วิชาพุทธประวัติ, (กรุงเทพมหานคร: เลี้ยงเชียง, ๒๕๔๙), หน้า ๑๗๘.

^{๕๗} พระธรรมวโรดม (บุญมา คุณสมปโน), คู่มือพระอุปัชฌาย์, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร: สหภาพพัฒนาการพิมพ์, ๒๕๔๐), หน้า ๙๕.

๒.๒.๒ ความหมายของพระสงฆ์

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเนื้อหาสาระว่าด้วย “ความหมายของพระสงฆ์” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

คำว่า สงฆ์ หมายถึง ภิกษุ เช่น ของสงฆ์ พิธีสงฆ์ บางทีก็ใช้ควบกับคำว่า พระ หรือภิกษุ เป็นพระสงฆ์ หรือภิกษุสงฆ์^{๕๘} ตามความเข้าใจทั่วไปคือ พระภิกษุในพระพุทธศาสนา พระสงฆ์ คือ หมู่ชนที่ฟังคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และสอนบุคคลอื่นให้ปฏิบัติตามด้วย^{๕๙} พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา หมายถึง บุคคล ๒ ประเภท คือ

๑) อริยสงฆ์ หมายถึง พระอริยบุคคล คือ ผู้ปฏิบัติตนจนได้บรรลุมรรคผลตั้งแต่โสดาบันขึ้นไป ซึ่งแบ่งประเภทได้ ๓ ประเภท คือ แบบทั่วไป แบบพิสดาร และแบบตามความหลุดพ้น ดังนี้

๑.๑) แบบทั่วไป พระอริยบุคคล ๔

๑.๑.๑) พระโสดาบัน

๑.๑.๒) พระสกทาคามี หรือพระสกิทาคามี

๑.๑.๓) พระอนาคามี

๑.๑.๔) พระอรหันต์

๑.๒) แบบพิสดาร พระอริยบุคคล ๘

๑.๒.๑) พระผู้ตั้งอยู่ในโสดาปัตติมรรค

๑.๒.๒) พระผู้ตั้งอยู่ในโสดาปัตติผล

๑.๒.๓) พระผู้ตั้งอยู่ในสกทาคามีมรรค

๑.๒.๔) พระผู้ตั้งอยู่ในสกทาคามีผล

๑.๒.๕) พระผู้ตั้งอยู่ในอนาคามีมรรค

๑.๒.๖) พระผู้ตั้งอยู่ในอนาคามีผล

๑.๒.๗) พระผู้ตั้งอยู่ในอรหัตตมรรค

๑.๒.๘) พระผู้ตั้งอยู่ในอรหัตตผล

๑.๓) ตามความหลุดพ้น พระอริยบุคคล ๗

๑.๓.๑) สัทธานุสारी

๑.๓.๒) อัมมานุสारी

๑.๓.๓) สัทธาวิมุต

๑.๓.๔) ทิฐูปัตตะ

๑.๓.๕) กายสักขี

๑.๓.๖) ปัญญาวิมุต

๑.๓.๗) อุภโตภาควิมุต

^{๕๘} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔, หน้า ๑,๑๕๕.

^{๕๙} คณะจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, การปกครองคณะสงฆ์ไทย, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๑๙.

๒) สมมติสงฆ์ หมายถึง พระภิกษุและสามเณรที่บรรพชาอุปสมบทโดยวิธีที่ถูกต้องตามพระบรมพุทธานุญาตแล้ว อุทิศชีวิตศึกษาและปฏิบัติพระธรรมวินัย แต่ยังมีได้บรรลุมรรคผลยังเป็นปุถุชนอยู่^{๖๐}

พระภิกษุทั่วไปในปัจจุบันเป็นสมมติสงฆ์ คำว่า สมมติ หมายถึง พิธีประกาศแต่งตั้งเป็นทางการต่อหน้าพระสงฆ์จำนวนมากเป็นพยาน ซึ่งในทางพระพุทธศาสนามีการบวชหลายประเภทด้วยกัน ตั้งแต่ เอหิภิกขุอุปสัมปทา ตีสรณคณอุปสัมปทา และญัตติจตุตถกรรมวาจาอุปสัมปทา โดยที่สมมติสงฆ์นั้น หมายถึงผู้ถือครองเพศบรรพชิตเท่านั้น ส่วนอริยสงฆ์ มิได้จำกัดเพศ ว่าเป็นพระภิกษุหรือคฤหัสถ์ แต่หมายถึงผู้ที่มีคุณภาพทางจิตบริสุทธิ์ขึ้นตามลำดับ ตั้งแต่ระดับโสดาบันขึ้นไป จะเป็นพระภิกษุหรือคฤหัสถ์ก็ได้^{๖๑}

สรุปได้ว่า พระสงฆ์ หมายถึง สาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเป็นหมู่ชนที่ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าและมุ่งสอนให้บุคคลอื่นได้รู้และปฏิบัติตาม ซึ่งสามารถแบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ ๒ ประเภท คือ สมมติสงฆ์ ได้แก่ พระสงฆ์สาวกผู้ยังมิได้บรรลุมรรคผล ยังคงเป็นปุถุชนอยู่ และอีกประเภท คือ พระอริยสงฆ์ ได้แก่ พระสงฆ์สาวกผู้ปฏิบัติจนได้บรรลุธรรมตั้งแต่โสดาบันขึ้นไป ซึ่งสามารถจำแนกประเภทย่อย ๆ ได้อีก ๓ ประเภท คือ แบบทั่วไปหรือพระอริยบุคคล ๔ แบบพิสดารหรือพระอริยบุคคล ๘ และแบบตามความหลุดพ้นหรือพระอริยบุคคล ๗

๒.๒.๓ บทบาทของพระสงฆ์ : อดีต-ปัจจุบัน-อนาคต

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเนื้อหาสาระว่าด้วย “บทบาทของพระสงฆ์ : อดีต-ปัจจุบัน-อนาคต” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

เมื่อกล่าวถึงบทบาทของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันกระทั่งเป็นไปในอนาคต จะเห็นว่ามีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของพุทธบริษัทเป็นอย่างยิ่งในฐานะที่เป็นศูนย์รวมศรัทธาของประชาชนผู้นับถือ และเป็นสัญลักษณ์แห่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติ และอีกประการหนึ่ง พระพุทธศาสนาเป็นเหมือนรากเหง้าแห่งความเป็นชาติ และเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมของประเทศไทยทั้งด้านสังคม และวัฒนธรรม อาจกล่าวได้ว่า องค์การสงฆ์และตัวของพระสงฆ์เอง เป็นกลไกขับเคลื่อนวิถีชีวิตของชาวพุทธให้เคลื่อนที่ไปอย่างมั่นคงแบบพุทธ ขณะเดียวกันกระแสทางสังคม บ้านเมือง เหตุการณ์ต่าง ๆ ก็มีผลกำหนดบทบาทให้พระสงฆ์ต้องพัฒนาและปรับกลยุทธ์ในการสั่งสอน และอบรมประชาชนทุกกลุ่มอย่างฉลาด และเป็นปัจจุบัน คือ ทันต่อเหตุการณ์ที่เคลื่อนไหวในสังคม เพื่อปรับท่าทีของตนให้กระชับขึ้น และพระสงฆ์จะต้องอาศัยคฤหัสถ์เป็นอยู่ ขณะเดียวกันก็จำต้องเข้ามามีบทบาทต่อชุมชน เพราะเหตุผลไว้ ๓ ประการ คือ การดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ต้องพึ่งพาปัจจัย ๔ จากพุทธศาสนิกชน เหตุการณ์ในสังคมย่อมมีผลเกี่ยวข้องกับการบำเพ็ญสมณธรรม และโดยคุณธรรม คือ เมตตา กรุณา พระสงฆ์นั้น จะต้องช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์

^{๖๐} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมศาสนา ฉบับประมวลศัพท์, หน้า ๕๑๖.

^{๖๑} แสง จันทร์งาม, พุทธศาสนวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: สร้างสรรค์บุ๊คส์, ๒๕๕๔), หน้า

ก. บทบาทของพระสงฆ์ในอดีต

พระพุทธองค์ทรงเห็นความสำคัญของพระสงฆ์ที่ผ่านการฝึกฝนตัวเองดีแล้วว่าน่าจะก่อให้เกิดความสุขแก่ประชาชน ฉะนั้นจึงแสดงมรรคมีองค์ ๘ อันเป็นทางที่จะนำไปสู่ความเป็นผู้เจริญเป็นอารยธรรม เมื่อตนเองดับทุกข์ได้แล้ว ก็ควรเผยแผ่แจกจ่ายแนวทางนั้นแก่ผู้อื่นด้วย ดังนั้น จึงมีพุทธดำรัส ส่งพระสาวกออกประกาศศาสนาดังพระพุทธพจน์ที่ว่า

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เธอจงเที่ยวจาริกไปเพื่อประโยชน์ และความสุขของคนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์โลก จงประกาศพรหมจรรย์ อันมีความงามทั้งเบื้องต้น ท่ามกลางและที่สุด ผู้มีกิเลสคือ ธุลีในดวงตาน้อย มีอยู่”^{๖๒}

ในด้านสังคมและความเป็นอยู่ที่ผูกพันกับประชาชน คือ การเป็นอยู่ประจำวัน พระพุทธองค์ ก็ได้ตรัสเตือนภิกษุทั้งหลายว่า “การบวชนี้ ต้องอาศัยข้าวที่ชาวบ้านใส่บาตรเป็นอยู่ เธอพึงควรอุทิศหาในข้อนี้ตลอดชีวิต” “บรรพชิตต้องพิจารณาเนื่อง ๆ ว่า ชีวิตเราเนื่องด้วยผู้อื่น จงทำตัวให้เป็นผู้ที่เลี้ยงง่าย”^{๖๓}

ในพหุการสูตร พระพุทธเจ้าทรงแสดงการพึ่งพากันระหว่างบรรพชิตกับคฤหัสถ์ด้วยการสงเคราะห์ปัจจัย ๔ มีจีวร เป็นต้น แก่เหล่าภิกษุทั้งหลาย ฉะนั้น จึงควรอนุเคราะห์ด้วยการแสดงธรรมตอบแทนแก่พราหมณ์และคฤหัสถ์พวกนั้น ดังพระพุทธพจน์ว่า

“ภิกษุทั้งหลาย พราหมณ์ และคฤหบดีทั้งหลาย เป็นผู้อุปการะมากแก่เธอทั้งหลาย บำรุงเธอทั้งหลายด้วยจีวร ปิณฑบาต เสนาสนะ และยารักษาโรค แม้เธอทั้งหลาย ก็จะเป็นผู้มีอุปการะมากแก่พราหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย จงแสดงธรรมอันงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถพร้อมทั้งพยัญชนะอันบริสุทธิ์บริบูรณ์สิ้นเชิง แก่พราหมณ์และคฤหบดีเหล่านั้นเถิด”^{๖๔}

พระสงฆ์จึงต้องปฏิบัติหน้าที่ ในฐานะเพื่อนาบุญของโลกด้วยการอนุเคราะห์ ตามหลักทศ ๖ ในสังคาลสูตร ซึ่งพระพุทธองค์ ทรงแสดงความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับประชาชนไว้ทั้ง ๒ ฝ่าย คือ

๑) ข้อปฏิบัติสำหรับฝ่ายคฤหัสถ์ ดังพระดำรัสว่า ดูกฤคคฤหบดี สมณพราหมณ์ผู้เป็นทิศเบื้องบน อันกุลบุตรพึงบำรุงโดยฐานะ ๕ ดังนี้

- ด้วยกายกรรมประกอบด้วยเมตตา
- ด้วยวจีกรรมประกอบด้วยเมตตา
- ด้วยมโนกรรมประกอบด้วยเมตตา
- ด้วยความเป็นผู้ไม่ปิดประตู (เต็มใจต้อนรับ)
- ด้วยการจัดหาอาหารมิสทานถวาย

๒) ข้อปฏิบัติสำหรับฝ่ายบรรพชิต ดังพระดำรัสว่า สมณพราหมณ์ ผู้เป็นทิศเบื้องบน เมื่อได้รับการบำรุง จากกุลบุตรโดยฐานะ ๕ อย่างแล้ว ย่อมอนุเคราะห์กุลบุตรโดยฐานะ ๖ อย่าง ดังนี้

- สอนให้ละเว้นจากความชั่ว
- แนะนำให้ตั้งอยู่ในความดี

^{๖๒}วิ.มหา. (ไทย) ๔/๓๒/๓๒.

^{๖๓}วิ.มหา. (ไทย) ๔/๑๔๓/๑๕๘.

^{๖๔}อง.ทสก. (ไทย) ๒๔/๔๘/๙๒.

- อนุเคราะห์ด้วยน้ำใจอันงาม
- สอนสิ่งที่ยังไม่เคยสดับเล่าเรียน
- ชี้แจงให้เข้าใจชัดเจนในสิ่งที่สดับเล่าเรียนแล้ว
- บอกทางสวรรค์ให้^{๖๕}

เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชน เป็นความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับประชาชนนั่นเอง จุดเน้น คือ ประชาชนบำรุงพระสงฆ์ด้วยปัจจัย ๔ เป็นการให้วัตถุ พระสงฆ์ก็ตอบแทนประชาชนด้วยธรรม คือ แสดงธรรม ปฏิบัติธรรมให้ประชาชนเห็นเป็นตัวอย่าง

หากแต่ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับพระนั้น ต้องมีกรอบไม่เกินไปเลยพระธรรมวินัย ซึ่งเป็นกรอบรักษาความสัมพันธ์ให้มั่นคง เช่น บทบัญญัติว่า ให้พระสงฆ์พิจารณาลงโทษปฏิสาราณียกรรมแก่พระภิกษุที่ผิดต่อคฤหัสถ์^{๖๖} เช่น การขวนขวายเพื่อมิใช่ลาภ มิใช่ประโยชน์ เพื่ออยู่ไม่ได้แห่งคฤหัสถ์ คำว่า เปรียบเปรย ยุยงคฤหัสถ์ให้แตกแยกกัน รับคำเขาแล้ว ไม่ทำจริง เป็นต้น

จากความสัมพันธ์ที่พระองค์ได้แสดงแนวไว้ ได้ทรงทำเป็นตัวอย่าง และพระสงฆ์ได้สืบทอดเจตนารมณ์นั้นต่อ ๆ กันมา จึงทำให้พระสงฆ์กับคฤหัสถ์ถ้อยทีถ้อยอาศัยกันจนพบเท่าพระพุทธศาสนามาตั้งมั่นในดินแดนไทยตลอด ๒๐๐ ปีที่ผ่านมา ทำให้เกิดความสัมพันธ์กันด้านอื่นๆ ดังต่อไปนี้

๑) ความสัมพันธ์ด้านสังคม ประชาชน ได้ใช้วัดเป็นที่พบปะพูดคุย เป็นสถานที่จัดงานรื่นเริง งานบุญ เป็นสถานที่ปรับทุกข์เรื่องเดือดร้อนต่าง ๆ กับพระสงฆ์ วัดเป็นคลังเก็บวัสดุสำหรับชุมชน เป็นที่พักคนเดินทาง เป็นที่สงเคราะห์ผู้เจ็บป่วยด้วยการแพทย์โบราณ เป็นที่สร้างผู้นำพัฒนาชุมชน เช่น การก่อสร้างโรงเรียน การขุดบ่อ ทำถนนหนทาง สร้างสะพาน ฯลฯ

๒) ความสัมพันธ์ด้านการศึกษา พระสงฆ์กับคฤหัสถ์ได้ใช้วัดเป็นศูนย์การศึกษาของชุมชน

๓) ความสัมพันธ์ในด้านการผลิตศิลปกรรมและศิลปวัตถุ ทั้งพระสงฆ์และชาวบ้านต่างช่วยกันสร้างสรรค์งานศิลปวัตถุ เช่น ภูมิ วิหาร โบสถ์ ศาลาการเปรียญ หอไตร เป็นต้น เมื่อมีความสัมพันธ์อันดีแล้ว พระสงฆ์ก็สร้างบทบาทของตนต่อสังคมในทางสร้างสรรค์ ในฐานะผู้นำทางสติปัญญา

ข. บทบาทของพระสงฆ์ในปัจจุบัน

เมื่อประเทศไทย ได้มีการพัฒนาประเทศให้เท่าทันกับอารยธรรมตะวันตก ในช่วง ๑๐๐ ปีที่ผ่านมา แม้จะถือว่าเป็นผลดีแก่สังคม เพราะเป็นการทำให้เกิดความเจริญขึ้น แต่ก็ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนออกจากวัด คนห่างพระสงฆ์

ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่เป็นเหตุให้บทบาทพระสงฆ์เปลี่ยนไป ก็คือ วัตรปฏิบัติของพระสงฆ์ทั้งหลาย ไม่งดงามในสายตาของประชาชน เพราะพระสงฆ์บางรูป มีความประพฤติที่ย่อหย่อนในพระวินัย ประพฤติในสิ่งที่ขัดกับความรู้สึกของชาวบ้าน เช่น การเดินสูบบุหรี่ในที่สาธารณะ ขับขี่รถยนต์พาหนะด้วยตนเอง วัดสกปรกไม่ปิดกวาดทำความสะอาด เป็นต้น เมื่อพระสงฆ์มีความประพฤติเช่นนี้ ประชาชนก็เสื่อมศรัทธา ต่างหันหลังให้วัด คนจะเข้าวัดบ้าง ก็ในโอกาสทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา และในการประกอบพิธีที่เกี่ยวข้องกับพวกเขาโดยตรง เท่านั้น

^{๖๕} ส.ป. (ไทย) ๑๑/๒๐๔/๒๐๕.

^{๖๖} วิ.จ. (ไทย) ๖/๑๙๕/๖๘.

บทบาทที่ลดลงของพระสงฆ์ในปัจจุบัน มีสาเหตุมาจาก ความอ่อนแอของพระสงฆ์ เพราะไม่ได้สนใจเรื่องคำสอนที่แท้จริงของพระพุทธองค์ แต่มัวไปยุ่งกับวัตถุมงคล เรื่องไสยศาสตร์ โหราศาสตร์ ไม่ได้สอนให้ชาวบ้านแก้ปัญหาได้โดยวิถีพุทธ แต่ให้แก้ปัญหาโดยวิธีอื่น ๆ แบบผสมผสาน ซึ่งไม่ใช่เป้าหมายของพระพุทธศาสนาด้วยซ้ำไป^{๖๗}

เนื่องจากระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย ได้เปลี่ยนจากการทำเพื่ออยู่ มาเป็นทำเพื่อขาย จึงส่งผลกระทบต่อชีวิต ชุมชน สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม อย่างรุนแรง ผลกระทบดังกล่าวมาจากปัจจัย ๔ ประการ คือ

- ๑) อารยธรรมตะวันตก
- ๒) การศึกษาแผนใหม่
- ๓) การพัฒนาแผนใหม่
- ๔) สื่อและการบันเทิงเพื่อการค้า^{๖๘}

เมื่อสภาพสังคมเป็นเช่นนี้ องค์การที่ผู้คนในสังคมนึกถึงว่าน่าจะมีทางออกให้กับสังคมก็คือ สถาบันสงฆ์ ดังนั้น จึงได้มีแนวคิดที่จะฟื้นฟูบทบาทของพระสงฆ์เพื่อให้พระสงฆ์ได้มีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น^{๖๙} ซึ่งเป็นปัญหาที่ยากยิ่งนัก แต่ไม่เกินความสามารถที่จะแก้ไขได้ หากทุกคนในสังคมให้ความร่วมมือ และช่วยกันแก้ไข ถึงอย่างไร พระสงฆ์ก็ได้ทำหน้าที่และมีบทบาทในเรื่องเหล่านี้อย่างเต็มกำลังความสามารถ แม้ว่าในเบื้องต้นภาครัฐจะไม่ได้ให้ความสนใจมากนักก็ตาม

สถานการณ์ในปัจจุบันนี้ พระสงฆ์ ก็มีความลำบากใจอยู่มากต่อการวางตัวและแสดงบทบาทต่อสังคม เพราะท่าทีของคนในสังคมและพุทธศาสนิกชนที่มีต่อพระสงฆ์ซึ่งพอจะแยกออกได้เป็น ๓ กลุ่ม คือ กลุ่มคอยคัดค้านหรือกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการที่พระสงฆ์ลงมาทำงานพัฒนาร่วมกับชาวบ้าน กลุ่มให้การสนับสนุน และกลุ่มที่วางตัวเป็นกลางต่อบทบาทซึ่งพระสงฆ์แสดงออกไป

ค. บทบาทของพระสงฆ์ในอนาคต

บทบาทในอนาคตของพระสงฆ์จะเป็นเช่นไรนั้น เป็นเรื่องที่ทำนายและคาดการณ์ได้ยาก แต่จะอย่างไรก็ตาม บทบาทในปัจจุบันของพระสงฆ์น่าจะมีส่วนสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทในอนาคตได้บ้าง ... เพราะฉะนั้น หากประสงค์ให้สถาบันสงฆ์ในอนาคตได้แสดงบทบาทในทางที่ถูกที่ควรและสอดคล้องกับทัศนคติ (ที่ขอรับรอง) ของสังคมแล้วไซ้ ก็ควรริบเร่งดำเนินการต่อไปนี้ คือ

- ๑) จัดบทบาทที่ขัดต่อพระธรรมวินัย กฎหมาย และทัศนคติที่ไม่ดีของพุทธศาสนิกชน
- ๒) ปรับปรุงพัฒนาบทบาทที่ดีและสอดคล้องกับพระธรรมวินัย และทัศนคติที่ดีงามของชาวบ้านในปัจจุบัน
- ๓) ฟื้นฟูบทบาทที่ดีในอดีตบางบทบาท
- ๔) กำหนดบางบทบาทที่เห็นว่าน่าจะเหมาะสมกับยุคสมัยและสถานะทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของไทยในปัจจุบัน^{๗๐}

^{๖๗} ปกรณ์ คุณารักษ์, **ปัญหาสังคม**, (ขอนแก่น: คลังนาโนวิทยา, ๒๕๔๖), หน้า ๒๓๐.

^{๖๘} คณะจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, **ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: ชวนการพิมพ์, ๒๕๔๐), หน้า ๒๒๒.

^{๖๙} เรื่องเดียวกัน, ๒๒๑.

^{๗๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙๗.

การดำเนินภาระดังกล่าวข้างต้นนั้น จะสัมฤทธิ์ผลได้ ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากหลายๆ ฝ่าย ได้แก่ ภาครัฐบาล และภาคประชาชน ต้องพยายามปรับทัศนคติของตนที่ขัดแย้งกับทัศนคติส่วนใหญ่หรือขัดแย้งกับพระธรรมวินัย เพื่อให้พระสงฆ์ได้มีความปลอดภัยใจในการที่จะดำเนินศาสนกิจของท่าน ในส่วนแห่งการแก้วิกฤตสังคมเพราะที่หลายๆ มา แม้แต่ในปัจจุบันพระสงฆ์ส่วนใหญ่ต้องกังวลกับเสียงคัดค้าน เสียงวิพากษ์วิจารณ์ของชาวบ้านที่มีต่อการแสดงบทบาทของพระสงฆ์ ถ้าหากสามารถจัดความขัดแย้งทางทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ได้โดยเด็ดขาดแน่นอนแล้ว เชื่อมั่นว่าภาพพจน์ของสถาบันพระสงฆ์จะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี และทั้งยังช่วยเกื้อหนุนรัฐในทางการพัฒนาประเทศได้เป็นอย่างดีด้วย

การที่พระสงฆ์ซึ่งเป็นศาสนทายาทหรือผู้สืบทอดหลักธรรมในพระพุทธศาสนานั้น ควรจะมีบทบาทที่เด่นชัดอยู่ ๒ อย่าง คือ

- ๑) เป็นผู้มีความสามารถในการสั่งสอนพุทธศาสนิกชน
- ๒) ความหลากหลายในระดับการพัฒนาพุทธศาสนิกชน นั้นหมายถึงว่า ทั้งผู้สอนและผู้ปฏิบัติตาม ต้องเข้าใจในบทบาทของแต่ละฝ่าย^{๗๑}

อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินบทบาทของพระสงฆ์ในอนาคต อาจเป็นการวางบทบาทเพื่อสนองตอบต่อภาคประชาสังคม คือ สามารถสนองตอบความต้องการของศาสนิกชนได้ในหลายระดับ แต่ก็ยังมีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึงโดยพื้นฐานในฐานะแห่งความเป็นพุทธสาวก และคำนึงถึงฐานะของพระพุทธศาสนาที่มีบทบาทกับสังคมด้วย

สรุปได้ว่า บทบาทพระสงฆ์ในอดีตคือการให้การศึกษาแก่ประชาชน โดยตามหลักการของพระพุทธศาสนา คือ ให้ธรรมะเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตเป็นหลัก หากแต่ในสภาพสังคมปัจจุบัน ช่องว่างระหว่างสังคมวัด คือ พระสงฆ์ กับสังคมชาวบ้าน คือ คฤหัสถ์นั้นห่างกันมาก ช่องว่างนี้ยิ่งนานวันเข้าดูชักรจะห่างออกไปทุกที ภาพพจน์ของพระสงฆ์ที่ปรากฏอยู่ในสายตาของชาวบ้านก็มีแนวโน้มไปในทางลบอยู่เรื่อย ๆ ดังนั้น บทบาทของพระสงฆ์ที่ควรเป็นไปในอนาคต คือ ต้องสามารถสร้างความเลื่อมใสศรัทธาแก่ประชาชนให้ได้ พระสงฆ์จึงควรมีบทบาทในการเป็นผู้นำและแบบอย่างแก่ชุมชนในเรื่องของความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และประหยัด โดยต้องเริ่มจากการจัดบทบาทที่ขัดพระธรรมวินัย กฎหมาย และทัศนคติที่ดีของพุทธศาสนิกชน ปรับปรุงพัฒนาบทบาทที่ดีและสอดคล้องกับพระธรรมวินัยและทัศนคติที่ดีงามของชาวบ้านในปัจจุบัน พร้อมทั้งฟื้นฟูบทบาทที่ดีในอดีตบางบทบาท และควรกำหนดบางบทบาทที่เห็นว่าเหมาะสมกับยุคสมัยและสภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของไทยในปัจจุบัน

^{๗๑} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), *สถานการณ์พระพุทธศาสนาพลิกหวนเป็นพัฒนา*, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๘), หน้า ๓๘.

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด จากเอกสารทางวิชาการที่หลากหลาย จึงได้ประมวลเนื้อหาสาระสำคัญไว้ตามลำดับ ดังนี้

๒.๓.๑ ความหมายของยาเสพติด

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเนื้อหาสาระว่าด้วย “ความหมายของยาเสพติด” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

สิ่งเสพติด คือ สิ่งที่เสพเข้าไปแล้วจะเกิดความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจต่อไปโดยไม่สามารถหยุดเสพได้ และจะต้องเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อย ๆ หลังจากนั้นก็จะทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บต่อร่างกายและจิตใจขึ้นได้^{๗๒} ยาเสพติด จึงหมายถึง ยาหรือสารเคมีซึ่งเมื่อเสพหรือฉีดเข้าสู่ร่างกายก็จะติด ก่อให้เกิดพิษเรื้อรัง ทำให้ร่างกายและจิตใจเสื่อมโทรม^{๗๓}

นอกจากนี้ ทางกรมแพทย์ยังได้จัดให้ยาและสารเคมีหลายอย่างเป็นสิ่งเสพติดให้โทษ โดยแบ่งตามคุณสมบัติของสิ่งเสพติดได้ ๗ จำพวก คือ

พวกที่ ๑ ฟิ่นหรือสารที่มีส่วนประกอบของฟิ่น เช่น มอร์ฟีน เฮโรอิน โคเคน โปทไฟเซบิตอน เป็นต้น

พวกที่ ๒ ยานอนหลับชนิดต่าง ๆ เช่น บโนบาร์บิทัล เซโคนัล โบร์ไมด์ฟาราดีไฮด์ กลูติตาไมค์ เป็นต้น

พวกที่ ๓ ยากล่อมประสาท เช่น ไดอะซีแพม และเมโปรบาเมต เป็นต้น

พวกที่ ๔ ยากระตุ้นประสาท เช่น แอมเฟตารนเมทแอมเฟตามีนหรือยาบ้า โคเคอีน และไบกระท่อม เป็นต้น

พวกที่ ๕ ยาที่ทำให้ประสาทหลอนเช่น ภัยูชา แอล.เอส.ดี., ดี.เอ็ม.ที., เอส.ที.พี.และพวกเห็ดบางชนิด เป็นต้น

พวกที่ ๖ สารระเหยต่าง ๆ เช่น เบนซิน ทินเนอร์ กาวติดเครื่องปั้น เป็นต้น

พวกที่ ๗ แอลกอฮอล์ ปัจจุบัน องค์การอนามัยโลกได้จัดให้แอลกอฮอล์เป็นสารเสพติดชนิดหนึ่งด้วยเพราะแอลกอฮอล์เมื่อดื่มจนติดแล้วจะมีโทษเช่นเดียวกับยาเสพติดชนิดอื่น ๆ^{๗๔}

โดยนัยนี้ การติดสิ่งเสพติดให้โทษ (Addiction) หรือบางครั้งก็เรียกสั้น ๆ ว่า การติดสิ่งเสพติดหรือยาเสพติดนั้น ย่อมแตกต่างจากคำว่า การติดเป็นนิสัย (Habitations) ซึ่งหมายถึง สารใด ๆ ก็ตามทีนำมาเสพแล้วทำให้เกิดอาการติดขึ้นเนื่องจากความเชื่อมั่นหรือนิสัยความเคยชินของผู้เสพเอง โดยสารนั้นไม่มีฤทธิ์ทำให้ติด เช่น บุหรี่ หมาก ยานัตถ์ ยาถ่าย ยาตอง สุรา เป็นต้น^{๗๕}

^{๗๒} โกลล วงศ์สุวรรณ, ปัญหาสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : รวมสาส์น, ๒๕๔๓), หน้า ๑๖๗.

^{๗๓} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔, หน้า ๙๐๐.

^{๗๔} สุวัฒน์ อีร์เวชเจริญชัย, ยาและสิ่งเสพติดให้โทษ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓), หน้า ๖๓.

^{๗๕} สุพรรณ บูรณากาญจน์, คู่มือตำรวจเล่ม ๒, (กรุงเทพมหานคร: กองบัญชาการศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, มปป.), หน้า ๑๗๕-๑๗๖.

โดยทั่วไป ยาเสพติด หมายถึง สารหรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อบุคคลใดเสพหรือได้รับเข้าไปในร่างกายซ้ำ ๆ กันแล้วไม่ว่า ด้วยวิธีใด ๆ เป็นช่วงระยะ ๆ หรือนานติดต่อกันก็ตาม จะทำให้

๑) บุคคลนั้น ต้องตกอยู่ใต้อำนาจหรือเป็นทาสของสิ่งนั้น ทางด้านร่างกายและจิตใจ หรือจิตใจเพียงอย่างเดียว

๒) ต้องเพิ่มปริมาณการเสพขึ้นเรื่อย ๆ หรือทำให้สุขภาพของผู้เสพยาเสื่อมโทรมลง

๓) เมื่อถึงเวลาอยากเสพยาแล้วไม่ได้เสพยาจะมีการผิดปกติทางด้านร่างกายและจิตใจ หรือเฉพาะทางด้านจิตใจเกิดขึ้นในผู้เสพยา

โดยนัยทางกฎหมาย ยาเสพติดให้โทษ หมายถึง สารเคมี หรือวัตถุนิตใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพยาเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้ว ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพเรื่อย ๆ มีอาการถอนยา เมื่อขาดยามีความต้องการเสพยาทั้ง ทางร่างกายและจิตอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลาและสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลงกลับให้รวมถึงพิษ หรือส่วนของพิษที่เป็น หรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ หรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมี ที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษดังกล่าวด้วย แต่ไม่ได้หมายความว่า ยาสำคัญประจำบ้านบางตำรับตามที่กฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่^{๗๖}

ยาเสพติด หมายถึง สารหรือยานิตใด ๆ หรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อเสพยาเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยการกิน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยวิธีการใด ๆ แล้วจะทำให้เกิดผลต่อร่างกาย สมอง และจิตใจ

๒.๓.๒ ประเภทของยาเสพติด

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเนื้อหาสาระว่าด้วย “ประเภทของยาเสพติด” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ปัจจุบัน ยาเสพติดมีมากกว่าร้อยชนิด สามารถจัดแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ โดยแบ่งตามการออกฤทธิ์ แบ่งตามแหล่งที่มา แบ่งตามกฎหมาย และแบ่งตามอนามัยโลก ดังนี้

๑) แบ่งตามลักษณะการออกฤทธิ์ของสิ่งเสพติดที่มีต่อร่างกาย คือ

๑.๑) สิ่งออกฤทธิ์กดประสาท (Depressant) ได้แก่ ผีนมร้อน เฮโรอีน เซโคนัล บาร์บิทูเรต ฟีนobarbital โบรมิโด พาราดีไฮด์ และเมทาโดน เป็นต้น สิ่งเสพติดเหล่านี้จะกดประสาทส่วนกลางหรือสมอง ทำให้ประสาทมึนงง ง่วงซึมและหมดแรง นอกจากนี้ ยังกดศูนย์ประสาทการหายใจ ทำให้หายใจช้าลงจนถึงขั้นหยุดหายใจ

๑.๒) สิ่งออกฤทธิ์กระตุ้นประสาท (Stimulant) ได้แก่ ใบกระท่อม โคเคอีน แอมเฟตามีน เมทแอมเฟตามีน หรือยาบ้า เป็นต้น สิ่งเสพติดเหล่านี้จะกระตุ้นประสาทส่วนกลางหรือสมอง ทำให้ประสาทตื่นตัวและกระวนกระวาย ไม่ง่วงนอน แต่เมื่อหมดฤทธิ์ยาแล้วจะหมดแรงเพราะร่างกายไม่ได้รับการพักผ่อน และอาจเกิดการตัวสั่น ตึงเครียดถึงกับหมดสติจนถึงขั้นเสียชีวิตได้

^{๗๖} พุทธชาติ คำสำโรง, “พระสงฆ์กับการส่งเสริมเยาวชนและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๖.

๑.๓) สิ่งออกฤทธิ์หลอนจิตประสาท (Hallucinogen) ได้แก่ กัญชา แอล.เอส.ดี.(L.S.D. = Lysergic acid Diethylamide) ดี.เอ็ม.ที (D.M.T.= Dimethyl Trytamine) เอส.ที.พี.(S.T.P.= Serenity, Tranquility and Peace) เป็นต้น สิ่งเสพติดเหล่านี้จะทำให้เกิดประสาทหลอนเห็นภาพผิดไปจากปกติ รสสัมผัสเปลี่ยนแปลง รวมทั้งอายตนะทั้งห้าของร่างกายแปรปรวนมีปฏิกิริยาผิดไปจากความจริงทั้งหมด

๑.๔) สิ่งออกฤทธิ์ผสมผสานกัน (Mixed) ได้แก่ กัญชา ถ้าเสพจำนวนน้อยจะกดประสาทอยู่ระยะหนึ่ง ต่อเมื่อเสพเพิ่มเข้าไปมากจะกลายเป็นพิษหลอนประสาทได้

๒) แบ่งตามแหล่งที่เกิดของสิ่งเสพติด คือ

๒.๑) สิ่งเสพติดธรรมชาติ ได้แก่ สิ่งที่ได้มาจากพืชหรือพันธุ์ไม้บางชนิดโดยตรงที่เกิดขึ้นอยู่แล้วตามธรรมชาติเช่น ฝิ่น กัญชา กระบือ โคเคน เป็นต้น รวมทั้งการนำสารจากพืชมาทำกรรมวิธีต่าง ๆ ทางเคมี เช่น การนำฝิ่นมาทำเป็น มอร์ฟิน เฮโรอีน เป็นต้น

๒.๒) สิ่งเสพติดสังเคราะห์ ได้แก่ สิ่งที่ผลิตขึ้นด้วยกรรมวิธีทางเคมีและนำมาใช้แทนสิ่งเสพติดตามธรรมชาติได้ เช่น เมทาโดน เพทิดีน ไฟเซบิโตน เป็นต้น

๓) แบ่งตามพระราชบัญญัติสิ่งเสพติดให้โทษ พ.ศ.๒๕๖๒ คือ

๓.๑) ประเภท ๑ ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน เมทแอมเฟตามีนหรือยาบ้า เป็นต้น

๓.๒) ประเภท ๒ ยาเสพติดให้โทษทั่วไปเช่น มอร์ฟิน โคเคน โคเคน ฝิ่น

๓.๓) ประเภท ๓ ยาเสพติดให้โทษที่มียาเสพติดให้โทษประเภท ๒ เป็นส่วนผสมอยู่ด้วยตามที่ได้ขึ้นทะเบียนตำรับยาไว้ในมาตรา ๔๓ เช่น ยาแก้ไอผสมโคเคน

๓.๔) ประเภท ๔ สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ หรือประเภท ๒ เช่น แอซีติกไฮโดรด์ อะซีติกคลอไรด์

๓.๕) ประเภท ๕ ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าอยู่ในประเภท ๑ ถึงประเภท ๔ เช่น กัญชา พืชกระเทียม เป็นต้น^{๗๗}

ยาเสพติดที่ปรากฏอยู่ในประเทศไทยนั้นมีอยู่หลายชนิด และแพร่กระจายอย่างรุนแรงทั่วประเทศ ด้วยเหตุและปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบในการเอื้อต่อการแพร่กระจายอยู่หลายประการ ทั้งด้านอุปสงค์ ด้านอุปทาน ผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้เสพ เป็นต้น

ก. ฝิ่น (Opium)

ฝิ่นได้มาจากยางของผลไม้ชนิดหนึ่งซึ่งมีชื่อตามภาษาลาตินว่า “ปาปะเวอ ซัมนิฟิ รัม” (Papaver Sumnifirum) ในตระกูล Papaveraceae ส่วนต้นฝิ่นพันธุ์ป่าในตระกูล Var.Stigerum ได้มีผู้พบเห็นเป็นครั้งแรกทางภาคเหนือของฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียน สำหรับต้นฝิ่น (Poppy) ชนิดต่าง ๆ ที่ปลูกในเอเชียภาคตะวันตกและอียิปต์ ปลูกเฉพาะผลกลมคล้ายผลส้ม และมีก้านเกสรตัวเมีย (Stigma) ๑๐-๑๒ ก้าน ต้นฝิ่นชนิดนี้เป็นที่รู้จักกันในตระกูล Glabrum ฝิ่นปลูกได้ในที่มีฝนตกชุก แต่ชอบอากาศค่อนข้างเย็น เช่น ภาคเหนือของประเทศไทย เป็นต้น

ฝิ่นจะมีฤทธิ์กดประสาททำให้อ่อนหลับเคลิบเคลิ้ม ผู้ที่ติดฝิ่นจะมีความคิดอ่านช้าลง การทำงานของสมอง หัวใจ และการหายใจช้าลง ระบบฮอร์โมนเปลี่ยนแปลง ผู้หญิงอาจเกิดการขาดประจำเดือน ผู้ชายอาจหมดสมรรถภาพทางเพศ และร่างกายทรุดโทรม

แผนภาพที่ ๑ ฝิ่น (Opium)^{๗๘}

รูปแบบการเสพที่พบมาก คือ สูบจากบ้องฝิ่น จะเป็นที่นิยมสูงสุดในกลุ่มชาวเขา การสูบฝิ่นของชาวเขาถือเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านที่นิยมทั่วไปและเสพกันทั้งเด็ก ผู้ใหญ่จนถึงวัยชรา ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากฝิ่นเป็นพืชที่มีคุณสมบัติเป็นเลิศที่จะช่วยแก้ไขและบำบัดสารพัดโรคตามฤทธิ์ของมัน ฤทธิ์ระงับปวด ระงับอาการไอ ท้องเสีย กล่อมประสาท ทำให้หลับสบาย จึงเห็นได้ว่าฝิ่นเป็นยาวิเศษจริง ๆ สำหรับชาวเขา การเสพฝิ่นของชาวเขามีมาช้านานนับเป็นพันๆ ปี หากสังคมเมืองไม่แผ่อิทธิพลและเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิต การใช้กฎหมายบังคับแล้วก็เชื่อว่าชาวเขาส่วนใหญ่ก็ยังนิยมและยินดีที่จะเสพฝิ่นกันต่อ โรงยาฝิ่นในเมืองไทยต้องถูกยกเลิกและปิดไปตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๗ พ.ศ. ๒๕๐๒ ทำให้ชาวจีนในยุคนั้นต้องลงแดงไปตามๆ กัน บ้องฝิ่นถูกขนไปกองและเผาที่ท้องสนามหลวงนับหมื่นบ้อง อีกวิธีหนึ่ง คือ เสพโดยวิธีกิน เป็นวิธีที่นิยมในกลุ่มคนเสพรุ่นเก่าโดยเฉพาะอายุเกิน ๖๐ ปีขึ้นไป การเสพโดยวิธีกินทำได้ง่ายเพียงเอาเนื้อฝิ่นมาปั้นเป็นก้อนเล็กๆ ขนาดหัวไม้ขีดไฟหย่อนลงปากและดื่มน้ำตาม กลืนลงไป เป็นเสร็จเรียบร้อย วิธีเสพแบบนี้เรียกว่า “ทิ้งดิ่ง”^{๗๙}

^{๗๘} สำนักงานปราบปรามยาเสพติด ศูนย์วิชาการด้านยาเสพติดกองวัตถุเสพติด กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ อ่างใน ถนนวิภาวดี กรุงเทพมหานคร, **ประเภทสารเสพติด**, (เชียงใหม่: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๘), หน้า ๒.

^{๗๙} สีนชัย วสุนธรา (แปล), **ยาเสพติด เลิกเองก็ได้**, (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล สหประชาพานิชย์, ๒๕๔๔), หน้า ๖๙.

ข. มอร์ฟิน (Morphine)

มอร์ฟิน (Morphine) เป็นยาที่สกัดออกมาจากฝิ่นดิบ ลักษณะทั่วไปของมอร์ฟินเป็นผงสีขาว ไม่มีกลิ่น มีรสขม ที่ใช้กันแพร่หลายอยู่ในปัจจุบันมักเป็นท่อน หรือละลายบรรจุหลอดสำหรับฉีด การนำมอร์ฟินเข้าสู่ร่างกายกระทำได้โดยวิธีรับประทานหรือฉีด มอร์ฟินที่แพร่หลายมากที่สุดเป็นมอร์ฟินแท่ง ตรา ๙๙๙ มอร์ฟิน (Morphine) นับเป็นยาเสพติดประเภทที่ได้จากธรรมชาติ

แผนภาพที่ ๒ มอร์ฟิน (Morphine)^{๘๐}

มอร์ฟิน เป็นผงสีขาวหรือเทาเกือบขาว ไม่มีกลิ่น มีรสขม มีฤทธิ์สูงกว่าฝิ่น เสพติดได้ง่าย มีลักษณะเป็นเม็ด เป็นผง และเป็นก้อน หรือละลายบรรจุหลอดสำหรับฉีด นำเข้าสู่ร่างกายโดยวิธีฉีด เป็นส่วนมาก มอร์ฟินใช้เป็นยาหลักหรือมาตรฐานของยาแก้ปวด ยาจำพวกนี้กดระบบประสาทส่วนกลาง ลดความรู้สึกเจ็บปวด ทำให้รู้สึกง่วงหลับไป และลดการทำงานของร่างกายอาการข้างเคียงอื่น ๆ ก็คือ อาจทำให้คลื่นเหียนอาเจียน ท้องผูก เกิดอาการคันบริเวณใบหน้าตาแดงเพราะโลหิตฉีดผ่านตาดำหัดตึบ และหายใจลำบาก มอร์ฟินมีฤทธิ์กดความรู้สึกต่างๆ ที่สมอง ทำให้คลายความเจ็บปวดและความทุกข์ทั้งหลาย ทำให้หลับได้สนิท ตามปกติฝิ่นเองก็นับว่าเสพติดได้แล้ว มอร์ฟินสกัดได้จากฝิ่นยิ่งทำให้ติดได้ง่ายและทำให้เลิกได้ยากขึ้น

คนที่ติดฝิ่นหรือมอร์ฟินจะผ่ายผอมลงทุกที ต้องการจะได้ยามากขึ้นและบ่อย ๆ ครั่งเข้าเบื่ออาหาร ท้องผูก สมองเสื่อม ความคิดอ่านและสติปัญญาเลวลง โรคต่าง ๆ อาจแทรกได้ง่าย เช่น วัณโรค โรคไต และโรคจิต ฯลฯ คนพวกนี้เป็นบุคคลที่สังคมขาดความไว้นื้อเชื่อใจและตกเป็นทาสของยาเสพติด ซึ่งถ้าขาดไปเมื่อใดจะยอมทำทุกสิ่งทุกอย่างที่จะได้ยานี้มา ดังนั้น จึงอาจก่ออาชญากรรมขึ้นได้ เช่น การลักขโมย การทะเลาะวิวาท จนถึงขั้นอาจทำลายชีวิตตนเองหรือผู้อื่นได้ ที่เป็นเช่นนั้นเพราะคนพวกนี้ไม่อาจทนต่อการขาดฝิ่นหรือมอร์ฟินได้นั่นเอง

^{๘๐} กนิษฐา ไทยกกล้า, ประเภทสารเสพติด, หน้า ๒.

คนที่ติดยาเสพติดจะเปลี่ยนแปลงไปในด้านร่างกายและจิตใจ กับจะทำให้บุคลิกลักษณะเสียไปหมด เวลาที่ไม่ได้เสพยาจะเกิดความกระหายได้อย่างรุนแรงกระสับกระส่าย หาว เหงื่อตก ตัวสั่น กระตุก ปวดขา ปวดท้อง นอนไม่หลับ รับประทานอาหารไม่ได้ หอบ หืด รุนแรง หายใจไม่ออก อาเจียน และท้องเดิน บางคนมีอาการถ่ายอุจจาระออกมาเป็นเลือด ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “ลงแดง” การลงแดงเมื่อเวลาขาดยาเข้าใจกันว่า เกิดจากการบีบรัดตัวของลำไส้ หรืออาจเนื่องจากส่วนมากพวกที่ติดนั้นมักจะเป็นบิดอยู่ด้วยแต่ฤทธิ์ของมอร์ฟีนคอยคุมไม่ให้ลำไส้เคลื่อนไหว การถ่ายเป็นมูกเลือดอย่างอาการบิดทั่ว ๆ ไปจึงไม่ปรากฏ พอขาดมอร์ฟีนอาการของบิดจะปรากฏชัดขึ้น มีหลายคนตายโดยการขาดมอร์ฟีน

มอร์ฟีน บางคนอาจเรียกว่า มอร์เฟีย นิยมเสพโดยการละลายน้ำฉีดเข้ากล้ามเนื้อที่สะโพก แต่ก็อาจเสพโดยการกินในลักษณะผงยาบรรจุแคปซูล ฤทธิ์ของมอร์ฟีนแรงกว่าฝิ่น ๘-๑๐ เท่า ทางแพทย์ใช้เป็นยาระงับอาการปวดที่รุนแรง เช่น อาการปวดภายหลังการผ่าตัดก่อนการคลอดบุตร ฯลฯ

ค. เฮโรอีน (Heroin)

นักวิจัยชาวอังกฤษ ชื่อ C.R.Wright ได้ค้นพบวิธีการสังเคราะห์เฮโรอีนจากมอร์ฟีน โดยบริษัทผลิตยาไบเออร์ (Bayer) ได้นำมาผลิตเป็นยาออกสู่ตลาดโลก ในชื่อทางการค้าว่า “Heroin” และถูกนำมาใช้ทดแทนมอร์ฟีนอย่างแพร่หลาย หลังจากที่มีการใช้เฮโรอีนในวงการแพทย์มานานถึง ๑๘ ปี จึงทราบถึงอันตราย และผลที่ทำให้เกิดการเสพติดให้โทษที่ร้ายแรง จนปี พ.ศ. ๒๔๖๗ (ค.ศ. ๑๙๖๔) ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ออกกฎหมาย ระบุให้เฮโรอีนเป็นยาเสพติดให้โทษห้ามมิให้ผู้ใดมีไว้ครอบครอง

สำหรับประเทศไทยในปัจจุบัน พบว่า มีการค้าเฮโรอีนในภาคใต้ โดยแหล่งค้าเฮโรอีนแบบขายส่งรายสำคัญพบที่อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อำเภอสุโขทัย จังหวัดนครราชสีมา อำเภอสะเตา อำเภอหาดใหญ่ และอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ราคาเฮโรอีนโดยเฉลี่ยเมื่อบรรจุในหลอดกาแฟที่จำหน่ายที่อำเภอสิงหนคร ราคาหลอดละ ๑๒๐ บาท ส่วนที่หมู่บ้านจันทร์วิโรจน์ อำเภอหาดใหญ่ ราคาหลอดละ ๑๖๐ บาท^{๘๑}

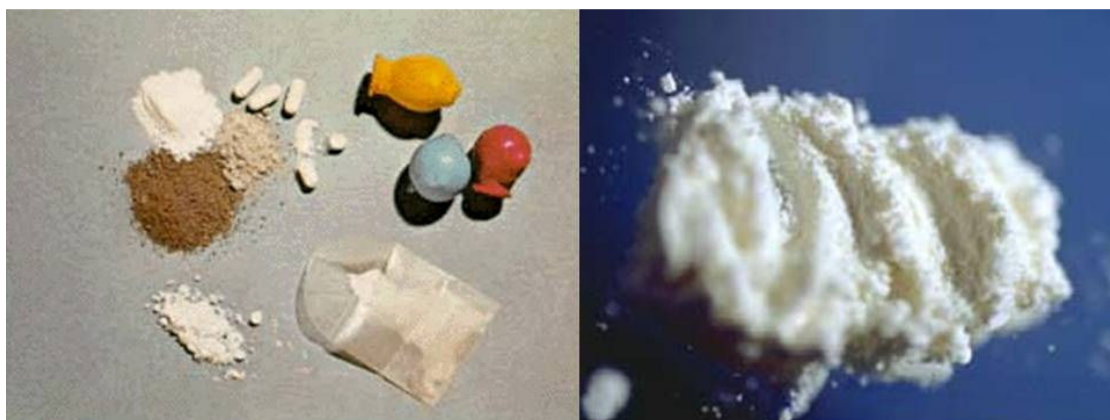
เฮโรอีน เป็นสารสังเคราะห์ทางเคมี จากปฏิกิริยาระหว่างมอร์ฟีนกับสารเคมีบางชนิด เช่น อาเซติคแอนไฮไดรด์ (Aceticanhydride) หรือ อาเซติลคลอไรด์ (Acetylchloride) หรือ เอทิลไดนาอีเตต (Ethylidinediacetate) และนำมาใช้ทดแทนมอร์ฟีนอย่างแพร่หลาย หลังจากที่มีการใช้ในวงการแพทย์มานานถึง ๑๘ ปีจึงทราบถึงอันตรายและผลที่ทำให้เกิดสารเสพติดให้โทษที่ร้ายแรง เฮโรอีนออกฤทธิ์แรงกว่ามอร์ฟีน ๔-๘ เท่า และออกฤทธิ์แรงกว่าฝิ่น ประมาณ ๓๐-๔๐ เท่า เฮโรอีนจะมีลักษณะเป็นผงสีขาว สีนวล หรือสีครีม มีรสขม ไม่มีกลิ่น และแบ่งได้เป็น ๒ ประเภทเช่นเดียวกับมอร์ฟีน ได้แก่ เฮโรอีนเบส (Heroinbase) ซึ่งมีคุณลักษณะเด่นคือ ไม่ละลายน้ำ ส่วนอีกประเภทหนึ่งคือ เกลือของเฮโรอีน (Heroin salt) เช่น เฮโรอีนไฮโดรคลอไรด์ (Heroinhydrochloride)

^{๘๑} ช่อตดา พันธุเสนา และคณะ, “รายงานชุดโครงการวิจัย เรื่อง สภาพปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางการแก้ไขของการใช้สารเสพติดในประชากรภาคใต้”, รายงานการวิจัย, (สำนักวิจัยและพัฒนา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๔๗), หน้า ๖.

เฮโรอีนบริสุทธิ์มีลักษณะเป็นผงสีขาว รสขม ไม่มีกลิ่น เฮโรอีนเป็นสิ่งเสพติดให้โทษที่ร้ายแรงที่สุด กล่าวคือ มีโทษร้ายแรงมากกว่าฝิ่นถึง ๘๐ เท่า และสามารถจะเสพติดหรือนำเข้าร่างกายได้หลายวิธี เช่น สูบ กิน ดม หรือฉีด ส่วนไอระเหยหรือแคปซูลที่มีลักลอบซื้อขายกันในปัจจุบันนี้โดยมากเป็นเฮโรอีนผสม ซึ่งมีลักษณะเป็นเกล็ดและมีสีต่าง ๆ เช่น สีม่วงอ่อน สีดินลูกรัง สีชมพูเข้ม และบรรจุอยู่ในแคปซูลหรือถุงพลาสติก หลังจากเสพเฮโรอีนเข้าไปแล้ว เฮโรอีนจะมีฤทธิ์อยู่ในร่างกายประมาณ ๓-๔ ชั่วโมง เมื่อสร้างแล้วร่างกายก็จะมีความต้องการเสพเฮโรอีนเข้าไปใหม่อีก การเสพเฮโรอีนนี้ติดได้ง่ายมากแม้แต่เสพเพียงครั้งเดียวก็อาจติดได้

โทษและภัยอันร้ายแรงของเฮโรอีน ได้แก่

- ๑) เป็นสิ่งเสพติดให้โทษ ผู้ที่ติดเฮโรอีนจะต้องเสพหรือรับเป็นประจำเรื่อยไป หยุดได้ยาก
- ๒) ทำให้สมองหรือสติปัญญาเสื่อมและอาจเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย รวมทั้งอาจทำให้เกิดโรคประสาทหรือโรคจิตได้ด้วย
- ๓) ทำให้กระเพาะอาหารและลำไส้พิการเบื่ออาหารซูบผอม น้ำหนักลด กำลังต้านทานโรคน้อยลง และในที่สุดถึงตายได้
- ๔) ทำให้ความประพฤติและศีลธรรมเสื่อม ขาดความยั้งคิด และประกอบอาชญากรรมหรือทำผิดได้ง่าย
- ๕) สมรรถภาพเสื่อมทุกด้าน กลายเป็นคนไร้ค่าและทำลายเศรษฐกิจของครอบครัวและสังคม ซึ่งจัดว่าเป็นภัยต่อประเทศชาติอย่างยิ่ง
- ๖) ถ้าไม่มีเฮโรอีนเสพ จะเกิดอาการที่เรียกว่า “ลงแดง” คือนอนไม่หลับ กระวนกระวาย น้ำตาไหล เหงื่อออกมาก เป็นตะคริวตามอวัยวะต่าง ๆ อาเจียนและท้องเดินอย่างแรง น้ำหนักตัวลดอย่างรวดเร็ว หรืออาจทำให้มีอาการคล้ายวิกลจริต สลบและถึงแก่ความตายในที่สุด

แผนภาพที่ ๓ เฮโรอีน (Heroin)^{๘๒}

^{๘๒} กนิษฐา ไทยกกล้า, ประเภทสารเสพติด, หน้า ๕.

ลักษณะและท่าทางของผู้เสพเฮโรอีน สังเกตได้ดังนี้

- ๑) หน้าตาเฉยเมยแบบคนมีทุกข์กังวลใจ
- ๒) สุขภาพทรุดโทรม ผอมซูบซีดสังเกตได้ชัด
- ๓) ความประพฤติเปลี่ยนแปลง ละเลยกิจวัตรประจำวัน
- ๔) กลายเป็นคนมีสัลลคมคนน้อย ชอบแยกตัวอยู่คนเดียวเงียบ ๆ
- ๕) กลายเป็นเจ้าอารมณ์ หงุดหงิด และโมโหง่าย
- ๖) เบื่อหน่ายการเรียนและการงาน ไม่สนใจใฝ่ดีในชีวิต
- ๗) ไม่มีแรงทำงาน ทำ ๆ หยุด ๆ และทำงานหนักไม่ไหว
- ๘) เมื่อเสพแล้วจะเซพบ่อย ๆ และเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อย ๆ
- ๙) ใช้เงินเปลืองอย่างผิดสังเกต เพราะเฮโรอีนมีราคาแพง
- ๑๐) เมื่อเสพแล้วเลิกยากยิ่ง กว่าฝิ่น สิ่งที่ทำให้คนเสพเฮโรอีนเพราะจะทำให้ร่วมประเวณีได้นาน ๆ แต่ก็มีผลเสียคือทำให้ความสามารถในการสืบพันธุ์ลดลง

ง. กัญชา (Cannabis)

กัญชา (Cannabis) เป็นพืชพันธุ์ไม้ล้มลุกชนิดหนึ่งขึ้นได้เกือบทั่วโลกต้นกัญชาสามารถนำมาใช้เป็นยาเสพติดได้เกือบทุกส่วน มนุษย์รู้จักกัญชาและเสพกันมานาน ประมาณ ๔,๐๐๐-๕,๐๐๐ ปีมาแล้ว แต่เดิมเข้าใจกันว่ากัญชาปลูกขึ้นได้ในประเทศที่มีอากาศร้อน เช่น ทวีปอาฟริกา และเอเชีย ต่อมา ได้ทดลองนำกัญชาจากอาฟริกาไ้ไปปลูกในนอร์เวย์และไอซ์แลนด์ซึ่งมีอากาศหนาว กัญชาก็ปลูกขึ้นได้ดีและมีสารตัวสำคัญที่ทำให้กัญชามีฤทธิ์คือเตตราไฮโดรแคนนาบินอล (Tetrahydrocannabinol) อยู่มาด้วย ดังนั้น กัญชาจึงสามารถปลูกขึ้นได้ทั่วโลกและอาจมีชื่อเรียกต่างกันไปในแต่ละประเทศ

กัญชา เป็นพืชล้มลุก ลำต้นสูงประมาณ ๒-๔ ฟุต ลักษณะใบจะแยกออกเป็นแฉกประมาณ ๕-๘ แฉก ส่วนที่นำมาเสพ ได้แก่ กิ่ง ก้าน ใบ และยอดช่อดอกกัญชา โดยนำมาตากหรืออบแห้ง แล้วบดหรือหั่นให้เป็นผงหยาบ ๆ มายัดใส่บุหรี่สูบ หรืออาจสูบด้วยกล้องหรือบ้องกัญชา บ้างก็ใช้เคี้ยวหรือผสมลงในอาหารรับประทาน ปัจจุบันรูปแบบที่พบอยู่ในลักษณะของกัญชาสด กัญชาแห้งอัดเป็นแท่งเป็นก้อน น้ำมันกัญชา ซึ่งมีลักษณะเป็นของเหลวสีน้ำตาลเข้มหรือสีดำ

ผลทางกายภาพต่อระบบต่าง ๆ ของร่างกาย ระบบเลือดและหัวใจในคนที่ไม่เคยเสพกัญชามาก่อน จะมีชีพจรเต้นเร็วมากขึ้นได้ ๒๐%-๑๐๐% ในช่วง ๒-๓ ชั่วโมงแรก นอกจากนี้ยังมีผลทำให้หลอดเลือดปลายคลายตัวลง มีความดันโลหิตตกเวลาเปลี่ยนท่าได้ กล้ามเนื้อหัวใจบีบตัวทำงานมากขึ้น มีความต้องการออกซิเจนมากขึ้น แต่ร่างกายจะปรับตัวให้ทนต่อภาวะนี้ได้ในเวลา ๒-๓ วัน แต่ในคนที่ไม่เคยเสบบางรายหรือคนที่โรคเกี่ยวกับหลอดเลือดอยู่เดิม อาจทำให้มีอาการเจ็บแน่นท้องอกจากกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดได้ ผลต่อระบบประสาทจะมีปริมาณเลือดไปเลี้ยงที่สมองเพิ่มมากขึ้น ทำให้การควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายเลวลง แรงและความมั่นคงของมือลดลง อาจทำให้หวั่นไหว ชัก มีสมาธิ พุดไม่ชัด การตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ ช้าลง^{๘๓}

^{๘๓} แพทย์หญิงยาใจ อภิบุญโยภาส และนายแพทย์วินัย วนานุกูล, “ภาวะพิษจากกัญชา”, จุลสารพิษวิทยา, ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๕๒): ๔.

กัญชาเป็นยาเสพติดแบบกระตุ้นประสาท เพราะมีสารเคมี คือ น้ำยาง (Resins) ซึ่งอยู่ในดอก และใบของต้นกัญชาตัวเมื่อยีสสารเคมีนี้เรียกว่า เตตราไฮโดรแคนนาบินอล (Tetrahydrocannabinol: THC) ซึ่งมีฤทธิ์กระตุ้นศูนย์ประสาทให้แปรปรวนความคิดสับสนผิดไปจากปกติ นอกจากนี้ ยังทำให้ครั่นคร้ามใจ สนุกสนาน และมีเปอร์เซ็นต์ไม่น้อยกลายเป็นโรคจิต

จากการศึกษาผู้เสพกัญชาปรากฏว่า มีเพียงอาการของคนเสพติดเป็นนิสัย โดยเฉพาะผู้เสพมาเป็นระยะเวลานาน มักจะมีการเสพในปริมาณที่มากขึ้น ซึ่งส่วนมากจะใช้ใบมาฆวนสูบ หรือนำใบและดอกมาปั่นเป็นผง ใส่ในบุหรี่หรือสูบด้วยกล้อง หรือไม่ก็ผสมอาหาร จะทำให้ผู้กินรู้สึกมีรสชาติ ถ้าหากใช้สูบ กลิ่นของกัญชาจะคล้าย ๆ กลิ่นเชือก หรือหญ้าคาไหม

กัญชาเป็นยาเสพติดที่ออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทของบุคคลแตกต่างกัน บางรายใช้ชนิดเดียวก็เกิดอาการเป็นพิษ บางรายใช้มากก็ไม่มีอะไรเกิดขึ้น แต่ถ้าเป็นพิษจะมีอาการสั่นของกล้ามเนื้อ หัวใจเต้นเร็ว มีเสียงในหู รู้สึกร้อนที่ศีรษะ มึนงง มือเท้าเย็น ม่านตาขยาย หายใจไม่สะดวก อาการมากขึ้นจะคลื่นไส้ อาเจียน ตื่นเต้นกระสับกระส่าย อารมณ์และความนึกคิดสับสนการตัดสินใจและสมาธิเสียการรับรู้ในประสาทสมองผิดปกติ คุณสติไม่อยู่ เกิดอาการโรคจิตขึ้น ผู้ที่เสพมานานจึงมักจิตใจเสื่อมและเป็นโรคจิตไปในที่สุด ปัญหาจึงมีว่าแทนที่จะต้องรักษาอาการติดยาเสพติดอย่างเดียว ต้องรักษาโรคจิตไปด้วยซึ่งทำให้ยุ่งยากต่อการรักษายิ่งขึ้น

แผนภาพที่ ๔ กัญชา (Cannabis)^{๔๔}

จ. กระท่อม (Kratom)

กระท่อม (Kratom) เป็นพืชเสพติด ส่วนมากพบในภาคใต้ ลักษณะเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง มีแก่นเป็นเนื้อไม้แข็ง ใช้ส่วนของใบเป็นสิ่งเสพติด ลักษณะใบคล้ายกระดังงา หรือใบฝรั่ง ต้นหนา ทึบ ต้นกระท่อมมี ๒ ชนิด คือ

- ๑) ชนิดที่มีก้านและเส้นใบ เป็นสีแดงเรื่อๆ
- ๒) ชนิดที่ต้นสีเขียว ใบสีเขียว ดอกกลมโตเท่าผลพุทราล้อมรอบด้วยเกสรสีแดงเรื่อๆคล้ายดอกกระถิน มีชื่อเรียกต่าง ๆ เช่น กระท่อมโคก กระท่อมพาย เป็นต้น

^{๔๔} กนิษฐา ไทยกล้า, ประเภทสารเสพติด, หน้า ๓.

กระท่อมเป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ปานกลาง มีแก่นเป็นไม้เนื้อแข็ง สูง ๑๐-๑๕ เมตร อยู่ในตระกูล *Mitragyna speciosa* ใบคล้ายใบกระดังงา มีชนิดก้านใบแดงและ ใบเขียว ดอกกลมโตขนาดเท่าผลพุทรา ใบเป็นใบเดี่ยวสีเขียว เรียงตัวเป็นคู่ตรงข้าม แผ่นใบขนาดกว้างประมาณ ๕-๑๐ ซม. ยาวประมาณ ๘-๑๔ ซม. ดอกมีสีขาวอมเหลืองออกเป็นช่อตุ้มกลมขนาด ๓-๕ ซม.

ใบกระท่อมมีสารไมตราจันที่มีฤทธิ์กระตุ้นระบบประสาทส่วนกลาง จึงทำให้ทำงานไม่รู้สึกเหน็ดเหนื่อย หายปวดเมื่อย ไม่หิว ทนแดดได้นาน แต่ไม่ชอบถูกฝน ผู้เสพติดแล้วจะพบว่าร่างกายทรุดโทรมมากจากการทำงานเกินกำลังผิวหน้าแห้งและดำ โดยเฉพาะบริเวณแก้มจะมีจุดดำ ๆ นอนไม่หลับ และมีอาการประสาท เช่น มีสภาพจิตใจสับสน เกิดอาการประสาทหลอน สำหรับผลอื่นอาจพบได้ เช่น ปากแห้ง ท้องผูก อูจจาระของผู้เสพติดมักพบว่าเป็นเม็ดสีเขียวคล้ายมูลแพะ

ในหลายประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษ กระท่อมยังไม่ถูกควบคุมให้เป็นสารเสพติด ดังนั้นจึงมีการซื้อขายอย่างเสรี และถูกกฎหมาย โดยสามารถซื้อผ่านอินเทอร์เน็ต จากการที่ไม่มีการควบคุมทางกฎหมาย ทำให้ผู้ต้องการเสพยาเสพติดในต่างประเทศที่กลัวว่าจะกระทำผิดกฎหมายเลือกใช้การเสพยากระท่อมเป็นสารเสพติด ซึ่งยังเป็นสารที่ถูกกฎหมาย^{๔๕}

แผนภาพที่ ๕ กระท่อม (Kratom)^{๔๖}

^{๔๕} กลุ่มงานตรวจยาเสพติด กองพิสูจน์หลักฐานกลาง, รายงานผลการดำเนินงานโครงการเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจพิสูจน์พืชกระท่อมและการเตรียมสารมาตรฐานสำคัญที่พบในพืชกระท่อม, (กรุงเทพมหานคร: กองพิสูจน์หลักฐานกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ๒๕๕๘), หน้า ๔.

^{๔๖} นิษฐา ไทยกล้า, ประเภทยาเสพติด, หน้า ๔.

ฉ. ยาบ้า/แอมเฟตามีน (Amphetamine)

นับเป็นเวลากว่า ๕,๐๐๐ ปีมาแล้วที่แพทย์แผนโบราณจีนได้ใช้ต้นพืช ชนิดหนึ่งมีชื่อว่า มาฮวง (Mahuang) นำมาทำเป็นยารักษาโรค ในปี ๑๘๘๗ Nagai เป็นผู้ค้นพบว่ายาที่ออกฤทธิ์ดังกล่าวคือ Ephedrine ในปี ๑๘๘๗ นั้นเอง Edeleau นักเคมีชาวเยอรมันก็ได้สามารถสังเคราะห์ amphetamine ขึ้นได้โดยใช้ Ephedrine เป็นสารตั้งต้น ในอีก ๑ ปีต่อมา นักวิทยาศาสตร์ชาวญี่ปุ่นก็ได้สามารถสังเคราะห์สารอนุพันธ์ของมันได้อีกตัวคือ Methamphetamine และพบว่ามียุทธียุทธช่วยขยายหลอดลมได้ ทำให้ผู้ป่วยหอบหืด มีอาการดีขึ้นเมื่อรับยานี้แต่ก็ยังไม่มียารายงานเรื่องฤทธิ์กระตุ้นประสาทแต่อย่างใด จนถึงปี ๑๙๓๓ จึงเริ่มรู้ว่า Amphetamine มีฤทธิ์ทำให้หายเมื่อยเมื่อกำลังวิ่งขาประสาทตื่นตัว สมองโล่ง นักคิดอะไรคล่องแคล่วว่องไว

ตั้งแต่นั้นก็เริ่มเป็นที่ฮือฮาและใช้กันอย่างแพร่หลายโดยหวังผลในหลายลักษณะ ได้แก่ ช่วยขยายหลอดลมสำหรับผู้ป่วยโรคหืดโดยใช้วิธีสูดดมจากหลอดซึ่งบรรจุกระดาศูบด้วยยาไว้มีชื่อว่า Benzedrine Inhale ช่วยให้ประสาทตื่นตัวทำงานไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย อาการของผู้เสพทำให้สมองตื่นโพล่ง อดนอนได้ ไม่่วงอยู่ช่วงระยะเวลาหนึ่ง ร่างกายจึงไม่ได้พักผ่อนตามปกติ ซึ่งต่อมาฤทธิ์ยาจะทำให้สมองเสื่อมโทรม ร่างกายอ่อนเพลีย ร่างกายทำงานผิดปกติบังคับตัวเองไม่ได้ เมื่อใช้นาน ๆ ฤทธิ์ยาจะกดประสาท สติฟั่นเฟือน แผลภาพผิดและหลงผิด เกิดอาการคลุ้มคลั่ง เป็นอันตรายต่อการตัดสินใจ และขาดการควบคุม อุบัติเหตุบนท้องถนนหลวงที่จะทำลายทั้งชีวิตและทรัพย์สินนั้น สาเหตุสำคัญอันหนึ่งก็เพราะผู้ขับซึ่กินยาประเภทนี้^{๘๗}

ยาบ้า เป็นสารเสพติดที่มีส่วนผสมของสารเคมีประเภทแอมเฟตามีน (Amphetamine) ลักษณะเป็นยาเม็ดกลมแบนขนาดเล็ก เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๖-๘ มิลลิเมตร ความหนาประมาณ ๓ มิลลิเมตร น้ำหนักเม็ดยาประมาณ ๘๐-๑๐๐ มิลลิกรัม มีสีต่าง ๆ กัน เช่น สีส้ม สีน้ำตาล สีม่วง สีชมพู สีเทา สีเหลืองและสีเขียว มีสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนเม็ดยา เช่น พ, M, PG, WY สัญลักษณ์รูปดาว, รูปพระจันทร์เสี้ยว, ๙๙ หรืออาจเป็นลักษณะของเส้นแบ่งครึ่งเม็ด

แผนภาพที่ ๖ ยาบ้า^{๘๘}

^{๘๗} สันชัย วสุธรา (แปล), ยาเสพติด เลิกเองก็ได้, หน้า ๘๓.

^{๘๘} กนิษฐา ไทยกกล้า, ประเภทสารเสพติด, หน้า ๘.

ข. โคเคน (Cocaine)

โคเคนได้มาจากต้นพืชโคคา (Erythroxylon Coca) ซึ่งขึ้นชุกในเทือกเขา Andes ในป่าลุ่มแม่น้ำ Amazon และในเกาะชวา (Java) ชาวพื้นเมืองนิยมเคี้ยวใบโคคาเพื่อให้มีเรี่ยวแรง และใช้ในพิธีศาสนามาแล้วเป็นพัน ๆ ปี Albert Nieman สามารถสกัด Cocaine-HCl จากใบโคคาได้สำเร็จในปี ค.ศ. ๑๘๖๐ Cocaine-HCl ละลายในน้ำได้เป็นอย่างดี ทำให้เส้นเลือดหดตัว จึงเริ่มนำมาใช้เป็นยาชา “Local Anesthetic” ในปี ค.ศ. ๑๘๖๓ และในปี ค.ศ. ๑๘๘๔ จิตแพทย์ Sigmund Freud ทำการวิจัยโคเคนขอบฤทธิ์ยานี้มาก ถึงกับสนับสนุนยานี้อย่างเต็มที่ แต่ต่อมาได้ชี้ให้เห็นถึงผลร้ายของตัวยานี้ คือเป็นยาเสพติดที่จะเลิกใช้ได้ยาก ในปลายศตวรรษที่แล้ว มีการเติมโคเคนลงในเหล้าไวน์ มีผู้นิยมมาก เช่น Vino Mariani แม้พระสันตะปาปา Leo XIII และนักประดิษฐ์ Thomas Edison ก็ยังนิยมชมชอบเหล้าไวน์ผสมโคเคน

แผนภาพที่ ๗ โคเคน (Cocaine)^{๘๙}

ในปี ค.ศ. ๑๘๘๖ John Smith Penberton แห่งเมือง Atlanta ประเทศสหรัฐอเมริกา ผสมเมล็ดจากต้นพืช Kola เข้ากับใบโคคาได้เครื่องดื่ม Coca-Cola ในปี ค.ศ. ๑๙๐๒ รัฐบาลสหรัฐ สั่งห้ามผลิตจำหน่ายโคเคนบริษัทโคคาโคล่า จึงเปลี่ยนส่วนผสมจากโคเคนเป็นคาเฟอีนแทน ในปี ค.ศ. ๑๙๖๒ รัฐบาลสหรัฐจัดให้โคเคนเป็นสารเสพติด (Narcotics) อย่างหนึ่ง จากต้นทศวรรษที่ ๑๙๗๐ ถึงประมาณกลางทศวรรษที่ ๑๙๘๐ สังคมถือว่าการสูบบุหรี่เป็นแฟชั่นโก้เก๋ไม่เป็นยาเสพติด แต่พอมีการค้นพบโคเคนที่สูบได้จึงได้พบว่าโคเคนเป็นยาเสพติดที่มีฤทธิ์แรงมาก ประเภติดังกล่าวและหยุดยาก อาการหยุดยาทางกายมีไม่มากแต่อาการหยุดยาทางใจรวมทั้งอาการอยากยามีสุนัขมาก ปี ค.ศ. ๑๙๘๗ เริ่มมีการระบาดของโคเคนแข็ง (Crack Cocaine) ซึ่งใช้สูบได้ ซึ่งรายละเอียดของเภสัชกรวิทยาของโคเคน คือ

^{๘๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘.

๑) Cocaine-HCl ใช้กินทางปากหรือสูดเข้าทางจมูก (Snorting) หรือใช้ฉีดเข้าเส้นเลือดก็ได้

๒) สำหรับโคเคนที่ใช้สูบนั้นมีอยู่ ๒ รูปแบบด้วยกันคือ

๒.๑) Cocaine Free-Base คือใช้ cocaine-HCl ผสมกับ Ether แล้วจุดไฟ จะเกิดไฟไหม้ได้ง่าย เป็นอันตรายอย่างยิ่ง ไม่นิยมในสมัยนี้

๒.๒) Crack Cocaine หรือโคเคนแข็ง ทำจากต้ม Cocaine-HCl เข้ากับผงโซดาไฟ (Baking Soda) ปล่อยให้ตกผลึกเป็นโคเคนแข็ง

๓) โคเคนเป็นยาเสพติดที่ติดได้ง่ายมาก ในสัตว์ทดลอง สัตว์จะเลือกใช้น้ำก่อนสิ่งเสพติดตัวอื่น ๆ และจะใช้ยาโคเคนนี้ จนเสียชีวิตไป

ผู้เสพโคเคนนั้น ผนังจมูกขาดเลือด ทำให้เยื่อบุโพรงจมูกฝ่อขาดหรือทะลุ สมองถูกกระตุ้นอย่างรุนแรงทำให้เกิดอาการชักมีเลือดออกในสมอง เนื้อสมองตายเป็นบางส่วน หัวใจถูกกระตุ้นอยู่เสมอลำเลียงเนื้อหัวใจเสื่อมลงทีละน้อยจนหัวใจบีบตัวไม่ไหวทำให้หัวใจล้มเหลว ผลจากการเสพเป็นระยะเวลานานทำให้เกิดอาการโรคจิตซึมเศร้า

ระยะแรก ฤทธิ์ของโคเคนจะไปกระตุ้นประสาททำให้เกิดอาการเหมือนมีความกระปรี้กระเปร่า ไม่รู้สึกเหนื่อย แต่เมื่อหมดฤทธิ์ยา ร่างกายและความรู้สึกจะอ่อนเปลี้ย มีอาการเซื่องซึม และเกิดผลต่อร่างกาย เช่น หัวใจเต้นแรง ความดันโลหิตสูง นอนไม่หลับ และหากเสพเกินขนาด ฤทธิ์ของยาจะไปกดการทำงานของหัวใจ ทำให้หายใจไม่ออก ชักและเสียชีวิตได้^{๔๐}

ข. ยาอี หรือยาเลิฟ หรือเอ็กซ์ตาซี (Ecstasy)

เอ็กซ์ตาซี (Ecstasy) เป็นยาเสพติดกลุ่มเดียวกัน จะแตกต่างกันบ้างในด้านโครงสร้างทางเคมี เท่าที่พบส่วนใหญ่จะมีองค์ประกอบทางเคมีที่สำคัญ คือ Methylenedioxymethamphetamine (MDME), Methylenedioxyamphetamine (MDA) และ Methylenedioxyethylamphetamine (MDE หรือ MDEA) ลักษณะของยาอี มีทั้งที่เป็นแคปซูลและเป็นเม็ดยาสีต่าง ๆ แต่ที่พบในประเทศไทย ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นเม็ดกลมแบน เส้นผ่าศูนย์กลาง ๐.๘-๑.๒ ซม. หนา ๐.๓-๐.๔ ซม. ผิวเรียบ และปรากฏสัญลักษณ์บนเม็ดยาเป็นรูปต่าง ๆ เช่น กระต่าย, ค้างคาว, นก, ดวงอาทิตย์, PT ฯลฯ เสพโดยการรับประทานเป็นเม็ด จะออกฤทธิ์ภายในเวลา ๔๕ นาที และฤทธิ์ยาจะอยู่ในร่างกายได้นานประมาณ ๖-๘ ชั่วโมง

ยาอี ยาเลิฟ เอ็กซ์ตาซี เป็นยาที่แพร่ระบาดในกลุ่มวัยรุ่นที่ชอบเที่ยวกลางคืน ออกฤทธิ์ใน ๒ ลักษณะ คือ ออกฤทธิ์กระตุ้นระบบประสาทในระยะสั้น ๆ หลังจากนั้นจะออกฤทธิ์หลอนประสาทอย่างรุนแรง ฤทธิ์ของยาจะทำให้ผู้เสพรู้สึกร้อน เหงื่อออกมาก หัวใจเต้นเร็ว ความดันโลหิตสูง การได้ยินเสียง และการมองเห็นแสงสีต่าง ๆ ผิดไปจากความเป็นจริง เคลิบเคลิ้ม ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ อันเป็นสาเหตุที่จะนำไปสู่พฤติกรรมเสื่อมเสียต่าง ๆ และจากการค้นคว้าวิจัยของแพทย์และนักวิทยาศาสตร์หลายท่าน พบว่า ยาชนิดนี้มีอันตรายร้ายแรง แม้จะเสพเพียง ๑-๒ ครั้ง ก็สามารถทำลายระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย ส่งผลให้ผู้เสพมีโอกาสติดเชื้อโรคต่าง ๆ ได้ง่าย

^{๔๐} ทรงเกียรติ ปิยะกะ และเวทิน ศันสนียเวช, ยัมสู้เรียนรูยาเสพติด, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๒), หน้า ๓๙-๔๑.

เอ็กซ์ตาซี (Ecstasy) ยังทำลายเซลล์สมองส่วนที่ทำหน้าที่ส่งสารซีโรโทนิน (Serotonin) ซึ่งเป็นสารสำคัญในการควบคุมอารมณ์ให้มีความสุข ซึ่งผลจากการทำลายดังกล่าว จะทำให้ผู้เสพยาเข้าสู่ภาวะของอารมณ์ที่เศร้าหมองหดหู่อย่างมาก และมีแนวโน้มการฆ่าตัวตาย สูงกว่าคนปกติ

ยาอี หรือยาเลิฟ หรือเอ็กซ์ตาซี จัดอยู่ในกลุ่มเดียวกับยาบ้า ที่เรียก “ยาเลิฟ” (Love) เป็นเพราะเมื่อเสพยาชนิดนี้แล้วจะไม่สามารถควบคุมสติ อารมณ์ของตนเองได้ ทำให้เกิดการมั่วเพศ จึงเรียกตามลักษณะอาการของผู้เสพยา ในกลุ่มของผู้เสพยา เรียกกันเป็นหลายชื่อ เช่น Adam (อาดัม), Batman, Enjoy (เอ็นจอย), Essence ect. ชาวต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทยและคนไทยที่ไปศึกษาในต่างประเทศได้นำเข้ามาใช้เสพยาในกลุ่มของตน จึงได้กระจาย แพร่ระบาดสู่กลุ่มวัยรุ่น นักท่องเที่ยวที่ชอบการเต้นรำพัฒนาไปถึงเกิดเป็น “ปาดั๊ยา” ยานี้ออกฤทธิ์กระตุ้นระบบประสาทในระยะสั้น ๆ หลังจากนั้นจะออกฤทธิ์หลอนประสาทอย่างรุนแรง รู้สึกร้อน เหงื่อออกมาก เกิดอาการเกร็งที่แขนขา ขากรรไกร หวาดวิตก หัวใจเต้นแรงและเร็วผิดปกติ การรับรู้ การรับเสียง การมองเห็นภาพต่าง ๆ ผิดไปจากความเป็นจริง ผู้เสพยาจะควบคุมอารมณ์ไม่ได้ทำให้แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว หลังจากนั้นผู้เสพยาจะรู้สึกเหนื่อยล้า และเกิดสภาวะกีดกันทางจิตประสาทรู้สึกคล้อยตามไปกับเสียงเพลง โดยเฉพาะเพลงที่คนปกติทั่วไปรู้สึกรำคาญ แสบแก้วหู ฤทธิ์ของยา จะกระตุ้นให้เต้นระบำไปตามจังหวะเพลงอย่างไม่เหน็ดเหนื่อยและอย่างหักโหมทำให้ร่างกาย เสียเหงื่อมากเป็นสาเหตุให้ช็อกถึงเสียชีวิตได้

ยาอี คือ Ephedrine เป็นผงละเอียดสีขาว นำมาผลิตเป็นเม็ดยาในลักษณะต่าง ๆ กัน โดยมากเป็นเม็ดกลมแบน เป็นแคปซูล มีฤทธิ์ในการกระตุ้นประสาทส่วนกลางเช่นเดียวกับแอมเฟตามีน (ยาบ้า) แต่มีฤทธิ์หลอนประสาทร่วมกับฤทธิ์ของเอ็กซ์ตาซีรุนแรงกว่ายาบ้าถึง ๑๐ เท่า ผู้เสพยาเฝ้าดินนิยมเรียกกันทั่วไปว่า “ยาอี” เมื่อรับยาเข้าสู่ร่างกายแล้วระบบประสาทจะถูกกระตุ้นอย่างรุนแรงจากนั้นจะทำให้เกิดอาการประสาทหลอน ความคิดสับสน การออกฤทธิ์หรืออาการของผู้เสพยาอี มีลักษณะเช่นเดียวกับผู้ติดแอมเฟตามีน (ยาบ้า) คือ มีอาการไม่รู้สึกง่วงนอน ไม่รู้สึกหิว มีอาการปากแห้ง ใจสั่น มือเท้าเกร็ง ชา หายใจลำบาก คลื่นไส้ อาเจียน ชัก หมดสติ ความสมดุลของสัมผัสต่าง ๆ ของร่างกายผิดปกติถึงขั้นเสียชีวิตได้ทันที

ยาอี (Ecstasy) เป็นกลุ่ม หรือตระกูลเดียวกับแอมเฟตามีน (ยาบ้า) เกิดจากการสังเคราะห์ หรือสกัดจากพืชสมุนไพร (Herbal Ecstasy) Alexander Shulgin (อเล็กซานเดอร์ชุลกิน) ร่วมกับภรรยาชื่อแอน ศึกษาเรื่องยาอีอย่างจริงจัง เขียนหนังสือชื่อ Pinkal (Phenethylamines) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๓ เขาเป็นเภสัชกร เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๔ สนใจทดลองเรื่องฤทธิ์ของยา เพื่อหายาตัวใหม่ ๆ ให้บริษัท โดยใช้ตัวเอง และภรรยาเป็นหนูทดลอง Pinkal เป็นการเขียนผลจากค้นคว้าทดลอง Phenethylamines ซึ่งเป็นตระกูลหนึ่งของยาประเภท Phycedellic (ไซคีเดลิก) คิดผลิตขึ้นมาเพื่อบำบัดทางจิต แต่ต่อมาใช้กันผิดทาง เช่น พวกนักเที่ยวกลางคืน ใช้จนกลายเป็นยาเสพติด ยาอี หรือ ยารัก (Love drug) จะปลุกอารมณ์ให้เคลิบเคลิ้ม ยิ่งกินมากยิ่งเคลิ้มถ้าเสพมาก ๆ จะรักคนรอบตัว ไม่ใช่ว่ารักเฉพาะเรื่องเพศ รักไปหมด แม้แต่ศัตรูก็รัก เมมาถึงจุดหนึ่งจะพินัยเห็นภาพบิดเบือนไปจากของจริงอาจทำอันตรายตัวเองหรือคนอื่นถึงตายได้^{๙๑}

^{๙๑} สุวพักตร์ พนมวัน ณ อยุธยา, “ยาอี ยาเลิฟ มหันตภัยตัวใหม่”, *ใกล้หมอ*, ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๑๐ (ตุลาคม ๒๕๔๑): หน้า ๕๖.

ยาอี กินแล้วเมา นั่งยิ้มไปยิ้มมาให้กัน ทำให้คนต่างสถานภาพ ต่างชาติ วัชวุฒิ คุณวุฒิ ต่าง นิสัย ฐานะ ยศ ชั้น อยู่รวมกันได้ คุยกันได้ กอด ลูบหน้าลูบตาเนื้อตัวกันไปมา เป่าลมใส่กัน คนขายก็ มักจะโฆษณาแต่ดี ๆ กินแล้วกระปรี้กระเปร่า สดชื่น จิตใจสบาย แต่กินเข้าไปจริง ๆ ต้องดื่มน้ำมาก ๆ อันตรายแก่ทั้งผู้กินและบุคคลทั่วไปที่อยู่ใกล้ๆ ผู้ที่ตั้งครรภ์ ป่วยมีโรคประจำตัวถ้ายังไม่อยากตายก็ อย่ากินยาเป็นตัวเร่ง ใช้อย่างอื่นไปนาน ๆ เข้า จะเสื่อมทั้งร่างกายและสมอง อาจถึงตาย ราคาแพง ขึ้นอยู่กับส่วนประสม แรงมากก็ราคาสูงมาก ตั้งแต่ ๙ ๐๐-๓,๐๐๐ บาท/เม็ด มีสีขาว เทาอ่อน เหลืองยาอี หรือ Ecstasy มีหลายลักษณะ ช่วงแรกที่ย่อยออกมาเป็นตัวอักษร ADAM หรือไม่มีรูปตัวอักษรใด ๆ เลย

ผลจากการเสพติดด้วยาชนิดนี้จะก่อให้เกิดโทษได้หลายอย่าง โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบประสาท เช่น มีอาการมึนงง ใจคอหงุดหงิด ความรู้สึกเลือนลอยหรือสับสน มีอาการทางจิต ฟุ้งซ่าน อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย สำหรับผลกระทบต่อระบบส่วนอื่น ๆ ของร่างกาย โรคหรืออาการที่อาจพบได้ เช่น ความดันโลหิตต่ำ ท้องผูก ฯลฯ กรณีผู้ที่ติดยานี้ เมื่อต้องการเลิกไม่ควรเลิกทันที แต่ควรค่อย ๆ ลดขนาดยาลงเพราะไม่เช่นนั้นอาจเกิดอาการชักที่จะทำให้ถึงแก่ชีวิตได้

แผนภาพที่ ๘ ยาอี หรือยาเลิฟ หรือ เอ็คส์ตาซี (Ecstasy)^{๔๒}

ณ. ไอซ์ (ICE)

ไอซ์ (ICE) หรือเมทแอมเฟตามีนไฮโดรคลอไรด์ คือ เมทแอมเฟตามีนในรูปผลึกใสความบริสุทธิ์สูง สังเคราะห์จากสารอีเฟดรีน (Ephedrine) ส่วนมากที่พบจะเป็นผลึกใสบางครั้งจะมีผลึกสีต่าง ๆ เช่น สีชมพู ฟ้ำ และสีเขียว ชื่อที่ใช้เรียกทั่วไป คือ “Meth” “Crystal Meth” “Shabu” และ “Glass” สารเคมีที่ใช้ในการผลิต Methamphetamine ได้แก่ อาเซติก อาซิดหรือกรดน้ำส้ม(Acetic Acid) อาเซติก แอนไฮไดรด์ (Acetic anhydride) อาซิโตน (Acetone) คลอโรฟอร์ม (Chloroform) อีเฟดรีน (Ephedrine) เอทิล อีเทอร์ (Ethyl Ether) ไฮโดรคลอริค อาซิด หรือกรดเกลือ (Hydrochloric Acid) นอร์อีเฟดรีน (Norephedrine) เบนซิลอาเซติก อาซิด (Phenylacetic Acid) วันเฟนิล-ทูโพรปาโนน (1-Phenyl-2-Propanone) ฟอสฟอรัสเพนตาคลอไรด์ (Phosphorus Pentachloride) ฟอสฟอรัส ไตรคลอไรด์ (Phosphorus trichloride) ซูโดอีเฟดรีน (Pseudoephedrine) ซัลฟูริก แอซิด หรือกรดกำมะถัน (Sulfuric Acid) ไทโอนิลคลอไรด์ (Thionyl Chloride)

^{๔๒} กนิษฐา ไทยกกล้า, ประเภทสารเสพติด, หน้า ๙.

ผลกระทบของไอซ์ (ICE) ต่อร่างกาย คือ ตาพร่ามัว ริมฝีปากแห้ง การเต้นของหัวใจสูง ไม่สม่ำเสมอ ปวดหัวรุนแรง เวียนศีรษะ หน้ามืด คลื่นเหียน เหงื่อออกมาก อุณหภูมิของร่างกายสูงขึ้น และทำลายสมอง

พฤติกรรมทั่วไปของผู้ใช้ไอซ์ (ICE) คือ หงุดหงิด กระวนกระวาย อารมณ์รุนแรง ก้าวร้าว หุนหัน เปลี่ยนใจง่าย สมาธิสั้น จิตบกพร่อง มีอาการหวาดระแวง กลัวคนมาทำร้าย เพื่อ คลั่ง เก็บตัว และเมื่อใช้เป็นเวลานานจะมีอาการซึมเศร้าอย่างรุนแรง จิตบกพร่อง หวาดระแวง เพื่อ คลั่ง ปวดร้าว สั่น เป็นโรคขาดสารอาหาร น้ำหนักลดอย่างรวดเร็ว ปอด-ไตทำงานผิดปกติ และมีปัญหาในช่องปาก และฟัน

แผนภาพที่ ๙ ไอซ์ (ICE)^{๙๓}

ญ. สุรา-บุหรี

สุรา คือ น้ำเมาที่กลั่นแล้ว นำมาที่กลั่นหรือหมักแล้ว กิจแล้วเมาคืออาการพิษเพื่อน เพราะพิษสุราหรือยา เช่น คลื่นไส้ อาเจียน วิงเวียน โสเซ ฯลฯ ได้แก่ เบียร์ บรั่นดี ไวน์ วิสกี้ สุราชนิดต่าง ๆ รวมถึงกระแช่ อนุ้าขาว สาโท สุราเป็นสิ่งเสพติดที่ไม่ผิดกฎหมาย ไม่ว่าประเทศใดยอมรับว่า สุราเป็นของมีโทษ แต่ประชาชนของทุกประเทศก็ว่าได้ไม่ค่อยจะตระหนักถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้น จากการที่พวกเขาำตัวเองเข้าสู่วังวนของแอลกอฮอล์ คนพวกนี้ใช้จ่ายเงินเพื่อทำลายสุขภาพมากกว่าเพื่อดูแลสุขภาพ ทำลายชาติโดยแอบแฝง เงินไหลออกนอกประเทศเพราะซื้อสุราต่างประเทศ เจ็บป่วยสิ้นเปลืองยาและหมอทั้งตัวเองก็หย่อนสมรรถภาพในการทำงานอันจะเป็นพลังของประเทศชาติ บางคนยังก่ออาชญากรรมเพราะความมึนเมาอีกด้วย

สุราเป็นเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมหลักเป็น เอทิลแอลกอฮอล์ หรือ เอทานอล (Ethyl alcohol or Ethanol) แต่คนไทยชอบเหมารวมว่าเป็นแอลกอฮอล์เฉย ๆ อาจเป็นเพราะแปลมาจากคำในภาษาอังกฤษว่า Alcoholic Beverages ก็ได้ ทำให้เกิดความผิดพลาดและอันตรายขึ้นได้บ่อยๆ เพราะสารเคมีในกลุ่มที่เรียกว่าแอลกอฮอล์มีอยู่หลายชนิด แต่ที่คนเรานำมาใช้ประโยชน์มากที่สุด และใกล้ชิดกับชีวิตประจำวันมากที่สุด

^{๙๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖.

โทษของการดื่มสุรา คือ ทำลายสุขภาพ ชีวิตและทรัพย์สิน อนาคตของตนเองและครอบครัว ส่วนหนึ่งของอาชญากรรมเกิดจากการดื่มสุราจนเมา ขาดสติ การดื่มสุรามากๆ จะทำให้บุคลิกภาพเสีย ขาดความรับผิดชอบและการควบคุมตนเองแม้ว่าการดื่มสุรายังไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าเป็นตัวการที่ทำให้เกิดการกระทำความผิด เมื่อดื่มมาก ๆ จะทำให้เป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง มีผลทำให้บุคคลและสังคมได้รับอันตราย เป็นสภาวะที่บุคคลไม่สามารถจะควบคุมอาการอยากดื่มของตนได้ ไม่สามารถหยุดดื่มจนกว่าจะเมาและหมดสติไปในที่สุด และถ้ายังไม่ได้ดื่มสุราก็ไม่สามารถทำอะไรได้

สิ่งเสพติดอีกประเภทหนึ่งที่ไม่ผิดกฎหมาย คือ บุหรี่ สำหรับประเทศไทย พบว่า ก่อตั้งโรงงานยาสูบครั้งแรกขึ้นในสมัย จอมพล ป.พิบูลสงคราม ชื่อว่า Thailand Tobacco Monopoly ทั่วๆ ไปเรียกกันว่า โรงงานยาสูบ รัฐบาลมีรายได้จากภาษีบุหรี่และได้เพิ่มปริมาณการผลิตมากขึ้นตามความเจริญเติบโตของสภาวะเศรษฐกิจ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๐ เศรษฐกิจของชาติโตขึ้นอย่างรวดเร็ว

บุหรี่ นอกจากเป็นภัยต่อตัวผู้สูบเองแล้วยังก่อความรำคาญและเป็นภัยต่อผู้อยู่ใกล้เคียง ก่อให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจต่อตัวผู้สูบและครอบครัวอีกด้วย ค่าใช้จ่ายของครอบครัวสูงขึ้นโดยไม่จำเป็น ยิ่งผู้สูบบุหรี่ต่างประเทศด้วยแล้วทำให้รัฐบาลเสียดุลเงินตราต่างประเทศมากขึ้น ที่สำคัญคือผู้สูบบุหรี่จะเป็นโรคถุงลมโป่งพอง มะเร็งปอด เป็นภาระต่อรัฐบาล เปลืองยา เปลืองหมอ อีกด้วย ประเทศต่าง ๆ พยายามที่จะชี้ให้เห็นโทษภัยของบุหรี่ไม่ต้องการให้ประชาชนของเขาสูบบุหรี่ แต่เขาต้องการรายได้จากบุหรี่จึงส่งจำหน่ายต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา พยายามผลักดันให้ประเทศอื่น ๆ ซื้อบุหรี่ของตน

ผู้ที่ไม่ได้สูบบุหรี่ถ้าอยู่ในบริเวณสภาวะแวดล้อมที่มีควันบุหรี่ในระยะเวลานานก็มีโอกาสได้รับอันตรายจากบุหรี่เช่นเดียวกับผู้สูบ เนื่องจากในควันบุหรี่ มีสารเคมีกว่า ๔,๐๐๐ ชนิด โดย ๔๒ ชนิด เป็นสารก่อมะเร็ง และยังมีสารพิษอื่น ๆ อีกมากมาย สารเคมีที่สำคัญในบุหรี่ ได้แก่ นิโคติน ทาร์ คาบอนมอนนอกไซด์ ไฮโดรเจน ซายาไนต์ ไนโตรเจนไดออกไซด์ แอมโมเนีย สารกัมมันตภาพรังสี แร่ธาตุต่าง ๆ อาทิเช่น โปแตสเซียม โซเดียม แคลเซียม ทองแดง นิกเกิล และโครเมียม ฯลฯ

ประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่มิให้ต้องรับควันบุหรี่ในที่สาธารณะอีกทั้งมีประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๔๐ เรื่องกำหนดชื่อหรือประเภทของสถานที่สาธารณะ ที่ให้มีการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่และกำหนดบริเวณหรือพื้นที่ของสถานที่ดังกล่าว เป็นเขตสูบบุหรี่หรือเขตปลอดบุหรี่^{๙๔}

สรุปได้ว่า สิ่งเสพติด มี ๒ ประเภทใหญ่ ๆ คือ สิ่งเสพติดที่ผิดกฎหมาย อาทิ ฝิ่น (Opium) มอร์ฟีน (Morphine) เฮโรอีน (Heroin) กัญชา (Cannabis) แอมเฟตามีน (Amphetamine) โคเคน (Cocaine) เอ็กซ์ตาซี (Ecstasy) ไอซ์ (ICE) เป็นต้น ส่วนอีกประเภทหนึ่ง คือ สิ่งเสพติดที่ไม่ผิดกฎหมาย ได้แก่ สุรา บุหรี่ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม แม้จะเป็นสิ่งเสพติดที่ผิดกฎหมายหรือสิ่งเสพติดที่ไม่ผิดกฎหมายก็ตาม แต่ทั้งหมดล้วนมีโทษโดยตรงต่อสุขภาพร่างกายของผู้เสพทั้งสิ้น นอกจากนี้ ยังมีโทษต่อครอบครัว ชุมชน และสังคมด้วย เช่น ครอบครัวที่มีผู้ติดยา มักได้รับความเดือดร้อนจากผู้ติดยาในทุกด้าน นำไปสู่ความยุ่งยาก ขัดแย้ง แยกแยก และสิ้นเปลืองในการแก้ปัญหา เป็นต้น

^{๙๔} ศรีสุภา แก้วประพาฬ, “บุหรี่ยัยเย็บในภาวะเศรษฐกิจวิกฤติ”, *ใกล้หมอ*, ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๑๐ (ตุลาคม ๒๕๔๑) : ๕๓-๕๔.

๒.๓.๓ กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเนื้อหาสาระว่าด้วย “กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๖๐) ประเทศไทยตรากฎหมายยาเสพติดฉบับล่าสุด คือ พระราชบัญญัติ ยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ รัฐสมัยแห่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ประกาศใช้ ณ วันที่ ๑๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ความว่า

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในวรรคสามของมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ตามปริมาณ ดังต่อไปนี้ ให้สันนิษฐานว่าเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

(๑) เดกซ์โตรัลเฟอรอไซด์ หรือ แอล เอส ดี มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ศูนย์จุดเจ็ดห้า มิลลิกรัมขึ้นไป หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวนสิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไปหรือมีน้ำหนักสุทธิ ตั้งแต่สามร้อยมิลลิกรัมขึ้นไป

(๒) แอมเฟตามีนหรืออนุพันธ์แอมเฟตามีน มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่สามร้อย เจ็ดสิบห้ามิลลิกรัมขึ้นไป หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวนสิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไป หรือ มีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่หนึ่งจุดห้ากรัมขึ้นไป

(๓) ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ นอกจาก (๑) และ (๒) มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ ตั้งแต่สามกรัมขึ้นไป”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“การมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ไว้ในครอบครองคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่หนึ่งร้อยกรัมขึ้นไป ให้สันนิษฐานว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“การมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๔ หรือในประเภท ๕ ไว้ในครอบครองมีปริมาณตั้งแต่สิบกิโลกรัมขึ้นไป ให้สันนิษฐานว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๕ ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการผลิตโดยการแบ่งบรรจุ หรือรวมบรรจุ ต้องระวางโทษ จำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสาม เป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปี ถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงห้าล้านบาท”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๗ ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ โดยไม่ได้รับอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา ๘ บทบัญญัติมาตรา ๑๕ วรรคสาม มาตรา ๑๗ วรรคสอง และมาตรา ๒๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ไม่ให้ใช้บังคับแก่คดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และให้นำกฎหมาย ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ บังคับแก่คดีดังกล่าวต่อไปจนกว่าคดีถึงที่สุด

คดีซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลชั้นต้นในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือทั้งสองฝ่ายยื่นคำแถลงขอสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมว่าการกระทำของจำเลยเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายหรือไม่ ก็ให้ศาลสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๙ ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และคดีถึงที่สุดแล้ว ถ้าผู้กระทำความผิดยังมิได้รับโทษ หรือกำลังรับโทษอยู่ เมื่อความปรากฏแก่ศาล หรือเมื่อผู้กระทำความผิด ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้นหรือพนักงานอัยการร้องขอให้ศาลชั้นต้นที่พิพากษาคดีนั้น มีอำนาจกำหนดโทษใหม่ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ในการที่ศาลจะกำหนดโทษใหม่นี้ ให้ศาลมีอำนาจไต่สวนผู้ที่เกี่ยวข้องตามที่เห็นว่าจำเป็น ถ้าปรากฏว่า ผู้กระทำความผิดได้รับโทษมาบ้างแล้ว และศาลเห็นเป็นการสมควร ศาลจะรอการลงโทษที่เหลืออยู่หรือจะปล่อยผู้กระทำความผิดไปก็ได้

มาตรา ๑๐ ให้ประธานศาลฎีกา นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน^{๙๕}

สรุปได้ว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ นี้ ตราขึ้นโดยอ้างโทษจากกฎหมายเดิมที่ให้ถือเป็นเด็ดขาดว่าผู้นั้นกระทำเพื่อจำหน่าย โดยไม่ได้เปิดโอกาสให้พิจารณาจากพฤติการณ์หรือคำนึงถึงเจตนาที่แท้จริงของผู้กระทำความผิดและไม่ได้ให้สิทธิ ผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพิสูจน์ความจริงในคดี จึงได้แก้ไขปรับปรุงบทกำหนดโทษดังเพื่อให้การลงโทษผู้กระทำความผิดมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

^{๙๕}พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๕ ก ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๐.

๒.๓.๔ ยาเสพติดในทัศนะของพระพุทธศาสนา

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเนื้อหาสาระว่าด้วย “ยาเสพติดในทัศนะของพระพุทธศาสนา” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

คัมภีร์พระไตรปิฎก ระบุถึง สิ่งเสพติดในทางพระพุทธศาสนาไว้ ๓ ประเภท คือ

๑) สุรา คือ เหล้าที่ได้จากการกลั่นล้วน ๆ มี ๕ ชนิดด้วยกัน คือ

๑.๑) สุราแป้ง ได้แก่ ที่ใส่แป้งลงในภาชนะ แล้วเติมน้ำพอเหมาะแก่แป้งนั้น ขยำ ทำการต้มกลั่น (ปิณฺธุสุรา)

๑.๒) สุราขนม ได้แก่ ที่ใส่ขนมลงในภาชนะแล้วเติมน้ำพอเหมาะแก่ขมนั้น ขยำ ทำการต้มกลั่น (ปฺวสุรา)

๑.๓) สุราข้าวสุก ได้แก่ ที่ใส่ข้าวสุกแล้วเติมน้ำพอเหมาะ (โพนสุรา)

๑.๔) สุราใส่เชื้อ ได้แก่ สุราที่ใส่แป้งเชื้อหรือแป้งเหล้าปรุง (กิณฺณปฺกขิตฺตสุรา)

๑.๕) สุราผสมเครื่องปรุง ได้แก่ สุราที่ผสมด้วยเครื่องปรุงต่าง ๆ มีผลสมไทย และเมลิธพันธ์ฝักกาด เป็นต้น (สมภารสฺยุตฺตสุรา)

๒) เมรัย คือ น้ำเมาที่ได้จากการหมัก หรือ การแช่ที่ยังไม่ได้กลั่น มี ๕ ชนิด

๒.๑) น้ำดองดอกไม้ ได้แก่ น้ำดองที่ปรุงด้วยรสมะขาง ตาล และมะพร้าว เป็นต้น ที่หมักไว้นาน (ปฺปผาสโว)

๒.๒) น้ำดองผลไม้ ได้แก่ น้ำดองที่ขยำผลองุ่น และขนุน เป็นต้น ปรุงด้วยรสผลองุ่น เป็นต้น เหล้าหมักไว้นาน (ผาสโว)

๒.๓) น้ำดองน้ำหวาน ได้แก่ น้ำดองที่ปรุงด้วยรสชาติของผลองุ่นทั้งหลาย หรือปรุงด้วยน้ำหวานแห่งแมลงผึ้ง ที่หมักไว้นาน (มธวาสโว)

๒.๔) น้ำดองน้ำอ้อย ได้แก่ รสน้ำอ้อยบดที่หมักไว้นาน (คฺุฬาสโว)

๒.๕) น้ำดองผสมเครื่องปรุง ได้แก่ รสของเครื่องปรุงต่าง ๆ มีสมไทย มะขามป้อม และของเผ็ด เป็นต้น ที่หมักไว้นาน (สมภารสฺยุตฺตาสโว)

อีกนัยหนึ่งพระภิกษุจารย์แสดงเมรัยไว้เป็น ๔ ชนิด คือ น้ำดอกไม้ (ปฺปผาสโว) น้ำดองผลไม้ (ผาสโว) น้ำดองน้ำหวาน (มธวาสโว) และน้ำดองน้ำอ้อย (คฺุฬาสโว)

๓) มัชชะ คือ ของเมา หรือของมีเมา สิ่งของที่ทำให้ผู้เสพเข้าไปแล้วมีเมาก่อให้เกิดโทษต่อตนเองและผู้อื่น เพราะพระพุทธศาสนาเน้นความสำคัญของการมีสติอยู่เสมอไม่ให้ประมาท ผู้ที่ประมาทย่อมจะพลาดโอกาสจากประโยชน์หรือคุณความดีต่าง ๆ ดังพุทธพจน์ว่า

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย รอยเท้าของสัตว์ทั้งหลาย ผู้สัญจรไปในแผ่นดิน ชนิดใดชนิดหนึ่ง ทั้งหมดนั้นย่อมประชุมลงในรอยเท้าข้าง รอยเท้าข้าง บัณฑิตกล่าวว่า เลิศกว่ารอยเท้าเหล่านั้น เพราะเป็นรอยใหญ่ แม้ฉันใดกุศลธรรมเหล่านี้ใดเหล่านี้ทั้งหมดนั้น มีความไม่ประมาทเป็นมูลรวมลงในความไม่ประมาท ความไม่ประมาท บัณฑิตกล่าวว่าเลิศกว่ากุศลธรรมเหล่านั้น”^{๙๖}

^{๙๖} ส.ม. (ไทย) ๑๙/๒๕๓/๖๕.

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย แม้เราก็ไม่เคยเห็นไม่เคยได้ยินข้อที่ว่า บุคคลเว้นจาก เหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทในเพราะการเสพของมีนเมา คือ สุรา เมรัย จะถูก พระราชาจับฆ่า จองจำ เนรเทศหรือลงโทษอย่างอื่นตามควรแก่กรณี เพราะเหตุ ตั้งใจเว้นจากที่ตั้งแห่งความประมาทในเพราะการเสพของมีนเมา คือสุรา เมรัย โดยที่แท้กรรมชั่วของเขาต่างหากที่ชื่อว่า เขาประกอบการเสพของมีนเมาคือสุรา และเมรัย เนื่อง ๆ จึงฆ่าหญิงบ้าง ชายบ้าง จึงลักขโมยจากบ้านบ้าง จากป่าบ้าง จึงประพฤติดิฉินประเวณีในภรรยา หรือในบุตรของผู้อื่นจึงพูดเท็จหักราญ ประโยชน์ของผู้อื่น เขาย่อมถูกพระราชา จับฆ่า จอง จำ หรือลงโทษอย่างอื่นตาม สมควรแก่กรณี เพราะสาเหตุจากที่ตั้งแห่งความประมาทในเพราะการเสพของมีน เมา”^{๙๗}

เมื่อปรากฏความประมาทในตนแล้ว ย่อมสามารถที่จะกระทำความผิดในส่วนอื่น ๆ ได้ง่าย ขึ้น เช่น ทะเลาะวิวาท เบียดเบียนผู้อื่น เบียดบังลักขโมยทรัพย์ของผู้อื่น ประพฤติดิฉินในกามหรือกล่าว คำเท็จได้ง่ายขึ้น เพราะได้ประมาทเสียแล้ว ด้วยเหตุจากการเสพ สิ่งเสพติดเหล่านั้นเป็นเบื่องตัน นั้นเอง จึงส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคม ดังพุทธพจน์ว่า

“ดูก่อนคหบดีบุตร โทษ ๖ อย่าง ต่อไปนี้ ผู้ที่ดื่มน้ำเมา คือ สุรา เมรัยเป็น ประจํา จะได้เห็นทันตา คือ ความเสื่อมแห่งทรัพย์ อันผู้ดื่มพึงเห็นเอง ๑ ก่อการ ทะเลาะวิวาท ๑ เป็นบ่อเกิดแห่งโรค ๑ เป็นเหตุให้เสียชื่อเสียง ๑ เป็นเหตุให้ ประพฤติมารยาทที่ไม่น่ายุ ๑ เป็นเหตุทอนกำลังปัญญา ๑”^{๙๘}

โทษ ของการเสพสุราเมรัยนั้น ย่อมส่งผลถึงการกระทำที่เกิดจากการดื่มสุราเมรัยและของ เมา ให้เป็นไปในทางที่เป็นทุจริตกรรม ทั้งที่เกิดทางกายทุจริต วจีทุจริต และมโนทุจริต เพราะเมื่อกิน ดื่ม หรือเสพมาก ๆ แล้ว ความละอายก็ไม่มี ความกลัวก็ไม่มี ความยั้งคิดก็ไม่มี จะทำทุจริตกรรมต่าง ๆ นี้ โดยฤทธิ์ของความมีนเมา อันเป็นกรรมฝ่ายอกุศลที่เป็นบาป เป็นความชั่ว เป็นความไม่ดี ด้วยอำนาจ แห่งโลภะก็ดี โทสะก็ดี และโมหะก็ดี อันเป็นมูลเหตุหลักที่สำคัญ ที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดต่อตนเอง และผู้อื่นตลอด อีกทั้งส่งผลให้ในปัจจุบันชาติคือ การถูกรหา นินทา ว่ากล่าวติเตียน แม้ในโลก เบื้องหน้า ก็ย่อมมีทุกติเป็นที่หวัง

พระพุทธศาสนาระบุถึงอันตรายหรือโทษของการเสพยาเสพติดหรือสุราเมรัยและมึนเมาไว้ เป็นจำนวนมาก กล่าวคือ เมื่อดื่มหรือเสพจนเมาแล้ว ก็ทำให้ผู้ดื่มหรือเสพทำความชั่วได้ทุกอย่าง เพราะขาดสติประมาทในการทั้งปวงนั่นเอง นอกจากนี้ในคัมภีร์ระดับอรรถกถาก็ยังกล่าวถึงโทษของ การเสพยาเสพติดหรือ สุราเมรัยและมึนเมาไว้มากเช่น คนเมาสุรา ย่อมไม่รู้ธรรมไม่รู้ธรรมย่อมทำ อันตรายแม้แก่มารดาบิดา แม้แก่พระพุทธเจ้าและเหล่าพระอริยสาวก ย่อมถูกตำหนิในชาตินี้ แม้ตาย ไปแล้วก็ไปสู่ทุคติ และถึงความเป็นคนวิกลจริตไปทุก ๆ ชาติ

^{๙๗} อ.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๑๗๘/๒๓๕.

^{๙๘} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๑๗๙/๑๙๖.

การกระทำเพราะการดื่มสุราเมรัยและของเมา นี่เป็นเหตุแห่งความเมาความเมาเป็นเหตุแห่งการกระทำอกุศลกรรมบถ และอกุศลกรรมให้เกิดขึ้นนั้น ย่อมทำหน้าที่ให้สำเร็จกัมมกิจเป็นเพราะกรรมที่ทำหน้าที่ให้ไปเกิดในนिरยภูมิ ด้วยอำนาจการดื่มสุราเมรัยแล้วกระทำทุจริตกรรมลง แต่หากมีการทำทุจริตกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็ไม่อาจนำสู่ปรกฏภูมิได้และเพราะการทำทุจริตกรรมให้สำเร็จลงกล่าวคือดื่มสุราแล้วกระตุ้นใจกล้าสามารถกระทำทุจริตกรรมสำเร็จลง ย่อมไปเกิดในนรภูมิ หลังตายแล้ว^{๙๙}

คัมภีร์ชาดกระบุถึงเหตุการณ์ครั้งที่ท้าวสักกะจอมเทพ ได้ทรงนิมิตตนเป็นพราหมณ์สูงอายุหาบหม้อบรรจสุรามาจำหน่ายแก่พระเจ้ากรุงพาราณสีพาลางกล่าวชักชวนให้ซื้อหม้อสุราของตนโดยกล่าวในเชิงท้าทายให้ซื้อ ดังนี้

๑) เครื่องดื่มชนิดใดแล ที่คนดื่มแล้วกลั้วพิศตกเหว ตกปล่อง ตกถ้ำ ตกบ่อน้ำครำ ตกบ่อของสกปรก อีกทั้งกินของที่มีควกรกินได้หลายอย่าง ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นไว้เถิด

๒) เครื่องดื่มชนิดใดแล ที่คนดื่มแล้วไม่อาจควบคุมจิตใจไว้ได้ กินกากสุรา เตร็ดเตรไปเหมือนวัวเหี่ยวหาหญ้าเป็นอาหาร ร่วมขบร้องและเต้นรำกับเขาไปอย่างน่าอนาถ ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มไปด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

๓) เครื่องดื่มชนิดใดแล ที่คนดื่มแล้วเปลือยกายเหมือนอเจลก เทียวไปตามตรอกซอกซอยในหมู่บ้าน นอนตื่นสาย จิตใจโหลหลง ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มไปด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

๔) เครื่องดื่มชนิดใดแล ที่คนดื่มแล้วถูกไฟเผา หรือถูกฝูงสุนัขจิ้งจอกกินเนื้อ ก็ยังนอนอยู่อย่างเดิมจนตาย และถูกจองจำบ้าง ถูกฆ่าบ้าง ประสบความสูญเสียทรัพย์สินบ้าง ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

๕) เครื่องดื่มชนิดใดแล ที่คนดื่มแล้ว พูดคำที่ไม่ควรพูด นั่งอยู่ในที่ชุมชน ก็ปลั่งผ้าของตนออกได้ ร่างกายสกปรกสำรอกอาหาร(อาเจียน) ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

๖) เครื่องดื่มชนิดใดแล ที่คนดื่มแล้ว มีตาขุ่น พูดจาอวดเบ่ง สำคัญตัวเองว่า เป็นใหญ่ในแผ่นดิน แม้พระจักรพรรดิผู้มีอาณาเขตจรด ๔ มหาสมุทรก็ไม่เทียมเท่าตน ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

๗) เครื่องดื่มที่ทำให้หยิ่งผยอง ก่อการวิวาท กล่าวคำส่อเสียด ทำให้ผิวพรรณหม่นหมอง ชอบเปลือยกาย ทำให้เป็นคนขลาด เป็นที่มาและช่องสุมพวคนักเลง ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

๘) ตระกูลทั้งหลายที่มั่งคั่งสมบูรณ์ด้วยสิ่งของ มีทรัพย์มากมายในโลก ก็ทำให้ขาดสูญหายาหและไร้ทรัพย์ได้ เพราะอาศัยเครื่องดื่มชนิดใด ขอท่านจงซื้อหม้ออันเต็มไปด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

๙) ข้าวเปลือก ทรัพย์สิน เงิน ทอง ไร่นา โค กระบือ ของตระกูลทั้งหลาย ที่มีทรัพย์ต้องพินาศขาดสูญไป เพราะเครื่องดื่มชนิดใด ขอท่านจงซื้อหม้ออันเต็มไปด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

๑๐) เครื่องดื่มชนิดใด ที่คนมีสันดานชั่วดื่มแล้ว ด่าบิดามารดา อีกทั้งทำให้พ่อผัวจับมือถือแขนลูกสะใภ้ ขอท่านจงซื้อหม้ออันเต็มไปด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

^{๙๙}วรรณสิทธิ ไวทยะเสวี, คู่มือการศึกษาพระอภิธรรมมัตถสังคหะ ปริเฉทที่ ๕ วิถีมุตตสังคหวิภาค, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิแนบมทานิรณันท์, ม.ป.ป.), หน้า ๒๐๒.

๑๑) เครื่องดื่มชนิดใด ที่สตรีที่มีสันดานชั่วอยู่แล้ว ด่าพ่อผัวและสามี กอดรัดทาสบ้าง กอดกับคนรับใช้บ้าง ขอท่านจงซื้อหม้ออันเต็มไปด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

๑๒) เครื่องดื่มชนิดใดที่คนดื่มแล้ว ฆ่าสมณะหรือพราหมณ์ผู้ตั้งอยู่ในธรรม ทั้งต้องไปสู่อบายภูมิ เพราะการกระทำนั้นเป็นเหตุ ขอท่านจงซื้อเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

๑๓) เครื่องดื่มชนิดใดที่คนดื่มแล้ว ประพฤติทุจริตด้วย กาย วาจา หรือด้วยใจ ครั้นประพฤติก็นั้นไปนรก ขอท่านจงซื้อเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

๑๔) เครื่องดื่มชนิดใด ที่แม้จะเสียเงินเป็นอันมากแล้ววิงวอนขอร้องให้เขาพูดบด ก็ไม่เคยได้รับปากมาก่อน แต่เมื่อได้ดื่มเครื่องดื่มชนิดนั้นแล้ว ก็กล่าวคำเหลวไหล พูดบดได้ ขอท่านจงซื้อหม้ออันเต็มไปด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

๑๕) เครื่องดื่มชนิดใด ที่คนมีหน้าที่ส่งข่าวสารกำลังส่งข่าวสารอยู่ดื่มแล้ว เมื่อมีกิจที่ต้องทำรีบด่วน แม้จะบอกกล่าว เขาก็ฟังความไม่รู้เรื่อง ขอท่านจงซื้อหม้ออันเต็มไปด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

๑๖) คนผู้มีจิตประกอบด้วยหิริ เมามายด้วยเครื่องดื่มอันเมาใด ทำความไม่มีหิริให้ปรากฏ อีกทั้งนักปราชญ์ผู้สงบเรียบร้อย (เมาแล้ว) ก็พูดมาก ขอท่านจงซื้อเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

๑๗) เครื่องดื่มชนิดใด ที่คนดื่มแล้ว อยู่ร่วมกันกับพวกคนเลว แม้ไม่กินอาหารก็ได้ นอนเป็นทุกข์อยู่บนพื้นดิน ถึงความเป็นผู้มีวิพรรณธรรม และถูกตำหนิตีเยนด้วย ขอท่านจงซื้อเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

๑๘) เครื่องดื่มชนิดใด ที่คนดื่มแล้วนอนคอดกเหมือนโคที่เขาผูกคอกลากมา เพราะฤทธิ์ของสุราที่คนทนได้ไม่ถนัด ขอเชิญท่านจงซื้อเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

๑๙) เครื่องดื่มชนิดใด ที่มนุษย์ (ผู้ฉลาด) พากันหลีกเลี่ยงเหมือนหนีงูพิษร้าย แล้วรชนใดเล่า ในโลกนี้ ที่กล้าพอจะดื่ม เครื่องดื่มนั้นเสมอด้วยยาพิษ ขอท่านจงซื้อหม้ออันเต็มไปด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

๒๐) เครื่องดื่มชนิดใดแล ที่พวกโอรสพี่น้องกันชาวอันธกะ ๑๐ องค์เสวยแล้ว พากันไปรับการบำเรออยู่ ณ ริมฝั่งมหาสมุทรแล้วประหัดประหารกันเองด้วยกระบองและสาก ขอท่านจงซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

๒๑) เครื่องดื่มชนิดใดแล ที่พวกอสูรผู้เป็นเทวดามาก่อนดื่มแล้วเมามายจนต้องจุติจากดาวดึงส์สวรรค์ที่มีอายุยืน ลงมาเป็นอสูรผู้มีอายุ ชั่วแต่มหาราชะ เมื่อพระองค์ทรงทราบว่ามีประโยชน์ จะพึงเสวยน้ำเมานั้น อย่างไรเล่า^{๑๐๐}

สรุปได้ว่า สิ่งเสพติดในทางพระพุทธศาสนาตามที่พระไตรปิฎกระบุไว้มี ๓ ประเภท คือ สุรา เมรัย และมัชชะ โดยที่สุรา คือ เหล้าที่ได้จากการกลั่นล้วน ๆ มี ๕ ชนิดด้วยกัน ได้แก่ สุราแป้ง สุราขนม สุราข้าวสุก สุราใส่เชื้อ และสุราผสมเครื่องปรุง ส่วนเมรัย คือ น้ำเมาที่ได้จากการหมัก หรือการแช่ยาที่ยังไม่ได้กลั่น มี ๕ ชนิด ได้แก่ น้ำดองดอกไม้ น้ำดองผลไม้ น้ำดองน้ำหวาน น้ำดองน้ำอ้อย และน้ำดองผสมเครื่องปรุง และประเภทสุดท้าย คือ มัชชะ ของเมา หรือของมีนเมา สิ่งของที่ทำให้ผู้เสพเข้าไปแล้วมีนเมา ทั้ง ๓ ประเภทนี้ ถือเป็นสิ่งเสพติดในทางพระพุทธศาสนา เพราะก่อให้เกิดโทษต่อตนเองและผู้อื่น ด้วยเหตุที่ทำให้ขาดสติได้ นั่นเอง

^{๑๐๐} พ.ช. (ไทย) ๒๗/๒๒๙๓/๓๖๔-๓๖๖.

๒.๓.๕ พุทธธรรมสำหรับป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเนื้อหาสาระว่าด้วย “พุทธธรรมสำหรับป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ก. อบายมุข ๖

อบาย หมายถึง ความเสื่อม ความฉิบหาย มุข หมายถึง ปาก หน้า อบายมุข จึงแปลว่า ปากทางแห่งความเสื่อมความฉิบหาย พระพุทธศาสนาสอนเรื่อง อบายมุข ๖ อย่าง ทั้งที่เป็นตัวเหตุ และผลของเหตุไว้ดังนี้

๑) เสพสุราและของมีนเมา มีใจหมกมุ่นอยู่ในสิ่งเสพติดให้โทษ จนก่อให้เกิดโทษ ๖ อย่าง คือ เสียทรัพย์ ก่อการทะเลาะวิวาท เกิดโรค ได้รับการติเตียน ไม่รู้จักอายและปัญญาเสื่อม

๒) ชอบเที่ยวกลางคืน มีใจหมกมุ่นที่จะเที่ยว เที่ยวจนติด ต้องเที่ยวเป็นประจำไม่คำนึงว่า สถานที่นั้นมีอันตรายหรือไม่ จนก่อให้เกิดโทษ ๖ อย่าง คือ ไม่รักษาตัวเองไม่รักษาลูกเมีย ไม่รักษาสมบัติ เป็นที่ระแวงสงสัยของคนทั้งหลาย มักถูกใส่ความและเป็นที่ได้รับความเดือดร้อน

๓) ชอบเที่ยวดูการละเล่น มีใจหมกมุ่นครุ่นคิดที่จะไปหาความสำราญกับการละเล่นต่าง ๆ ไม่ตั้งใจทำงาน ลักษณะของการชอบดูการละเล่น เช่น มีราที่ไหนไปที่นั้น มีการขับร้องที่ไหนไปที่นั้น เป็นต้น

๔) ติดการพนัน มีใจหมกมุ่นที่จะเล่นการพนัน เล่นจนติด จนก่อให้เกิดโทษ ๖ อย่าง คือ เมื่อชนะย่อมก่อเวร, เมื่อแพ้ย่อมเสียตายทรัพย์ที่เสีย, ทรัพย์หมดไปอย่างเห็นได้ชัด, ไม่มีความน่าเชื่อถือ, เป็นที่ดูหมิ่นของเพื่อน และไม่มีใครประสงค์จะแต่งงานด้วย

๕) คบคนชั่วเป็นมิตร ไปมาหาสู่ ร่วมกินร่วมเที่ยวร่วมเล่นกับคนไม่ดี จนก่อให้เกิดโทษ ๖ อย่างตามชนิดของคนชั่วที่คบ คือ คบนักเลงเล่นการพนันถูกชักนำให้เป็นนักเลงการพนัน คบนักเลงผู้หญิงถูกชักนำให้เป็นนักเลงผู้หญิง คบนักเลงสุราหรือผู้ติดยาเสพติดถูกชักนำให้เป็นนักเลงสุราหรือเป็นผู้ติดยาเสพติดด้วย คบนักเลงของปลอมถูกชักนำให้เป็นนักเลงของปลอมคบนักเลงหลอกลวงถูกชักนำให้เป็นนักเลงหลอกลวง และคบนักเลงหัวไม้ถูกชักนำให้เป็นนักเลงหัวไม้

๖) เกียจคร้านการทำงาน ขี้เกียจทำงาน คิดหาอุบายมาอ้างเพื่อจะไม่ต้องทำงาน ทำให้ทรัพย์ใหม่ไม่เกิด ทรัพย์เก่าค่อย ๆ หมดสิ้นไป เหตุที่ยกมาอ้าง ๖ อย่าง คือ หนาวนัก ร้อนนักเย็นแล้ว ยังเข้าอยู่ หิวนัก และอึมนัก แล้วไม่ทำงาน^{๑๐๑}

อบายมุข หมายถึง ปากทางแห่งความเสื่อม มี ๖ อย่าง คือ การดื่มสุรายาเสพติด การเที่ยวกลางคืนเป็นนิตย การชอบดูการละเล่นต่าง ๆ การคบคนชั่วเป็นมิตร การเล่นการพนัน การเกียจคร้านทำงานเป็นนิจ ดังคำประพันธ์ต่อไปนี้

ผีที่หนึ่ง ชอบดื่มสุราเป็นอาภิน ไม่ชอบกินข้าวปลาเป็นอาหาร

ผีที่สอง ชอบเที่ยวยามวิกาล ไม่รักบ้านรักลูกรักเมียตน

ผีที่สาม ชอบดูการละเล่น ไม่ละเว้นบาร์คลับละครโขน

ผีที่สี่ คบคนชั่วมั่วกับโจร หนีไม่พ้นอาญาตราแผ่นดิน

^{๑๐๑}พ.ป. (ไทย) ๑๑/๑๗๘-๑๘๔/๑๙๖-๑๙๘.

ผีที่ห้า ชอบเล่นน้ำหอยเบอร์บัตร์ สารพัดถั่วโปโฮโลสั้น
ผีที่หก เกียจคร้านการทำงาน จะเสื่อมสิ้นเพราะเหล่าผีอปริยเอย^{๑๐๒}

ข. เบญจศีล เบญจธรรม

เบญจศีล (ปัญจ+ศีล, ปัญจะ แปลว่า ๕, ศีล แปลว่า ปกติ) หมายถึง ความประพฤติชอบทางกายและวาจา การรักษากายวาจาให้เรียบร้อย การรักษาปกติตามระเบียบวินัย ข้อปฏิบัติในการเว้นจากความชั่ว การควบคุมตนให้ตั้งอยู่ในความไม่เบียดเบียนมี ๕ ข้อ ดังต่อไปนี้

๑) ปาณาติปาตา เวรมณี คือ เว้นจากการปลงชีวิต เว้นจากการฆ่าการประทุษร้ายคนและสัตว์

๒) อทินนาทานา เวรมณี คือ เว้นจากการถือเอาของที่เขามิได้ให้, เว้นจากการลักโกงละเมิดกรรมสิทธิ์ ทำลายทรัพย์สิน

๓) กาเมสุมิฉฉาจารา เวรมณี คือ เว้นจากการประพฤติดูผิดในกาม, เว้นจากการล่วงละเมิดสิ่งที่ผู้อื่นรักใคร่หวงแหน

๔) มุสาวาทา เวรมณีคือ เว้นจากการพูดเท็จ โกหก หลอกลวง

๕) สุราเมรยมชชพมาฏฐานา เวรมณี คือ เว้นจากการดื่มน้ำเมา คือ สุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท, เว้นจากสิ่งเสพติดให้โทษ^{๑๐๓}

อานิสงส์หรือประโยชน์ที่บุคคลพึงได้รับ หากได้รักษาศีล ๕ ตามแนวทางพระพุทธศาสนามีดังนี้

อานิสงส์ข้อที่ ๑ ย่อมได้โภคทรัพย์ใหญ่หลวงซึ่งมีความไม่ประมาทเป็นเหตุ

อานิสงส์ข้อที่ ๒ กิตติศัพท์อันดีงามย่อมกระฉ่อนไป

อานิสงส์ข้อที่ ๓ เข้าไปหาบริษัทใด ๆ เช่น ชัตติยะบริษัท พราหมณ์บริษัท คหบดีบริษัท สมณบริษัท ย่อมเป็นผู้แก่ล้าวก้า ไม่เก้อเขินเข้าไปหาบริษัทนั้น ๆ

อานิสงส์ข้อที่ ๔ ย่อมไม่หลงลืมสติ

อานิสงส์ข้อที่ ๕ หลังจากตายแล้ว ย่อมไปบังเกิดในสุคติโลกสวรรค์^{๑๐๔}

ส่วนอานิสงส์เฉพาะศีลข้อที่ ๕ คือ การงดเว้นจากสุราและยาเสพติดหรือเมรัยนั้น พระพุทธองค์ได้ตรัสยกย่องสรรเสริญไว้ในจุฬามณีวาทสูตรที่ ๕ แห่งมัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก์ เล่มที่ ๑๔ ถอดใจความโดยย่อว่า บุคคลผู้ไม่เสพ ยาเสพติดขั้นเด็ดขาด ไม่มีโอกาสจะกลับสู่ความเป็นคนชั่วคนเมาได้อีกแล้ว คนอย่างนี้แหละนักปราชญ์ต้องการและสรรเสริญคนที่ไม่เสพยาเสพติดหรือเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ ทางพระพุทธศาสนา ถือว่า เป็นบุคคลที่มีมงคลธรรมนำชีวิต และจะได้รับอานิสงส์ ดังนี้ เป็นคนมีสติ มีชื่อเสียง มีคนเคารพยำเกรง ไม่หลง ไม่มัวเมา ไม่ประมาท ไม่ขาดศีลธรรม ไม่มีภัย ไม่มีเวร เป็นที่รักใคร่ชอบใจของคนทั่วไป ไม่เสียทรัพย์ ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท ไม่เกิดโรค ไม่ทอนกำลัง และปัญญา ไม่ถูกดำเนินคดีได้ทั้งที่พึ่งอันประเสริฐ ได้รับความเลื่อมใสศรัทธา เทวดา พรหม นิพพานไว้ ได้อริยทรัพย์ภายใน ได้สมบัติ ๓ ประการ มีมนุษย์สมบัติ เป็นต้น ได้นามว่าเป็นผู้เข้าถึงแก่นธรรม และนำตนให้พ้นทุกข์ ถึงสุขอันไพศาล^{๑๐๕}

^{๑๐๒} สำลี รักสุทธี, มงคลชีวิต ๓๘, (กรุงเทพมหานคร: พัฒนาการศึกษา, ๒๕๔๑), หน้า ๒๖.

^{๑๐๓} อ.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๑๗๒/๒๒๗.

^{๑๐๔} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๑๕/๓๐๕.

^{๑๐๕} ม.อุ. (ไทย) ๑๔/๒๘๙-๒๙๗/๓๔๙-๓๕๖.

ศีล ๕ ในบาลีชั้นเดิมส่วนมากเรียกว่า ลิกขาบท ๕ หมายถึง ข้อปฏิบัติในการฝึกตน ข้อฝึกข้อศึกษาบ้างเรียกว่า ธรรม ๕ เมื่อปฏิบัติได้ตามนี้ก็เชื่อว่าเป็นผู้มีศีล คือเป็นเบื้องต้นที่จัดว่าเป็นผู้มีศีล สมัยต่อมาจึงเกิดมีคำว่า เบญจศีล ซึ่งในพระไตรปิฎก เพิ่งพบในคัมภีร์ชั้น อปทาน-พุทธวงศ์ ต่อมาในสมัยหลังมีชื่อเรียกเพิ่มขึ้นว่าเป็น นิจศีล หมายถึงศีลที่ควรหัดควรรักษาเป็นประจำ บ้าง เรียกว่า มนุษยธรรมหมายถึงธรรมของมนุษย์ หรือธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์บ้าง การรักษาศีล ๕ เป็นการเว้นจากการเบียดเบียนกัน ทำให้คนอยู่ร่วมกันด้วยดีปราศจากเวรภัยไม่เดือดร้อนวุ่นวาย สังคมร่มเย็น แต่เหนือการฝึกไม่เบียดเบียนผู้อื่นโดยรักษาศีล ๕ แล้ว ควรฝึกยิ่งขึ้นไปในด้านชีวิตส่วนตัว ให้อยู่ดีมีสุขได้โดยไม่ต้องพึ่งพาขึ้นต่อวัตถุและการเสปบริโภคมากนักพร้อมทั้งหันไปใช้เวลาแก่การแผ่เมตตาเพื่วยุประโยชน์พัฒนาจิตใจและปัญญามากขึ้น ด้วยการรักษาศีล ๘ หรืออุโบสถศีล

ศีล ๕ คือ สิ่งที่ทำให้เกิดความเป็นปกติ ข้องตเว้นจากบาปทั้งหลายทั้งปวง สำรวม อดทน อดกลั้นต่อโลภะ โทสะ โมหะ ไม่ล่วงละเมิดผู้อื่นด้วยกาย หรือด้วยวาจา เพื่อให้เกิดความปกติ เรียบร้อย สงบสุขในสังคม ระวังความเดือดเนื้อร้อนใจทั้งตนเองและผู้อื่น เป็นข้อฝึกข้อปฏิบัติเบื้องต้นในชีวิตประจำวันสำหรับฆราวาสเพื่อควบคุมความประพฤติทางกาย วาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงาม สงบ และเป็นฐานปฏิบัติธรรมในขั้นสูงต่อไป^{๑๐๖}

ส่วน เบญจธรรม (ปัญจ+ธัมม) หรือ เบญจกัลยาณธรรม ได้แก่ธรรม ๕ ธรรมอันดีงาม ๕ อย่าง คุณธรรม ๕ ประการ คู่กับเบญจศีล เป็นธรรมเกื้อกูลแก่การรักษาเบญจศีลผู้รักษาศีลควร มีไว้ประจำใจ ได้แก่

๑) เมตตาและกรุณา คือ ความรักใคร่ปรารถนาให้มีความสุขความเจริญ และความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์คู่กับศีลข้อที่ ๑

๒) สัมมาอาชีวะ คือ การหาเลี้ยงชีพในทางสุจริต คู่กับศีลข้อที่ ๒

๓) กามสังวร คือ ความสังวรในกาม, ความสำรวมระวังรู้จักยับยั้งควบคุมตนในทางกามารมณ์ ไม่ให้หลงใหลในรูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัส คู่กับศีลข้อที่ ๓

๔) สัจจะ คือ ความสัตย์ความซื่อตรง คู่กับศีลข้อที่ ๔

๕) สติสัมปชัญญะ คือ การระลึกได้และรู้ตัวอยู่เสมอ คือ ฝึกตนให้เป็นคนรู้จักยั้งคิด รู้สึกตัวเสมอว่า สิ่งใดควรทำ และไม่ควรรทำระวังมิให้เป็นคนมัวเมาประมาท คู่กับศีลข้อที่ ๕^{๑๐๗}

ค. มิตรแท้ ๔ มิตรเทียม ๔

มิตรเป็นคำมาจากภาษาสันสกฤต ตรงกับคำภาษาบาลีในพระพุทธานุสาสนว่า มิตฺต แปลว่า เพื่อน ผู้มีความเยื่อใยดีมีน้ำใจเอื้อเฟื้อ^{๑๐๘}

๑) มิตรเทียม หมายถึง คนเทียมมิตร, คนที่พึงทราบว่าเป็นศัตรูผู้มาในร่างของมิตร ได้แก่

๑.๑) คนปอกลอก คือ คนที่เอาของเพื่อนไปถ่ายเดียว มีลักษณะ ๔ อย่างคือ

๑.๑.๑) คิดเอาแต่ได้ฝ่ายเดียว

^{๑๐๖} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), ภูมิธรรมชาวพุทธ, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมมิก จำกัด), ๒๕๕๒, หน้า ๒๔-๒๕.

^{๑๐๗} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๘๖/๒๔๗.

^{๑๐๘} พระคันธสาราภิวรค์, อภิธัมมัตถสังคหะและปรมัตถทีปนี, (กรุงเทพมหานคร: ไทยรายวันกราฟฟิคเพเลท, ๒๕๔๖), หน้า ๗๖๕.

- ๑.๑.๒) ยอมเสียหน่อย โดยหวังจะเอาให้มาก
- ๑.๑.๓) ตัวมีภัย จึงมาช่วยทำกิจของเพื่อน
- ๑.๑.๔) คบเพื่อนเห็นแก่ผลประโยชน์
- ๑.๒) คนดีแต่พูด มีลักษณะ ๔ อย่างคือ
 - ๑.๒.๑) ดีแต่ยกของหมดแล้วมาปราศรัย
 - ๑.๒.๒) ดีแต่อ้างของยังไม่มีมาปราศรัย
 - ๑.๒.๓) สงเคราะห์ด้วยสิ่งหาประโยชน์มิได้
 - ๑.๒.๔) เมื่อเพื่อนมีกิจ อ้างแต่เหตุขัดข้อง
- ๑.๓) คนหัวประจบ มีลักษณะ ๔ อย่างคือ
 - ๑.๓.๑) จะทำชั่วก็เออออ
 - ๑.๓.๒) จะทำดีก็เออออ
 - ๑.๓.๓) ต่อหน้าสรรเสริญ
 - ๑.๓.๔) ลับหลังนินทา
- ๑.๔) คนชวนฉิบหาย มีลักษณะ ๔ อย่าง คือ
 - ๑.๔.๑) คอยเป็นเพื่อนดื่มน้ำเมา
 - ๑.๔.๒) คอยเป็นเพื่อนเที่ยวกลางคืน
 - ๑.๔.๓) คอยเป็นเพื่อนเที่ยวดูการเล่น
 - ๑.๔.๔) คอยเป็นเพื่อนไปเล่นการพนัน^{๑๐๙}

พระพุทธเจ้าทรงแสดงถึงพฤติกรรมของผู้ไม่ใช้มิตร (มิตรเทียม) ในขุททกนิกาย อรรถกถา
มิตตามิตตชาดก โดยอาการ ๑๖ อย่าง คือ

- บุคคลผู้มีใช้มิตรเห็นเพื่อนๆ แล้ว ไม่ยิ้มแย้มแจ่มใส ๑
- ไม่ร่าเริงต้อนรับเพื่อน ๑
- ไม่แลดูเพื่อน ๑
- กล่าวคำยอเพื่อน ๑
- คบหาศัตรูของเพื่อน ๑
- ไม่คบหามิตรของเพื่อน ๑
- ห้ามผู้ที่กล่าวสรรเสริญเพื่อน ๑
- สรรเสริญผู้ที่ด่าเพื่อน ๑
- ไม่บอกความลับแก่เพื่อน ๑
- ไม่ช่วยปกปิดความลับของเพื่อน ๑
- ไม่สรรเสริญการงานของเพื่อน ๑
- ไม่สรรเสริญปัญญาของเพื่อน ๑
- ยินดีในความฉิบหายของเพื่อน ๑
- ไม่ยินดีในความเจริญของเพื่อน ๑
- ได้อาหารที่มีรสอร่อยมาแล้ว ก็มิได้นำถึงเพื่อน ๑

^{๑๐๙} พ.ป. (ไทย) ๑๑/๒๕๕/๒๐๗.

ไม่ยินดีอนุเคราะห์เพื่อนว่า อย่างไรหนอเพื่อนของเราพึงได้ลาภจากที่นี้บ้าง ๑

ดังพุทธพจน์ตรัสในมิตตามิตตชาดก ว่า “ศัตรูเห็นเข้าแล้วไม่ยิ้มแย้ม ไม่แสดงความยินดีตอบ สบตากันแล้วเป็นอนหน้าหนีไม่แลดู ประพฤติตรงกันข้ามเสมอ อาการเหล่านี้ มีปรากฏอยู่ในศัตรู เป็นเครื่องให้บัณฑิตเห็นและได้ฟังแล้วพึงรู้ได้ว่าเป็นศัตรู”

๒) มิตรแท้ หรือกัลยาณมิตร นับเข้าในกัลยาณมิตรประเภทหนึ่ง พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ในสังคาลสูตร มี ๔ ลักษณะ ได้แก่

๒.๑) มิตรอุปการะ มีลักษณะ ๔ อย่าง คือ

๒.๑.๑) เพื่อนประมาท ช่วยรักษาเพื่อน

๒.๑.๒) เพื่อนประมาท ช่วยรักษาทรัพย์สินเพื่อน

๒.๑.๓) เมื่อมีภัยเป็นที่พึ่งพำนักได้

๒.๑.๔) มีกิจจำเป็น ช่วยออกทรัพย์ให้เกินกว่าที่ออกปาก

๒.๒) มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์ มีลักษณะ ๔ อย่าง คือ

๒.๒.๑) บอกความลับแก่เพื่อน

๒.๒.๒) ปิดความลับของเพื่อน

๒.๒.๓) มีภัยอันตราย ไม่ละทิ้ง

๒.๒.๔) แม้ชีวิตก็สละได้

๒.๓) มิตรแนะนำประโยชน์ มีลักษณะ ๔ อย่าง คือ

๒.๓.๑) จะทำชั่วเสียหาย คอยห้ามปรามไว้

๒.๓.๒) คอยแนะนำให้ตั้งอยู่ในความดี

๒.๓.๓) ให้ได้ฟัง ได้รู้สิ่งที่ไม่เคยได้รู้ได้ฟัง

๒.๔) มิตรมีน้ำใจ คือ มิตรที่มีความรักใคร่ หรือมิตรผู้รักใคร่เอ็นดู มีลักษณะ ๔ อย่าง คือ

๒.๔.๑) เพื่อนมีทุกข์ พลอยไม่สบายใจ (ทุกข์ ทุกข์ด้วย)

๒.๔.๒) เพื่อนมีสุข พลอยแจ่มชื่นยินดี (สุข สุขด้วย)

๒.๔.๓) เขาติเตียนเพื่อน ช่วยยับยั้งแก้ไขให้

๒.๔.๔) เขาสรรเสริญเพื่อน ช่วยพูดเสริมสนับสนุน^{๑๑๐}

พระพุทธเจ้าอธิบายพฤติกรรมอันเป็นลักษณะของมิตรแท้ใน ขุททกนิกาย อรรถกถา มิตตามิตตชาดกไว้ ๑๖ อย่าง ดังนี้

บุคคลผู้เป็นมิตรย่อมระลึกถึงเพื่อนผู้อยู่ห่างไกล ๑

ยินดีต้อนรับเพื่อนผู้มาหา ๑

ถือว่าเป็นเพื่อนของเรา ๑

รักใคร่จริง ทักทายปราศรัยวาจาอันไพเราะ ๑

คบหาผู้ที่เป็นมิตรของเพื่อน ๑

ไม่คบหาผู้ที่ไม่ใช่มิตรของเพื่อน ๑

ห้ามปรามผู้ที่ด่าติเตียนเพื่อน ๑

สรรเสริญผู้ที่พรรณนาคุณความดีของเพื่อน ๑

^{๑๑๐} พ.ป. (ไทย) ๑๑/๒๖๐/๒๐๙.

ยอมบอกความลับแก่เพื่อน ๑

ปิดความลับของเพื่อน ๑

สรรเสริญการทำงานของเพื่อน ๑

สรรเสริญปัญญาของเพื่อน ๑

ยินดีในความเจริญของเพื่อน ๑

ไม่ยินดีในความเสื่อมของเพื่อน ๑

ได้อาหารอร่อยมาเยี่ยมระลึกถึงเพื่อน ๑

ยินดีอนุเคราะห์เพื่อนว่าควรจะได้ลาภอย่างนี้บ้าง ๑

พระพุทธเจ้าตรัสว่า “มิตรและเพื่อนร่วมงานซึ่งเป็น (เหมือน) ทิศเบื้องซ้าย อันกุลบุตรพึงบำรุงโดยฐานะ ๕ ประการ คือ ด้วยการให้ปัน การเจรจาถ้อยคำเป็นที่รัก การประพฤติประโยชน์เกื้อกูลความเป็นผู้มีมิตรเสมอ และไม่แก่งกล่าวให้คลาดจากความจริง”^{๑๑๑}

ง. อริยสัจ ๔

หัวใจคำสอนของพระพุทธเจ้าอยู่ที่อริยสัจ ๔ ประการ ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงแสดงครั้งแรกไว้ในปฐมเทศนาแก่สหายเก่าของพระองค์ คือ ปัญจวัคคีย์ ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้เมืองพาราณสี ในพระธรรมเทศนาภิกษุนี้ตั้งที่มีหลักฐานในคัมภีร์ดั้งเดิมนั้น พระองค์ได้ทรงแสดงอริยสัจ ๔ ประการไว้เพียงย่อเยื้อง แต่ในคัมภีร์ทางพุทธศาสนารุ่นแรก ๆ มีหลายแห่งที่ได้อธิบายอริยสัจ ๔ ประการนี้ซ้ำแล้วซ้ำอีก พร้อมด้วยรายละเอียดมากมาย อริยสัจ ๔ ประการ คือ

๑) ทุกข์

ทุกข์ คือ แสดงว่า สิ่งที่ปรุงแต่งทั้งปวงเป็นทุกข์ นี่คือ บอกตรง ๆ ว่าสิ่งทั้งปวงเป็นอะไรนั่นเอง สิ่งทั้งปวงเป็นที่ตั้งแห่งความทุกข์ใจ แต่คนทั้งหลายไม่รู้ไม่เห็นว่าสิ่งทั้งปวงเป็นความทุกข์ จึงได้มีความอยากในสิ่งเหล่านั้น ถ้ารู้ว่ามันเป็นความทุกข์ ไม่น่าอยาก และไม่น่ายึดถือ ไม่น่าผูกพันตัวเอง เข้ากับสิ่งใดแล้ว เขาก็จะไม่ไปอยาก ซึ่งตัวทุกข์นั่นเองหมายถึง ชันธ์ ๕

๒) สมุทัย การเกิดขึ้น หรือสาเหตุแห่งทุกข์

สมุทัย การเกิดขึ้นหรือสาเหตุแห่งทุกข์ คือ แสดงว่าความอยากด้วยอวิชชา (ความไม่รู้) นั้นเป็นต้นเหตุของความทุกข์ คนทั้งหลายก็ยังไม่รู้ไม่เห็น ไม่เข้าใจว่าความอยากนี้แหละ เป็นตัวต้นเหตุของความทุกข์ใจจึงได้พากันอยากนั้นอยากนี้เรื่อยเปื่อยแปรผันประการ เพราะไม่รู้ว่าจะอยากด้วยอวิชชา (ความไม่รู้) นั้นคืออะไร

๓) นิโรธ ความดับทุกข์

นิโรธ (ความดับทุกข์) คือ แสดงว่านิโรธ หรือนิพพาน คือการดับความอยากเสียได้สิ้นเชิงเป็นความไม่มีทุกข์ คนทั้งหลายยังไม่รู้จักกันใหญ่ทั้งๆ ที่เป็นสิ่งที่อาจบรรลุถึงได้ในที่ทั่ว ๆ ไป คือ พบได้ตรงที่ความอยากมันดับลงไปนั่นเอง นี่คือการรู้ว่าอะไรเป็นอะไร จึงไม่มีใครปรารถนาที่จะดับความอยาก ไม่ปรารถนานิพพาน เพราะไม่รู้ว่าจะอะไรคือนิพพาน

^{๑๑๑} พ.ป. (ไทย) ๑๑/๒๗๐/๒๑๔-๒๑๘.

๔) มรรค ทางที่นำไปสู่ความดับทุกข์

มรรค (ทางที่นำไปสู่ความดับทุกข์) คือ วิธีดับความอยากนั้น ๆ เสีย ไม่มีผู้ใดเข้าใจว่าการทำอย่างนี้เป็นวิธีดับความอยากไม่มีใครสนใจเรื่องอริยมรรคอันมีองค์ ๘ ประการซึ่งดับความอยากเสียได้ ไม่รู้จักอะไรเป็นที่พึ่งแก่ตนเอง อะไรควรชวนชวายเป็นอย่างยิ่ง จึงไม่สนใจกับเรื่องอริยมรรคของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นสิ่งที่เลิศประเสริฐที่สุดในบรรดาวิชาความรู้ของมนุษย์เราในโลกนี้ นี่แหละ คือการไม่รู้อะไรเป็นอะไรอย่างน่าหวาดเสียว

ทั้งหมดนี้จะเห็นได้ว่า อริยสัจ ๔ ประการ นั้นคือ ความรู้ที่บอกให้เห็นชัดว่า อะไรเป็นอะไรอย่างครบถ้วน นั่นเอง เรื่องความอยากนั้นบอกให้รู้ว่า เมื่อไปเล่นกับมันจึงเป็นความทุกข์ใจขึ้นมาเราก็ยังขึ้นไปเล่นกับความอยากจนเต็มไปด้วยความทุกข์ นี่แหละเป็นความโง่เขลาที่ไม่รู้อะไรเป็นอะไรตามที่เป็นอย่างจริงจึงปฏิบัติผิดทุกอย่าง จะมีถูกบ้างก็เล็กน้อยเกินไป และมักจะถูกตามความหมายของคนที่มีกิเลสตัณหา ซึ่งถือกันว่าถ้าได้อะไรมาตรงตามความต้องการของตนแล้ว ก็จัดว่าเป็นการปฏิบัติถูกต้องอย่างนี้ทางธรรมไม่ถือว่าถูกเลย^{๑๑๒}

อริยสัจ ๔ เป็นหลักธรรม หรือคำสอนที่แสดงถึงกระบวนการเกิดขึ้นของทุกข์ และกระบวนการดับไปของทุกข์ว่า ดำเนินไปอย่างไร และเพื่อความสมบูรณ์ครบถ้วนของการดำเนินการแต่ละขั้นตอน พระพุทธเจ้ายังได้ทรงแสดงการตรวจสอบ เพื่อตรวจสอบการดำเนินการแต่ละขั้นตอนไว้ด้วย ได้แก่ เรื่องญาณ ๓ คือ

สังขญาณ คือ รู้สภาพหรือภาวะที่เป็นจริงของแต่ละเรื่องว่า คืออะไร กล่าวคือ รู้ว่า อะไรคือทุกข์ของชีวิต อะไรคือสาเหตุของทุกข์ ภาวะดับทุกข์เป็นอย่างไร วิธีการดับทุกข์คืออะไร

กิจจญาณ คือ รู้ถึงหน้าที่หรือวิธีการที่จะพึงกระทำในแต่ละเรื่องว่า พึงปฏิบัติอย่างไร กล่าวคือ ในเรื่องทุกข์นั้น รู้ว่า เป็นสิ่งที่พึงรู้ให้ชัดเจน ในเรื่องสมุทัยนั้น รู้ว่า เป็นสิ่งที่พึงละหรือกำจัดให้สิ้นไป ในเรื่องนิโรธนั้น รู้ว่า เป็นสิ่งที่ต้องทำให้เป็นจริงขึ้น หรือทำให้สำเร็จบริบูรณ์ ในเรื่องมรรคนั้น รู้ว่า เป็นสิ่งที่ต้องเจริญ คือทำให้ครบถ้วน ปฏิบัติให้สมบูรณ์

กตญาณ คือ รู้ในสิ่งที่ลงมือปฏิบัติไปแล้ว เป็นการตรวจสอบผลของการกระทำที่ดำเนินการหรือลงมือปฏิบัติไปแล้วว่า ได้ผลหรือมีผลเป็นอย่างไร เป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างสมบูรณ์หรือไม่ กล่าวคือ เรื่องทุกข์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องรู้อย่างชัดเจน ถัดกัน และตามความเป็นจริงนั้นรู้อย่างชัดเจน ถูกต้องแล้วหรือยัง เรื่องสมุทัย ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องละอย่างเด็ดขาดนั้น ละได้แล้วหรือยัง เรื่องนิโรธ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องทำให้เป็นจริง คือ สำเร็จผลบริบูรณ์นั้นทำสำเร็จแล้วหรือยัง เรื่องมรรคซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องเจริญ คือทำให้ครบถ้วนนั้น ทำให้ครบถ้วนแล้วหรือยัง

สรุปได้ว่า หลักธรรมที่ส่งเสริมการแก้ไขและป้องกันปัญหาเสพติด ได้แก่ อบายมุข คือ สิ่งที่น่าสู่ความเสื่อมความพินาศหายนะ เบญจศีล-เบญจธรรมเป็นหลักปฏิบัติขั้นพื้นฐานที่เป็นธรรมชาติซึ่งบุคคลใดได้ปฏิบัติแล้วย่อมได้ชื่อว่าเป็นผู้ทำให้สังคมมีแต่ความสงบสุข มิตรแท้-มิตรเทียมเป็นปัจจัยที่สำคัญซึ่งอาจชักนำหรือจูงใจให้ตกไปในทางที่เสื่อมได้ และอริยสัจ ๔ เป็นกระบวนการเกิด และกระบวนการดับของทุกข์ ซึ่งเป็นกระบวนการความสัมพันธ์ของเหตุและผลทั้งในกระบวนการเกิด และกระบวนการดับของทุกข์ นั่นเอง

^{๑๑๒} ส.ม. (ไทย) ๑๙/๑๗๐๓/๕๔๓-๒๔๕.

๒.๔ ข้อมูลพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีรายละเอียดของพื้นที่โดยสังเขป ดังนี้

อำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี มีพื้นที่ ๖๑๐.๙๗ ตร.กม. มีประชากร จำนวน ๑๐๘,๑๒๔ คน (สถิติปี พ.ศ. ๒๕๕๘) ความหนาแน่น ๑๗๖.๙๗ คน/ตร.กม. อำเภอดำม่วง ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง คือ

ทิศเหนือติดต่อกับอำเภอนมทวน

ทิศตะวันออกติดต่อกับอำเภอดำมะคาและอำเภอบ้านโป่ง (จังหวัดราชบุรี)

ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอโพธารามและอำเภोजอมบึง (จังหวัดราชบุรี)

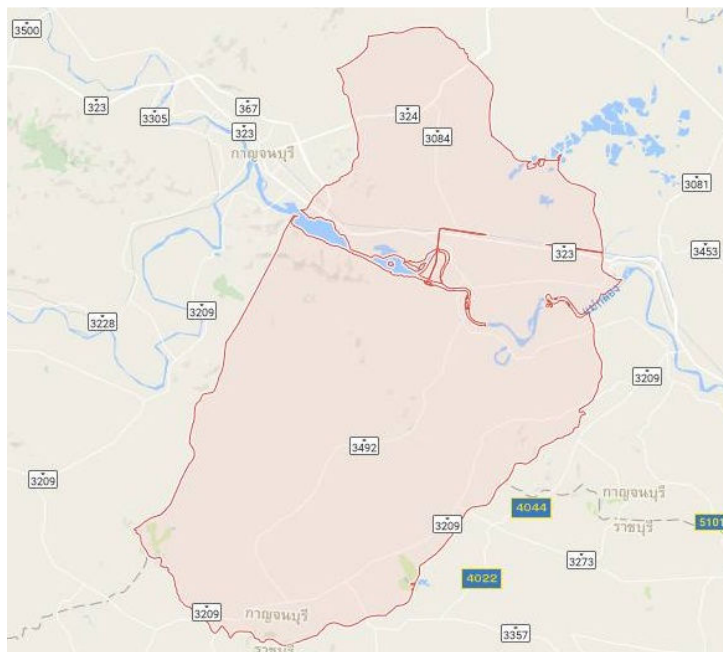
ทิศตะวันตกติดต่อกับอำเภอด่านมะขามเตี้ยและอำเภอเมืองกาญจนบุรี

อำเภอดำม่วงจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๑ ที่บ้านท่าไม้รวก ตำบลม่วงชุมในปัจจุบัน โดยเริ่มแรกเนื่องจากอำเภอที่ตั้งขึ้นมีอาณาเขตติดต่อกับวัดใต้ (วัดมโนธรรมารามในปัจจุบัน) จึงตั้งชื่ออำเภอดำม่วงว่า อำเภอใต้ ต่อมาความเจริญของลำน้ำเปลี่ยนไป ประชาชนอพยพลงมาทางใต้ เพราะบริเวณท่าไม้รวกเดิมเป็นลำน้ำคด ไม่สะดวกในการสัญจรของเรือ แพ จึงย้ายที่ว่าการอำเภอมาตั้งใหม่บริเวณใกล้กับวัดศรีโลหะราชฐ์บำรุง และตั้งชื่ออำเภอใหม่ว่า อำเภอวังขนาย ต่อมา พระวรภักดีพิบูลย์ นายอำเภอสสมัยนั้นเห็นว่าอำเภอนี้ควรตั้งชื่อให้สอดคล้องกับความเป็นจริง เพราะอำเภอตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลท่าม่วงและอยู่ท้ายตลาดท่าม่วงซึ่งเป็นตลาดใหญ่ จึงขออนุญาตเปลี่ยนชื่อจากอำเภอวังขนายเป็น อำเภอท่าม่วง ตามชื่อตำบลที่ตั้ง โดยมีผลตั้งแต่วันที่ พ.ศ. ๒๔๘๒ จากนั้นในปี พ.ศ. ๒๔๘๙ ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอมาอยู่ที่ตั้งปัจจุบัน เนื่องจาก อาคารที่ว่าการอำเภอเดิมมีขนาดเล็กคับแคบและชำรุดทรุดโทรม ไม่สามารถขยายได้^{๑๑๓}

จังหวัดกาญจนบุรี ประชาชนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา มีวัดทั้งหมด จำนวน ๕๗๗ วัด (สถิติปี ๒๕๕๘) อีกทั้ง มีพระภิกษุเผยแผ่พระพุทธศาสนาในพื้นที่เฉพาะ และมีพระบ้นจิตเผยแผ่พระพุทธศาสนาจำนวนมาก^{๑๑๔}

^{๑๑๓}วิกิพีเดีย พจนานุกรมเสรี, “อำเภอดำม่วง”, [ออนไลน์], < <https://th.wikipedia.org/wiki/อำเภอดำม่วง> >, [๑๕ กันยายน ๒๕๕๙].

^{๑๑๔}สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี, “ข้อมูลด้านสงฆ์”, [ออนไลน์], <<http://kri.onab.go.th/>>, [๑๕ กันยายน ๒๕๕๙].

แผนที่ ๒.๑๐ ที่ตั้งอาณาเขตอำเภอท่าม่วง^{๑๑๕}

สำนักงานจังหวัดกาญจนบุรี ได้ระบุว่า จังหวัดกาญจนบุรี เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ใหญ่เป็นลำดับที่ ๓ ของประเทศ และเป็นเมืองเก่าแก่ที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนาน ในอดีตเคยเป็นเมืองหน้าด่านการทำศึกสงครามกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ สภาพภูมิประเทศเต็มไปด้วยภูเขา ป่าไม้หนาแน่น มีเนื้อที่ ๑๙,๔๘๓ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑๒,๑๗๖,๙๖๘ ไร่ เป็นพื้นที่ป่าไม้ประมาณ ๗.๔๐ ล้านไร่ เป็นพื้นที่ถือครองทางการเกษตร ๒.๕๐ ล้านไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ระยะทางประมาณ ๓๗๑ กิโลเมตร โดยประกอบด้วยช่องทางเข้า-ออก ประมาณ ๔๓ ช่องทาง^{๑๑๖} อย่างไรก็ตาม จากผลการประเมินสถานการณ์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) เพื่อจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๘-พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยสำนักงานจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า มีอุปสรรคและภัยคุกคามสำคัญ คือ ชายแดนมีความเสี่ยงในการเป็นช่องทางการลำเลียงยาเสพติดจากต่างประเทศเข้าสู่ชั้นในของประเทศ มีปัญหาการลักลอบเข้าเมือง ของผิดกฎหมาย ยาเสพติด แรงงานต่างด้าวตามแนวชายแดน^{๑๑๗}

สรุปได้ว่า อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี มีพื้นที่ ๖๑๐.๙๗ ตร.กม. มีประชากร จำนวน ๑๐๘,๑๒๔ คน (สถิติปี พ.ศ. ๒๕๕๘) ประชาชนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา การนี้ มีพระภิกษุเผยแผ่พระพุทธศาสนาในพื้นที่เฉพาะ และมีพระบัณฑิตเผยแผ่พระพุทธศาสนาจำนวนมากด้วย

^{๑๑๕} กูเกิลแมพ (Google Maps), อำเภอท่าม่วง, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : [http:// www.google.co.th/maps/place/อำเภอ+ท่าม่วง+กาญจนบุรี, \[๙ กันยายน ๒๕๕๙\].](http://www.google.co.th/maps/place/อำเภอ+ท่าม่วง+กาญจนบุรี, [๙ กันยายน ๒๕๕๙].)

^{๑๑๖} สำนักงานจังหวัดกาญจนบุรี, แผนพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๘-พ.ศ.๒๕๖๑, (กาญจนบุรี: สำนักงานจังหวัดกาญจนบุรี, ๒๕๕๘), หน้า ๒๔. (อัดสำเนา).

^{๑๑๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๔.

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ “บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” โดยมีรายละเอียด ตามลำดับ ดังนี้

๒.๕.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับบทบาท

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาท พบว่า มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้เป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้ในงานวิจัยฉบับนี้ ได้แก่

พระครูปลัดทะเล มหณณโว ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระวินยาธิการตามทัศนะของพระสงฆ์ในเขตพญาไทกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระวินยาธิการในเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก (๓.๖๕) อันดับแรกได้แก่ ด้านกระบวนการทางยุติธรรม (กฎหมาย) (๓.๘๑) รองลงมาด้านภาวะผู้นำและด้านการประสานงาน/การมีส่วนร่วม (๓.๖๔) และสุดท้ายด้านหน้าที่ (๓.๔๙) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างทัศนะของพระสงฆ์ต่อบทบาทของพระวินยาธิการในเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพด้านอายุ วุฒิ การศึกษาสามัญ และตำแหน่งในการปกครองคณะสงฆ์ โดยภาพรวม ไม่มีความแตกต่างกัน^{๑๑๘}

พระสมุห์พรเทพ ภาวธมโม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทการทำขวัญนาคในการเผยแผ่ธรรมะแก่ประชาชนของนายชินกร ไกรลาศ (ชิน ฝ่ายเทศ)” ผลการวิจัยพบว่า การทำขวัญนาคในการเผยแผ่ธรรมะแก่ประชาชน ชินกร ไกรลาศ ได้นำภูมิปัญญาเพลงพื้นบ้านมาผนวกกับศิลปะการแหล่ขับร้อง บททำขวัญนาค ทำให้ผู้ฟังโดยเฉพาะนาคได้รับความรู้เกี่ยวกับพิธีกรรมการทำขวัญนาค และเกิดความเข้าใจในเนื้อหาของบททำขวัญนาคที่มีหลักธรรมสอดแทรก ซึ่งหลักธรรมที่ปรากฏสามารถโน้มน้าวกลุ่มเกลาคิดใจและเพิ่มพูนสติปัญญาของนาคผู้ที่จะบวช^{๑๑๙}

พระครูสิงห์แก้ว วชิรธมโม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของผู้สูงอายุในการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา: ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลเหล่ายาว อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน” ผลการวิจัยพบว่า ควรดำเนินการโดยจัดให้มีการถวายปัจจัยสี่แก่พระภิกษุสามเณรอย่างเพียงพอและทั่วถึง ทั้งภัตตาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และเสนาสนะ, ให้ผู้สูงอายุเป็นแบบอย่างแก่เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่น ในเรื่องของการปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี การถวายภัตตาหาร เครื่องอุปโภค อัฐบริขาร และสิ่งจำเป็น รวมถึงการสร้างเสนาสนะถาวรวัตถุต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนา เพื่อให้ทุกคนนำมาเป็นต้นแบบที่ติดตามต่อไป, เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการวัดมากขึ้น^{๑๒๐}

^{๑๑๘} พระครูปลัดทะเล มหณณโว, “บทบาทของพระวินยาธิการตามทัศนะของพระสงฆ์ในเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^{๑๑๙} พระสมุห์พรเทพ ภาวธมโม, “บทบาทการทำขวัญนาคในการเผยแผ่ธรรมะแก่ประชาชนของนายชินกร ไกรลาศ (ชิน ฝ่ายเทศ)”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒).

^{๑๒๐} พระครูสิงห์แก้ว วชิรธมโม, “บทบาทของผู้สูงอายุในการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา: ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลเหล่ายาว อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

จิตติมา เสนาไชย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทวัดในการส่งเสริมสุขภาพชุมชน: กรณีศึกษาวัดพระธาตุดอยสะเก็ดจังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทวัดในการส่งเสริมสุขภาพชุมชน โดยรวมทั้ง ๔ ด้านอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ๓.๘๔ เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า บทบาทที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ บทบาทในการส่งเสริมสุขภาพสังคม ค่าเฉลี่ย ๓.๙๗ รองลงมาคือ บทบาทในการส่งเสริมสุขภาพจิต ค่าเฉลี่ย ๓.๙๐ บทบาทในการส่งเสริมสุขภาพจิตวิญญาณ ค่าเฉลี่ย ๓.๙๐ และบทบาทในการส่งเสริมสุขภาพกาย ค่าเฉลี่ย ๓.๕๙ ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทวัดในการส่งเสริมสุขภาพชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ๓.๗๖ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อันดับแรกได้แก่ ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม ค่าเฉลี่ย ๓.๘๙ รองลงมาคือ ด้านงบประมาณ ค่าเฉลี่ย ๓.๗๔ ด้านบุคลากร ค่าเฉลี่ย ๓.๗๓ และด้านวัสดุอุปกรณ์ ค่าเฉลี่ย ๓.๖๕^{๑๑}

ทัศนีย์ ฉ่ำพิรุณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทและหน้าที่ของสตรีในฐานะผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของครอบครัวตามแนวพระพุทธศาสนา: ศึกษาเฉพาะกรณีแม่บ้านทหารอากาศ” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทและหน้าที่ของสตรีในคัมภีร์พระพุทธศาสนามี ๒ อย่าง คือ (๑) บทบาทและหน้าที่ของสตรีในบริบทครอบครัวซึ่งมีอยู่ด้วยกัน ๓ อย่าง คือ บทบาทและหน้าที่ของการเป็นภรรยา บทบาทและหน้าที่ของการเป็นลูกสะใภ้ และบทบาทและหน้าที่ของการเป็นมารดา (๒) บทบาทและหน้าที่ของสตรีในบริบทศาสนาและสังคมซึ่งมีอยู่ด้วยกัน ๒ อย่าง คือ บทบาทและหน้าที่ของสตรีในฐานะผู้อุปถัมภ์พระพุทธศาสนา บทบาทและหน้าที่ของสตรีในฐานะผู้ดำรงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนา บทบาทและหน้าที่ของสตรีในฐานะผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของครอบครัวในคัมภีร์พระพุทธศาสนา^{๑๒}

สรุปได้ว่า บทบาทเป็นแนวความคิดในการอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ที่ควบคู่กับฐานะตำแหน่งเป็นหน้าที่ของตำแหน่ง เชื่อมโยงกับสถานภาพที่บุคคลนั้นได้รับ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถดำเนินได้ตามบทบาทอย่างถูกต้อง ซึ่งบทบาทของแต่ละบุคคลก็มีอิทธิพลต่อผู้อื่นด้วย เพราะผู้อื่นจะนำพฤติกรรมและบุคลิกของบุคคลอื่นๆ ไปพิจารณาเวลาตนเองแสดงพฤติกรรมเช่นกัน ดังนั้น บทบาทจึงเป็นการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของบุคคลในสถานภาพ ตำแหน่งหน้าที่ ที่แตกต่างกันไป ซึ่งแต่ละบทบาทของแต่ละบุคคลได้รับความคาดหวังจากสังคมแตกต่างกัน

^{๑๑}จิตติมา เสนาไชย, “บทบาทวัดในการส่งเสริมสุขภาพชุมชน: กรณีศึกษาวัดพระธาตุดอยสะเก็ดจังหวัดเชียงใหม่”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^{๑๒}ทัศนีย์ ฉ่ำพิรุณ, “บทบาทและหน้าที่ของสตรีในฐานะผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของครอบครัวตามแนวพระพุทธศาสนา: ศึกษาเฉพาะกรณีแม่บ้านทหารอากาศ”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

๒.๕.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทพระสงฆ์ พบว่า มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้เป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้ในงานวิจัยฉบับนี้ ได้แก่

พระสมพิศ สมพิสาโร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนบ้านหนองโสน อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบ้านหนองโสน อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๓ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิถีชีวิต อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๔ ด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๗ ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๙ ด้านการศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๔ และด้านการสาธารณสุขประโยชน์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๑^{๑๒๓}

พระครูสมุห์มงคล สิริมงคล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนในอำเภอมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนในอำเภอมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๓ ส่วนผลการเปรียบเทียบบทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนในอำเภอมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ตามความเห็นของเยาวชน จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า สถานส่วนบุคคลของเยาวชนในด้านสังกัดโรงเรียน และระดับชั้น มีผลทำให้ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนในอำเภอมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๑๒๔}

พระใบฎีกาไพศาล กมพูศิริ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน ในจังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน ในจังหวัดนครปฐม พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน ในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๕.๓๕ และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่านักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ส่วนผลการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตัวแปรพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพผู้ปกครอง และระดับผลการเรียน มีผลทำให้ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน ในจังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกัน จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้^{๑๒๕}

^{๑๒๓} พระสมพิศ สมพิสาโร, “บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านหนองโสน อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^{๑๒๔} พระครูสมุห์มงคล สิริมงคล, “บทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนในอำเภอมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^{๑๒๕} พระใบฎีกาไพศาล กมพูศิริ, “บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน ในจังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

พระครูวิสุทธิสรคุณ (วิชิต วิจิโต) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการสอนคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูและนักเรียน ที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการสอนคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี พบว่า ครูและนักเรียน มีความพึงพอใจต่อบทบาทพระสงฆ์ในการสอนคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๘ ส่วนผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู และนักเรียนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการสอนคุณธรรม จริยธรรมของพระสงฆ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามสถานภาพ เพศ อายุ และการศึกษา พบว่า สถานภาพ เพศ อายุ และการศึกษาของครูและนักเรียนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการสอนคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอ บางแพ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๑๒๖}

พระครูสิริสุวัฒนาภรณ์ (วินัย ปิยวงษ์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษาชุมชนโคกหม้อพัฒนา อำเภอมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทพระสงฆ์ในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษาชุมชนโคกหม้อพัฒนา อำเภอมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านวิถีชีวิต และด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนผลเปรียบเทียบบทบาทพระสงฆ์ในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษาชุมชนโคกหม้อพัฒนา อำเภอมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ตามความคิดเห็นของประชาชน จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า สถานภาพส่วนบุคคล คือ เพศ และวุฒิการศึกษา ของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม มีผลทำให้ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษาชุมชนโคกหม้อพัฒนา อำเภอมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนสถานส่วนบุคคล คือ อายุ อาชีพ และรายได้ มีผลทำให้ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษาชุมชนโคกหม้อพัฒนา อำเภอมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๑๒๗}

สรุปได้ว่า บทบาทของพระสงฆ์มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์ต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน ซึ่งมีความผูกพันและเกี่ยวข้องกับชุมชนอย่างลึก เลี้ยไม่ได้ เพราะพระสงฆ์ดำรงอัตภาพได้ด้วยอาศัยประชาชนในชุมชน และมีบทบาทโดยตรงในการอบรมสั่งสอนธรรมแก่ประชาชนตามหน้าที่สถานะความเป็นพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา และทั้งฐานะของพระสงฆ์ที่เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของคนในชุมชน จึงต้องมีบทบาทต่อชุมชนและสังคมในด้านต่าง ๆ ด้วยโดยปริยาย นั่นเอง

^{๑๒๖} พระครูวิสุทธิสรคุณ (วิชิต วิจิโต), “บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการสอนคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^{๑๒๗} พระครูสิริสุวัฒนาภรณ์ (วินัย ปิยวงษ์), “บทบาทพระสงฆ์ในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษาชุมชนโคกหม้อพัฒนา อำเภอมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

๒.๕.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับยาเสพติด

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด พบว่า มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้เป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้ในงานวิจัยฉบับนี้ ได้แก่

อรอนงค์ ววงค์ และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาสถานการณ์และมาตรการการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติดแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดแพร่” ผลการวิจัยพบว่า ครูโรงเรียนมัธยมในจังหวัดแพร่ มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มากที่สุด ร้อยละ ๑๐๐ โดยสอดคล้องความรู้ และวิธีการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในการเรียนการสอน รองลงมาครูมีส่วนร่วมร้อยละ ๙๙.๕๐ ในการจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการต่อต้านยาเสพติด มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดให้กับนักเรียน มีการจัดวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด และมีการขอความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หน่วยงานราชการ เอกชน เพื่อช่วยกันดูแลบุตรหลานไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ร้อยละ ๙๙.๕๐ มีการจัดกิจกรรมประกวด คำขวัญ หรือเรียงความ เพื่อตระหนักถึงภัยของยาเสพติด มีการจัดป้ายนิเทศการเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดและโทษของยาเสพติด และอื่น ๆ ร้อยละ ๙๙.๐๐^{๑๒๘}

พันจ่าอากาศเอกบุญเพ็ง หงษา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์พุทธธรรมในหลักสูตรค่ายผู้นำเยาวชนต่อต้านยาเสพติดของกองทัพอากาศ” ผลการวิจัยพบว่า หลักพุทธธรรมในพระพุทธศาสนา สามารถปรับประยุกต์ใช้ได้ในทุกกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กลุ่มเป้าหมายที่เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการนำหลักพุทธธรรมเข้ามาปรับใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ มีความเชื่อในเรื่องของกฎแห่งกรรม การมีกัลยาณมิตร การให้ทาน การรักษาศีล และการเจริญภาวนาว่าเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้ลด ละ เลิกยาเสพติดได้ ทั้งนี้ส่วนใหญ่ยังมีความเห็นต่อกระบวนการอริยสัจสี่ว่า ปัญหาทุกปัญหามีสาเหตุและถ้าทุกคนมีเป้าหมายร่วมกันเป็นพลังแผ่นดินก็จะมีแนวทางในการแก้ปัญหาทุกปัญหาได้^{๑๒๙}

พันตำรวจตรี มานพ เนียรภาค ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพในการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความคิดเห็นว่างประสิทธิภาพในการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๙ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือด้านการป้องกัน และ ด้านการปราบปราม พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน^{๑๓๐}

^{๑๒๘} ออรอนงค์ ววงค์ และคณะ, “ศึกษาสถานการณ์และมาตรการการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติดแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดแพร่”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙).

^{๑๒๙} พันจ่าอากาศเอกบุญเพ็ง หงษา, “การประยุกต์พุทธธรรมในหลักสูตรค่ายผู้นำเยาวชนต่อต้านยาเสพติดของกองทัพอากาศ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘).

^{๑๓๐} พันตำรวจตรี มานพ เนียรภาค, “ประสิทธิภาพในการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

วรรณชัย สุขเจริญ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ระดับบทบาทในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ๓.๒๐ ส่วนผลการเปรียบเทียบบทบาทในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา ชั้นยศ สายงาน สถานภาพสมรส ระยะเวลาปฏิบัติงาน พบว่า บทบาทในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่สถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ทุกข้อ^{๑๓๑}

พระกาญจนะ ธมมธโร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อใช้แก้ปัญหา ยาเสพติดในสังคมไทยยุคปัจจุบัน” ผลการวิจัยพบว่า หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรทางพระพุทธศาสนา ได้มีวิธีการแก้ปัญหา ยาเสพติดด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยภาครัฐ ได้กำหนดกรอบแนวทางการแก้ปัญหา ด้วยการเฝ้าระวังสารตั้งต้นเป็นวัตุถุติบในการผลิตยาเสพติด สกัดกั้นยาเสพติดตามแนวชายแดน ป้องปรามไม่ให้กระทำความผิด การบำบัดยา มีความเด็ดขาดภายใต้กรอบกฎหมาย ภาคเอกชนได้ใช้วิธีการลดความต้องการยาเสพติดด้วย ๓ วิธีการคือ วิธีการทางกฎหมาย วิธีการทางสุขภาพอนามัยและวิธีการทางสังคม และองค์กรทางพระพุทธศาสนา ได้กล่าวถึงวิธีแก้ปัญหา ยาเสพติดด้วยการปลูกจิตสำนึก คือ มองกว้าง คิดไกลและใฝ่สูง^{๑๓๒}

พระบุญโชค กิตติสารโ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการบริหารการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน มีเพียงด้านการบริหารการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ด้านการบริหารการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการบริหารการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านการบริหารการอนุรักษ์ฟื้นฟูศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการบริหารการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม ด้านการบริหารการพัฒนาองค์กรและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี และด้านการบริหารการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ^{๑๓๓}

^{๑๓๑}วรรณชัย สุขเจริญ, “บทบาทในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

^{๑๓๒}พระกาญจนะ ธมมธโร, “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อใช้แก้ปัญหา ยาเสพติดในสังคมไทยยุคปัจจุบัน”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

^{๑๓๓}พระบุญโชค กิตติสารโ, “ประสิทธิผลการบริหารการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

พงษ์ศักดิ์ สนธิตระกูล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์การแก้ไขปัญหามาจากการละเมิดเบญจศีลข้อที่ ๕ ของเยาวชนไทยตามพุทธวิธี” ผลการวิจัยพบว่า ศีลเป็นข้อปฏิบัติสนับสนุนการละชั่ว ทำดี ทำให้เกิดสภาพการเป็นอยู่ ที่เกื้อกูลแก่การปฏิบัติกิจต่าง ๆ ส่งผลให้สังคมสามารถอยู่ร่วมกันด้วยดี มีความสงบเรียบร้อย ศีลจึงเป็นคำสอนและหลักปฏิบัติที่สำคัญ เป็นหลักประพจน์สำหรับทุกคน ได้แก่ ๑) ปาณาติปาตา เวรมณี คือ เว้นจากการฆ่าสัตว์หรือทำลายชีวิต ๒) อทินนาทานา เวรมณี คือ เว้นจากการลักขโมยหรือนำของ ๓) กาเมสุ มิจฉาจารา เวรมณี คือ เว้นจากการประพฤติดนินา ๔) มุสาวาทา เวรมณี คือ เว้นจากการพูดเท็จ ๕) สุราเมรัยมัชฌมาทัญฐานา เวรมณี คือ เว้นจากการดื่มสุราเมรัยและยาเสพติดซึ่งเป็นประเด็นสำคัญในการวิจัย การที่เยาวชนไทยละเมิดเบญจศีลข้อที่ ๕ เป็นการทำลายสติสัมปชัญญะที่เป็นตัวคุมครองศีล ทำให้เกิดความประมาท ขาดเหตุผล เกิดความวิปริต เพราะยาเสพติดทำให้เยาวชนไม่สามารถควบคุมตนเอง ส่งผลให้เบญจศีลทั้ง ๔ ข้อเบื้องต้นถูกละเมิดไปด้วย เมื่อเบญจศีลที่เป็นรากฐานสำคัญเพื่อควบคุมความสุขสงบเรียบร้อยถูกละเมิด สังคมก็ไม่สามารถอยู่ได้^{๑๓๔}

สรุปได้ว่า ยาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ เนื่องจากยาเสพติดก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจของผู้เสพแล้ว ยังนำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัว สังคม และบ่อนทำลายเศรษฐกิจ ความมั่นคงของชาติอีกด้วย ดังนั้น จึงได้มีการแสวงหาความร่วมมือจากหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศและจากต่างประเทศ เพื่อที่จะหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกัน

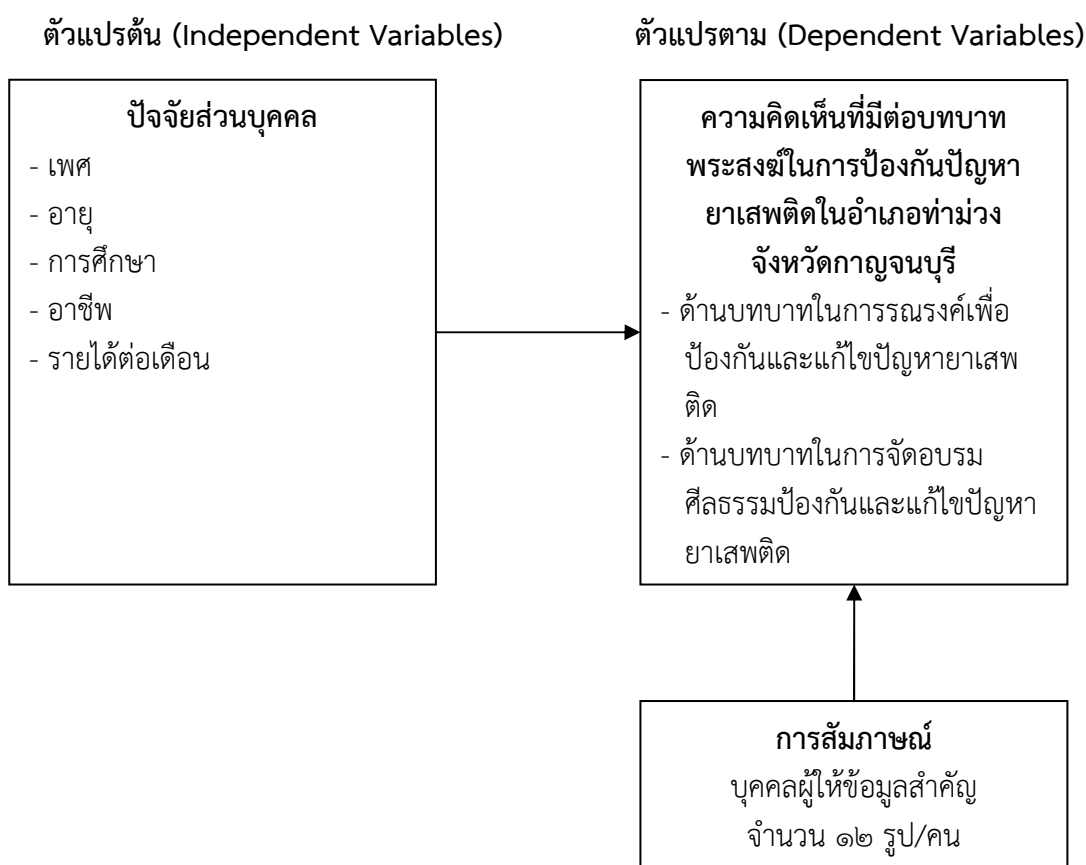
^{๑๓๔} พงษ์ศักดิ์ สนธิตระกูล, “ศึกษาวิเคราะห์การแก้ไขปัญหามาจากการละเมิดเบญจศีลข้อที่ ๕ ของ เยาวชนไทยตามพุทธวิธี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษา “บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอนาทม จังหวัดกาญจนบุรี” โดยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ที่ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอนาทม จังหวัดกาญจนบุรี โดยผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิด/ทฤษฎีของ พุทธชาติ คำสำโรง^{๑๓๕} ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และ ๒) ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ดังแสดงในแผนภาพที่ ๒.๑๑

แผนภาพที่ ๒.๑๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

^{๑๓๕}พุทธชาติ คำสำโรง, พระสงฆ์กับการส่งเสริมเยาวชนและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, หน้า ๑๕.

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” มีวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๒.๑ ประชากร

ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนผู้มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป ที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน ๓๔,๗๓๑ คน^๑

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มมาจากประชากร โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane)^๒ ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากรที่ระดับความคลาดเคลื่อน ๐.๐๕ หรือ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ ๙๕ ดังนี้

^๑อำเภอท่าม่วง, “จำนวนหมู่บ้าน ประชากร”, [ออนไลน์], < <http://www.thamuang-kan.go.th/about> >, [๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๐].

^๒คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, สถิติเบื้องต้นและการวิจัย : Basic Statistics and Research, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๒๒๘.

สูตร	n	$=$	$\frac{N}{1 + N(e)^2}$	
เมื่อ	n	คือ	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง	
	N	คือ	ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย	
	e	คือ	เปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง (0.05)	
แทนค่า	n	$=$	$\frac{34,731}{1 + 34,731(0.05)^2}$	$= 395$ คน

จากการใช้สูตรคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) โดยมีประชากรเป็นประชาชนผู้มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๔,๗๓๑ คน จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๙๕ คน จากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยแบ่งประชากรออกเป็น ๗ กลุ่ม ตามสังกัดตำบล แล้วจึงแบ่งจำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ๓๙๕ คน ออกเป็น ๗ กลุ่ม ตามสัดส่วน โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม ดังนี้^๓

สูตร	n_i	$=$	$\frac{N_i}{N} \times n$
เมื่อ	n_i	คือ	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหน่วย
	N_i	คือ	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
	N	คือ	จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย
	n	คือ	จำนวนประชากรในแต่ละหน่วย

ตัวอย่าง การขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนสังกัดตำบลรางสาลี จำนวน ๕,๓๖๖ คน ได้แก่

$$n_i = \frac{395}{34,731} \times 5,366$$

$$= 61.02 \text{ หรือ } 61 \text{ คน}$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชาชนสังกัดตำบลรางสาลี คือ ๖๑ คน

รายละเอียดจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่ได้จากการคำนวณ แสดงในตารางที่ ๓.๑

^๓กัลยา วานิชย์บัญชา, สถิติสำหรับงานวิจัย, (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๑๙.

ตารางที่ ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามสังกัดตำบล

ที่	ตำบล	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
๑	รางสาลี่	๕,๓๖๖	๖๑
๒	ท่าตะคร้อ	๓,๐๒๑	๓๔
๓	พังตรุ	๕,๓๗๐	๖๑
๔	บ้านใหม่	๕,๘๔๔	๖๗
๕	ม่วงชุม	๔,๖๙๘	๕๓
๖	เขาน้อย	๔,๐๕๒	๔๗
๗	หนองตากยา	๖,๓๔๐	๗๒
	รวม	๓๔,๗๓๑	๓๙๕

๓.๒.๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๒ รูป/คน ประกอบด้วย

กลุ่มที่ ๑ บรรพชิต จำนวน ๖ รูป ได้แก่

๑) พระครูกาญจนสุตาคม

ตำแหน่ง เจ้าคณะอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

๒) พระมหานำชัย ชยพล

ตำแหน่ง เลขาธิการเจ้าคณะอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

๓) พระครูวิสุทธิกาญจนคุณ

ตำแหน่ง เจ้าคณะตำบลเขาน้อย อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

๔) พระครูโสภณกาญจนกิจ

ตำแหน่ง เจ้าคณะตำบลม่วงชุม อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

๕) พระครูสุจิตกาญจนคุณ

ตำแหน่ง เจ้าคณะตำบลหนองตากยา เขต ๑ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

๖) พระครูสุจิตกาญจนสาร

ตำแหน่ง เจ้าคณะตำบลรางสาลี่ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

กลุ่มที่ ๒ ข้าราชการ จำนวน ๖ ท่าน ได้แก่

๑) นายอิสรร์ อินทร์ตรา

ตำแหน่ง นายอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

๒) พ.ต.อ.ภักธณ์ เล็กท่าไม้

ตำแหน่ง ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

๓) นายวาทิต มาไพศาลสิน

ตำแหน่ง ปลัดอำเภอท่าม่วง (ฝ่ายความมั่นคง) จังหวัดกาญจนบุรี

๔) นายต๋อง ว่องไวกริยา

ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

๕) นายอนันต์ แม้นทิม

ตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาน้อย อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

๖) นายชัยยา กลีบเมฆ

ตำแหน่ง กำนันตำบลรางสาลี่ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

๒) กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

๓) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

๔) สร้างเครื่องมือ

๕) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๗) ปรับปรุงแก้ไข

๘) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓.๒ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

๑) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

๒) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบ และนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน ประกอบด้วย

- ๒.๑) พระสมุทรชิโรโสภณ, ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
- ๒.๒) พระมหากังวาล อธิธมฺโม, ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
- ๒.๓) พระครูวาทีวรวรรณ, ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
- ๒.๔) พระครูสังฆรักษ์ทรงพรพรณ ขยตฺโต, ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
- ๒.๕) ผศ.ดร.ธิดาฤทัย หมั่นมี อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
คณะสังคมศาสตร์

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ๐.๘๐-๑.๐๐ และมีบางข้อใช้คำไม่เหมาะสม จึงได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

๓) หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไปที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี) จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ ๐.๙๘๑๖

๔) นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิจัย

๓.๓.๓ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(๑) แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในอำเภอดำรง จังหวัดกาญจนบุรี ใน ๒ ด้าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น ดังนี้

๑) ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีคำถามจำนวน ๑๕ ข้อ

๒) ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีคำถามจำนวน ๑๕ ข้อ

มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับ มากที่สุด

๔ หมายถึง มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับ มาก

๓ หมายถึง มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับ ปานกลาง

๒ หมายถึง มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับ น้อย

๑ หมายถึง มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

สำหรับในตอน ๒ นี้มี การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์^๔ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐-๕.๐๐ หมายความว่า ระดับความคิดเห็น มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐-๔.๔๙ หมายความว่า ระดับความคิดเห็น มาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐-๓.๔๙ หมายความว่า ระดับความคิดเห็น ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐-๒.๔๙ หมายความว่า ระดับความคิดเห็น น้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐-๑.๔๙ หมายความว่า ระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอดำรง จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question)

(๒) แบบสัมภาษณ์ (Interview)

แบบสัมภาษณ์ (Interview) สำหรับเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) ตามลักษณะการเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม จากวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

๑) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

๒) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

^๔ประกอบ กรรณสูตร, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: ด่านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๘.

- ๓) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์
- ๔) สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อนำมาวิเคราะห์

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้

๓.๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire)

๑) ขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถาม ในพื้นที่เป้าหมาย

๒) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดร้อยละ ๑๐๐ ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

๓) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

๓.๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ (Interview)

๑) ขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

๒) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

๓) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

๔) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และพรรณนาปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิด

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้

- ๑) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ
- ๒) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
- ๓) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)
- ๔) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” นี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Method Research) โดยผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

t แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ
t (t- distribution)

F แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ
F (F- distribution)

SS แทน ผลโดยรวมกำลังสอง (Sum of Square)

df แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)

MS แทน ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสอง (Mean Square)

Sig แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significances)

* แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

** แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของประชาชนในอำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน ๓๔๕ คน และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน ๑๒ รูป/คน มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

๔.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๔.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

๔.๕ สรุปผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

๔.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามตำแหน่ง เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

(n = ๓๙๕)		
ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑. เพศ		
ชาย	๑๙๙	๕๐.๓๘
หญิง	๑๙๖	๔๙.๖๒
รวม	๓๙๕	๑๐๐.๐๐
๒. อายุ		
๑๘-๓๐ ปี	๘๓	๒๑.๐๑
๓๑-๔๐ ปี	๙๗	๒๔.๕๖
๔๑-๕๐ ปี	๙๓	๒๓.๕๔
๕๑-๖๐ ปี	๗๕	๑๘.๙๙
มากกว่า ๖๐ ปีขึ้นไป	๔๗	๑๑.๙๐
รวม	๓๙๕	๑๐๐.๐๐
๓. การศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๓๐๑	๗๖.๒๐
ปริญญาตรี	๘๒	๒๐.๗๖
สูงกว่าปริญญาตรี	๑๒	๓.๐๔
รวม	๓๙๕	๑๐๐.๐๐
๔. อาชีพ		
รับราชการ	๒๘	๗.๐๙
รัฐวิสาหกิจ	๑๗	๔.๓๐
เกษตรกรรม	๗๖	๑๙.๒๔
เจ้าของกิจการ	๑๕	๓.๘๐
ค้าขาย	๕๒	๑๓.๑๖
รับจ้าง	๑๗๓	๔๓.๘๐
อื่นๆ	๓๔	๘.๖๑
รวม	๓๙๕	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๕. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๒๑๙	๕๕.๔๔
๑๐,๐๐๐-๒๐,๐๐๐ บาท	๑๒๘	๓๒.๔๑
มากกว่า ๒๐,๐๐๐ บาท	๔๘	๑๒.๑๕
รวม	๓๙๕	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า เป็นชาย จำนวน ๑๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๓๘ มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี จำนวน ๙๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๕๖ มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๓๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๒๐ มีอาชีพรับจ้าง จำนวน ๑๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๘๐ และมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๑๙ คนคิดเป็นร้อยละ ๕๕.๔๔

๔.๒ บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

ผลการวิเคราะห์บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม

(n = ๓๙๕)

ที่	บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	๓.๘๘	๐.๖๙๐	มาก
๒	ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	๓.๘๗	๐.๖๘๗	มาก
ภาพรวม		๓.๘๘	๐.๖๗๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๘ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา
เสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและ
แก้ไขปัญหายาเสพติด

(n = ๓๙๕)

ข้อ	ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	พระสงฆ์มีการส่งเสริมให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	๔.๐๔	๐.๘๔๙	มาก
๒	พระสงฆ์มีการส่งเสริมให้เยาวชนได้รับการอบรมด้านปัญหายาเสพติด	๓.๘๕	๐.๘๖๐	มาก
๓	พระสงฆ์มีการส่งเสริมให้เยาวชนในชุมชนห่างไกลยาเสพติด	๓.๘๖	๐.๙๔๖	มาก
๔	พระสงฆ์เป็นผู้นำในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	๓.๗๘	๐.๙๒๖	มาก
๕	พระสงฆ์มีบทบาทในการส่งเสริมศีลธรรมต่อเยาวชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	๓.๘๘	๐.๙๒๙	มาก
๖	พระสงฆ์มีการส่งเสริมการเผยแผ่หลักธรรมทางพุทธศาสนาให้กับเยาวชน	๓.๙๘	๐.๙๑๘	มาก
๗	พระสงฆ์มีบทบาทหน้าที่และช่วยเหลือเยาวชนเพื่อหลีกเลี่ยงยาเสพติด	๓.๘๔	๐.๙๔๖	มาก
๘	พระสงฆ์ได้ส่งเสริมให้เยาวชนเป็นคนดีมีศีลธรรม	๔.๐๕	๐.๘๙๙	มาก
๙	พระสงฆ์ได้ส่งเสริมพัฒนาพฤติกรรม (ศีล) ให้กับเยาวชน	๔.๑๕	๐.๘๔๗	มาก
๑๐	พระสงฆ์ได้พัฒนาด้านจิตใจ (สมาธิ) เช่น ความเข้มแข็ง มั่นคงของจิตใจและสภาพจิตที่ดีงามรวมทั้งความสุข	๔.๐๒	๐.๘๗๑	มาก
๑๑	พระสงฆ์มีส่วนร่วมสำรวจปัจจัยที่มีผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบและทั้งภายในและภายนอกต่อการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	๓.๗๙	๐.๘๙๑	มาก
๑๒	พระสงฆ์นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อไปใช้ในการวางแผนรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	๓.๗๗	๐.๙๐๕	มาก

ตารางที่ ๔.๓ (ต่อ)

ข้อ	ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑๓	พระสงฆ์มีการกำกับ ติดตาม ให้มีการดำเนินงานตามแผนรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดที่ได้วางไว้	๓.๖๘	๐.๙๓๔	มาก
๑๔	พระสงฆ์มีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดที่ได้วางไว้	๓.๗๘	๐.๘๘๑	มาก
๑๕	พระสงฆ์นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดไปใช้ในการวางแผนในวงรอบถัดไป	๓.๗๘	๐.๙๑๑	มาก
รวม		๓.๘๘	๐.๖๙๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๘ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ ๙ พระสงฆ์ได้ส่งเสริมพัฒนาพฤติกรรม (ศีล) ให้กับเยาวชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๕ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ ๑๓ พระสงฆ์มีการกำกับ ติดตาม ให้มีการดำเนินงานตามแผนรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดที่ได้วางไว้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๘

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

(n = ๓๙๕)

ข้อ	ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติด	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	พระสงฆ์มีบทบาทในการจัดอบรมด้านศีลธรรมในสังคม	๔.๑๕	๐.๘๒๓	มาก
๒	พระสงฆ์มีบทบาทและส่งเสริมให้เยาวชนรู้จักโทษภัยยาเสพติด	๓.๙๑	๐.๘๘๑	มาก

ตารางที่ ๔.๔ (ต่อ)

ข้อ	ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติด	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๓	พระสงฆ์มีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	๓.๗๙	๐.๙๑๓	มาก
๔	พระสงฆ์ได้ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้เยาวชนหลีกเลี่ยงยาเสพติด	๓.๗๗	๐.๙๓๐	มาก
๕	พระสงฆ์ได้ส่งเสริมและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจให้เยาวชนโดยการฝึกบำเพ็ญทางจิตภาวนา	๓.๙๐	๐.๘๖๔	มาก
๖	พระสงฆ์ปลูกฝังจริยธรรมให้เยาวชนมีเจตคติที่ดีต่อพระพุทธศาสนา	๓.๙๖	๐.๘๙๘	มาก
๗	พระสงฆ์มีบทบาทให้เยาวชนได้เรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ	๓.๘๙	๐.๙๒๘	มาก
๘	พระสงฆ์มีบทบาทได้พัฒนาจิตสำนึกที่ดีงามสำหรับการพัฒนาตนและสังคมให้แก่เยาวชนเพื่อ แก้ปัญหายาเสพติด	๓.๘๘	๐.๙๐๘	มาก
๙	พระสงฆ์มีบทบาทส่งเสริมให้เยาวชนฝึกทักษะความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองสังคมและประเทศชาติเพื่อแก้ปัญหายาเสพติด	๓.๗๙	๐.๙๑๘	มาก
๑๐	พระสงฆ์มีบทบาทด้านการอบรมคุณธรรมจริยธรรมและส่งเสริมให้เยาวชนเป็นคนดีและห่างไกลยาเสพติด	๓.๘๕	๐.๙๓๖	มาก
๑๑	พระสงฆ์มีส่วนร่วมสำรวจปัจจัยที่มีผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบและทั้งภายในและภายนอกต่อการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	๓.๗๙	๐.๙๒๐	มาก
๑๒	พระสงฆ์นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อใช้ในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	๓.๗๖	๐.๙๖๓	มาก
๑๓	พระสงฆ์มีการกำกับ ติดตาม ให้มีการดำเนินงานตามแผนการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	๓.๙๔	๐.๘๗๐	มาก

ตารางที่ ๔.๔ (ต่อ)

ข้อ	ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติด	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑๔	พระสงฆ์มีการประเมินผลการปฏิบัติงานตาม แผนการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายา เสพติดที่ได้วางไว้	๓.๗๘	๐.๘๔๑	มาก
๑๕	พระสงฆ์นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลการ ปฏิบัติงานตามแผนการจัดอบรมศีลธรรมป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดไปใช้ในการวางแผนใน วงรอบถัดไป	๓.๘๔	๐.๙๒๘	มาก
รวม		๓.๘๗	๐.๖๘๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ ๑ พระสงฆ์มีบทบาทในการจัดอบรมด้านศีลธรรมในสังคม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๕ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ ๑๒ พระสงฆ์นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจปัจจัยที่ส่งผลกระทบไปใช้ในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๖

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม ตามสมมติฐานการวิจัย ทั้ง ๕ ข้อ ได้แก่

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ ๓ ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ ๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน

ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) เมื่อพบว่ามีความแตกต่าง จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยผลการวิจัยมีรายละเอียด ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	๑๙๙	๓.๘๘	๐.๖๕๓	มาก
หญิง	๑๙๖	๓.๘๗	๐.๖๙๒	มาก
รวม	๓๙๕	๓.๘๘	๐.๖๗๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๘

ตารางที่ ๔.๖ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	๑๙๙	๓.๘๘	๐.๖๕๓	๐.๑๑๘	๐.๙๐๖
หญิง	๑๙๖	๓.๘๗	๐.๖๙๒		

จากตารางที่ ๔.๖ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	๑๙๙	๓.๘๘	๐.๖๗๗	มาก
หญิง	๑๙๖	๓.๘๘	๐.๗๐๕	มาก
รวม	๓๙๕	๓.๘๘	๐.๖๙๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามเพศ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๘

ตารางที่ ๔.๘ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	๑๙๙	๓.๘๘	๐.๖๗๗	๐.๐๒๑	๐.๙๘๘๔
หญิง	๑๙๖	๓.๘๘	๐.๗๐๕		

จากตารางที่ ๔.๘ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	๑๙๙	๓.๘๘	๐.๖๖๕	มาก
หญิง	๑๙๖	๓.๘๖	๐.๗๑๐	มาก
รวม	๓๙๕	๓.๘๗	๐.๖๘๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๙ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามเพศ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๗

ตารางที่ ๔.๑๐ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	๑๙๙	๓.๘๘	๐.๖๖๕	๐.๒๐๙	๐.๘๓๔
หญิง	๑๙๖	๓.๘๖	๐.๗๑๐		

จากตารางที่ ๔.๑๐ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๑ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑๘-๓๐ ปี	๘๓	๓.๘๘	๐.๗๒๐	มาก
๓๑-๔๐ ปี	๙๗	๓.๙๒	๐.๕๘๒	มาก
๔๑-๕๐ ปี	๙๓	๓.๗๗	๐.๗๐๐	มาก
๕๑-๖๐ ปี	๗๕	๓.๘๗	๐.๖๘๗	มาก
มากกว่า ๖๐ ปีขึ้นไป	๔๗	๔.๐๐	๐.๖๗๕	มาก
รวม	๓๙๕	๓.๘๘	๐.๖๗๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๑ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๘

ตารางที่ ๔.๑๒ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๑.๘๖๗	๔	๐.๔๖๗	๑.๐๓๕	๐.๓๘๙
ภายในกลุ่ม	๑๗๕.๘๒๓	๓๙๐	๐.๔๕๑		
รวม	๑๗๗.๖๘๙	๓๙๔			

จากตารางที่ ๔.๑๒ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามอายุ

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑๘-๓๐ ปี	๘๓	๓.๘๙	๐.๗๔๑	มาก
๓๑-๔๐ ปี	๙๗	๓.๙๔	๐.๕๙๐	มาก
๔๑-๕๐ ปี	๙๓	๓.๗๖	๐.๗๒๔	มาก
๕๑-๖๐ ปี	๗๕	๓.๘๘	๐.๗๐๐	มาก
มากกว่า ๖๐ ปีขึ้นไป	๔๗	๔.๐๐	๐.๗๐๑	มาก
รวม	๓๙๕	๓.๘๘	๐.๖๙๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๓ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามอายุ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๘

ตารางที่ ๔.๑๔ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๒.๒๖๑	๔	๐.๕๖๕	๑.๑๘๘	๐.๓๑๕
ภายในกลุ่ม	๑๘๕.๕๐๕	๓๙๐	๐.๔๗๖		
รวม	๑๘๗.๗๖๕	๓๙๔			

จากตารางที่ ๔.๑๔ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามอายุ

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑๘-๓๐ ปี	๘๓	๓.๘๘	๐.๗๒๒	มาก
๓๑-๔๐ ปี	๙๗	๓.๙๐	๐.๖๒๒	มาก
๔๑-๕๐ ปี	๙๓	๓.๗๘	๐.๗๐๗	มาก
๕๑-๖๐ ปี	๗๕	๓.๘๕	๐.๗๑๓	มาก
มากกว่า ๖๐ ปีขึ้นไป	๔๗	๓.๙๙	๐.๖๗๘	มาก
รวม	๓๙๕	๓.๘๗	๐.๖๘๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๕ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามอายุ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๗

ตารางที่ ๔.๑๖ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๑.๕๕๐	๔	๐.๓๘๘	๐.๘๑๙	๐.๕๑๓
ภายในกลุ่ม	๑๘๔.๕๐๖	๓๙๐	๐.๔๗๓		
รวม	๑๘๖.๐๕๖	๓๙๔			

จากตารางที่ ๔.๑๖ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกัน
ปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๓๐๑	๓.๙๕	๐.๖๕๘	มาก
ปริญญาตรี	๘๒	๓.๖๖	๐.๖๖๙	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	๑๒	๓.๔๘	๐.๖๓๒	มาก
รวม	๓๙๕	๓.๘๘	๐.๖๗๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๗ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามการศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๘

ตารางที่ ๔.๑๘ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๗.๒๕๔	๒	๓.๖๒๗	๘.๓๔๒*	๐.๐๐๐
ภายในกลุ่ม	๑๗๐.๔๓๕	๓๙๒	๐.๔๓๕		
รวม	๑๗๗.๖๘๙	๓๙๔			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๘ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ดังนั้น จึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๙

ตารางที่ ๔.๑๙ การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกัน
 ภัยพิบัติในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตาม
 การศึกษา ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)

การศึกษา	$\bar{X}$	การศึกษา		
		ต่ำกว่า ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
		๓.๙๕	๓.๖๖	๓.๔๘
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๓.๙๕		๐.๒๙*	๐.๔๗*
ปริญญาตรี	๓.๖๖			๐.๑๘
สูงกว่าปริญญาตรี	๓.๔๘			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๙ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีการศึกษาด้านต่ำกว่าปริญญาตรี มีความ
 คิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันภัยพิบัติในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดย
 ภาพรวม ในระดับมากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี อย่างนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๐ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๓๐๑	๓.๙๕	๐.๖๘๓	มาก
ปริญญาตรี	๘๒	๓.๖๙	๐.๖๖๙	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	๑๒	๓.๔๓	๐.๖๔๕	มาก
รวม	๓๙๕	๓.๘๘	๐.๖๙๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๐ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จำแนกตามการศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๘

ตารางที่ ๔.๒๑ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จำแนกตามการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๗.๑๔๖	๒	๓.๕๗๓	๗.๗๕๔*	๐.๐๐๐
ภายในกลุ่ม	๑๘๐.๖๑๙	๓๙๒	๐.๔๖๑		
รวม	๑๘๗.๗๖๕	๓๙๔			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๑ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ดังนั้น จึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ดังแสดงในตารางที่ ๔.๒๒

ตารางที่ ๔.๒๒ การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกัน
 ภัยพิบัติในอำเภอดำรง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อ
 ป้องกันและแก้ไขภัยพิบัติ จำแนกตามการศึกษา ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อย
 ที่สุด (Least Significant Difference: LSD)

การศึกษา	$\bar{X}$	การศึกษา		
		ต่ำกว่า ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
		๓.๙๕	๓.๖๙	๓.๔๓
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๓.๙๕		๐.๒๖*	๐.๕๒*
ปริญญาตรี	๓.๖๙			๐.๒๖
สูงกว่าปริญญาตรี	๓.๔๓			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๒ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีการศึกษต่ำกว่าปริญญาตรี มีความ
 คิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันภัยพิบัติในอำเภอดำรง จังหวัดกาญจนบุรี ด้าน
 บทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขภัยพิบัติ ในระดับมากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษา
 ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๓๐๑	๓.๙๔	๐.๖๖๗	มาก
ปริญญาตรี	๘๒	๓.๖๔	๐.๖๙๖	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	๑๒	๓.๕๒	๐.๗๑๘	มาก
รวม	๓๙๕	๓.๘๗	๐.๖๘๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๓ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามการศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๗

ตารางที่ ๔.๒๔ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จำแนกตามการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๗.๔๗๑	๒	๓.๗๓๕	๘.๑๙๙*	๐.๐๐๐
ภายในกลุ่ม	๑๗๘.๕๘๖	๓๙๒	๐.๔๕๖		
รวม	๑๘๖.๐๕๖	๓๙๔			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๔ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ดังนั้น จึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ดังแสดงในตารางที่ ๔.๒๕

ตารางที่ ๔.๒๕ การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จำแนกตามการศึกษา ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)

การศึกษา	$\bar{X}$	การศึกษา		
		ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		๓.๙๔	๓.๖๔	๓.๕๒
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๓.๙๔		-๐.๓๐	๐.๔๒*
ปริญญาตรี	๓.๖๔			๐.๑๒
สูงกว่าปริญญาตรี	๓.๕๒			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๕ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีการศึกษต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในระดับมากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

**สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกัน
ปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน**

ตารางที่ ๔.๒๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
รับราชการ	๒๘	๓.๔๕	๐.๗๗๕	มาก
รัฐวิสาหกิจ	๑๗	๔.๐๙	๐.๓๕๓	มาก
เกษตรกร	๗๖	๔.๐๔	๐.๖๒๙	มาก
เจ้าของกิจการ	๑๕	๓.๘๙	๐.๕๗๗	มาก
ค้าขาย	๕๒	๓.๘๔	๐.๖๔๒	มาก
รับจ้าง	๑๗๓	๓.๘๗	๐.๖๘๓	มาก
อื่นๆ	๓๔	๓.๘๒	๐.๖๙๗	มาก
รวม	๓๙๕	๓.๘๘	๐.๖๗๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๖ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๘

ตารางที่ ๔.๒๗ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๗.๙๘๒	๖	๑.๓๓๐	๓.๐๔๒*	๐.๐๐๖
ภายในกลุ่ม	๑๖๙.๗๐๗	๓๘๘	๐.๔๓๗		
รวม	๑๗๗.๖๘๙	๓๙๔			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๗ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ดังนั้น จึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ดังแสดงในตารางที่ ๔.๒๘

ตารางที่ ๔.๒๘ การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกัน
ปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพ
ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ						
		รับ ราชการ	รัฐ วิสาหกิจ	เกษตร กรรม	เจ้าของ กิจการ	ค้าขาย	รับจ้าง	อื่นๆ
		๓.๔๕	๔.๐๙	๔.๐๔	๓.๘๙	๓.๘๔	๓.๘๗	๓.๘๒
รับราชการ	๓.๔๕		-๐.๖๔*	-๐.๕๙*	-๐.๔๔*	-๐.๓๙*	-๐.๔๒*	-๐.๓๗*
รัฐวิสาหกิจ	๔.๐๙			๐.๐๕	๐.๒๐	๐.๒๕	๐.๒๒	๐.๒๗
เกษตรกรรม	๔.๐๔				๐.๑๕	๐.๒๐	๐.๑๗	๐.๒๒
เจ้าของกิจการ	๓.๘๙					๐.๐๕	๐.๐๒	๐.๐๗
ค้าขาย	๓.๘๔						-๐.๐๓	๐.๐๒
รับจ้าง	๓.๘๗							๐.๐๕
อื่นๆ	๓.๘๒							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๘ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม ในระดับน้อยกว่า ประชาชนที่มีอาชีพรัฐวิสาหกิจ, เกษตรกรรม, เจ้าของกิจการ, ค้าขาย, รับจ้าง และอื่นๆ อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๙ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
รับราชการ	๒๘	๓.๔๓	๐.๗๗๗	มาก
รัฐวิสาหกิจ	๑๗	๔.๑๖	๐.๓๔๖	มาก
เกษตรกร	๗๖	๔.๐๕	๐.๖๕๐	มาก
เจ้าของกิจการ	๑๕	๓.๘๕	๐.๕๖๗	มาก
ค้าขาย	๕๒	๓.๘๖	๐.๖๖๘	มาก
รับจ้าง	๑๗๓	๓.๘๘	๐.๗๐๕	มาก
อื่นๆ	๓๔	๓.๘๑	๐.๖๙๖	มาก
รวม	๓๙๕	๓.๘๘	๐.๖๙๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๙ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามอาชีพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๘

ตารางที่ ๔.๓๐ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๙.๒๕๒	๖	๑.๕๔๒	๓.๓๕๒*	๐.๐๐๓
ภายในกลุ่ม	๑๗๘.๕๑๓	๓๘๘	๐.๔๖๐		
รวม	๑๘๗.๗๖๕	๓๙๔			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๐ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ดังนั้น จึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ดังแสดงในตารางที่ ๔.๓๑

ตารางที่ ๔.๓๑ การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกัน
ปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อ
ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามอาชีพ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อย
ที่สุด (Least Significant Difference: LSD)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ						
		รับ ราชการ	รัฐ วิสาหกิจ	เกษตร กรรม	เจ้าของ กิจการ	ค้าขาย	รับจ้าง	อื่นๆ
		๓.๔๓	๔.๑๖	๔.๐๕	๓.๘๕	๓.๘๖	๓.๘๘	๓.๘๑
รับราชการ	๓.๔๓		-๐.๗๓*	-๐.๖๒*	-๐.๔๒	-๐.๔๓*	-๐.๔๕*	-๐.๓๘*
รัฐวิสาหกิจ	๔.๑๖			๐.๑๑	๐.๓๑	๐.๓๐	๐.๒๘	๐.๓๕
เกษตรกรรม	๔.๐๕				๐.๒๐	๐.๑๙	๐.๑๗	๐.๒๔
เจ้าของกิจการ	๓.๘๕					-๐.๐๑	-๐.๐๓	๐.๐๔
ค้าขาย	๓.๘๖						-๐.๐๒	๐.๐๕
รับจ้าง	๓.๘๘							๐.๐๗
อื่นๆ	๓.๘๑							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๑ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในระดับน้อยกว่า ประชาชนที่มีอาชีพรัฐวิสาหกิจ, เกษตรกรรม, ค้าขาย, รับจ้าง และอื่นๆ อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๓๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
รับราชการ	๒๘	๓.๔๗	๐.๘๒๑	มาก
รัฐวิสาหกิจ	๑๗	๔.๐๒	๐.๔๐๐	มาก
เกษตรกรกรรม	๗๖	๔.๐๓	๐.๖๓๔	มาก
เจ้าของกิจการ	๑๕	๓.๙๒	๐.๖๐๓	มาก
ค้าขาย	๕๒	๓.๘๒	๐.๖๖๐	มาก
รับจ้าง	๑๗๓	๓.๘๗	๐.๖๙๗	มาก
อื่นๆ	๓๔	๓.๘๒	๐.๗๒๔	มาก
รวม	๓๙๕	๓.๘๗	๐.๖๘๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๒ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามอาชีพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๗

ตารางที่ ๔.๓๓ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๖.๙๗๑	๖	๑.๑๖๒	๒.๕๑๗*	๐.๐๒๑
ภายในกลุ่ม	๑๗๙.๐๘๖	๓๘๘	๐.๔๖๒		
รวม	๑๘๖.๐๕๖	๓๙๔			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๓ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ดังนั้น จึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ดังแสดงในตารางที่ ๔.๓๔

ตารางที่ ๔.๓๔ การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกัน
ปัญหายาเสพติดในอำเภอนาทม จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรม
ศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามอาชีพ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญ
น้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ						
		รับ ราชการ	รัฐ วิสาหกิจ	เกษตร กรรม	เจ้าของ กิจการ	ค้าขาย	รับจ้าง	อื่นๆ
		๓.๔๗	๔.๐๒	๔.๐๓	๓.๙๒	๓.๘๒	๓.๘๗	๓.๘๒
รับราชการ	๓.๔๗		-๐.๕๕*	-๐.๕๖*	-๐.๔๕*	-๐.๓๕*	-๐.๔๐*	-๐.๓๕*
รัฐวิสาหกิจ	๔.๐๒			-๐.๐๑	๐.๑๐	๐.๒๐	๐.๑๕	๐.๒๐
เกษตรกรรม	๔.๐๓				๐.๑๑	๐.๒๑	๐.๑๖	๐.๒๑
เจ้าของกิจการ	๓.๙๒					๐.๑๐	๐.๐๕	๐.๑๐
ค้าขาย	๓.๘๒						-๐.๐๕	๐.๐๐
รับจ้าง	๓.๘๗							๐.๐๕
อื่นๆ	๓.๘๒							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๔ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอนาทม จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในระดับน้อยกว่า ประชาชนที่มีอาชีพรัฐวิสาหกิจ, เกษตรกรรม, เจ้าของกิจการ, ค้าขาย, รับจ้าง และอื่นๆ อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๓๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๒๑๙	๓.๙๘	๐.๖๖๖	มาก
๑๐,๐๐๐-๒๐,๐๐๐ บาท	๑๒๘	๓.๗๕	๐.๖๑๔	มาก
มากกว่า ๒๐,๐๐๐ บาท	๔๘	๓.๗๒	๐.๗๖๔	มาก
รวม	๓๙๕	๓.๘๘	๐.๖๗๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๕ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๘

ตารางที่ ๔.๓๖ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๕.๗๔๖	๒	๒.๘๗๓	๖.๕๕๑*	๐.๐๐๒
ภายในกลุ่ม	๑๗๑.๙๔๓	๓๙๒	๐.๔๓๙		
รวม	๑๗๗.๖๘๙	๓๙๔			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๓๖ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ดังนั้น จึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ดังแสดงในตารางที่ ๔.๓๗

ตารางที่ ๔.๓๗ การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกัน
ปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามรายได้
ต่อเดือน ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)

รายได้ต่อเดือน	$\bar{X}$	รายได้ต่อเดือน		
		ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐,๐๐๐- ๒๐,๐๐๐ บาท	มากกว่า ๒๐,๐๐๐ บาท
		๓.๙๘	๓.๗๕	๓.๗๒
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๓.๙๘		๐.๒๓*	๐.๒๖*
๑๐,๐๐๐-๒๐,๐๐๐ บาท	๓.๗๕			๐.๐๓
มากกว่า ๒๐,๐๐๐ บาท	๓.๗๒			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๗ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท มี
ความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
โดยภาพรวม ในระดับมากกว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ๑๐,๐๐๐-๒๐,๐๐๐ บาท และมากกว่า
๒๐,๐๐๐ บาท อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๓๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อ
บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามรายได้
ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๒๑๙	๓.๙๙	๐.๖๘๗	มาก
๑๐,๐๐๐-๒๐,๐๐๐ บาท	๑๒๘	๓.๗๖	๐.๖๒๕	มาก
มากกว่า ๒๐,๐๐๐ บาท	๔๘	๓.๗๑	๐.๗๙๑	มาก
รวม	๓๙๕	๓.๘๘	๐.๖๙๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๘ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการ
ป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกัน
และแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามรายได้ต่อเดือน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๘

ตารางที่ ๔.๓๙ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์
ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทใน
การรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๕.๙๖๙	๒	๒.๙๘๔	๖.๔๓๕*	๐.๐๐๒
ภายในกลุ่ม	๑๘๑.๗๙๖	๓๙๒	๐.๔๖๔		
รวม	๑๘๗.๗๖๕	๓๙๔			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๓๙ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็น
ต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทใน
การรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕
ดังนั้น จึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญ
น้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ดังแสดงในตารางที่ ๔.๔๐

ตารางที่ ๔.๔๐ การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)

รายได้ต่อเดือน	$\bar{X}$	รายได้ต่อเดือน		
		ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐,๐๐๐- ๒๐,๐๐๐ บาท	มากกว่า ๒๐,๐๐๐ บาท
		๓.๙๙	๓.๗๖	๓.๗๑
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๓.๙๙		๐.๒๓*	๐.๒๘*
๑๐,๐๐๐-๒๐,๐๐๐ บาท	๓.๗๖			๐.๐๕
มากกว่า ๒๐,๐๐๐ บาท	๓.๗๑			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๔๐ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในระดับมากกว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ๑๐,๐๐๐-๒๐,๐๐๐ บาท และมากกว่า ๒๐,๐๐๐ บาท อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๔๑ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๒๑๙	๓.๙๗	๐.๖๘๑	มาก
๑๐,๐๐๐-๒๐,๐๐๐ บาท	๑๒๘	๓.๗๔	๐.๖๓๓	มาก
มากกว่า ๒๐,๐๐๐ บาท	๔๘	๓.๗๓	๐.๗๘๐	มาก
รวม	๓๙๕	๓.๘๗	๐.๖๘๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๔๑ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามรายได้ต่อเดือน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๗

ตารางที่ ๔.๔๒ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๕.๕๕๑	๒	๒.๗๗๖	๖.๐๒๘*	๐.๐๐๓
ภายในกลุ่ม	๑๘๐.๕๐๕	๓๙๒	๐.๔๖๐		
รวม	๑๘๖.๐๕๖	๓๙๔			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๔๒ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ดังนั้น จึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ดังแสดงในตารางที่ ๔.๔๓

ตารางที่ ๔.๔๓ การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)

รายได้ต่อเดือน	$\bar{X}$	รายได้ต่อเดือน		
		ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐,๐๐๐- ๒๐,๐๐๐ บาท	มากกว่า ๒๐,๐๐๐ บาท
		๓.๙๗	๓.๗๔	๓.๗๓
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๓.๙๗		๐.๒๓*	๐.๒๔*
๑๐,๐๐๐-๒๐,๐๐๐ บาท	๓.๗๔			๐.๐๑
มากกว่า ๒๐,๐๐๐ บาท	๓.๗๓			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๔๓ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในระดับมากกว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ๑๐,๐๐๐-๒๐,๐๐๐ บาท และมากกว่า ๒๐,๐๐๐ บาท อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๔๔ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ตามสมมติฐานที่ ๑-๕

สมมติฐาน	t	F	Sig.	ผลการทดสอบ	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน	๐.๑๑๘	-	๐.๙๐๖	-	✓
สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน	-	๑.๐๓๕	๐.๓๘๙	-	✓
สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน	-	๘.๓๔๒*	๐.๐๐๐	✓	-
สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน	-	๓.๐๔๒*	๐.๐๐๖	✓	-
สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน	-	๖.๕๕๑*	๐.๐๐๒	✓	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๔ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน ได้แก่ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีผลให้ความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลอื่น ๆ ได้แก่ เพศ และอายุ ไม่พบความแตกต่าง

๔.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกัน ปัญหายาเสพติดในอำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา
ยาเสพติดในอำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิด (Open-Ended)
วิเคราะห์เป็นความเรียงประกอบตาราง ดังนี้

๔.๔.๑ ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา
ยาเสพติดในอำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายา
เสพติด มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ ๔.๔๕ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกัน
ปัญหายาเสพติดในอำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อ
ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. พระสงฆ์บางรูปยังติดบุหรี ถือเป็นตัวอย่างไม่ เป็นดีให้กับเด็กและเยาวชนที่พบเห็น	๑. ควรเป็นแบบอย่างที่ดีทางความประพฤติ เช่น เลิกบุหรี เป็นต้น
๒. มีการทำงานทับซ้อนกับหน่วยงานราชการ	๒. ควรประสานการทำงานร่วมกันระหว่าง ชุมชน วัด และโรงเรียน เพื่อป้องกันความ ซ้ำซ้อนในเชิงพื้นที่และเวลา รวมถึงทรัพยากรที่ ใช้ในการดำเนินงานด้วย
๓. วัดส่วนใหญ่เน้นการจัดกิจกรรมเฉพาะใน วันอัมมัสสวนะ (วันพระ) ซึ่งไม่ตรงกับวันหยุด เรียนของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ และมีเพียง บางโรงเรียนเท่านั้นที่นำเด็กนักเรียนเข้าวัด ทำบุญในวันพระ แต่ก็เป็นส่วนน้อยมากเมื่อ เปรียบเทียบกับจำนวนโรงเรียนทั้งหมดในอำเภอ	๓. ควรปรับปรุงแบบการจัดกิจกรรมการรณรงค์ ระดับชุมชน ตัวอย่างเช่น ปรับปรุงรูปแบบจาก เทศน์วันพระ เปลี่ยนเป็นการปาฐกถาทางหอ กระจายข่าวประจำชุมชนในเวลาเย็น โดยเฉลี่ย สัปดาห์ละ ๑ ครั้งเป็นอย่างน้อย หรืออาจจัด กิจกรรมขึ้นที่วัดโดยมีการเลี้ยงอาหาร และมี กิจกรรมให้เด็ก ๆ ร่วมกันทำร่วมกับพ่อแม่หรือ ผู้ปกครอง เป็นต้น
๔. การทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยไม่ร่วมมือกับสถาบันครอบครัวย่อมไม่เกิด ผลสัมฤทธิ์ที่ยั่งยืน	๔. ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสถาบัน ครอบครัวในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพ ติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน

๔.๔.๒ ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ ๔.๔๖ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. พระสงฆ์เน้นการสอนให้เด็ก ๆ สวดมนต์มากจนเกินไป	๑. ควรเน้นการสอนทำสมาธิในรูปแบบเหมาะสมกับวัยของเด็ก เพื่อฝึกจิตใจให้เข้มแข็ง
๒. การจัดกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมปีละ ๑ ครั้ง ไม่เพียงพอต่อการต่อสู้กับภัยยาเสพติดที่รุกคืบเข้ามาอย่างมากในปัจจุบัน	๒. ควรร่วมมือกับสถานศึกษาในพื้นที่ขับเคลื่อนโครงการ “โรงเรียนศีล ๕” อย่างต่อเนื่อง
๓. วัดบางวัดเป็นแหล่งมั่วสุมของวัยรุ่นและคนที่ติดยาเสพติด	๓. ควรเร่งดำเนินการให้วัดไม่เป็นแหล่งมั่วสุมให้ได้ชื่อว่าเป็น “วัดสีขาว” ที่ปลอดจากการมั่วสุมของกลุ่มวัยรุ่นในชุมชน
๔. ไม่ได้ใช้พื้นที่ของวัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด	๔. ควรใช้พื้นที่ของวัดเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน โดยร่วมกับโรงเรียนและผู้นำชุมชน เช่น การจัดทำโครงการ “ลานวัด ลานกีฬา” เพื่อต่อต้านยาเสพติด เป็นต้น

๔.๕ สรุปผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ (Interview) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) ตามลักษณะการเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน ๑๒ รูป/คน ดังนี้

- ๑) พระครูกาญจนสุตาคม
ตำแหน่ง เจ้าคณะอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
- ๒) พระมหานำชัย ชยพโล
ตำแหน่ง เลขาธิการเจ้าคณะอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
- ๓) พระครูวิสุทธิกาญจนคุณ
ตำแหน่ง เจ้าคณะตำบลเขาน้อย อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
- ๔) พระครูโสภณกาญจนกิจ
ตำแหน่ง เจ้าคณะตำบลม่วงชุม อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
- ๕) พระครูสุจิตกาญจนคุณ
ตำแหน่ง เจ้าคณะตำบลหนองตากยา เขต ๑ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
- ๖) พระครูสุกิจกาญจนสาร
ตำแหน่ง เจ้าคณะตำบลรางสาลี่ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
- ๗) นายอธิสรร์ อินทร์ตรา
ตำแหน่ง นายอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
- ๘) พ.ต.อ.ภักธณ เล็กท่าไม้
ตำแหน่ง ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
- ๙) นายวาทีต มาไพศาลสิน
ตำแหน่ง ปลัดอำเภอท่าม่วง (ฝ่ายความมั่นคง) จังหวัดกาญจนบุรี
- ๑๐) นายต้อง ว่องไวกริยา
ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
- ๑๑) นายอนันต์ แม่นทิม
ตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาน้อย อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
- ๑๒) นายชัยยา กลีบเมฆ
ตำแหน่ง กำนันตำบลรางสาลี่ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน ๑๒ รูป/คน เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี มีรายละเอียด ดังนี้

๔.๕.๑ ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

แนวทางในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้แก่ (๑) ให้วัดและสถานศึกษาจัดทำयरณรงค์เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด (๒) ให้พระสงฆ์ในอำเภอ ส่งตัวแทนเข้าอบรมเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อนำมาเผยแพร่ (๓) ให้ร่วมสนองนโยบายโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เพื่อประโยชน์สุขแก่พุทธศาสนิกชนทุกระดับชั้น^๑

ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ควรให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด โดยให้คณะสงฆ์ได้รับรู้เท่าทันเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติด และควรนำพระสงฆ์ของอำเภอต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาแลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อต่อต้านยาเสพติด^๒

แนวทางในการพัฒนา คือ จัดทำหนังสือแจก เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ให้ผู้อ่านเห็นถึงพิษภัยของยาเสพติด และสำหรับผู้ติดยาเสพติดที่ถูกคุมประพฤติ จำเป็นต้องมีการอบรมเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ รวมถึงการร่วมมือกับหน่วยงานราชการ เมื่อมีการตรวจเช็คยาเสพติดในวัดด้วย^๓

แนวทางการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ คือ ให้เน้นการสนับสนุนการประกอบอาชีพที่มั่นคง เมื่อประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี ก็จะไม่ข้องแวะกับยาเสพติด และควรจัดให้มีการประชุมร่วมกันทุกภาคส่วนให้บ่อยครั้งยิ่งขึ้น เพื่อเตรียมรับมือกับภัยของยาเสพติด^๔

ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ควรให้ความรู้ ชี้ถึงโทษภัยของยาเสพติดและอบายมุขทั้งหลายโดยอธิบายลงลึกถึงโทษทางธรรมด้วย และเรื่องการควบคุมยาเสพติดภายในวัด ต้องมีการกำหนดโทษ คัดโทษ เพื่อจะได้เกิดสำนึก และควรมีกิจกรรมเสริม เช่น จัดให้มีกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม เป็นการสร้างความเข้าใจและความสามัคคีให้เกิดมีในหมู่คณะ^๕

การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ควรจัดให้มากขึ้นในแต่ละปี ทุกระดับชั้นจะได้มีส่วนร่วม ทั้งเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเป็นคนดี และควรส่งเสริมให้มีการเข้าค่าย เพื่อสร้างความคุ้นเคยใกล้ชิด เป็นการสังเกตพฤติกรรมและฝึกฝนพฤติกรรมไปในตัว และควรมีการแจ้งข่าวสารประชาสัมพันธ์เชิญชวนเข้าร่วมประชุม ร่วมรณรงค์แก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้ง^๖

^๑สัมภาษณ์ พระครูกาญจนสุตาคม, เจ้าคณะอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี, ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๒สัมภาษณ์ พระมหาน้ำชัย ชยพล, เลขานุการเจ้าคณะอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี, ๖ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๓สัมภาษณ์ พระครูวิสุทธิกาญจนคุณ, เจ้าคณะตำบลเขาน้อย อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี, ๗ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๔สัมภาษณ์ พระครูโสภณกาญจนกิจ, เจ้าคณะตำบลม่วงชุม อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี, ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๕สัมภาษณ์ พระครูสุจิตกาญจนคุณ, เจ้าคณะตำบลหนองตากยา เขต ๑ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี, ๙ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๖สัมภาษณ์ พระครูสุกิจกาญจนสาร, เจ้าคณะตำบลรางสาส์ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี, ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๐.

แนวทางในการพัฒนา คือ ควรนิมนต์พระระดับสังฆาธิการให้มารับรู้รับทราบสถานการณ์ยาเสพติดของพื้นที่ในปัจจุบัน พร้อมบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนและกำหนดนโยบาย และการตรวจเยี่ยม การให้กำลังใจ ถือเป็นเรื่องที่ดี เมื่อมีความรักเคารพกันแล้ว การเทศนาสั่งสอนจึงค่อนข้างง่ายกว่าปกติแน่นอน” เจ้าอาวาสก็มี ความคุ้นเคยใกล้ชิดกับบิดามารดาของเยาวชนในพื้นที่ จึงควรช่วยติดตามข่าวเสมอ ๆ และถ้าเป็นไปได้ควรจัดอบรมเยาวชนในพื้นที่ประมาณเดือนละ ๑ ครั้ง” ควรจัดให้พระสงฆ์ได้มีโอกาสเข้ามาพูด และสั่งสอนในสถานศึกษาทุก ๆ ระดับ ตั้งแต่ระดับต้นจนถึงระดับปริญญา เพราะพระสงฆ์ในปัจจุบัน ยังคงเป็นที่เคารพศรัทธา นับถือในสังคมชาวพุทธ ประการสำคัญคือ พระสงฆ์บางส่วนยังคงมีพฤติกรรมยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เพราะฉะนั้น ควรเริ่มจากในวัดก่อน โดยการตรวจหาสารเสพติด เพื่อเป็นการพิสูจน์และเพิ่มศรัทธาว่าเป็นวัดสีขาวอย่างแท้จริง^๙

บริเวณวัดควรมีป้ายบอกโทษภัยของยาเสพติด จะเกิดความเกรงกลัวแก่ผู้พบเห็น และควรจัดให้มีการเข้าค่ายฝึกฝนอบรมธรรมะเป็นระยะ ๆ เป็นการควบคุมดูแลพฤติกรรมที่แสดงออก และเมื่อพระสงฆ์รับกิจนิมนต์ในงานต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ควรมีการแทรกธรรมบรรยายเรื่องยาเสพติดเข้าไปด้วย^{๑๐}

ภายในวัดควรมีสถานลานกีฬา ที่ออกกำลังกาย เพราะกีฬาสามารถต้านยาเสพติดได้ และเจ้าอาวาสแต่ละวัดควรสร้างระเบียบวินัยให้เข้มแข็ง ปัญหา ยาเสพติดในวัดจะได้หมดไป ทั้งนี้ ควรจัดทำป้าย ลด ละ เลิก ติดภายในวัด สถานศึกษา และที่ทำงานผู้นำชุมชนด้วย^{๑๑} ในทางปฏิบัติ ควรประสานความร่วมมือในทุก ๆ หน่วยงาน ทั้งทางชุมชน เอกชน และทางราชการ ทางพระสงฆ์หรือวัดไม่ควรทำอย่างเอกเทศ เพราะปัญหา ยาเสพติดเป็นปัญหาใหญ่ และมีความละเอียดอ่อนสูง การจะรณรงค์ให้รู้ถึงปัญหา ยาเสพติดได้นั้น ต้องอาศัยการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ไม่ใช่เพียงอาศัยการบรรยายธรรมเพียงอย่างเดียว^{๑๒}

สรุปได้ว่า จากสภาพการณ์ในปัจจุบันจึงมีแนวทางในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกัน และแก้ไข ปัญหา ยาเสพติด คือ การเป็นแบบอย่างที่ดีทางความประพฤติ การประสานการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชน วัด และโรงเรียน การปรับปรุงแบบการจัดกิจกรรมการรณรงค์ระดับชุมชนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน และการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสถาบันครอบครัว

^๙สัมภาษณ์ นายอริสร์ อินทร์ตรา, นายอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๐}สัมภาษณ์ พ.ต.อ.ภักธณ เล็กท่าไม้, ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๑}สัมภาษณ์ นายวาทีต มาไพศาลสิน, ปลัดอำเภอท่าม่วง (ฝ่ายความมั่นคง) จังหวัดกาญจนบุรี, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๒}สัมภาษณ์ นายต้อง ว่องไวกริยา, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๓}สัมภาษณ์ นายอนันต์ แม่นทิม, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาน้อย อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๔}สัมภาษณ์ นายชัยยา กลีบเมฆ, กำนันตำบลรางสาส์ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๐.

๔.๕.๒ ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

แนวทางในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภothาม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้แก่ (๑) ให้ทางคณะสงฆ์และโรงเรียน ตรวจเยี่ยมชุมชนและให้คำปรึกษาแก่ผู้ที่มีปัญหายาเสพติด (๒) ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและผลของกรรมเมื่อติดยาเสพติด ทั้งในโทษและประโยชน์ที่จะเกิดในปัจจุบันและอนาคต (๓) ให้ความรู้เกี่ยวกับค่าของเงิน และผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดจากปัญหายาเสพติด^{๑๓}

ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ควรจัดอบรมพระสงฆ์ในอำเภothาม่วงให้มีความเชี่ยวชาญ ชำนาญในการพระเป็นวิทยากรให้มากยิ่งขึ้น โดยพระสงฆ์ที่ผ่านการอบรมแล้วจำเป็นต้องเป็นผู้มีความรู้พื้นฐานเบื้องต้นเกี่ยวกับยาเสพติดและเป็นผู้สามารถจัดอบรมเยาวชนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การอบรมการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน และให้เน้นการดำเนินชีวิตตามแนวทางแห่งไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา^{๑๔}

แนวทางในการพัฒนา คือ เน้นการให้ความรู้เรื่องยาเสพติดเพิ่มขึ้นให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และเพิ่มทักษะในการใช้วิธีทัศน์ประกอบการบรรยายให้มาก โดยเน้นให้เห็นถึงโทษ จะได้เกิดความเกรงกลัว ทั้งนี้ ทางวัดจำเป็นต้องร่วมมือกับทางโรงเรียนในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อให้เยาวชนได้ปฏิบัติตามไตรสิกขา เป็นการช่วยให้ห่างไกลจากยาเสพติดได้อีกระดับหนึ่ง^{๑๕}

แนวทางการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ คือ ให้เน้นการอบรมศีล ๕ ให้ ลด ละ เลิก ห่างไกลยาเสพติด เมื่อมีการอบรมต้องมีการประเมินผลทุกครั้งว่าประชาชนให้ความร่วมมือมากน้อยเพียงไร และหน่วยงานราชการควรกำหนดนโยบายให้ชัดเจน เพื่อคณะสงฆ์จะได้ปรับการทำงานให้สอดคล้องกัน^{๑๖}

ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดนั้น รัฐบาลควรกำหนดนโยบายให้พระสงฆ์ด้วยด้านใด จะได้เห็นถึงความสำคัญและหน้าที่ของพระสงฆ์ และควรมีการสนับสนุนงบประมาณเพื่อให้เกิดการทำงานอย่างต่อเนื่อง เพราะค่าใช้จ่ายก็จัดว่าเป็นเรื่องสำคัญมาก อีกทั้ง รัฐบาลควรจัดบุคลากรที่มีความชำนาญในด้านนี้ มาร่วมทำงานประสานกับพระสงฆ์เพื่อความร่วมมือประสิทธิภาพอันก่อให้เกิดประสิทธิผลตามมา^{๑๗}

การอบรมศีลธรรมควรมีการแนะนำวิธีปฏิบัติที่สามารถนำธรรมะมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้โดยไม่ทำให้ด้านใดด้านหนึ่งเสียประโยชน์ไป และเมื่อมีการจัดงานบุญต่าง ๆ ทั้งมงคลและอวมงคล ควรมีการสอดแทรกเรื่องพิษภัยของยาเสพติดทุกครั้งไป^{๑๘}

^{๑๓} สัมภาษณ์ พระครูกาญจนสุตาคม, เจ้าคณะอำเภothาม่วง จังหวัดกาญจนบุรี, ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๔} สัมภาษณ์ พระมหานายชัย ชยพล, เลขาธิการเจ้าคณะอำเภothาม่วง จังหวัดกาญจนบุรี, ๖ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๕} สัมภาษณ์ พระครูวิสุทธิกาญจนคุณ, เจ้าคณะตำบลเขาน้อย อำเภothาม่วง จังหวัดกาญจนบุรี, ๗ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๖} สัมภาษณ์ พระครูโสภณกาญจนกิจ, เจ้าคณะตำบลม่วงชุม อำเภothาม่วง จังหวัดกาญจนบุรี, ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๗} สัมภาษณ์ พระครูสุจิตกาญจนคุณ, เจ้าคณะตำบลหนองตากยา เขต ๑ อำเภothาม่วง จังหวัดกาญจนบุรี, ๙ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๘} สัมภาษณ์ พระครูสุกิจกาญจนสาร, เจ้าคณะตำบลรางสาสี่ อำเภothาม่วง จังหวัดกาญจนบุรี, ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๐.

พระสงฆ์ควรทำงานประสานกับองค์กรส่วนท้องถิ่นเพื่อได้ข้อมูลสนับสนุนการทำงาน อีกทั้ง ควรมีการเพิ่มระบบคัดกรองการบวช ให้มีการตรวจสอบอย่างเคร่งครัด^{๑๙} การจัดอบรมศีลธรรม ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดควรมีบุคคลภายนอกที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมให้ความรู้ด้วย และควรมีการมอบประกาศนียบัตรรับรองการอบรม เพื่อช่วยกระตุ้นใจแก่ผู้ผ่านการอบรมในการสร้างปฏิภาณที่แน่วแน่ที่จะห่างไกลจากยาเสพติด^{๒๐} ควรจัดอบรมเพิ่มความรู้ในด้านยาเสพติด โดยเฉพาะโทษและพิษภัยของยาเสพติดให้มากกว่านี้ เพราะจะได้ทันต่อสังคมที่เปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน และควรมีกุศโลบายพูดโน้มน้าวจิตใจให้ผู้ฟังสามารถเชื่อ และตระหนักถึงปัญหายาเสพติด อาทิเช่น อุบัติเหตุ อาชญากรรม ความก้าวร้าว การเป็นภัยของสังคม เป็นต้น ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมา ล้วนเป็นผลมาจากปัญหายาเสพติด^{๒๑}

ข้อสำคัญ พระสงฆ์ควรเป็นแบบอย่างที่ดี การยอมซื้อฟังและปฏิบัติตามจึงไม่ใช่เรื่องยาก และเมื่อมีงานเทศกาลต่าง ๆ ทางวัดควรจัดให้มีกิจกรรมทางศาสนาให้คนทั่วไปเห็นว่าวัดเป็นที่พึ่งได้ และเมื่อจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแล้ว ควรมีรางวัลปลอบใจ เพื่อดึงดูดแรงจูงใจ ซึ่งปัจจุบันเรื่องนี้จัดว่าสำคัญ^{๒๒}

การอบรมกลุ่มเสี่ยงทุกครั้ง ควรเชิญบิดามารดาเข้าร่วมรับฟัง เพื่อร่วมกันรับรู้ปัญหา แก้ปัญหา และการอบรมควรมีทุกระดับ จะได้ช่วยกันแก้ปัญหาตั้งแต่ระดับรากหญ้าจนถึงระดับสูง โดยต้องมีการประเมินการทำงาน หรือมีการประเมินทุกครั้งหลังการจัดอบรม^{๒๓} ในทางปฏิบัติ วัดควรมีบุคลากรเฉพาะในด้านนี้โดยตรง ควรมีการจัดส่งพระที่จะทำหน้าที่ในการอบรมศีลธรรมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติดไปเข้ารับการอบรมในหลักสูตรนี้โดยตรง เพราะจะทำให้การเป็นวิทยากรในด้านนี้มีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อผู้ฟังอย่างเข้าถึง และรู้ผลว่าควรจะทำอย่างไรให้เกิดผลสูงสุด^{๒๔}

สรุปได้ว่า จากสภาพในปัจจุบันจึงมีแนวทางในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด คือ การเน้นการสอนทำสมาธิในรูปแบบเหมาะสมกับวัย การร่วมมือกับสถานศึกษาในพื้นที่ขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนสีขาว การเร่งดำเนินการให้วัดไม่เป็นแหล่งมั่วสุม ให้ได้ชื่อว่าเป็นวัดสีขาว และการใช้พื้นที่ของวัดเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

^{๑๙} สัมภาษณ์ นายอิสรศักดิ์ อินทร์ตรา, นายอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๐} สัมภาษณ์ พ.ต.อ.ภคณ เล็กท่าไม้, ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๑} สัมภาษณ์ นายวาทีต มาไพศาลสิน, ปลัดอำเภอท่าม่วง (ฝ่ายความมั่นคง) จังหวัดกาญจนบุรี, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

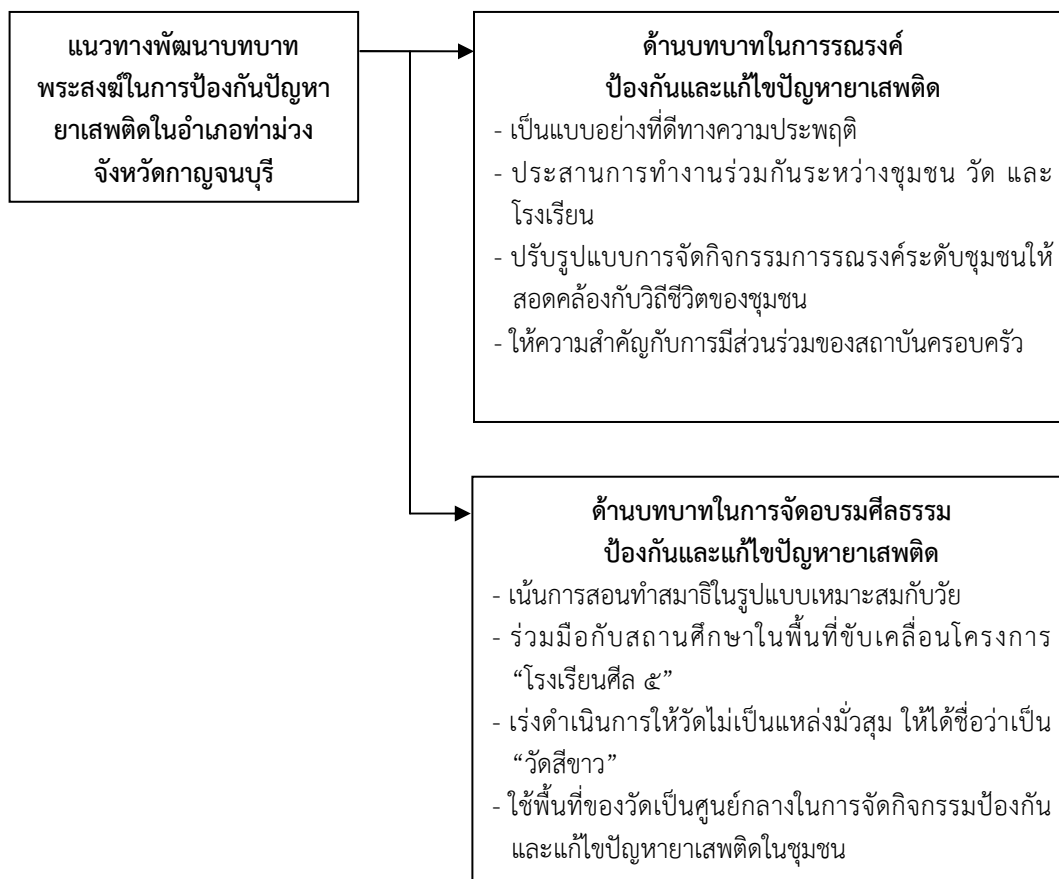
^{๒๒} สัมภาษณ์ นายต้อง ว่องไวกริยา, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๓} สัมภาษณ์ นายอนันต์ แม้นทิม, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาน้อย อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๔} สัมภาษณ์ นายชัยยา กลีบเมฆ, กำนันตำบลรางสาลี อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๐.

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย (Body of Knowledge) ดังแสดงในแผนภาพที่ ๔.๑

แผนภาพที่ ๔.๑ แนวทางพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี^{๒๕}

^{๒๕} จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัย.

จากแผนภาพที่ ๔.๑ แสดงให้เห็นแนวทางพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในอำเภอลำปาง จังหวัดกาญจนบุรี ตามรายด้านของการวิจัย ดังนี้

๑) ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

แนวทางพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอลำปาง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด คือ การเป็นแบบอย่างที่ดีทางความประพฤติแก่เด็กและเยาวชน เช่น เลิกบุหรื เป็นต้น, การประสานการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชน วัด และโรงเรียน เพื่อป้องกันความซ้ำซ้อนในเชิงพื้นที่และเวลา รวมถึงทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานด้วย, การปรับรูปแบบการจัดกิจกรรมการรณรงค์ระดับชุมชน ตัวอย่างเช่น ปรับปรุงรูปแบบจากเทศน์วันพระ เปลี่ยนเป็นการปาฐกถาทางหอกระจายข่าวประจำชุมชนในเวลาเย็น โดยเฉลี่ยสัปดาห์ละ ๑ ครั้งเป็นอย่างน้อย หรืออาจจัดกิจกรรมขึ้นที่วัดโดยมีการเลี้ยงอาหาร และมีกิจกรรมให้เด็ก ๆ ร่วมกันทำร่วมกับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง เป็นต้น, การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสถาบันครอบครัวในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน

๒) ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

แนวทางพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอลำปาง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด คือ เน้นการสอนทำสมาธิจิตในรูปแบบเหมาะสมกับวัยของเด็กและเยาวชนหรือผู้เข้าอบรม เพื่อฝึกจิตใจให้เข้มแข็ง, ร่วมมือกับสถานศึกษาในพื้นที่ขับเคลื่อนโครงการ “โรงเรียนศีล ๕” อย่างต่อเนื่อง, เร่งดำเนินการให้วัดไม่เป็นแหล่งมั่วสุม ให้ได้ชื่อว่าเป็น “วัดสีขาว” ที่ปลอดจากการมั่วสุมของกลุ่มวัยรุ่นในชุมชน, ใช้พื้นที่ของวัดเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน โดยร่วมกับโรงเรียนและผู้นำชุมชน เช่น การจัดทำโครงการ “ลานวัด ลานกีฬา” เพื่อต่อต้านยาเสพติด เป็นต้น

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) ศึกษาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี (๒) เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ (๓) ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยการศึกษานี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) จากประชาชนผู้มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป ที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน ๓๕๕ คน โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นทั้งปลายปิดและปลายเปิด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดลองตามค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ในกรณีตัวแปรตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และในส่วนของ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๑๒ รูป/คน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๕.๑ สรุป

๕.๒ อภิปรายผล

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุป

การวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” สรุปได้ดังนี้

๕.๑.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า เป็นชาย จำนวน ๑๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๓๘ มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี จำนวน ๙๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๕๖ มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๓๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๒๐ มีอาชีพรับจ้าง จำนวน ๑๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๘๐ และมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๑๙ คนคิดเป็นร้อยละ ๕๕.๔๔

๕.๑.๒ บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๘ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้

(๑) ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๘ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ ๙ พระสงฆ์ได้ส่งเสริมพัฒนาพฤติกรรม (ศีล) ให้กับเยาวชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๕ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ ๑๓ พระสงฆ์มีการกำกับ ติดตาม ให้มีการดำเนินงานตามแผนรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ได้วางไว้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๘

(๒) ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ ๑ พระสงฆ์มีบทบาทในการจัดอบรมด้านศีลธรรมในสังคม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๕ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ ๑๒ พระสงฆ์นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจปัจจัยที่ส่งผลกระทบไปใช้ในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๖

๕.๑.๓ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม ตามสมมติฐานการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน ได้แก่ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีผลให้ความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลอื่น ๆ ได้แก่ เพศ และอายุ ไม่พบความแตกต่าง

๕.๑.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า

(๑) ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ปัญหา อุปสรรค พบว่า

- ๑) พระสงฆ์บางรูปยังติดบูหรื ถือเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีให้กับเด็กและเยาวชนที่พบเห็น
- ๒) มีการทำงานทับซ้อนกับหน่วยงานราชการ

๓) วัดส่วนใหญ่เน้นการจัดกิจกรรมเฉพาะในวันธัมมัสสวนะ (วันพระ) ซึ่งไม่ตรงกับวันหยุดเรียนของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ และมีเพียงบางโรงเรียนเท่านั้นที่นำเด็กนักเรียนเข้าวัดทำบุญในวันพระ แต่ก็เป็นส่วนน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนโรงเรียนทั้งหมดในอำเภอ

๔) การทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยไม่ร่วมมือกับสถาบันครอบครัวย่อมไม่เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ พบว่า

๑) ควรเป็นแบบอย่างที่ดีทางความประพฤติ เช่น เลิกบุหรี่ เป็นต้น

๒) ควรประสานการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชน วัด และโรงเรียน เพื่อป้องกันความซ้ำซ้อนในเชิงพื้นที่และเวลา รวมถึงทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานด้วย

๓) ควรปรับปรุงแบบการจัดกิจกรรมการรณรงค์ระดับชุมชน ตัวอย่างเช่น ปรับปรุงรูปแบบจากเทศน์วันพระ เปลี่ยนเป็นการปาฐกถาทางหอกระจายข่าวประจำชุมชนในเวลาเย็น โดยเฉลี่ยสัปดาห์ละ ๑ ครั้งเป็นอย่างน้อย หรืออาจจัดกิจกรรมขึ้นที่วัดโดยมีการเลี้ยงอาหาร และมีกิจกรรมให้เด็ก ๆ ร่วมกันทำร่วมกับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง เป็นต้น

๔) ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสถาบันครอบครัวในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน

(๒) ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ปัญหา อุปสรรค พบว่า

๑) พระสงฆ์เน้นการสอนให้เด็ก ๆ สวดมนต์มากจนเกินไป

๒) การจัดกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมปีละ ๑ ครั้ง ไม่เพียงพอต่อการต่อสู้กับภัยยาเสพติดที่รุกคืบเข้ามาอย่างมากในปัจจุบัน

๓) วัดบางวัดเป็นแหล่งมั่วสุมของวัยรุ่นและคนที่ติดยาเสพติด

๔) ไม่ได้ใช้พื้นที่ของวัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะ พบว่า

๑) ควรเน้นการสอนทำสมาธิในรูปแบบเหมาะสมกับวัยของเด็ก เพื่อฝึกจิตใจให้เข้มแข็ง

๒) ควรร่วมมือกับสถานศึกษาในพื้นที่ขับเคลื่อนโครงการ “โรงเรียนศีล ๕” อย่างต่อเนื่อง

๓) ควรเร่งดำเนินการให้วัดไม่เป็นแหล่งมั่วสุม ให้ได้ชื่อว่าเป็น “วัดสีขาว” ที่ปลอดจากการมั่วสุมของกลุ่มวัยรุ่นในชุมชน

๔) ควรใช้พื้นที่ของวัดเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน โดยร่วมกับโรงเรียนและผู้นำชุมชน เช่น การจัดทำโครงการ “ลานวัด ลานกีฬา” เพื่อต่อต้านยาเสพติด เป็นต้น

๕.๒ อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” มีประเด็นสำคัญซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

๕.๒.๑ บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๘ แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์ส่วนใหญ่ในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี เล็งเห็นโทษและภัยของยาเสพติดที่มีต่อประชาชน ชุมชน และสังคม ดังที่ คัมภีร์พระไตรปิฎกระบุไว้ว่า ยาเสพติด มี ๓ ประเภท คือ สุรา เมรัย และมัชชะ โดยที่สุรา คือ เหล้าที่ได้จากการกลั่นลั่น ๆ ส่วนเมรัย คือ น้ำเมาที่ได้จากการหมัก และประเภทสุดท้าย คือ มัชชะ ของเมา หรือของมีนเมา ทั้ง ๓ ประเภทนี้ ถือเป็นสิ่งเสพติดในทางพระพุทธศาสนา เพราะก่อให้เกิดโทษต่อตนเองและผู้อื่น ด้วยเหตุที่ทำให้ขาดสติได้ กล่าวคือ เมื่อดื่มหรือเสพจนเมามาแล้ว ก็ทำให้ผู้ดื่มหรือเสพยาเสพติดความชั่วได้ทุกอย่างเพราะขาดสติประมาทในการทั้งปวงนั่นเอง นอกจากนี้ ในคัมภีร์ระดับบวรภคกาก็ยังกล่าวถึงโทษของการเสพยาเสพติดหรือ สุราเมรัยและมัชชะไว้มาก เช่น คนเมาสุรา ย่อมไม่รู้ธรรม ไม่รู้ธรรมย่อมทำอันตรายแม้แก่มารดาบิดา แม้แก่พระพุทธเจ้าและเหล่าพระอรหันตสาวก แม้ตายไปแล้วก็ไปสู่ทุคติ และถึงความเป็นคนวิกลจริตไปทุก ๆ ชาติ ฯลฯ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับที่ พันจ่าอากาศเอกบุญเพ็ง หงษา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์พุทธธรรมในหลักสูตรค่ายผู้นำเยาวชนต่อต้านยาเสพติดของกองทัพอากาศ” จากผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรพุทธธรรมในพระพุทธศาสนา สามารถปรับประยุกต์ใช้ได้ในทุกกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กลุ่มเป้าหมายที่เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการนำหลักพุทธธรรมเข้ามาปรับใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ มีความเชื่อในเรื่องของกฎแห่งกรรม การมีกัลยาณมิตร การให้ทาน การรักษาศีล และการเจริญภาวนาว่าเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้ลด ละ เลิกยาเสพติดได้^๑ และสอดคล้องกับที่ พระกาญจนะ ธมมธโร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อใช้แก้ปัญหายาเสพติดในสังคมไทยยุคปัจจุบัน” ผลการวิจัยพบว่า การนำหลักพุทธธรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสังคมไทยนั้นเริ่มต้นด้วยพัฒนาการตามหลักของศีล ซึ่งจะช่วยให้เป็นคนรู้ระเบียบชีวิตของตนเอง รู้จักการอยู่ร่วมกับคนอื่นด้วยการไม่เบียดเบียน ไม่ทำความเดือดร้อน ประพฤติสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์เกื้อกูล มีความรับผิดชอบในหน้าที่ เป็นคนมีอาชาระงาม การพัฒนาจิตใจด้วยการแผ่ระวางความโลภ ความโกรธ ความหลงไหลได้ปลื้มกับคำเชิญชวนของเพื่อนหรือคนที่คุ้นเคยให้ไปมีชีวิตอยู่เกี่ยวกับยาเสพติด^๒

^๑ พันจ่าอากาศเอกบุญเพ็ง หงษา, “การประยุกต์พุทธธรรมในหลักสูตรค่ายผู้นำเยาวชนต่อต้านยาเสพติดของกองทัพอากาศ”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘).

^๒ พระกาญจนะ ธมมธโร, “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อใช้แก้ปัญหายาเสพติดในสังคมไทยยุคปัจจุบัน”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

(๑) ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๘ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ ๙ พระสงฆ์ได้ส่งเสริมพัฒนาพฤติกรรม (ศีล) ให้กับเยาวชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๕ แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์ในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ตระหนักรู้ถึงปัญหายาเสพติดซึ่งถือเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ เนื่องจากนอกจากยาเสพติดก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจของผู้เสพแล้ว ยังนำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัว สังคม และบ่อนทำลายเศรษฐกิจ ความมั่นคงของชาติอีกด้วย ดังนั้น จึงได้มีการแสวงหาความร่วมมือกันกับทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศ และจากต่างประเทศ เพื่อที่จะหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกัน และโดยเฉพาะในส่วน ขององค์กรสงฆ์ เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการรณรงค์ให้หลีกเลี่ยงหรือไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยประพฤติปฏิบัติศีลอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อที่ ๕ เพื่อให้เป็นหลักประกันสุขภาพ ทั้งต่อระดับบุคคล สังคม และประเทศชาติ ฯลฯ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับที่ พงษ์ศักดิ์ สนธิตระกูล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์การแก้ไขปัญหายาจากการละเมิดเบญจศีลข้อที่ ๕ ของเยาวชนไทยตามพุทธวิธี” ผลการวิจัยพบว่า ศีลเป็นข้อปฏิบัติสนับสนุนการละชั่ว ทำดี ทำให้เกิดสภาพการเป็นอยู่ ที่เกื้อกูลแก่การปฏิบัติกิจต่าง ๆ ส่งผลให้สังคมสามารถอยู่ร่วมกันด้วยดี มีความสงบเรียบร้อย ศีลจึงเป็นคำสอนและหลักปฏิบัติที่สำคัญ เป็นหลักประพจน์สำหรับทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อที่ ๕ สุราเมรัยมิชฌมาทัญฐานา เวรมณี คือ เว้นจากการดื่มสุราเมรัยและยาเสพติดซึ่งเป็นประเด็นสำคัญในการวิจัย การที่เยาวชนไทยละเมิดเบญจศีลข้อที่ ๕ เป็นการทำลายสติสัมปชัญญะที่เป็นตัวคุมครองศีล ทำให้เกิดความประมาท ขาดเหตุผล เกิดความวิปริต เพราะยาเสพติดทำให้เยาวชนไม่สามารถควบคุมตนเอง ดังนั้น หากมีการละเมิดศีลข้อที่ ๕ ก็จะส่งผลให้เบญจศีลทั้ง ๕ ข้อ เบื้องต้นถูกละเมิดไปด้วย เมื่อเบญจศีลที่เป็นรากฐานสำคัญเพื่อควบคุมความสุขสงบเรียบร้อยถูกละเมิด สังคมก็ไม่สามารถอยู่ได้^๓ และสอดคล้องกับที่ พันตำรวจตรี มานพ เนียรภาค ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพในการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมือง นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์” จากผลการวิจัยพบว่า เรื่องความร่วมมือกันของภาคเอกชนและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดนั้น ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญกับการออกตรวจและพบปะเยี่ยมเยียนประชาชนในพื้นที่เพื่อรับทราบปัญหา ข้อมูลข่าวสาร และเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนให้เกิดความไว้วางใจ เชื่อมั่น ศรัทธา ขณะเดียวกันควรใช้สื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบและตระหนักถึงโทษพิษภัยของยาเสพติดและสร้างจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมและกระแสดต่อต้านยาเสพติดควบคู่กันไป^๔

^๓ พงษ์ศักดิ์ สนธิตระกูล, “ศึกษาวิเคราะห์การแก้ไขปัญหายาจากการละเมิดเบญจศีลข้อที่ ๕ ของเยาวชนไทยตามพุทธวิธี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

^๔ พันตำรวจตรี มานพ เนียรภาค, “ประสิทธิภาพในการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

(๒) ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ ๑ พระสงฆ์มีบทบาทในการจัดอบรมด้านศีลธรรมในสังคม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๕ แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์ในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ได้มีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมอบรมศีลธรรมแก่เยาวชน และอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน เช่นเดียวกับในอดีตที่ พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญการให้การศึกษาแก่กุลบุตรโดยให้ธรรมะเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตเป็นหลัก หากแต่ในสภาพสังคมปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไป มีการแยกบทบาทในการจัดการศึกษาออกไปจากวัด โดยมอบหมายให้เป็นหน้าที่ของโรงเรียนหรือสถานศึกษาระดับต่าง ๆ แต่โดยแท้จริงแล้ว หน้าที่ในการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาจิตใจของคนในสังคมไทยนั้น ยังคงเป็นบทบาทของพระสงฆ์ในฐานะผู้นำทางจิตวิญญาณ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ฯลฯ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับที่ พระใบฎีกาไพศาล กมฺพสิริ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน ในจังหวัดนครปฐม” จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน ในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมสรุปได้ว่า ครู ผู้ปกครอง และพระสงฆ์ร่วมกันสอนและอบรมเยาวชน เริ่มจากวินัยในใจ ตน ผักผ่อนนอนหลับดี ไม่ให้นักเรียนอยู่ในทฤษฎีหรือวิชาการมากเกินไป ให้นักเรียนได้ลงมือทำ หรือแสดงผลงานในด้านต่าง ๆ ทำให้เกิดระบบการแข่งขันกันปฏิบัติ ปฏิบัติชอบ ให้ได้แสดงโอกาส และนอกจากพ่อแม่ ครูบาอาจารย์แล้ว ธรรมะย่อมสามารถขัดเกลาให้เยาวชนค่อย ๆ เปลี่ยนนิสัยจากการขาดวินัย ไม่มีความรับผิดชอบ ก็หันมารู้หน้าที่มากขึ้น เกิดจิตสำนึกให้กับเยาวชนมากขึ้น และควรชี้ให้เห็นภาพความสุข ความทุกข์ กรรมเวร รวมถึงบาปที่เป็นผลมาจากกระทำผิด และควรทำให้เด็ก ๆ เปลี่ยนทัศนคติให้พวกเขารู้สึกว่ามาเจอกับพระแล้วได้แต่ความรื่นรมย์ แล้วกลับไปใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างสุขใจและสนุกสนานอย่างแท้จริง^๕ และสอดคล้องกับที่ อรอนงค์ วุวงศ์ และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาสถานการณ์และมาตรการการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติดแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดแพร่” จากผลการวิจัยพบว่า มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการต่อต้านยาเสพติด มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดให้กับนักเรียน มีการจัดวิทยากร มาให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด และมีการขอความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หน่วยงานราชการ เอกชน เพื่อช่วยกันดูแลบุตรหลานไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด มีการจัดกิจกรรมประกวด คำขวัญ หรือเรียงความ เพื่อตระหนักถึงภัยของยาเสพติด มีการจัดป้ายนิเทศการเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดและโทษของยาเสพติด และอื่น ๆ ร้อยละ และมีการจัดให้มีผู้นำทางศาสนา อบรมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง^๖

^๕พระใบฎีกาไพศาล กมฺพสิริ, “บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

^๖อรอนงค์ วุวงศ์ และคณะ, “ศึกษาสถานการณ์และมาตรการการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติดแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดแพร่”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙).

๕.๒.๒ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม ตามสมมติฐานการวิจัย ทั้ง ๕ ข้อ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

(๑) เพศ

พบว่า โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เนื่องจาก พระสงฆ์ได้ดำเนินงานในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อประโยชน์สุขแก่คนทุกเพศทุกวัยในสังคมเสมอเหมือนกันด้วยเมตตาธรรม ดังนั้น ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ จึงทำให้เกิดความเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ดังกล่าวนี้อสอดคล้องกับที่ พันตำรวจตรี มาณพ เนียรภาค ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพในการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อประสิทธิภาพในการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับชั้นยศ และอายุราชการ พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้^๗

(๒) อายุ

พบว่า โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เนื่องจาก พระสงฆ์ได้ดำเนินงานในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อประโยชน์สุขแก่คนทุกเพศทุกวัยในสังคมเสมอเหมือนกันด้วยเมตตาธรรม ดังนั้น ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุจึงทำให้เกิดความเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ดังกล่าวนี้อสอดคล้องกับที่ วรรณชัย สุขเจริญ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบบทบาทในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา ชั้นยศ สายงาน สถานภาพสมรส ระยะเวลาปฏิบัติงาน พบว่า บทบาทในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่สถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ทุกข้อ^๘

^๗ พันตำรวจตรี มาณพ เนียรภาค, “ประสิทธิภาพในการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

^๘ วรรณชัย สุขเจริญ, “บทบาทในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

(๓) การศึกษา

พบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เนื่องจาก การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความรู้ความสามารถของมนุษย์ ผู้ใดในการศึกษาจึงเป็นบุคคลที่มีทัศนคติและความคิดที่มีคุณภาพและเป็นระบบ ดังนั้น ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษา จึงทำให้เกิดความเห็นที่แตกต่างกัน ดังกล่าวนี้อ สอดคล้องกับที่ พระสมพิศ สมพิสาโร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านหนองโสน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า สถานภาพส่วนบุคคลด้านการศึกษา มีผลทำให้ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชนบ้านหนองโสน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^๔

(๔) อาชีพ

พบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เนื่องจาก บุคคลบางสาขาอาชีพ อาทิ สาธารณสุขชุมชน ฯลฯ อาจเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องและรับรู้การดำเนินงานการป้องกันปัญหาเสียดชีวิตของพระสงฆ์ในพื้นที่ได้สูงกว่าบุคคลอีกหลากหลายอาชีพ ดังนั้น ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษา จึงทำให้เกิดความเห็นที่แตกต่างกัน ดังกล่าวนี้อ สอดคล้องกับที่ พระครูสุริสุวัฒนาภรณ์ (วินัย ปิยวณโณ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษาชุมชนโคกหม้อพัฒนา อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า อาชีพ มีผลทำให้ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษาชุมชนโคกหม้อพัฒนา อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^๕

(๕) รายได้

พบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เนื่องจาก ประชาชนผู้มีมั่นคงทางการเงินย่อมเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมการป้องกันปัญหาเสียดชีวิตได้มากกว่าผู้ที่มีฐานะทางการเงินไม่มั่นคง ซึ่งต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการหารายได้ให้เพียงพอ ดังนั้น ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ จึงทำให้เกิดความเห็นที่แตกต่างกัน ดังกล่าวนี้อ สอดคล้องกับที่ พระบุญโชค กิตติสาโร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ส่วนประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕^๖

^๔พระสมพิศ สมพิสาโร, “บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านหนองโสน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^๕พระครูสุริสุวัฒนาภรณ์ (วินัย ปิยวณโณ), “บทบาทพระสงฆ์ในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษาชุมชนโคกหม้อพัฒนา อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

^๖พระบุญโชค กิตติสาโร, “ประสิทธิผลการบริหารการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอดำม่วง จังหวัด กาญจนบุรี” มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทั่วไป ดังนี้

๑) พระสงฆ์ควรเป็นแบบอย่างที่ดีทางความประพฤติแก่เด็กและเยาวชน
๒) พระสงฆ์ควรประสานการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชน วัด และโรงเรียน เพื่อป้องกัน ความซ้ำซ้อน

๓) พระสงฆ์ควรร่วมมือกับสถานศึกษาในพื้นที่ขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนศีล ๕ อย่าง ต่อเนื่อง

๔) พระสงฆ์ควรส่งเสริมให้มีการใช้พื้นที่ของวัดเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑) การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดระหว่างคณะสงฆ์กับภาครัฐ

๒) การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังยาเสพติด

๓) การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรอบรมคุณธรรมจริยธรรม สำหรับผู้ต้องขังคดียาเสพติด

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กนิษฐา ไทยกล้า. ประเภทสารเสพติด. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๘.

กลุ่มงานตรวจยาเสพติด กองพิสูจน์หลักฐานกลาง. รายงานผลการดำเนินงานโครงการเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจพิสูจน์พืชกระท่อมและการเตรียมมาตรฐานสำคัญที่พบในพืชกระท่อม. กรุงเทพมหานคร: กองพิสูจน์หลักฐานกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ๒๕๕๘.

กัลยา วานิชย์บัญชา. สถิติสำหรับงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

โกศล วงศ์สวรรค์. ปัญหาสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: รวมสาส์น, ๒๕๔๓.

คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. การปกครองคณะสงฆ์ไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

_____. สถิติเบื้องต้นและการวิจัย : Basic Statistics and Research. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

คณาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร: ชวนการพิมพ์, ๒๕๔๐.

คณาจารย์โรงพิมพ์เลียงเชียง. หนังสือเรียนนักเรียนชั้นตรี ฉบับมาตรฐาน บูรณาการชีวิต วิชาพุทธประวัติ. กรุงเทพมหานคร: เลียงเชียง, ๒๕๔๙.

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ. สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๘.

ณรงค์ เสียงประชา. มนุษย์กับสังคม. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮาส์, ๒๕๔๑.

ทรงเกียรติ ปิยะกะ และเวทิน ศันสนีย์เวช. ยัมสู่เรียนรู้ยาเสพติด. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๒.

ธงชัย สันติวงษ์. การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓.

นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์. ทฤษฎีและการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- บรรจบ บรรณรุจิ. **อสีติมหาสาวก**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.
- ปกรณ์ คุณารักษ์. **ปัญหาสังคม**. ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา, ๒๕๔๖.
- ประกอบ กรรณสูตร. **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: ด้านสุขภาพการพิมพ์, ๒๕๔๒.
- ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง และคณะ. **สังคมและวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.
- ปราชญา กล้าผจญ. **พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๐.
- พระคันธสาราภิวังค์. **อภิธัมมัตถสังคหะและปรมัตถทีปนี**. กรุงเทพมหานคร: ไทยรายวันกราฟฟิคเพเลท, ๒๕๔๖.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). **สถานการณ์พระพุทธศาสนาพลิกหายหน้าเป็นพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๘.
- พระธรรมวโรดม (บุญมา คุณสมปนโน). **คู่มือพระอุปัชฌาย์**. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร: สหภาพพัฒนาการพิมพ์, ๒๕๔๐.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). **ภูมิธรรมชาวพุทธ**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมมิก จำกัด, ๒๕๕๒.
- _____. **พจนานุกรมศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๔. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ธนัชการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๓.
- พระพุทธโฆษาจารย์. **พระธัมมปทฎกถา (จตุตถภาโค)**. แปลโดย มหามกุฏราชวิทยาลัย. พิมพ์ครั้งที่ ๑๔. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๔.
- พระราชวรมนี (ประยูร ธมฺมจิตโต). **รวมปาฐกถาธรรม พระพุทธศาสนาในโลกยุคโลกาภิวัตน์**. กรุงเทพมหานคร: ศยาม, ๒๕๔๑.
- พวงเพชร สุรัตน์กวีกุล. **มนุษย์กับสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๑.
- พัทธา สายหู. **กลไกของสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.
- พิทยา บวรวัฒนา. **รัฐประศาสนศาสตร์ ทฤษฎีและแนวการศึกษา (ค.ศ.๑๙๗๐-ค.ศ.๑๙๘๐)**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๗. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- พุทธชาติ คำสำโรง. **พระสงฆ์กับการส่งเสริมเยาวชนและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด**. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น, ๒๕๔๙.
- มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **หลักพุทธธรรมในการดำเนินชีวิต**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. **มนุษย์กับสังคม หน่วยที่ ๑-๗**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๖.
- ยนต์ ชุ่มจิต. **ความเป็นครู**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. พรินต์ติ้งเฮาส์, ๒๕๕๐.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๖.
- วรรณสิทธิ ไวทยะเสวี. คู่มือการศึกษาพระอภิธรรมมัตถสังคหะ ปริเฉทที่ ๕ วิถีมุตตสังคหวิภาค. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิแนบมหานีรานนท์, ม.ป.ป..
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. ทฤษฎีและการปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต, ๒๕๔๓.
- สนธยา พลศรี. หลักสังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๔๕.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.
- _____. ทฤษฎีสังคมวิทยา : เนื้อหาและแนวทางการใช้ประโยชน์เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.
- สำลี รักสุทธี. มงคลชีวิต ๓๘. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาการศึกษา, ๒๕๔๑.
- สินชัย วสุนธรา (แปล). ยาเสพติด เลิกเองก็ได้. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลสหประชาพานิชย์, ๒๕๔๔.
- สุดา ภิรมย์แก้ว. มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพมหานคร: โครงการวิชาบูรณาการหมวดการศึกษาทั่วไป สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.
- สุพรรณ บุรณากาญจน์. คู่มือตำรวจเล่ม ๒. กรุงเทพมหานคร: กองบัญชาการศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ม.ป.ป..
- สุพัฒน์ อีระเวชเจริญชัย. ยาและสิ่งเสพติดให้โทษ. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓.
- สุพัตรา สุภาพ. สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ ๑๙. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๐.
- แสง จันทรงาม. พุทธศาสนวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร: สร้างสรรค์บุ๊คส์, ๒๕๕๔.
- แสง อุดมศรี. การปกครองคณะสงฆ์ไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป..

(๒) บทความ :

- เชษฐา พวงหัตถ์. “ทฤษฎีสังคมและการทำความเข้าใจสถานะสมัยใหม่ของแอนโธนี กิดเดนส์”.
วารสารร่วมพฤษ. ปีที่ ๒๖ (ตุลาคม ๒๕๕๐-มกราคม ๒๕๕๑): ๙.
- แพทย์หญิงยาใจ อภิบุญโยภาส และนายแพทย์วินัย วานานุกุล. “ภาวะพิษจากกัญชา”. จุลสารพิษวิทยา.
ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๕๒): ๔.
- ศรีสุภา แก้วประพาฬ. “บุหรี่ยาเสพติดในภาวะเศรษฐกิจวิกฤติ”. ไกล่หมอ. ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๑๐ (ตุลาคม ๒๕๔๑): ๕๓-๕๔.
- สุวพัทธ์ พนมวัน ณ อยุธยา. “ยาอี ยาเลิฟ มหันตภัยตัวใหม่”. ไกล่หมอ. ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๑๐ (ตุลาคม ๒๕๔๑): หน้า ๕๒.

บรรณานุกรม (ต่อ)

อรรถพร ฌ โพรี่. “ปัญหาอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำยาเสพติดเข้าประเทศ ฯ”. ใน วารสารวิทยบริการ. ปีที่ ๒๔ ฉบับที่ ๔ (ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๕๖): ๑๓-๑๔.

(๓) งานวิจัย/วิทยานิพนธ์ :

จิตติมา เสนาไชย. “บทบาทวัดในการส่งเสริมสุขภาพชุมชน: กรณีศึกษาวัดพระธาตุดอยสะเก็ดจังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

ช่อลดา พันธูเสนา และคณะ. “รายงานชุดโครงการวิจัย เรื่อง สภาพปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางการแก้ไขของการใช้สารเสพติดในประชากรภาคใต้”. รายงานการวิจัย. สำนักวิจัยและพัฒนา: มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์, ๒๕๔๗.

ทัศนีย์ ฉ่ำพิรุณ. “บทบาทและหน้าที่ของสตรีในฐานะผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของครอบครัวตามแนวพระพุทธศาสนา: ศึกษาเฉพาะกรณีแม่บ้านทหารอากาศ”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พงษ์ศักดิ์ สนธิตระกูล. “ศึกษาวิเคราะห์การแก้ไขปัญหายาเสพติดจากกรณีศึกษาข้อที่ ๕ ของเยาวชนไทยตามพุทธวิธี”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

พระกาญจนา ธมฺมธโร. “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อใช้แก้ปัญหายาเสพติดในสังคมไทยยุคปัจจุบัน”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

พระครูปลัดทะเล มหณฺณโว. “บทบาทของพระวินยธิการตามทัศนะของพระสงฆ์ในเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พระครูวิสุทธิสรคุณ (วิจิต วิจิโต). “บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการสอนคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหา บัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระครูสมุห์มงคล สิริมงคล. “บทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนในอำเภอมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระครูสิงห์แก้ว วชิรธมฺโม. “บทบาทของผู้สูงอายุในการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา: ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลเหล่ายาว อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

บรรณานุกรม (ต่อ)

พระครูสิริสุวัฒนาภรณ์ (วินัย ปิยวณฺโณ). “บทบาทพระสงฆ์ในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษาชุมชนโคกหม้อพัฒนา อำเภอมะนังราชบุรี จังหวัดราชบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

พระบุญโชค กิตติสารโร. “ประสิทธิผลการบริหารการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง อำเภอมะนังราชบุรี จังหวัดราชบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

พระใบฎีกาไพศาล กมฺพสิริ. “บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

พระสมพิศ สมพิสารโร. “บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านหนองโสน อำเภอมะนัง จังหวัดเพชรบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระสมุห์พรเทพ ภวธมฺโม. “บทบาทการทำขวัญนาคในการเผยแผ่ธรรมะแก่ประชาชนของนายชินกร ไกรลาศ (ชิน ฝ่ายเทศ)”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

พันจ่าอากาศเอกบุญเพ็ง หงษา. “การประยุกต์พุทธธรรมในหลักสูตรค่ายผู้นำเยาวชนต่อต้านยาเสพติดของกองทัพอากาศ”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

พันตำรวจตรี มานพ เนียรภาค. “ประสิทธิภาพในการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

วรรณชัย สุขเจริญ. “บทบาทในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

อรอนงค์ วุวงศ์ และคณะ. “ศึกษาศาสนาการณและมาตรการการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติดแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดแพร่”. **รายงานการวิจัย**. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

(๔) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ :

สำนักงานจังหวัดกาญจนบุรี. **แผนพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๘-พ.ศ. ๒๕๖๑**. กาญจนบุรี: สำนักงานจังหวัดกาญจนบุรี, ๒๕๕๘. (อัดสำเนา).

บรรณานุกรม (ต่อ)

สำนักยุทธศาสตร์. แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๒.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.),
๒๕๕๘. (อัสสำเนา).

(๕) เว็บไซต์ :

กูเกิลแมพ (Google Maps). อำเภอท่าม่วง. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [http:// www.google.co.th/maps/place/อำเภอ+ท่าม่วง+กาญจนบุรี](http://www.google.co.th/maps/place/อำเภอ+ท่าม่วง+กาญจนบุรี). [๙ กันยายน ๒๕๕๙].

วิกิพีเดีย พจนานุกรมเสรี. “อำเภอท่าม่วง”. [ออนไลน์]. < <https://th.wikipedia.org/wiki/อำเภอท่าม่วง> >. [๑๕ กันยายน ๒๕๕๙].

สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี. “ข้อมูลด้านสงฆ์”. [ออนไลน์]. <<http://kri.onab.go.th/>>. [๑๕ กันยายน ๒๕๕๙].

อำเภอท่าม่วง. “จำนวนหมู่บ้าน ประชากร”. [ออนไลน์]. < <http://www.thamuang-kan.go.th/about> >. [๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๐].

(๖) การสัมภาษณ์ :

พระครูกาญจนสุตาคม. เจ้าคณะอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

พระมหานายชัย ชยพล. เลขาธิการเจ้าคณะอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. ๖ ธันวาคม ๒๕๖๐.

พระครูวิสุทธิกาญจนคุณ. เจ้าคณะตำบลเขาน้อย อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. ๗ ธันวาคม ๒๕๖๐.

พระครูโสภณกาญจนกิจ. เจ้าคณะตำบลม่วงชุม อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐.

พระครูสุจิตกาญจนคุณ. เจ้าคณะตำบลหนองตากยา เขต ๑ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. ๙ ธันวาคม ๒๕๖๐.

พระครูสุกิจกาญจนสาร. เจ้าคณะตำบลรางสาตี อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๐.

นายอธิสรร์ อินทร์ตรา. นายอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

พ.ต.อ.ภคณ เล็กท่าไม้. ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

นายวาทีต มาไพศาลสิน. ปลัดอำเภอท่าม่วง (ฝ่ายความมั่นคง) จังหวัดกาญจนบุรี. ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

นายต้อง ว่องไวกริยา. นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

นายอนันต์ แม้นทิม. นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาน้อย อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๐.

นายชัยยา กลีบเมฆ. กำนันตำบลรางสาตี อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๐.

บรรณานุกรม (ต่อ)

๒. ภาษาอังกฤษ

David B. Brinkerhoff and Lynn K. White. **Sociology**. New York: West Publishing Company, 1985.

G. Moorhead, R.W. Griffin. **Organizational Behavior : Managing People and Organizations**. New Delhi, Virenda Kumar Arya: AITBS Publishers, 2001.

Richard Cheener and Wallace. **Sociology**. California: Allyn and Bacon, 1989.

Rodney Stark. **Sociology**. 4th ed.. California: Wadsworth Publishing Company, 1992.

Schermerhorn et. al... **Managing Organizational Behavior**. 4th ed.. New York: John Wiley & Sons, 1991.

Stephen P. Robbins. **Organizational Behavior**. 7th ed. New Jersey: Prentice Hall, 1996.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ.๖๑๐๕.๒/๗๔๓

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

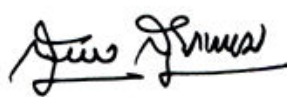
นมัสการ พระสมุทรชิโรโสณ,ดร.

เนื่องด้วย พระครูโสภณกาญจนาวชิรมณฺเฑียร ฉายา อภิวฑฒโน รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๓๐๒๐๕๐๐๓ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนาพระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระสมุทรชิโรโสณ, ดร.)
พ.๖ ก.ย. ๖๐

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ สุยะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูโสภณกาญจนาวชิรมณฺเฑียร ฉายา อภิวฑฒโน
โทรศัพท์ติดต่อ ๐๘๑๑-๗๕๗-๒๗๒๘

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ.๖๑๐๕.๒/๗๔๓

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

นมัสการ พระมหากษัตริย์ ธรรมโม,ดร.

เนื่องด้วย พระครูโสภณกาญจนากวีวัฒน์ ฉายา อภิวิฑูณโน รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๓๐๒๐๕๐๐๓ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนาพระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ตรงต่อ
นายทศพร
๑๕ ก.ย. ๖๐

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูโสภณกาญจนากวีวัฒน์ ฉายา อภิวิฑูณโน

โทรศัพท์ติดต่อ ๐๘๑-๗๕๗-๒๗๒๘

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ.๖๑๐๕.๒/๗๙๓

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

นมัสการ พระครูวาทีวัฒน์,ดร.

เนื่องด้วย พระครูโสภณกาญจนวิวัฒน์ ฉายา อภิวิฑูโน รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๓๐๒๐๕๐๐๓ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนาพระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ตรวจแล้ว

พระครูวาทีวัฒน์,ดร.
(พระครูวาทีวัฒน์, ดร.)

30 ก.ย. ๖0

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูโสภณกาญจนวิวัฒน์ ฉายา อภิวิฑูโน

โทรศัพท์ติดต่อ ๐๘๑-๗๕๗-๒๗๒๘

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ.๖๑๐๕.๒/๗๔๓

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

นมัสการ พระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทศโต,ดร.

เนื่องด้วย พระครูโสภณกาญจนวิวัฒน์ ฉายา อภิวิฑูณโน รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๐๓ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนาพระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ตรวจแก้ไขเรียบร้อยแล้ว

Chattana

พระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทศโต, ๙

๒๕ / ๙ / ๖๐

Surat Suthaporn

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาและศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูโสภณกาญจนวิวัฒน์ ฉายา อภิวิฑูณโน

โทรศัพท์ ๐๘๑-๗๕๗-๒๗๒๘

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๓๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ.๖๑๐๕.๒/๗๔๓

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เรียน ผศ.ดร.ธิตุฒิ หนัมนี

เนื่องด้วย พระครูโสภณกาญจนาวชิรณฺ ฌายา อภิวฑฒโน รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๐๓ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูโสภณกาญจนาวชิรณฺ ฌายา อภิวฑฒโน
โทรศัพท์ ๐๘๑-๗๕๗-๒๗๒๘

๑๘ ก.ย. ๖๐

ภาคผนวก ข
ผลการหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ค่าดัชนีความสอดคล้อง
(IOC : Index of Item-Objective Congruence)

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

ผู้เชี่ยวชาญ :

๑) พระสมุทรวรวิโรโสภณ, ดร.

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ ๑

๒) พระมหากังวาล อธิธมโม, ดร.

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ ๒

๓) พระครูวาทีวรัฒน์, ดร.

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ ๓

๔) พระครูสังฆรักษ์ทรงพรพรณ ชยทตฺโต, ดร.

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ ๔

๕) ผศ.ดร.ธิติวุฒิ หมั่นมี

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ ๕

ข้อ	รายการ	ดุลยพินิจผู้เชี่ยวชาญ/ท่านที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	๑. ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด								
๑	พระสงฆ์มีการส่งเสริมให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	พระสงฆ์มีการส่งเสริมให้เยาวชนได้รับการอบรมด้านปัญหายาเสพติด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	พระสงฆ์มีการส่งเสริมให้เยาวชนในชุมชนห่างไกลยาเสพติด	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๔	พระสงฆ์เป็นผู้นำในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	พระสงฆ์มีบทบาทในการส่งเสริมศีลธรรมต่อเยาวชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	คุณยพินิจผู้เชี่ยวชาญ/ท่านที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๖	พระสงฆ์มีการส่งเสริมการเผยแผ่หลักธรรมทางพุทธศาสนาให้กับเยาวชน	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๗	พระสงฆ์มีบทบาทหน้าที่และช่วยเหลือเยาวชนเพื่อหลีกเลี่ยงยาเสพติด	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๘	พระสงฆ์ได้ส่งเสริมให้เยาวชนเป็นคนดีมีศีลธรรม	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๙	พระสงฆ์ได้ส่งเสริมพัฒนาพฤติกรรม (ศีล) ให้กับเยาวชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๐	พระสงฆ์ได้พัฒนาด้านจิตใจ (สมาธิ) เช่น ความเข้มแข็ง มั่นคงของจิตใจและสภาพจิตที่ดียามรวมทั้งความสุข	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๑	พระสงฆ์มีส่วนร่วมสำรวจปัจจัยที่มีผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบและทั้งภายในและภายนอกต่อการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๑๒	พระสงฆ์นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจปัจจัยที่ส่งผลกระทบไปใช้ในการวางแผนรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๓	พระสงฆ์มีการกำกับ ติดตาม ให้มีการดำเนินงานตามแผนรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ได้วางไว้	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๑๔	พระสงฆ์มีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ได้วางไว้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	คุณยพินิจผู้เชี่ยวชาญ/ท่านที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑๕	พระสงฆ์นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปใช้ในการวางแผนในวงรอบถัดไป	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
	๒. ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด								
๑	พระสงฆ์มีบทบาทในการจัดอบรมด้านศีลธรรมในสังคม	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๒	พระสงฆ์มีบทบาทและส่งเสริมให้เยาวชนรู้จักโทษภัยยาเสพติด	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๓	พระสงฆ์มีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	พระสงฆ์ได้ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้เยาวชนหลีกเลี่ยงยาเสพติด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	พระสงฆ์ได้ส่งเสริมและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจให้เยาวชนโดยการฝึกบําเพ็ญทางจิตภาวนา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖	พระสงฆ์ปลูกฝังจริยธรรมให้เยาวชนมีเจตคติที่ดีต่อพระพุทธศาสนา	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๗	พระสงฆ์มีบทบาทให้เยาวชนได้เรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๘	พระสงฆ์มีบทบาทได้พัฒนาจิตสำนึกที่ดีงามสำหรับการพัฒนาตนและสังคมให้แก่เยาวชนเพื่อแก้ปัญหายาเสพติด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	กลยุทธ์ผู้เชี่ยวชาญ/ท่านที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๙	พระสงฆ์มีบทบาทส่งเสริมให้เยาวชนฝึกทักษะความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองสังคมและประเทศชาติเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๐	พระสงฆ์มีบทบาทด้านการอบรมคุณธรรมจริยธรรมและส่งเสริมให้เยาวชนเป็นคนดีและห่างไกลยาเสพติด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๑	พระสงฆ์มีส่วนร่วมสำรวจปัจจัยที่มีผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบและทั้งภายในและภายนอกต่อการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๑๒	พระสงฆ์นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจปัจจัยที่ส่งผลกระทบไปใช้ในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๑๓	พระสงฆ์มีการกำกับ ติดตาม ให้มีการดำเนินงานตามแผนการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๑๔	พระสงฆ์มีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ได้วางไว้	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๑๕	พระสงฆ์นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปใช้ในการวางแผนในวงรอบถัดไป	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้

ภาคผนวก ค
ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha coefficient)

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา [Alpha coefficient]

สารนิพนธ์ บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
 ผู้วิจัย พระครูโสภณกาญจนาวีวัฒน์ (สมาน อภิวิฑฒโน)

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	116.5172	387.9729	.8244	.9809
A2	116.5862	383.2512	.9180	.9804
A3	116.6552	385.6626	.8869	.9806
A4	116.6552	383.2340	.8706	.9806
A5	116.4828	384.9015	.8599	.9807
A6	116.5517	389.3276	.7518	.9812
A7	116.6897	385.8645	.8565	.9807
A8	116.379	392.8867	.6554	.9816
A9	116.5862	390.9655	.7165	.9813
A10	116.5862	391.3941	.7479	.9812
A11	116.7241	391.6355	.6947	.9814
A12	116.7931	393.0985	.5869	.9820
A13	116.8621	388.8374	.7261	.9813
A14	116.8276	386.5049	.7359	.9813
A15	116.7586	386.1897	.7360	.9813
B1	116.5172	387.1872	.7630	.9812
B2	116.5862	387.5369	.7837	.9811
B3	116.6897	383.9360	.8306	.9808
B4	116.6552	383.5911	.8599	.9807
B5	116.6552	387.3054	.7493	.9812
B6	116.5517	384.9704	.8055	.9810
B7	116.5172	389.4729	.7747	.9811
B8	116.6207	386.0296	.8512	.9808
B9	116.5517	386.1847	.8527	.9807
B10	116.4483	389.1133	.8586	.9808
B11	116.6552	386.5911	.8563	.9807
B12	116.7586	384.6897	.8543	.9807
B13	116.5517	387.5419	.8585	.9807
B14	116.8276	388.9335	.7766	.9811
B15	116.7586	384.9039	.8074	.9809

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 30

Alpha = .9816

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๔๕

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์
ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๘๘๖-๓๑๕๕ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๑, ๒๑๓๔

๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตเคราะห้เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม
เรียน กำนันตำบลพงดึก
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูโสภณกาญจนวิวัฒน์ ฉายา อภิวิฑฒโน รหัสประจำตัวนิสิต
๕๕๓๐๒๐๕๐๐๓ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดใน
อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากบุคลากรในหน่วยงานของ
ท่านจึงขออนุญาตเคราะห้จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อ
ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามในการวิจัยซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธ
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็น
อย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห้จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห้

ขอแสดงความนับถือ

พระเทพ วัณเพ็ญ
(นายพรเทพ วัณเพ็ญ)
กำนันตำบลพงดึก
13/11/60

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูโสภณกาญจนวิวัฒน์ ฉายา อภิวิฑฒโน
โทรศัพท์ ๐๘๑-๗๕๗-๒๗๒๘

ที่ ศธ ๖๓๐๕.๒/๘๙๒

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธาราม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
อยุธยา : หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังนก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๘๘๖-๓๑๕๕ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้บันทึกเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายอิสรศักดิ์ อินทร์ตรา นายอำเภอท่าม่วง
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูโสภณกาญจนภิวัฒน์ ฉายา อภิวิฑฒโน รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๐๓ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากประชาชนในเขตพื้นที่ของท่านเพื่อการนี้จึงใคร่ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูโสภณกาญจนภิวัฒน์ ฉายา อภิวิฑฒโน
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๑-๗๕๗-๒๗๒๘

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๔๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๕ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอมโนรมย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๓๐, ๒๑๓๓๗, ๒๑๓๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 นามัสการ พระครูภาณุจันทราคม เจ้าคณะอำเภอท่าม่วง เจ้าอาวาสวัดวังขนายทายิการาม
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูโสภณภาณุจนาภิวัฒน์ ฉายา อภิวิฑฒโน รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๓๐๒๐๕๐๐๓ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

พระครูภาณุจนาภิวัฒน์
พระครูโสภณภาณุจนาภิวัฒน์
พระครูภาณุจนาภิวัฒน์

นามัสการด้วยความเคารพ

ดร.สุรพล สุธะพรหม

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูโสภณภาณุจนาภิวัฒน์ ฉายา อภิวิฑฒโน
 โทรติดต่อ. ๐๘๑-๗๕๗-๒๓๒๘

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๙๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์
ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังนก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้บันทึกเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ พระมหานายชัย ขยพล เลขานุการเจ้าคณะอำเภอท่าม่วง วัดวังขนายทายิการาม
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูโสภณกาญจนภิวัฒน์ ฉายา อภิวิฑฒโน รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๐๓ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นที่ต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสมการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

มีมติให้ (ส.พ.ร.)
พระมหานายชัย
พระมหานายชัย

นมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูโสภณกาญจนภิวัฒน์ ฉายา อภิวิฑฒโน

โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๑-๗๕๗-๒๓๒๘

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๔๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์

ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ยาว : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไญ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้บันทึกเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 นมัสการ พระครูวิสุทธิญาณคุณ เจ้าคณะตำบลเขาน้อย เจ้าอาวาสวัดมโนธรรมาราม
 สิ่งส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูโสภณกาญจนากิวิวัฒน์ ฉายา อภิวิฑฒโน รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๓๐๒๐๕๐๐๓ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูโสภณกาญจนากิวิวัฒน์ ฉายา อภิวิฑฒโน

โทรศัพท์ต่อ, ๐๘๑-๗๕๗-๒๗๒๘

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๙๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนาศาสตร์

ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ระยะ : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังนกน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๖๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้บันทึกข้อมูลเพื่อการวิจัย
 นมัสการ พระครูโสภณกาญจนกิจ เจ้าคณะตำบลม่วงชุม เจ้าอาวาสวัดถ้ำเสือ
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูโสภณกาญจนกิจวิวัฒน์ ฉายา อภิวิฑฒโน รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๐๓ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นมัสการมาด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนาศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูโสภณกาญจนกิจวิวัฒน์ ฉายา อภิวิฑฒโน

โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๑-๗๕๗-๒๗๒๘

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๔๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาวิทยาศาสตร์

ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอมโนรมย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๓๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้สิทธิเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 นมัสการ พระครูสุจิตกาณฺจนคุณ เจ้าคณะตำบลหนองตากยา
 เจ้าอาวาสวัดหนองตากยาอภัยสิทธิ์
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูโสภณกาญจนาวินิจฉัย ฉายา อภิวิฑฺฒโน รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๓๐๒๐๕๐๐๓ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอนาทม จังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้สิทธิดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

อนันต์ ทรัพย์
 นิสิตหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

นมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาวิทยาศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูโสภณกาญจนาวินิจฉัย ฉายา อภิวิฑฺฒโน

โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๑-๗๕๗-๒๗๒๘

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๙๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนา

ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมนาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่อา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังนก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้สืบเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 นมัสการ พระครูสุกิจกาญจนสาร เจ้าคณะตำบลรางสาสี่ เจ้าอาวาสวัดเขารวมอุทยาน
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูโสภณกาญจนวิวัฒน์ ฉายา อภิวิฑูโน รัชสประจักษ์วินิต
 ๕๙๓๐๒๐๕๐๐๓ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหา
 จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดใน
 อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นที่ต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
 ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้สืบดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
 วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
 ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสมการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

พระครูสุกิจกาญจนสาร
เจ้าคณะตำบลรางสาสี่

นมัสการมาด้วยความเคารพ

สุรพล สุธะพรหม

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนา

ผู้ประสานงาน : พระครูโสภณกาญจนวิวัฒน์ ฉายา อภิวิฑูโน
 โทรติดต่อน. ๐๘๑-๗๕๗-๒๗๒๘

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๔๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์
ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธาราม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓๑๑๗๐
โทร. ๐๒-๘๘๖-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้สิทธิเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายอิสรศักดิ์ อินทร์รา นายอำเภอท่าม่วง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูโสภณกาญจนภิวัฒน์ ฉายา อภิวิฑฒโน รหัสประจำตัวนิสิต
๕๙๓๐๒๐๕๐๐๓ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดใน
อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บัณฑิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

- อภิวิฑฒโน
๑๕

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูโสภณกาญจนภิวัฒน์ ฉายา อภิวิฑฒโน
โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๑-๗๕๗-๒๗๒๘

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๔๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนา
ภาควิชาปรัชญา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
อยุธยา : ๗๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังนก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๕๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้บันทึกข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน พันตำรวจเอก ภัคภณ เล็กท่าไม้ ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรท่าม่วง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูโสภณกาญจนภิวัฒน์ ฉายา อภิวิมลโน รัทสประจักษ์วินิต
๕๔๓๐๒๐๕๐๐๓ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดใน
อำเภوتاม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

พ.ด.อ. (ภัคภณ เล็กท่าไม้)
กก.ส.ท.ม.ท.ม.ท.

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนา

ผู้ประสานงาน : พระครูโสภณกาญจนภิวัฒน์ ฉายา อภิวิมลโน

โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๑-๗๕๗-๒๗๒๘

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๔๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์

ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคัมภัสร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอมโนรมย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๑๗

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้สืบเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เรียน นายวาทีต มาไพศาลสิน ปลัดอำเภอท่าม่วง (ฝ่ายความมั่นคง)
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูโสภณกาญจนภิวัฒน์ ฉายา อภิวิฑูณโน รัทสประจำตวันนิสิต
 ๕๔๓๐๒๐๕๐๐๓ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหา
 จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมใน
 อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นที่ต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
 ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้สืบดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
 วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ในทำนองนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูโสภณกาญจนภิวัฒน์ ฉายา อภิวิฑูณโน

โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๑-๗๕๗-๒๓๒๘

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๔๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุดาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่เยื้อง : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังนก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๓๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เรียน นายต๋อง ว่องไวกริยา นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองตากยา
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูโสภณกาญจนาวินัย ฉายา อภิวิฑูโน รหัสประจำตัวนิสิต ๕๔๓๐๒๐๕๐๐๓ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ชันทอง อึ้ง
 (ต๋อง ว่องไวกริยา)

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูโสภณกาญจนาวินัย ฉายา อภิวิฑูโน

โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๑-๗๕๗-๒๓๖๘

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๙๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์

ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒๒-๓๑๕๕ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เรียน นายอนันต์ แม้นทิม นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาน้อย
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูโสภณกาญจนากิวิวัฒน์ ฉายา อภิวิฑูโน รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๐๓ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นที่ต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระครูโสภณกาญจนากิวิวัฒน์ ฉายา อภิวิฑูโน

โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๑-๗๕๗-๒๗๒๘

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๔๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนา
ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
อยุธยา : หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังนก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๑๑๗๐
โทร. ๐๒-๘๘๐-๑๑๕๕ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้สัณนิษฐานเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายชัยยา กลีบเมฆ กำนันตำบลรางสาส์
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูโสภณกาญจนาวชิรวัฒน์ ฉายา อภิวิมลโน รัทสประจำตัวนิสิต
๕๔๓๐๒๐๕๐๐๓ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดใน
อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้สัณนิษฐานดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

อภัยวงษ์ชัยนันท์

๙๙/๙ ๑๖/๒๕๖๐

ขอแสดงความนับถือ

ดร.สุรพล สุธะพรหม

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนา

ผู้ประสานงาน : พระครูโสภณกาญจนาวชิรวัฒน์ ฉายา อภิวิมลโน
โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๑-๗๕๗-๒๗๒๘

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง
บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ
 - ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
 - ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
๒. โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ
๓. ข้อมูลที่ได้จากท่านในครั้งนี้ผู้วิจัยจะเป็นความลับ จึงไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อท่านโดยผู้วิจัยจะนำผลมาใช้ในการวิจัย เท่านั้น
๔. การตอบแบบสอบถามของท่านเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด ที่จะทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้

ขออนุโมทนาในความร่วมมือตอบแบบสอบถามนี้

พระครูโสภณกาญจนาภิวัฒน์ (สมาน อภิวิฑฺฒโน)
นิสิตปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑: ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับตัวท่าน

๑. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

๒. อายุ

☐ ๑๘-๓๐ ปี

☐ ๓๑-๔๐ ปี

☐ ๔๑-๕๐ ปี

☐ ๕๑-๖๐ ปี

☐ มากกว่า ๖๐ ปีขึ้นไป

๓. การศึกษา

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี

☐ ปริญญาตรี

☐ สูงกว่าปริญญาตรี

๕. อาชีพ

☐ รับราชการ

☐ รัฐวิสาหกิจ

☐ เกษตรกรรม

☐ เจ้าของกิจการ

☐ ค้าขาย

☐ รับจ้าง

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)

๕. รายได้ต่อเดือน

☐ ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท

☐ ๑๐,๐๐๐-๒๐,๐๐๐ บาท

☐ มากกว่า ๒๐,๐๐๐ บาท

ตอนที่ ๒: แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ว่าอยู่ในระดับใด ตามความเป็นจริง โดยกำหนดระดับคะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง มีความคิดเห็น อยู่ในระดับ มากที่สุด

๔ หมายถึง มีความคิดเห็น อยู่ในระดับ มาก

๓ หมายถึง มีความคิดเห็น อยู่ในระดับ ปานกลาง

๒ หมายถึง มีความคิดเห็น อยู่ในระดับ น้อย

๑ หมายถึง มีความคิดเห็น อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ข้อ	บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
	๑. ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
๑	พระสงฆ์มีการส่งเสริมให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
๒	พระสงฆ์มีการส่งเสริมให้เยาวชนได้รับการอบรมด้านปัญหายาเสพติด					
๓	พระสงฆ์มีการส่งเสริมให้เยาวชนในชุมชนห่างไกลยาเสพติด					
๔	พระสงฆ์เป็นผู้นำในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
๕	พระสงฆ์มีบทบาทในการส่งเสริมศีลธรรมต่อเยาวชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
๖	พระสงฆ์มีการส่งเสริมการเผยแพร่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้กับเยาวชน					
๗	พระสงฆ์มีบทบาทหน้าที่และช่วยเหลือเยาวชนเพื่อหลีกเลี่ยงยาเสพติด					
๘	พระสงฆ์ได้ส่งเสริมให้เยาวชนเป็นคนดีมีศีลธรรม					

ข้อ	บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติด ในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
๙	พระสงฆ์ได้ส่งเสริมพัฒนาพฤติกรรม (ศีล) ให้กับเยาวชน					
๑๐	พระสงฆ์ได้พัฒนาด้านจิตใจ (สมาธิ) เช่น ความเข้มแข็ง มั่นคงของจิตใจและสภาพจิตที่ดียิ่งรวมทั้งความสุข					
๑๑	พระสงฆ์มีส่วนร่วมสำรวจปัจจัยที่มีผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบและทั้งภายในและภายนอกต่อการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
๑๒	พระสงฆ์นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจปัจจัยที่ส่งผลกระทบไปใช้ในการวางแผนรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
๑๓	พระสงฆ์มีการกำกับ ติดตาม ให้มีการดำเนินงานตามแผนรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ได้วางไว้					
๑๔	พระสงฆ์มีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ได้วางไว้					
๑๕	พระสงฆ์นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปใช้ในการวางแผนในวงรอบถัดไป					
	๒. ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
๑	พระสงฆ์มีบทบาทในการจัดอบรมด้านศีลธรรมในสังคม					
๒	พระสงฆ์มีบทบาทและส่งเสริมให้เยาวชนรู้ถึงโทษภัยยาเสพติด					
๓	พระสงฆ์มีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					

ข้อ	บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติด ในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
๔	พระสงฆ์ได้ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้เยาวชนหลีกเลี่ยงยาเสพติด					
๕	พระสงฆ์ได้ส่งเสริมและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจให้เยาวชนโดยการฝึกบำเพ็ญทางจิตภาวนา					
๖	พระสงฆ์ปลูกฝังจริยธรรมให้เยาวชนมีเจตคติที่ดีต่อพระพุทธศาสนา					
๗	พระสงฆ์มีบทบาทให้เยาวชนได้เรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ					
๘	พระสงฆ์มีบทบาทได้พัฒนาจิตสำนึกที่ดีงามสำหรับการพัฒนาตนและสังคมให้แก่เยาวชนเพื่อแก้ปัญหา ยาเสพติด					
๙	พระสงฆ์มีบทบาทส่งเสริมให้เยาวชนฝึกทักษะความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองสังคมและประเทศชาติเพื่อแก้ปัญหา ยาเสพติด					
๑๐	พระสงฆ์มีบทบาทด้านการอบรมคุณธรรมจริยธรรมและส่งเสริมให้เยาวชนเป็นคนดีและห่างไกลยาเสพติด					
๑๑	พระสงฆ์มีส่วนร่วมสำรวจปัจจัยที่มีผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบและทั้งภายในและภายนอกต่อการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
๑๒	พระสงฆ์นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจปัจจัยที่ส่งผลกระทบไปใช้ในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
๑๓	พระสงฆ์มีการกำกับ ติดตาม ให้มีการดำเนินงานตามแผนการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด					

ข้อ	บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติด ในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
๑๔	พระสงฆ์มีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ได้วางไว้					
๑๕	พระสงฆ์นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปใช้ในการวางแผนในวงรอบถัดไป					

ตอนที่ ๓: ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

๑) ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

[illegible]

๒) ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

[illegible]

ภาคผนวก จ
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย เรื่อง

บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-ฉายา/นามสกุล

วุฒิการศึกษา

ตำแหน่ง

วัน/เวลาที่สัมภาษณ์

สถานที่

ตอนที่ ๒ นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

บทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติด หมายถึง การกระทำของพระสงฆ์ซึ่งเป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชนในการดำเนินการใด ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย เพื่อป้องกันปัญหาเสพติด ใน ๒ ด้าน คือ ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ยาเสพติด หมายถึง สารหรือยาชนิดใด ๆ หรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากธรรมชาติ หรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกาย ไม่ว่าจะโดยการกิน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยวิธีการใด ๆ แล้วจะทำให้เกิดผลต่อร่างกาย สมอง และจิตใจ ตามที่ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา๗ บัญญัติไว้

พระสงฆ์ หมายถึง พระภิกษุที่ได้รับการอุปสมบทโดยถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย โดยในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ในพื้นที่อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี เท่านั้น

ตอนที่ ๓ ข้อคำถามแบบสัมภาษณ์

- ๑) จากสถานการณ์ยาเสพติดของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ท่านเห็นว่า มีแนวทางในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน อย่างไร
- ๒) จากสถานการณ์ยาเสพติดของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ท่านเห็นว่า มีแนวทางในการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในการป้องกันปัญหาเสพติดในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบทบาทในการจัดอบรมศีลธรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน อย่างไร

ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ

พระครูโสภณกาญจนาวชิวัฒน์ (สมาน อภิวิฑฺฒโน)

นิสิตปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(ผู้สัมภาษณ์)

ภาคผนวก ข
ภาพถ่ายการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

สัมภาษณ์ พระครูกาญจนสุตาคม เจ้าคณะอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

สัมภาษณ์ พระมหาน้าชัย ชยพโล เลขานุการเจ้าคณะอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

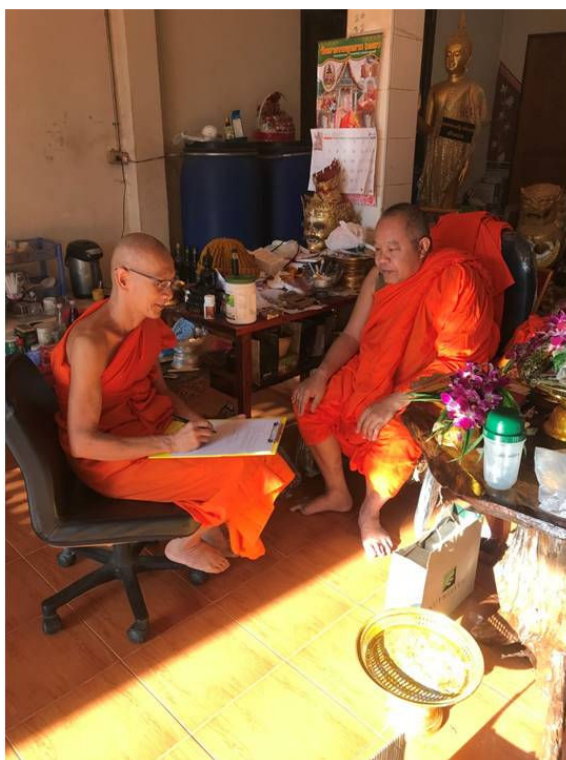
สัมภาษณ์ พระครูวิสุทธิกาญจนคุณ เจ้าคณะตำบลเขาน้อย อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

สัมภาษณ์ พระครูโสภณกาญจนกิจ เจ้าคณะตำบลม่วงชุม อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

สัมภาษณ์ พระครูสุจิตกาญจนคุณ เจ้าคณะตำบลหนองตากยา เขต ๑ อำเภอกำแพง

สัมภาษณ์ พระครูสุกิจกาญจนสาร เจ้าคณะตำบลรางสาตี อำเภอกำแพง จังหวัดกาญจนบุรี

สัมภาษณ์ นายอิสรณ์ อินทร์ตรา นายอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

สัมภาษณ์ พ.ต.อ.ภักธณ เล็กท่าไม้ ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

สัมภาษณ์ นายวาทิต มาไพศาลสิน ปลัดอำเภอท่าม่วง (ฝ่ายความมั่นคง) จังหวัดกาญจนบุรี

สัมภาษณ์ นายต้อง ว่องไวกริยา นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองตากยา อำเภอท่าม่วง

สัมภาษณ์ นายอนันต์ แม้นทิม นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาน้อย อำเภอท่าม่วง

สัมภาษณ์ นายชัยยา กลีบเมฆ กำนันตำบลรางสาละ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : พระครูโสภณกาญจนาวีวัฒน์ (สมาน อภิวิฑฒโน)
- เกิด : ๙ ธันวาคม ๒๔๙๙
- สถานที่เกิด : ตำบลแม่กลอง อำเภอเมือง
จังหวัดสมุทรสงคราม
- การศึกษา : นักธรรมชั้นเอก
: มัธยมศึกษาปีที่ ๓
โรงเรียนเสนาวิทยา จังหวัดสมุทรสงคราม
: พุทธศาสตรบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- อุปสมบท : ๙ กรกฎาคม ๒๕๑๙
ณ วัดพวงมาลัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดสระกลอย
ตำบลรางสาตี อำเภอบางแพ จังหวัดกาญจนบุรี

